

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021

VYHODNOCENÍ KONCEPCE Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ

Zpracováno ve smyslu § 10e a přílohy č. 9 zákona č. 100/2001 Sb., o
posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění

Objednatel: GAREP s.r.o.

Datum: listopad 2017

Zpracovatel: Amec Foster Wheeler s.r.o.

Záznam o vydání dokumentu

Název dokumentu	Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021 Vyhodnocení koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví
Číslo dokumentu	C2191-17-0/Z01
Objednatel	GAREP s.r.o.
Účel vydání	Final
Stupeň utajení	Bez omezení

Vydání	Popis	Zpracoval/a	Kontroloval/a	Schválil/a	Datum
01	Final	J. Nezvalová	K. Juščáková	P. Vymazal	10. 11. 2017

Nahrazuje-li tento dokument předchozí vydání, pak toto musí být zničeno nebo výrazně označeno NAHRAZENO.

Rozdělovník		
	3 výtisky/ů	JMK, z toho 2 paré OŽP
	3 CD	JMK, z toho 2 ks OŽP
	1 výtisk	GAREP, s.r.o.
	1 elektronická kopie	archiv Amec Foster Wheeler, s.r.o.

© Amec Foster Wheeler s.r.o., 2017

Všechna práva vyhrazena. Žádná z částí tohoto dokumentu nebo jakékoliv informace z tohoto dokumentu nesmí být nad rámec smluvního určení vyzrazeny, zveřejněny, reprodukovány, kopírovány, překládány, převáděny do jakékoliv elektronické formy nebo strojově zpracovávány bez písemného souhlasu odpovědného zástupce zpracovatele, firmy Amec Foster Wheeler s.r.o.

Údaje o autorech

Autor/ka:

Mgr. Jana Švábová Nezvalová

držitelka autorizace ke zpracování dokumentace a posudku dle §19, zákona č. 100/2001 Sb., posuzování vlivů na životní prostředí, udělené rozhodnutím Ministerstva životního prostředí č. j. 32190/ENV/09 ze dne 29. 4. 2009, prodloužena rozhodnutím MŽP č.j. 76817/ENV/2013, ze dne 25. 11. 2013 a rozhodnutím č.j. 3604/ENV/17

Amec Foster Wheeler s.r.o., Křenová 58, 602 00 Brno
tel: 725 607 977

email: nezvalova@amecfw.cz

Datum zpracování: 10. 11. 2017

Spolupracovali:

Titul	Jméno	Příjmení	Firma	Telefon	Email
Mgr.	Lenka	Krčilová	Amec Foster Wheeler s.r.o.	+420 725 607 972	krcilova(a)amecfw.cz
Mgr.	Katarína	Juščáková	Amec Foster Wheeler s.r.o.	+420 725 607 968	juscakova(a)amecfw.cz
RNDr.	Tomáš	Bartoš	Amec Foster Wheeler s.r.o.	+420 725 607 967	bartos(a)amecfw.cz
RNDr.	Zuzana	Flegrová	Amec Foster Wheeler s.r.o.	+420 725 607 969	flegrova(a)amecfw.cz

Externí spolupráce: Ing. Pavel Koláček, Ph.D.

držitel autorizace k provádění posouzení podle §45i zákona 114/1992 Sb. MŽP, č. j. 58955/ENV/06-2028/630/06 ze dne 30.1.2007, prodloužena rozhodnutím č.j. 2915/ENV/12-128/630/12 ze dne 20.1.2012 a rozhodnutím č.j. 2852/ENV/17.

Dokument je zpracován textovým editorem MS Word, registrovaným u společnosti Microsoft.

Obsah

POUŽITÉ ZDROJE INFORMACÍ	7
POUŽITÉ ZKRATKY.....	8
ÚVOD.....	9
1 OBSAH A CÍLE KONCEPCE, JEJÍ VZTAH K JINÝM KONCEPCÍM.....	10
1.1 Obsah koncepce	10
1.2 Hlavní cíle.....	11
1.2.1 Rámec návrhové části	11
1.3 Vztah k jiným koncepcím a možnost kumulace vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví s jinými záměry.....	14
1.3.1 Vztah PRJMK 2018-2021 k jiným koncepcím	14
1.3.2 Strategické dokumenty přijaté na mezinárodní a národní úrovni relevantní vzhledem k SEA PRJMK 2018-2021	16
2 INFORMACE O SOUČASNÉM STAVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V DOTČENÉM ÚZEMÍ A JEHO PRAVDĚPODOBŇÝ VÝVOJ BEZ PROVEDENÍ KONCEPCE	20
2.1 Základní charakteristiky životního prostředí v dotčeném území	20
2.1.1 Obyvatelstvo.....	21
2.1.2 Ovzduší	22
2.1.3 Klima.....	28
2.1.4 Hluk a další fyzikální a biologické charakteristiky	28
2.1.5 Povrchová a podzemní voda.....	29
2.1.6 Půda a horninové prostředí	35
2.1.7 Biodiverzita a ekosystémy.....	38
2.1.8 Krajina	45
2.1.9 Hmotný majetek a kulturní památky.....	46
2.1.10 Dopravní infrastruktura.....	49
2.1.11 Jiné charakteristiky životního prostředí	49
2.2 Pravděpodobný vývoj území bez provedení koncepce.....	51
3 CHARAKTERISTIKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V OBLASTECH, KTERÉ BY MOHLY BÝT PROVEDENÍM KONCEPCE VÝZNAMNĚ ZASAŽENY.....	52
3.1 Potenciální ovlivnění oblastí se zvláštním významem pro životní prostředí provedením koncepce.....	54
4 VEŠKERÉ SOUČASNÉ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, KTERÉ JSOU VÝZNAMNÉ PRO KONCEPCI, ZEJMÉNA VZTAHUJÍCÍ SE K OBLASTEM SE ZVLÁŠTNÍM VÝZNAMEM PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (NAPŘ. OBLASTI VYŽADUJÍCÍ OCHRANU PODLE ZVLÁŠTNÍCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ).....	56
4.1 Stávající problémy životního prostředí v dotčeném území	56
4.2 Vlivy provedení PRJMK 2018-2021 na problémy životního prostředí v řešeném území.....	57
4.2.1 Veřejné zdraví – hygiena životního prostředí.....	57
4.2.2 Vyrovňávání se s klimatickými změnami.....	58
4.3 Posouzení vlivu PRJMK na lokality soustavy Natura 2000 v ČR podle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny	60
5 CÍLE OCHRANY ŽP STANOVENÉ NA MEZINÁRODNÍ, KOMUNITÁRNÍ NEBO VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI, KTERÉ MAJÍ VZTAH KE KONCEPCI A ZPŮSOB, JAK BYLY TYTO CÍLE VZTAHY V ÚVAHU BĚHEM JEJÍ PŘÍPRAVY, ZEJMÉNA PŘI POROVNÁNÍ VARIANTNÍCH ŘEŠENÍ	61
5.1.1 Charakteristika nejdůležitějších cílů ochrany životního prostředí přijatých na mezinárodní a národní úrovni ve vztahu k Programu rozvoje Jihomoravského kraje a jeho SEA posouzení	61
5.2 Způsob, jak byly tyto cíle zahrnuty do koncepce, zejména při porovnání variantních řešení	75

5.3	Referenční rámec hodnocení – metoda hodnocení	87
6	ZÁVAŽNÉ VLIVY (VČETNĚ SEKUNDÁRNÍCH, SYNERGICKÝCH, KUMULATIVNÍCH, KRÁTKODOBÝCH, STŘEDNĚDOBÝCH A DLOUHODOBÝCH, TRVALÝCH A PŘECHODNÝCH, POZITIVNÍCH A NEGATIVNÍCH VLIVŮ) NAVRHOVANÝCH VARIANT KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	88
6.1	Hodnocení analytické části koncepce	88
6.2	Hodnocení návrhové části koncepce	89
6.2.1	Metoda hodnocení návrhové části koncepce	90
6.2.2	Hodnocení strategických cílů, opatření a aktivit PRJMK 2018-2021	91
6.3	Hodnocení implementační části koncepce.....	129
6.4	Kumulativní vlivy.....	129
6.5	Shrnutí hodnocení	132
7	VYHODNOCENÍ MOŽNÝCH PŘESHRANIČNÍCH VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ ..	134
8	VÝČET DŮVODŮ PRO VÝBĚR ZKOUMANÝCH VARIANT A POPIS, JAK BYLO POSUZOVÁNÍ PROVEDENO, VČETNĚ PŘÍPADNÝCH PROBLÉMŮ PŘI SHROMAŽĎOVÁNÍ POŽADOVANÝCH ÚDAJŮ (NAPŘ. TECHNICKÉ NEDOSTATKY NEBO NEDOSTATEČNÉ KNOW-HOW).....	135
8.1	Výběr zkoumaných variant.....	135
8.2	Popis provedení posouzení koncepce na životní prostředí	136
8.3	Problémy při shromažďování požadovaných údajů	136
9	STANOVENÍ MONITOROVACÍCH UKAZATELŮ (INDIKÁTORŮ) VLIVŮ KONCEPCE NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	137
10	POPIS NAVRHOVANÝCH OPATŘENÍ PRO PŘECHÁZENÍ, VYLOUČENÍ, SNÍŽENÍ A KOMPENZACI VÝZNAMNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍCH PROSTŘEDÍ ZJIŠTĚNÝCH NEBO PŘEDPOKLÁDANÝCH PŘI PROVÁDĚNÍ KONCEPCE	139
11	STANOVENÍ INDIKÁTORŮ (KRITÉRIÍ) PRO VÝBĚR PROJEKTU.....	142
12	VLIVY KONCEPCE NA VEŘEJNÉ ZDRAVÍ.....	143
12.1	Úvod	143
12.2	Vztah Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 – 2021 ke koncepcím v oblasti ochrany veřejného zdraví (screening)	143
12.3	Zdravotní stav obyvatel Jihomoravského kraje	146
12.4	Determinanty vlivů koncepce na veřejné zdraví	148
12.4.1	Vybrané zdravotní determinanty relevantní vůči PRJMK.....	149
12.5	Vyhodnocení vlivů Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 – 2021 na veřejné zdraví (scooping)	153
12.6	Doporučení a monitoring z hlediska veřejného zdraví	156
13	NETECHNICKÉ SHRUTÍ VÝŠE UVEDENÝCH ÚDAJŮ.....	157
14	SOUHRNNÉ VYPOŘÁDÁNÍ POŽADAVKŮ STANOVENÝCH ZÁVĚREM ZJIŠŤOVACÍHO ŘÍZENÍ A VYJÁDRĚNÍ OBDRŽENÝCH KE KONCEPCI Z HLEDISKA VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ.....	161
15	ZÁVĚRY A DOPORUČENÍ VČETNĚ NÁVRHU STANOVISKA KE KONCEPCI.....	162

Seznam obrázků

Obr. 1	Schéma přírodních podmínek Jihomoravského kraje.....	21
Obr. 2	Vývoj emisí znečišťujících látek [index, 2000 = 100], 2000–2015. Zdroj: ČHMÚ	23
Obr. 3	Podíl jednotlivých emisí znečišťujících látek na celkové emisní bilanci [%], 2015. Zdroj: ČHMÚ ...	23

Obr. 4	Emise znečišťujících látek a skleníkových plynů z jednotlivých druhů dopravy a podíl dopravy na celkové emisní bilanci [%], 2015, zdroj Cenia	24
Obr. 5	Vývoj emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů z dopravy [index, 2000 = 100], 2000–2015, zdroj Cenia.....	24
Obr. 6	Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí přízemního ozonu, 2015, zdroj ČHMÚ	25
Obr. 7	Průměrné koncentrace NO ₂ , pětiletý průměr z let 2011-2015 [μg.m ⁻³], zdroj ČHMÚ	25
Obr. 8	Průměrné roční koncentrace PM ₁₀ , pětiletý průměr z let 2011-2015 [μg.m ⁻³], zdroj ČHMÚ	26
Obr. 9	Průměrné roční koncentrace PM _{2,5} , pětiletý průměr z let 2011-2015 [μg.m ⁻³], zdroj ČHMÚ	26
Obr. 10	Průměrné koncentrace B(a)P, pětiletý průměr z let 2011-2015 [ng.m ⁻³], zdroj ČHMÚ	27
Obr. 11	Průměrné koncentrace benzenu, pětiletý průměr z let 2011-2015 [μg.m ⁻³], zdroj ČHMÚ.....	27
Obr. 12	Jakost vody v tocích 2014-2015, zdroj Cenia.....	30
Obr. 13	Zvláště chráněná území v Jihomoravském kraji, zdroj Cenia	39
Obr. 14	ZCHÚ Jihomoravského kraje, zdroj Ústřední seznam ochrany přírody	40
Obr. 15	Lokality soustavy Natura 2000 na území Jihomoravského kraje, zdroj Cenia	41
Obr. 16	Přírodní parky na území Jihomoravského kraje, zdroj Koncepce ochrany přírody JMK.....	46
Obr. 17	Produkce odpadů na obyvatele [kg.obyv. ⁻¹], 2009–2015, zdroj Cenia	50

Seznam tabulek

Tab. 1	Přehled priorit opatření a aktivit PRJMK 2018-2021	12
Tab. 2	Koncepce JMK integrované do PRJMK a samostatně rozvíjející témata PRJMK 2018–2021	15
Tab. 3	Vztah strategických dokumentů na vnitrostátní úrovni vůči PRJMK 2018-2021	17
Tab. 4	Charakteristiky klimatických oblastí ČR dle Quitta (1971).....	28
Tab. 5	Souhrnný přehled chráněných území Jihomoravského kraje k 31. 7. 2017.....	38
Tab. 6	Evropsky významné lokality Jihomoravského kraje (zdroj: ISOP, AOPK, 2017)	41
Tab. 7	Přírodní parky v Jihomoravském kraji	45
Tab. 8	Způsob, jak byly tyto cíle zahrnuty do koncepce	76
Tab. 9	Referenční cíle ochrany životního prostředí	87
Tab. 10	Monitorovací ukazatele implementace koncepce na ŽP - návrh.....	138
Tab. 11	Základní soubor environmentálních indikátorů pro monitoring implementace PRJMK relevantní vůči vybraným referenčním cílům	142
Tab. 12	Screening – odhad vlivů PRJMK na zdraví člověka	144
Tab. 13	Vztah zdravotních determinant a oblastí podpory koncepce.....	153
Tab. 14	Potenciální dopady jednotlivých aktivit na veřejné zdraví	154

Použité zdroje informací

- ▶ Culek, M. a kol. (1996): Biogeografické členění České republiky. Enigma, Praha. 347 s.
- ▶ Chytrý, M., Kučera, T., Kočí, M. et al. (2001): Katalog biotopů České republiky – Interpretální příručka k evropským programům Natura 2000 a Smaragd. AOPK ČR. Praha. 307 stran.
- ▶ Skalický, V. (1988): Regionálně fyto geografické členění. In Hejný, S., Slavík, B.: Květena ČSR I. Academia, Praha. S. 103 – 121.
- ▶ Quitt, E. (1975): Mapa klimatických oblastí ČSR 1:500 000. Geografický ústav ČSAV.
- ▶ Hladík, A., Mulíček, O. Urbanismus, Architektura, Design - studio, spol. s r. o. Územní studie sídelní struktury Jihomoravského kraje. Brno, 2014.
- ▶ Matějček, D. Jesenické nakladatelství, JENA, Šumperk. Tematický atlas Jihomoravského kraje. 2. vydání. Brno, 2013. ISBN 978-80-87137-36-9. Dostupné z: http://www.kr-jihomoravsky.cz/archiv/orr/tematicky_atlas_jmk_opt.pdf
- ▶ Vyjádření a stanoviska příslušných dotčených orgánů (viz přílohy).
- ▶ Příslušné legislativní normy z aplikace Enviparagraf.
- ▶ Jihomoravský kraj (2015): ÚAP Jihomoravského kraje – 3. úplná aktualizace
- ▶ ČSÚ (2015): Statistická ročenka Jihomoravského kraje
- ▶ Vyhodnocení kvality ovzduší v Jihomoravském kraji v letech 2010-2016, Bucek, s.r.o., v červnu 2017
- ▶ Zdravotnická ročenka ČR 2015, ÚZIS 2016.
- ▶ Zdravotnická ročenka Jihomoravského kraje 2013. ÚZIS.
- ▶ Životní prostředí v Jihomoravském kraji 2015, Cenia 2016.

Internetové zdroje

- ▶ Jihomoravský kraj – cit. 14. 7. 2017. Dostupný z: www.kr-jihomoravsky.cz
- ▶ Mapový portál Jihomoravského kraje – cit. 10. 7. 2017. Dostupný z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/gis>
- ▶ Český statistický úřad (ČSÚ) – cit. 14. 7. 2017. Dostupný z: <http://www.czso.cz/>
- ▶ Český statistický úřad: ČSÚ a územně analytické podklady. [online]. [cit. 2017-7-09]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/csu_a_uzemne_analyticke_podklady
- ▶ Česká geologická služba, mapový portál – cit. 10. 7. 2017. Dostupný z: <http://www.geology.cz/extranet/mapy/mapy-online>.
- ▶ Český LPIS Sitewell – cit. 10. 7. 2017. Dostupný z: <http://www.lpis.cz/>.
- ▶ Český úřad zeměměřický a katastrální – cit. 7. 7. 2017. Dostupný z: <http://www.cuzk.cz/>.
- ▶ Geoportál SowacGIS, eKatalog BPEJ – cit. 10. 7. 2017. Dostupný z: <http://bpej.vumop.cz/index.php>.
- ▶ Mapy.cz – cit. 18. 7. 2017. Dostupný z: <http://www.mapy.cz>.
- ▶ Mapy, google.cz/maps – cit. 14. 7. 2017. Dostupný z: <https://www.google.cz/maps>.
- ▶ MapoMat (mapový portál AOPK) – cit. 10. 2. 2015. Dostupný z: <http://mapy.nature.cz/>.
- ▶ Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka – cit. 11. 7. 2017. Dostupný z: <http://heis.vuv.cz/>.
- ▶ Regionální informační server – cit. 13. 2. 2017. Dostupný z: <http://www.risy.cz/>
- ▶ Český hydrometeorologický ústav – cit. 16. 7. 2017. Dostupný z: <http://portal.chmi.cz/>
- ▶ Hlukové mapy – cit. 11. 7. 2017. Dostupný z: <http://hlukovemapy.mzcr.cz/>
- ▶ Portál Cenia, envihelp – cit. 10. 7. 2017. Dostupný z: <https://helpdesk.cenia.cz/hdPublic/helpdesk/>

Použité zkratky

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny	PAH	polyaromatické uhlovodíky
ArchPR	archeologická památková rezervace	PESTLE	strategický audit vlivu makrookolí
BRKO	biologicky rozložitelný komunální odpad	PCB	polychlorované bifenylly
CO	oxid uhelnatý	PRJMK	Program rozvoje Jihomoravského kraje
CR	cestovní ruch	PM ₁₀	tuhé znečišťující látky do 10 µm
ČHMU	Český hydrometeorologický ústav	PM _{2,5}	tuhé znečišťující látky do 2,5 µm
ČOV	čistírna odpadních vod	POH	plán odpadového hospodářství
ČR	Česká republika	POPD	plán otvírky povrchového dolu
ČSÚ	Český statistický úřad	PP	přírodní památka
EU	Evropská unie	PR	přírodní rezervace
CHKO	chráněná krajinná oblast	PUPFL	pozemky určené k plnění funkcí lesa
CHOPAV	chráněná oblast přirozené akumulace vod	PZKO	program zlepšování kvality ovzduší
JMK	Jihomoravský kraj	REZZO	Registr emisí a zdrojů znečištění
IAD	individuální automobilová doprava	SEA	Strategical Environmental Assessment
ISKO	Informační systém kvality ovzduší	SO ₂	oxid siřičitý
ISOP	Informační systém ochrany přírody	SRJMK	Strategie rozvoje Jihomoravského kraje
KČT	Klub českých turistů	SWOT	přehled silných stránek, slabých stránek, příležitostí a hrozeb
KO	komunální odpad	TE	tuhé emise
KOPK	koncepce ochrany přírody a krajiny	TKO	tuhý komunální odpad
KPR	krajinná památková rezervace	TR	turistický region
KÚ	krajský úřad	TZL	tuhé znečišťující látky
MCHÚ	maloplošné chráněné území	ÚAP	územně analytické podklady
MPR	městská památková rezervace	UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
MPZ	městská památková zóna	ÚSES	územní systém ekologické stability
MÚK	mimoúrovňová křižovatka	VKP	významný krajinný prvek
MŽP	Ministerstvo životního prostředí	VN	vysoké napětí
NH ₃	amoniak	VOC	těkavé organické látky
NO ₂	oxid dusičitý	VPR	vesnická památková rezervace
NO _x	oxidy dusíku	VPZ	vesnická památková zóna
NPP	národní přírodní rezervace	VTE	větrná elektrárna
NPR	národní přírodní památka	VVN	velmi vysoké napětí
OPKP	ochranné pásmo kulturní památky	ZPF	zemědělský půdní fond
ORP	obec s rozšířenou působností	ZVN	zvláště vysoké napětí

Úvod

Předkládané vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví (dále jen "Dokumentace SEA") pro dokument:

„Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021“

(dále jen "PRJMK" či Program rozvoje JMK) je vypracováno ve smyslu § 10c zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění (dále jen „zákon“). Vyhodnocení je zpracováno v rozsahu přílohy č. 9 k zákonu se zaměřením na skutečnosti uvedené v závěru zjišťovacího řízení č.j. MZP/2017/710/1851 ze dne 25.10.2017 a slouží jako jeden z podkladů pro vydání stanoviska podle § 10g tohoto zákona.

Předkladatelem koncepce je Jihomoravský kraj. Vyhodnocení je zhotoveno firmou Amec Foster Wheeler, s.r.o. dle smlouvy o dílo, uzavřené se zpracovatelem předkladatelem na základě výsledků veřejného výběrového řízení. Zpracovatelem Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021 je firma GAREP s.r.o. Zpracovatelem SEA je firma Amec Foster Wheeler s.r.o. SEA vyhodnocení bylo zpracováno v průběhu měsíců červenec - listopad 2017 ve spolupráci se zpracovatelem strategického dokumentu. Předkládané vyhodnocení je výsledkem práce pracovní skupiny, sestavené z pracovníků firmy Amec Foster Wheeler s.r.o. a externích spolupracovníků specializovaných na jednotlivé oblasti životního prostředí.

Jedná se o strategické vyhodnocení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (tzv. SEA) pro strategický dokument, který řeší regionální rozvoj Jihomoravského kraje pro období 2018 - 2021. Předkládaná koncepce naváže na dosud platnou Strategii rozvoje Jihomoravského kraje na období 2010 – 2020 a platný Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014 - 2017.

Program rozvoje Jihomoravského kraje je základním střednědobým programovým dokumentem identifikujícím hlavní rozvojové priority k podpoře regionálního rozvoje na úrovni kraje. Slouží jako nástroj řízení této podpory. Specifikuje strategické cíle, opatření a rozvojové aktivity oblastí Jihomoravského kraje, které budou kraj, obce a města ve svých působnostech programově i finančně podporovat a zabezpečovat.

Program rozvoje Jihomoravského kraje je zpracován v jedné variantě řešení. Jako referenční nulová varianta bude uvažována platnost dosavadního Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017 a Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020. Celá řada detailů projektového charakteru není v této fázi řešena. Ty bude třeba řešit v dalších krocích ve fázi zpracování projektových návrhů, a to včetně posouzení vlivů jednotlivých záměrů na životní prostředí.

Posouzení vlivů strategie na životní prostředí v případě Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021 probíhá současně s přípravou samotného strategického dokumentu jako tzv. ex-ante posouzení. To znamená, že zpracovatel SEA je do přípravy koncepce zapojen od samého počátku a má průběžně přístup k dílčím výstupům a pracovním variantám, k nimž se může vyjádřit a ovlivnit tak finální znění Programu a zpracování environmentálních témat.

1 Obsah a cíle koncepce, její vztah k jiným koncepcím

1.1 Obsah koncepce

Program Jihomoravského kraje 2018–2021 (PRJMK) je hlavním realizačním dokumentem Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020 (SRJMK 2020). Od vzniku kraje jde o pátý dokument tohoto typu. Jedná se o koncepci připravovanou jako pokračování stávajícího Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014 - 2017, která je zpracovávána pro období následujících čtyř let tj. pro období 2018 - 2021. Program rozvoje Jihomoravského kraje je realizačním a koordinačním nástrojem řízení rozvoje kraje. PRJMK 2018 – 2021 bude vycházet ze Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020 (a to i pokud jde o strukturu návrhové části), která byla schválena v roce 2012 a jejíž součástí je rovněž SEA vyhodnocení.

Program rozvoje Jihomoravského kraje je tak z hlediska hierarchie krajských rozvojových koncepcí operačním dokumentem Strategie rozvoje Jihomoravského kraje. V návaznosti na vizi a strategické cíle přijaté ve Strategii rozvoje Jihomoravského kraje 2020 a ve vazbě na programové priority politické reprezentace kraje Program konkretizuje pro plánovací období cíle, priority a rozvojové aktivity v kraji. Hlavním aktérem zpracování a realizace je kraj jako samosprávný subjekt. Program na základě spolupráce aktérů zúčastněných při jeho tvorbě vymezuje nositele přípravy a realizace rozvojových aktivit a projektů a stanoví způsob a pravidla financování a implementace.

Program rozvoje je členěn do tří hlavních částí:

- ▶ A. Analytická část
- ▶ B. Návrhová část
- ▶ C. Implementační část

Analytická část

Analytická část je uvedena závěry z průběžného vyhodnocení SRJMK 2020 a hodnocení předchozího PRJMK a doporučeními ke tvorbě nového PRJMK. V úvodní kapitole s východisky je i přehled kompetencí kraje.

Stěžejní částí je profil kraje, kde je stručně popsána situace v jednotlivých tematických oblastech. Navazuje zhodnocení rozvoje jednotlivých správních obvodů s rozšířenou působností a vymezení sociálně znevýhodněných oblastí a oblastí ohrožených environmentálními riziky.

Cenné podněty jsou seskupeny v kapitole s názory významných aktérů. Vnější vlivy jsou identifikovány v PESTLE analýze. Poslední shrnující kapitolou je SWOT analýza. V závěru je zařazen slovník pojmů.

Návrhová část

V úvodní části PRJMK je obsažen přehled priorit a opatření a zachycení jejich vazeb na SRJMK 2020 a také na aktuální realizační koncepcce.

Aktivity PRJMK jsou rozčleněny do 13 opatření řešících 4 priority. U každé aktivity je uvedena řada realizačních informací. V závěru je zařazen přehled aktivit výrazněji rozvíjejících prvky SMART regionu a aktivit významněji řešících rozvoj okrajových regionů. Informace týkající se financování jsou potom seskupeny ve finančním plánu. *Informace k rozpočtu na rok 2018 budou doplněny po jeho schválení.*

Implementační část

Implementační část obsahuje:

- ▶ Přehled odpovědností jednotlivých subjektů zapojených do realizace PRJMK.
- ▶ Postup sledování a hodnocení PRJMK (včetně struktury ročních zpráva o plnění).
- ▶ Postup aktualizace PRJMK
- ▶ Analýzu rizik.

V průběhu přípravy dokumentu jsou všechny relevantní výstupy podrobovány připomínkovému řízení ze strany odborné i laické veřejnosti. Zpracovatel SEA má možnost průběžného připomínkování pracovních verzí koncepce a tak i částečného ovlivnění její podoby.

Podrobnější a průběžně doplňované informace k přípravě Programu rozvoje Jihomoravského kraje, jednotlivé části dokumentu (včetně rozpracované návrhové části), harmonogram přípravy a možnosti připomínkování budou postupně v průběhu zpracování jednotlivých částí dokumentu zveřejňovány na adrese: <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=340678&TypeID=2>

Výsledný dokument bude po získání Stanoviska SEA ze strany MŽP předložen vládě ČR ke schválení.

V průběhu přípravy dokumentu jsou všechny relevantní výstupy podrobovány připomínkovému řízení ze strany odborné i laické veřejnosti.

Na posouzení vlivů koncepce na životní prostředí (SEA) bude následně navazovat celá řada dalších legislativou vyžadovaných postupových kroků, zejména (v projektové fázi) posouzení konkrétních záměrů z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví, a to dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění (EIA).

Po schválení dokumentu bude probíhat pravidelné vyhodnocování jeho implementace, vždy ve tříletých intervalech, současně bude probíhat monitoring koncepce dle § 10h, zákona č. 100/2001 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

1.2 Hlavní cíle

Cílem nového PRJMK 2018 - 2021 bude vyjádřit pro stanovené období aktuální rozvojové směry kraje v souladu s rozvojovými směry EU a ČR. Poukázat na potenciální aktivity a možnosti ve všech řešených oblastech, jež jsou na regionální a lokální úrovni Jihomoravského kraje žádoucí a budou veřejnou správou podporovány.

Hlavními úkoly Programu rozvoje JMK jsou:

- ▶ v návaznosti na SRJMK 2020 identifikovat aktuální témata k řešení, zhodnotit aktuální stav již řešených témat a zformulovat hlavní priority kraje na následující 4 roky,
- ▶ provázat jednotlivé tematické koncepce kraje a začlenit do PRJMK ty, které aktuálně rozpracovávají priority PRJMK,
- ▶ stanovit konkrétní kroky krajské samosprávy, které mohou napomoci k řešení zjištěných problémů kraje.

1.2.1 Rámec návrhové části

Vzhledem k tomu, že zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů, stanoví jako hlavní koncepci kraje strategii rozvoje, tak je PRJMK pojat více jako realizační a také koordinační dokument. V rámci realizační role je úžeji navázán na Strategii rozvoje Jihomoravského kraje 2020 (SRJMK). PRJMK proto vychází z vize a cílů SRJMK a v následujícím 4letém období usiluje o jejich plnění. Mění ovšem důraz na jednotlivá témata a volí nové cesty k plnění cílů.

Rámec návrhové části Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021 je dán vizí a strategickými pilíři Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020, definovanými následovně:

Vize Jihomoravského kraje dle Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020:

Jihomoravský kraj bude ekonomicky prosperujícím regionem, otevřeným vůči mezinárodním výzvám a impulzům, poskytujícím svým obyvatelům prostor pro kvalitní život.

Vize je založena na 4 pilířích:

- 1. Konkurenceschopnost**
- 2. Sociální soudržnost**
- 3. Infrastruktura**
- 4. Vyvážený rozvoj území kraje**

Výše uvedený rámec potom rozvíjí globální cíle koncepce vycházející ze Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020:

- ▶ Zvýšit konkurenceschopnost regionální ekonomiky v evropském a globálním měřítku prostřednictvím rozvoje znalostní ekonomiky v klíčových/strategických odvětvích kraje, vysoké atraktivity regionu pro zahraniční investice a fungujícího segmentu malých a středních firem.
- ▶ Stabilizovat znevýhodněné části kraje z hlediska jejich vybavenosti, ekonomického a sociálního rozvoje a využití krajiny. Stimulovat zvyšování konkurenceschopnosti lokálních ekonomik mimo stabilizovaná území kraje a zastavit trend odchodu mladé a vzdělané populace z těchto území.
- ▶ Zkvalitněním poskytovaných veřejných služeb vytvořit podmínky pro rozvoj všech skupin obyvatel a zvýšit atraktivitu území pro návštěvníky i investory.
- ▶ Vybudovat kvalitní, dostatečně kapacitní a dlouhodobě udržitelnou páteřní dopravní infrastrukturu a zlepšit tak dostupnost území z nadnárodních center ekonomické aktivity i napojení periferních částí regionu na centrum.

Klíčovou prioritou kraje zůstává i nadále dořešení dopravních záležitostí. Mimořádnou důležitost má řešení klimatických změn (resp. zejména adaptace na sucho – se zaměřením na zemědělskou výrobu a se zaměřením na krajinu a životní prostředí) a řešení situace v periferních (hospodářsky slabých) regionech. Ve vztahu k rozvoji venkova budou rozvíjena témata veřejných služeb a infrastruktury (zejména zintenzivnění řešení čištění odpadních vod). Průřezovým tématem bude „Smart region“ a uplatnění chytrých řešení, což by mělo vést k novým řešením nezatěžujícím životní prostředí.

Tab. 1 Přehled priorit opatření a aktivit PRJMK 2018-2021

Priority	Opatření	Aktivita
PRIORITA 1: DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY	Opatření 1.1: Podpora přípravy a realizace klíčových dopravních staveb	1.1.1 Podpora výstavby D43
		1.1.2 Podpora výstavby D52
		1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb
		1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí a měst
		1.1.5 Podpora zásadní modernizace páteřní železniční infrastruktury
	Opatření 1.2: Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti	1.2.1 Spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti dopravy
		1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic
		1.2.3 Realizace Plánu dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021
		1.2.4 Pořízení nových vlakových jednotek pro regionální dopravu
		1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK
		1.2.6 Prosazování modernizací další železniční infrastruktury s ohledem na potřeby IDS JMK
		1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy
		1.2.8 Realizace Koncepce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023
		1.2.9 Podpora rozvoje ekologických způsobů automobilové dopravy a elektromobility
		1.2.10 Podpora dopravní výchovy a osvěty
	Opatření 1.3: Rozvoj technické infrastruktury	1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích
		1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou

Priority	Opatření	Aktivita
PRIORITA 2: ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL		1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody
		1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury
	...Opatření 2.1: Rozvoj vzdělávacího systému	2.1.1 Realizace Dlouhodobého záměru vzdělávání JMK a Krajského akčního plánu JMK
		2.1.2 Realizace Konceptce podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020
		2.1.3 Monitoring projektů EU v oblasti vzdělávání
		2.1.4 Zlepšení stavu budov škol
	Opatření 2.2: Zkvalitňování sociálního prostředí kraje	2.2.1 Realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016-2025
		2.2.2 Realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK 2018-2021 a souvisejících dokumentů
		2.2.3 Realizace Konceptce rodinné politiky JMK na období 2015-2019
		2.2.4 Realizace Konceptce prevence kriminality JMK na období 2017-2021
		2.2.5 Realizace strategie protidrogové politiky JMK
	Opatření 2.3: Zajištění dostupnosti zdravotnické péče	2.3.1 Posílení informovanosti a hodnocení v oblasti zdravotnické péče
		2.3.2 Zlepšení personálního zajištění zdravotnických služeb kraje
		2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích
		2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví
	Opatření 2.4 Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity	2.4.1 Podpora rozvoje kultury a památkové péče
		2.4.2 Realizace Konceptce podpory mládeže na období 2014-2020
		2.4.3 Podpora sportovní infrastruktury
		2.4.4 Podpora sportování
		2.4.5 Vytvoření a realizace konceptce podpory vrcholového sportu
	Opatření 2.5 Udržení služeb na venkově	2.5.1 Podpora vybavenosti venkovských obcí
		2.5.2 Podpora specifických řešení komerčních služeb v malých obcích
		2.5.3 Podpora rozvoje obecních knihoven
		2.5.4 Podpora spolkové a dobrovolnické činnosti
	Opatření 2.6 Zkvalitňování činnosti veřejné správy	2.6.1 Koncepční přístup k rozvoji
		2.6.2 Rozvoj komunikačních aktivit kraje
2.6.3 Rozvíjení informačního a technologického zázemí pro správu území		
2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce		
2.6.5 Zavedení operativního krizového informačního systému		
2.6.6 Uplatnění Smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje		

Priority	Opatření	Aktivita
PRIORITA 3: ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn	3.1.1 Inicie a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn
		3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření
		3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu
		3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou
	Opatření 3.2 Zvyšování kvality životního prostředí	3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit
		3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016-2025
		3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně
		3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží
		3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže
PRIORITA 4: KONKURENCE SCHOPNÉ PODNIKÁNÍ	Opatření 4.1: Rozvoj podnikatelského prostředí	4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014-2020
		4.1.2 Podpora malého a středního podnikání
		4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje
		4.1.4 Podpora konkurenceschopnosti zemědělství
		4.1.5 Podpora efektivního využití sdílené ekonomiky
	Opatření 4.2: Zkvalitnění podmínek pro cestovní ruch	4.2.1 Realizace Programu rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020
		4.2.2 Zavedení destinačních managementů oblastí
		4.2.3 Budování turistických cyklostezek
		4.2.4 Budování lázeňské infrastruktury
		4.2.5 Zkvalitnění turistických produktů
		4.2.6 Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu
		4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty
		4.2.8 Zkvalitnění informačních služeb

1.3 Vztah k jiným koncepcím a možnost kumulace vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví s jinými záměry

1.3.1 Vztah PRJMK 2018-2021 k jiným koncepcím

Program rozvoje JMK pro období 2018 – 2021 je zpracováván v kontextu strategických středně až dlouhodobých dokumentů a koncepcí jak Jihomoravského kraje, tak dokumentů ČR. V obou případech se vychází ze stávajících již platných nebo i jen navržených (tzn. prozatím u nich probíhá proces posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí dle zákona č. 100/2001 Sb.) strategií, či operačních programů a zpracovávají se cíle a návrhy opatření v těchto dokumentech uvedené, které se přizpůsobují podmínkám Jihomoravského kraje.

Způsob rozvoje Jihomoravského kraje je v řadě oblastí rozpracován v tematických realizačních koncepcích. V případě existence aktuální koncepce PRJMK tuto koncepci integruje jako celek do souboru svých aktivit a

při řešení rozvoje dané oblasti tuto koncepci respektuje, případně pouze zdůrazní nejdůležitější témata z koncepce.

V rámci svojí koordinační role bude PRJMK více vtahovat a propojovat jednotlivé tematické koncepce. Zde jde zejména o oblast vzdělávání (s Dlouhodobým záměrem rozvoje vzdělávací soustavy JMK 2016-2020, Krajským akčním plánem rozvoje vzdělávání JMK a Strategii rozvoje lidských zdrojů JMK 2016 – 2025), hospodářství (s Regionální inovační strategií 2014 – 2020, Program rozvoje cestovního ruchu JMK na období 2014 – 2020), sociální oblast (Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Jihomoravském kraji na období 2018 – 2020) či oblast odpadového hospodářství (Plán odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016 - 2025).

Specifickou roli mají dokumenty se širokou a často průběžně aktualizovanou analytickou (evidenční) základnou a spíše obecnější návrhovou částí stanovující přístupy rozvoje. Tyto dokumenty jsou potom zejména podkladem pro průběžnou přípravu projektů a činností v invencích stanovených principů (např. Generel dopravy, Koncepce ochrany přírody).

Tab. 2 Koncepce JMK integrované do PRJMK a samostatně rozvíjející témata PRJMK 2018–2021

Priorita PRJMK	Opatření PRJMK	Realizační koncepce kraje
PRIORITA 1: DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY	Opatření 1.1: Realizace klíčových dopravních staveb	
	Opatření 1.2: Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Plán dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021</i> → <i>Koncepce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023</i>
	Opatření 1.3: Rozvoj technické infrastruktury	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Plán rozvoje vodovodů a kanalizací JMK</i>
PRIORITA 2: ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL	Opatření 2.1: Rozvoj vzdělávacího systému	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025</i> → <i>Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy JMK 2016–2020</i> → <i>Krajský akční plán rozvoje vzdělávání JMK</i> → <i>Koncepce podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020</i> → <i>Regionální inovační strategie JMK 2014–2020</i> → <i>Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025</i>
	Opatření 2.2: Zkvalitňování sociálního prostředí kraje	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025</i> → <i>Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb JMK 2018–2020</i> → <i>Koncepce rodinné politiky JMK na období 2015–2019</i> → <i>Koncepce prevence kriminality JMK 2017–2021</i> → <i>Strategie protidrogové politiky JMK na období 2010 – 2018 (následně na období 2019–2026)</i>
	Opatření 2.3: Zajištění dostupnosti zdravotnické péče	
	Opatření 2.4 Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020</i>
	Opatření 2.5 Udržení služeb na venkově	
	Opatření 2.6 Zkvalitňování činnosti veřejné správy	<ul style="list-style-type: none"> → <i>Regionální inovační strategie JMK 2014–2020</i>

Priorita PRJMK	Opatření PRJMK	Realizační koncepce kraje
PRIORITA 3: ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn	
	Opatření 3.2 Zvyšování kvality životního prostředí	→ <i>Plán odpadového hospodářství JMK 2016–2025</i> → <i>Program zlepšování kvality ovzduší Zóna Jihovýchod – CZ06Z</i> → <i>Akční plán protihlukových opatření pro pozemní komunikace ve vlastnictví JMK</i> → <i>Akční plán protihlukových opatření pro aglomeraci Brno</i>
PRIORITA 4: KONKURENCE- SCHOPNÉ PODNIKÁNÍ	Opatření 4.1: Rozvoj podnikatelského prostředí	→ <i>Regionální inovační strategie JMK 2014–2020</i>
	Opatření 4.2: Zkvalitnění podmínek pro cestovní ruch	→ <i>Program rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje 2014–2020</i>

Pramen: <https://www.databaze-strategie.cz/czx/strategicke-mapy/strategicka-mapa-jmk>, aktualizováno, www.kr-jihomoravsky.cz

Prováděcími krátkodobými dokumenty jsou dále zejména:

- ▶ Krátkodobý realizační plán Strategie rozvoje lidských zdrojů 2016 – 2025.
- ▶ Akční plán rozvoje sociálních služeb v JMK pro rok 2017.
- ▶ Krátkodobý realizační plán protidrogové politiky Jihomoravského kraje 2017 – 2018.
- ▶ Akční plán protihlukových opatření pro aglomeraci Brno.
- ▶ Akční plán protihlukových opatření pro pozemní komunikace ve vlastnictví JMK.

Zohledněna byla rovněž platná legislativa na poli územního plánování a stavebního řádu (tj. stavební zákon a jeho prováděcí předpisy), Politika územního rozvoje a územně plánovací dokumentace, které řeší konkrétní územní průmět především infrastrukturních projektů nadmístního významu v území. V úvahu byla přitom vzata skutečnost, že předkládaná koncepce se týká území celého Jihomoravského kraje.

1.3.2 Strategické dokumenty přijaté na mezinárodní a národní úrovni relevantní vzhledem k SEA PRJMK 2018-2021

Účelem této kapitoly je zejména identifikace relevantních strategických dokumentů významných z hlediska životního prostředí majících vazbu k hodnocenému území.

Při posouzení vztahu oznamované koncepce ke koncepčním materiálům v oblasti životního prostředí v kapitole 5 tohoto posouzení byly brány v úvahu zejména dokumenty zpracované na regionální, národní i mezinárodní úrovni a platná legislativa ČR.

Strategické dokumenty přijaté na mezinárodní a národní úrovni relevantní vzhledem k problematice životního prostředí a regionálního rozvoje jsou uvedeny dále. Jedná se o:

Mezinárodní úroveň

Strategickým dokumentům ČR a jednotlivých samospráv, ze kterých vychází PRJMK 2018 – 2021, dávají rámec rámcové strategie přijaté na evropské úrovni, v kontextu Programu rozvoje Jihomoravského kraje jsou relevantní především následující strategie EU:

- ▶ Evropská surovinová strategie – Raw Materials Initiative (2008)
- ▶ Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu (č. 81/2005 Sb. m. s.)
- ▶ Rámcová úmluva OSN o změně klimatu (1992), Kjótský protokol (2005), Pařížská dohoda (2015)
- ▶ Rámcová směrnice pro vodní politiku Evropské unie (2000/60/ES)
- ▶ Úmluva o ochraně přírodního a kulturního dědictví UNESCO (1972)

- ▶ Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO (2006)
- ▶ Úmluva o ochraně architektonického dědictví Evropy (99/2000 Sb. m. s.)
- ▶ Úmluva o ochraně volně žijících ptáků (1979)
- ▶ Směrnice 92/43/EHS, o ochraně přírodních stanovišť volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (1992)
- ▶ Druhý akční program Evropského společenství v oblasti veřejného zdraví 2008 – 2013 (2008)
- ▶ Strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti do roku 2020 (2011)
- ▶ Energetická strategie EU do roku 2020 (schválena 2010)
- ▶ Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států (1979)
- ▶ Aarhuská úmluva (Úmluva EHK OSN o přístupu k informacím, účasti veřejnosti při rozhodování a právní ochraně ve věcech životního prostředí) (č. 124/2004 Sb. m. s.)
- ▶ Plán jednotného evropského dopravního prostoru – vytvoření konkurenceschopného dopravního systému účinně využívajícího zdroje (Bílá kniha). EU, 03/2011
- ▶ Indikátory pro monitorování a evaluaci – praktický průvodce (14/8/2005 EK),
- ▶ A Handbook on Environmental Assessment of Regional Development Plans and EU Structural Funds Programmes. EU, 08/1998
- ▶ Urban sprawl in Europe. EU, 10/2006
- ▶ ESDP- Evropské perspektivy územního rozvoje. EU 05/1999
- ▶ Evropská úmluva o krajině č. 13/2005
- ▶ Evropa 2020 (2010)

Vztah předkládané koncepce vůči mezinárodním závazkům ČR a legislativě EU vyplývá z implementace těchto dokumentů do právního řádu ČR.

Vztah předkládané koncepce vůči jiným koncepcím přijatým na vnitrostátní a regionální úrovni, které se vztahují k zájmovému území a předmětu řešení PRJMK 2018-2021, a způsobu zapracování daných cílů ochrany životního prostředí je možné hodnotit dle následující stupnice:

3	Velmi silný (přímý) vztah	Strategický dokument obsahuje podněty, požadavky nebo záměry s konkrétně definovaným nárokem na změnu využití území, které se přímo promítají do posuzované koncepce, jejich zahrnutí je nezbytnou podmínkou vyplývající z přijatého strategického dokumentu.
2	Silný (přímý) vztah	Strategický dokument bez konkrétně definovaných nároků na promítnutí do předkládaného dokumentu. Do řešení koncepce se promítají ve formě priorit, požadavků nebo podmínek (verbální výroky). Realizace koncepce není přímo závislá na přijatém strategickém dokumentu.
1	Slabý nebo nepřímý vztah	Strategický dokument neobsahuje podněty, požadavky nebo záměry s přímou vazbou na navrhovanou koncepci, je však podkladem pro odůvodnění konkrétních návrhů.
0	Bez vztahu	Strategický dokument neobsahuje podněty, požadavky nebo záměry, které vyžadují řešení v rámci řešené koncepce.

Vztah přijatých strategických dokumentů na vnitrostátní úrovni vůči předkládané koncepci je možné charakterizovat následovně:

Tab. 3 Vztah strategických dokumentů na vnitrostátní úrovni vůči PRJMK 2018-2021

Strategický dokument	Vyjádření vztahu vůči hodnocené koncepci
Národní úroveň	
▶ Strategický rámec udržitelného rozvoje Česká republika 2030	1

Strategický dokument	Vyjádření vztahu vůči hodnocené koncepci
▶ Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů (2017)	1
▶ Aktualizace Státní energetické koncepce 2015	1
▶ Dopravní politika pro období 2014-2020	2
▶ Plán rozvoje venkova 2014-2020	2
▶ Koncepce řešení problematiky ochrany před povodněmi v ČR (2010)	2
▶ Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2013 s výhledem do roku 2020	1
▶ Politika územního rozvoje (2015)	2
▶ Plán odpadového hospodářství ČR 2015-2024. MŽP 11/2014	2
▶ Státní politika životního prostředí ČR, 2012-2020. MŽP, 09/2012.	2
▶ Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí, 2014	2
▶ Národní program snižování emisí (2015)	2
▶ Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší v ČR (2015)	2
▶ Program předcházení vzniku odpadů	1
▶ Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015), Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (2016), Materiál k boji proti suchu (2015), Plán pro zvládání sucha (připravovaný)	2
▶ Politika ochrany klimatu (2016)	2
▶ Aktualizace Státního programu ochrany přírody a krajiny (2009)	1
▶ Strategie ochrany biologické rozmanitosti 2016-2025	1
▶ Program rozvoje CHKO, aktualizace 2000	1
▶ Národní lesnický program (2013)	1
▶ Národní plán povodí Dunaje (2015)	1
▶ Plán pro zvládání povodňových rizik v povodí Dunaje (2015)	2
▶ Strategie regionálního rozvoje 2014 – 2020 (2013)	1
▶ Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 až 2020	1
▶ Národní akční plán České republiky pro energii z obnovitelných zdrojů (2010)	1
▶ Národní politika výzkumu, vývoje a inovací na léta 2016-2020	1
▶ Politika architektury a stavební kultury ČR (2015)	1
Regionální úroveň	
▶ Aktualizace strategické vize Strategie rozvoje JMK 2020	3
▶ Plán dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu,	2
▶ Plán dílčího povodí Dyje,	2
▶ Plán rozvoje vodovodů a kanalizací JMK.	2
▶ Program rozvoje cestovního ruchu JMK 2014 – 2020	1
▶ Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje 2014 – 2020	1
▶ Program zlepšování kvality ovzduší aglomerace Brno - CZ06A (2016)	2
▶ Program zlepšování kvality ovzduší zóna Jihovýchod - CZ06Z (2016)	2
▶ Strategie rozvoje lidských zdrojů JMK 2016-25	2
▶ Povodňový plán Jihomoravského kraje (2015)	2
▶ Plán odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016 - 2025	2
▶ Zásady územního rozvoje Jihomoravského kraje (2016)	1
▶ Územně analytické podklady Jihomoravského kraje, aktualizace 2016	1

Koncepční dokumenty zaměřené na ochranu životního prostředí s identifikovaným velmi silným (3) nebo silným (2) vztahem vůči hodnocené koncepci jsou podkladem pro hodnocení vztahu předkládané koncepce k cílům ochrany životního prostředí přijatým na mezistátní, resp. vnitrostátní a regionální úrovni.

V rámci vyhodnocení vlivů předkládané koncepce na životní prostředí byly vzaty v úvahu relevantní cíle v oblasti ochrany životního prostředí výše uvedených koncepcí a na jejich základě a na základě analýzy životního prostředí, jeho vývojových trendů a problémů v řešeném území byla sestavena sada referenčních cílů ochrany životního prostředí reprezentující jednotlivé složky životního prostředí (viz podkapitola 5.3), které tvoří základní referenční rámec pro hodnocení. V následující kapitole uvádíme charakteristiku jednotlivých relevantních strategických dokumentů a jejich vybraných cílů v oblasti ochrany životního prostředí a veřejného zdraví, které byly vzaty jako rámec pro stanovení referenčních cílů ochrany životního prostředí a veřejného zdraví, a stručné komentáře charakterizující vztah navrhované koncepce k těmto cílům.

Nelze vyloučit ani přítomnost dalších koncepcí resp. programů různých subjektů. Vlivy realizace všech koncepcí budou vzájemně interferovat, při vhodném návrhu a implementaci aktivit (odpovídajícím posouzení vlivů na životní prostředí, platné legislativě a realizaci odpovídajících opatření) nelze očekávat významné riziko kumulace negativních vlivů. V řadě případů lze očekávat, že koncepce se budou překrývat, resp. budou využívat společné finanční zdroje.

Co se týče možné kumulace koncepce s jinými záměry (konkrétními projekty), tuto lze zohlednit až ve fázi jejich projednávání, kdy bude známa jejich vazba na Program rozvoje Jihomoravského kraje, a budou vyhodnoceny odpovídající environmentální efekty.

Kumulativní resp. synergické vlivy jednotlivých v PRJMK 2018-2021 navrhovaných aktivit vůči ostatním strategickým opatřením a vůči uvažovaným nebo již realizovaným záměrům v území jsou identifikovány a blíže specifikovány v kapitole 6.1. a 6.4.

2 Informace o současném stavu životního prostředí v dotčeném území a jeho pravděpodobný vývoj bez provedení koncepce

2.1 Základní charakteristiky životního prostředí v dotčeném území

Dotčené území zahrnuje oblast působnosti Krajského úřadu Jihomoravského kraje, obvody obcí s rozšířenou působností s příslušnými sídly pověřených obecních úřadů a jejich příslušné obce na území Jihomoravského kraje.

Na západě má samosprávný Jihomoravský kraj kratičkový úsek společné hranice s Jihočeským krajem, na severozápadě sousedí s Krajem Vysočina, na severu s Pardubickým krajem, na severovýchodě s Olomouckým krajem a na východě se Zlínským krajem. Na jihovýchodě hraničí se slovenskými kraji Trenčinským a Trnavským; na jihu hraničí s rakouskou spolkovou zemí Dolní Rakousy. Sídlem kraje je Brno, bývalé zemské hlavní město Moravy.

V kraji je 673 obcí, z toho 40 z nich má status městyse a 49 obcí status města. Na území kraje také existuje jeden vojenský újezd – Březina. Podíl městského obyvatelstva je asi 63,5 % z celkového počtu obyvatel kraje. Sídlním městem kraje je statutární město Brno, jež je druhým největším městem v Česku a jeho význam přesahuje hranice kraje – je např. sídlem nejvyšších justičních institucí a místem konání velkých událostí i evropského významu.

Rozlohou 7 188 km² a počtem obyvatel více než 1 179 tisíc se Jihomoravský kraj řadí na čtvrté místo v republice. Poloha kraje je z geografického hlediska poměrně výhodná díky jeho postavení na historickém spojení mezi jihem a severem Evropy. V rámci EU kraj sousedí se Slovenskem a Rakouskem, v rámci republiky s krajem Jihočeským, Vysočinou, Pardubickým, Olomouckým a Zlínským.

Z celkové rozlohy kraje tvoří téměř 59 % zemědělská půda, z níž připadá 83 % na ornou půdu. Z hlediska výrobních oblastí je zemědělství zaměřeno především na obiloviny, řepku a cukrovku. Nadprůměrná úroveň přírodních předpokladů umožňuje věnovat se specializovaným oborům zemědělské výroby. Jsou to především vinařství, ovocnářství a zelinářství. V kraji se nachází bezmála 92 % plochy vinic ČR. V rámci živočišné výroby zaujímá Jihomoravský kraj jedno z předních míst v chovu prasat a drůbeže. Zemědělství je tradičním odvětvím především v jižní části kraje, zatímco krajská metropole Brno a jeho okolí mají tradici průmyslovou, přičemž dominantní postavení má především zpracovatelský průmysl.

Nejvyšším bodem kraje je trojmezí pod 842 m vysokým vrcholem Durda, trojmezí se nachází v okrese Hodonín na rozhraní se Zlínským krajem a Slovenskem, nejnižše položeným bodem (150 m n. m.) je soutok řek Moravy a Dyje, který se nachází v katastru obce Lanžhot - nejjihněji položené obci Moravy v okrese Břeclav.

V rámci Jihomoravského kraje jsou zastoupeny různé typy krajin vázané na geologický a historický vývoj jednotlivých oblastí. Západní část kraje se rozkládá na území České vysočiny, kde je krajina tvořena pahorkatinným a vrchovinným reliéfem Českomoravské a Brněnské vrchoviny, které jsou dále na jih střídány sníženinami Boskovické brázdy, Dyjsko-svrateckým a Dolnomoravským úvalem, z něhož na jihu výrazně vystupují vrchy Pálavy, a na východě Západními Karpaty s Vyškovskou bránou přecházející ještě dále východně až v oblast Středomoravských a Slovensko-moravských Karpat. Severní cíp Jihomoravského kraje pak zasahuje až do podhůří Jeseníků. O své nejvyšší pohoří, Bílé Karpaty, se kraj dělí se Zlínským krajem i se Slovenskem. Trojmezí těchto územních celků je s výškou 838 m n. m. nejvýše položeným bodem kraje. Místo se nachází nedaleko vrcholu Durda (842 m) ležícího na Slovensku, přibližně 2 km západně od nejvyššího vrcholu geomorfologického celku, jímž je Velká Javořina / Velká Javorina (970 m). Nejvyšším vrcholem kraje je Čupec (819 m), ležící taktéž u hranice se Slovenskem, přibližně 2 km jihozápadně od Durdy.

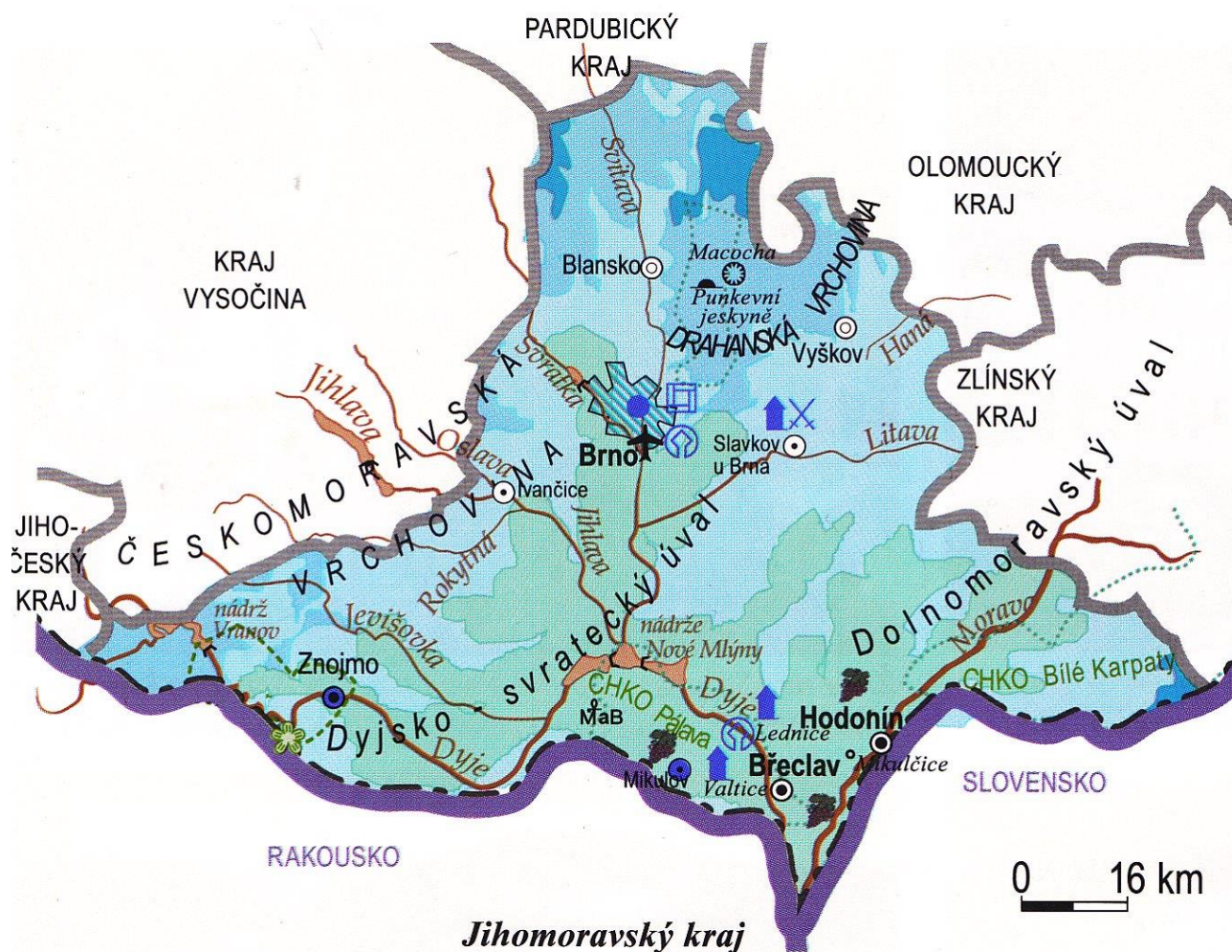
Celý kraj náleží k úmoří Černého moře a k povodí Dunaje, do kterého vody z kraje odvádí řeka Morava. V nížině u česko-slovensko-rakouského trojmezí se k ní přidávají i další důležité řeky regionu: Dyje, Svratka a její přítok Svitava.

Na území Jihomoravského kraje se nachází Národní park Podyjí a dále tři chráněné krajinné oblasti: Bílé Karpaty (částečně leží na území Zlínského kraje), Moravský kras a Pálava.

Na území kraje jsou dvě místa, která jsou zapsána do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO - Lednicko-valtický areál a vila Tugendhat v Brně. Významnou součástí Jihomoravského kraje jsou také dvě biosférické rezervace UNESCO, a to Dolní Morava a Bílé Karpaty.

V severní části kraje jsou rozsáhlé jeskynní komplexy Moravského krasu, řada jeskyní patří k ekologicky nejčistším v ČR. Jižní část kraje je převážně rovinná oblast polí, luk a vinic se zbytky lužních lesů podél řeky Dyje. Za řekou Moravou ve východní části se krajina postupně zdvihá do kopců Bílých Karpat. Krajina v okolí Brna je ovlivněna existencí velké městské aglomerace, přesto je okolí města považováno za jedno z nejkrásnějších v republice. Na severu k němu těsně přiléhají lesy Moravského krasu, na jihu jsou otevřené roviny jižní Moravy a přímo k hranicím města přiléhá Brněnská přehrada.

Jihomoravský kraj jako celek má relativně kvalitní ovzduší. Znečištění ovzduší, hluk a podobné nepříznivé vlivy jsou pouze lokálního charakteru, především u velkých průmyslových center. Z tohoto hlediska dosahují nepříznivých hodnot emisí znečišťujících látek především Hodonín a Brno-město. Podíl na znečištění má rovněž vzrůstající množství automobilů, zejména ve velkých městech. V kraji narůstá počet obyvatel, využívajících napojení na kanalizaci s čistírnou odpadních vod, což je mimo jiné jedna z cest, jak zlepšit silné znečištění části vodních toků Moravy, Dyje a Svatky. Problematice ochrany životního prostředí je v Jihomoravském kraji věnována značná pozornost, což dokazuje každoročně objem investic, určený na jeho ochranu.

Obr. 1 Schéma přírodních podmínek Jihomoravského kraje

2.1.1 Obyvatelstvo

K 31. 12. 2015 v kraji žilo 1 175 025 obyvatel, což představuje 11,1 % celkového počtu obyvatel ČR. Ve složení obyvatelstva podle pohlaví měly převažující podíl ženy, na 1 000 mužů připadlo 1 042 žen. Je to ovlivněno především strukturou města Brna, kde žije na 1 000 mužů 1 073 žen. Z hlediska věkové struktury obyvatelstva lze v roce 2015 proti roku předchozímu sledovat pokračující pokles počtu obyvatel ve věkové

skupině 15 – 64 let (oproti roku 2014 o 0,8 %), naopak růst byl zaznamenán ve skupině 65letých a starších (o 2,4 %). Počet dětí ve věku 0 – 14 let je od roku 2000 nejvyšší. Index stáří (poměr počtu obyvatel 65letých a starších k obyvatelstvu mladšímu 15 let) dosáhl v roce 2015 hodnoty 122,0 (121,2 v roce 2014). Zatímco u žen dosáhl v roce 2015 index stáří hodnoty 147,6, u mužů to bylo pouhých 97,5. Tento rozdíl je způsoben zejména nižším průměrným věkem zemřelých mužů.

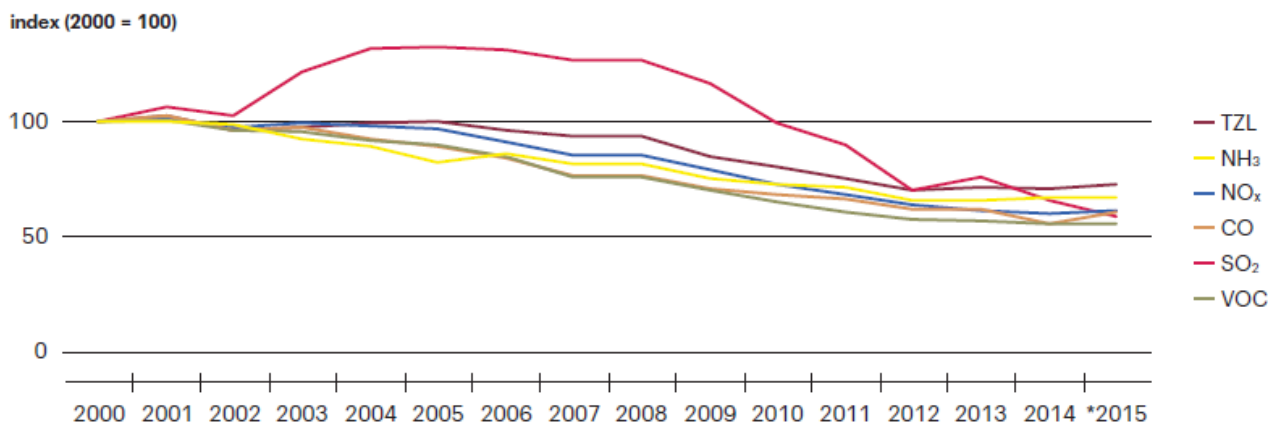
Vývoj počtu obyvatel je v rámci kraje diferencovaný. Nárůst počtu obyvatel zaznamenává již od roku 1992 okres Brno-venkov, přičemž v posledním desetiletí dochází k výraznému zrychlení. Zatímco mezi roky 1992 a 2000 narostl počet obyvatel okresu o 1,5 %, mezi roky 2000 a 2011 již o 12 %. Růst je spojen s procesem suburbanizace, který se v českých podmínkách ve větší míře objevuje od 90. let 20. století a postupně se rozšiřuje i do okolí menších měst. V Jihomoravském kraji je patrný také nárůst počtu obyvatel obcí v okolí města Znojmo. Nárůst zaznamenávají i některé obce za hranicemi okresu Brno-venkov, především v oblastech podél hlavních dopravních tahů v okrese Vyškov, Blansko a Břeclav směřujících na Brno. Ačkoliv okresy na jihu kraje vykazují jako celek nárůst počtu obyvatel, příhraniční oblasti (u státních i krajských hranic) čelí naopak populačním ztrátám, které jsou výrazné především v oblastech se špatnou dopravní dostupností důležitých regionálních středisek. Nejvýraznější ztráty obyvatel zaznamenává okres Hodonín, obyvatelstvo ztrácí také obce v jižní části okresu Břeclav a obce v okrese Znojmo, které neleží v okolí okresního města. Brno ztrácelo obyvatelstvo do roku 2007 podobně jako ostatní velká města České republiky z důvodu nízké porodnosti, od tohoto roku však obyvatelstvo získává, a to přirozenou měrou (migračně ztrácí z důvodu procesu suburbanizace).

Zdravotní péče v kraji je zabezpečena jednak sítí 21 nemocnic s celkovým počtem 7 126 lůžek (údaje za všechny rezorty), ale i dostatečným počtem ostatních samostatných zdravotnických zařízení, samostatných ordinací lékařů a lékáren, popřípadě výdejen léků. K pozitivům kraje patří dostatečná síť předškolních a školských zařízení. Děti v předškolním věku svěřují rodiče 657 mateřským školám, základní vzdělání poskytuje 473 základních škol, z nichž převážná část žáků přechází na další studium do 123 středních škol. Síť škol většinou pokrývá požadavky na umístění dětí, i když se stále ještě projevují některé nedostatky. Snahou středního a učňovského školství je zabezpečení provázanosti nabídky středního školství s potřebami trhu práce. Na nadprůměrné vzdělanostní úrovni obyvatel v kraji má podíl i kvalitní systém vysokého školství. Potřebné vzdělání poskytují studentům veřejné i soukromé vysoké školy v Brně, Znojmě a Lednici, opomenout nelze ani význam Univerzity obrany v Brně.

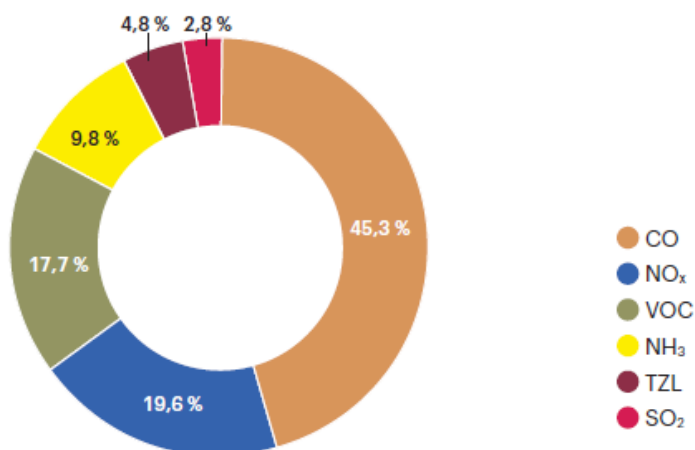
2.1.2 Ovzduší

2.1.2.1 Emisní situace

Emise všech znečišťujících látek v Jihomoravském kraji v období 2000 – 2015 poklesly na celkových 61,9 tis. t v roce 2015. Nejvýznamnější pokles zaznamenaly emise VOC, a to o 44,2 %, a emise SO₂, které se snížily o 40,9 %. Na celkových emisích znečišťujících látek v Jihomoravském kraji se v roce 2015 největší měrou podílely emise CO a emise NO_x. Emise CO pocházejí jak z lokálního vytápění domácností (47,1 %), tak z dopravy, resp. mobilních zdrojů (34,4 %). Emise NO_x jsou produkovány zejména dopravou, resp. mobilními zdroji (66,9 %). Mezi další sledované emise patří emise VOC, jejichž produkce souvisí s používáním a výrobou organických rozpouštědel (66,9 %). Emise NH₃ vznikají zejména z činností souvisejících s chovem hospodářských zvířat (96,2 %). U emisí TZL je dominantním zdrojem lokální vytápění (53,7 %) a také doprava, resp. mobilní zdroje (26,4 %). V případě emisí SO₂ byly v Jihomoravském kraji hlavním producentem velké zdroje znečišťování zaměřené na výrobu elektřiny a tepla (74,9 %) a také vytápění domácností (24,0 %).

Obr. 2 Vývoj emisí znečišťujících látek¹ [index, 2000 = 100], 2000–2015. Zdroj: ČHMÚ

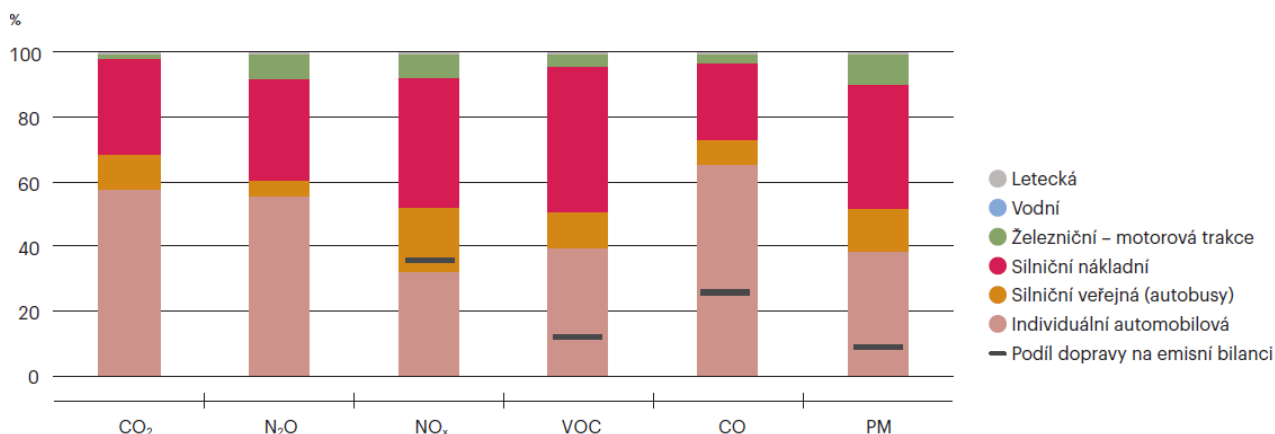
Obr. 3 Podíl jednotlivých emisí znečišťujících látek na celkové emisní bilanci [%]², 2015. Zdroj: ČHMÚ

2.1.2.2 Emise z dopravy

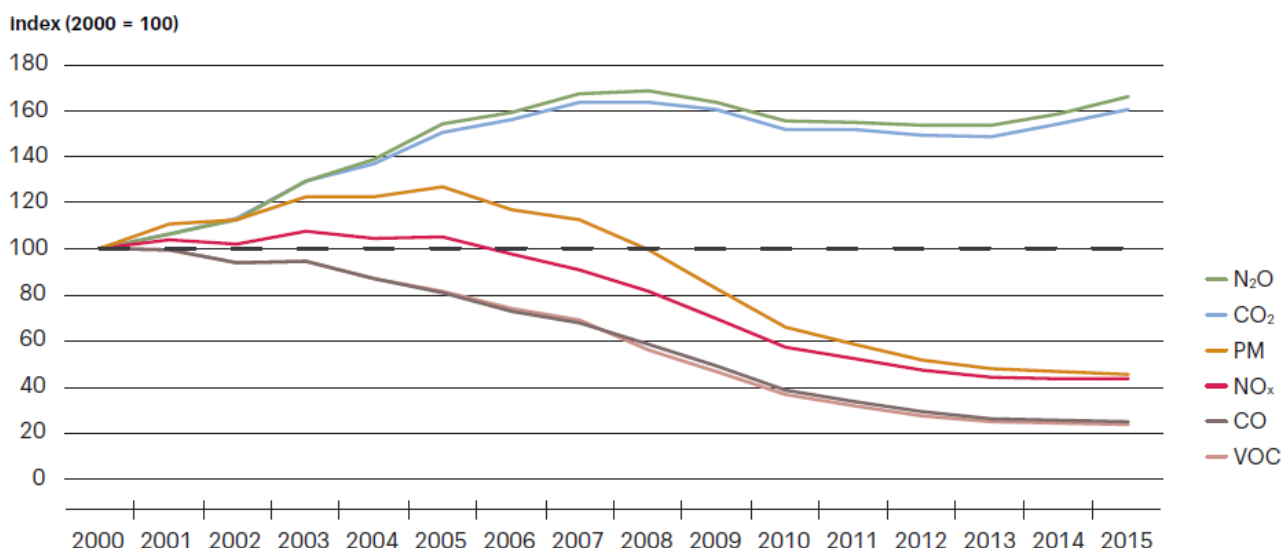
Jihomoravský kraj je emisemi z dopravy lokálně značně zatížen, a to v důsledku silniční dopravy v brněnské aglomeraci i tranzitní dopravy na silničních trasách mezinárodního významu (zejména dálnice D1 a D2), které krajem procházejí. Emise z dopravy na jednotku plochy byly v kraji 3. nejvyšší po Praze a Středočeském kraji, v případě NO_x v roce 2015 dosahovaly 0,60 t.km⁻² (průměr ČR byl 0,49 t.km⁻²). Podíly dopravy na celkových emisích jednotlivých látek v kraji jsou v rámci ČR rovněž nadprůměrné. Na produkci emisí NO_x, VOC a TZO v kraji se nejvíce podílí nákladní silniční doprava, hlavním zdrojem emisí CO a skleníkových plynů z dopravy v kraji je individuální automobilová doprava. V průběhu období 2000 – 2015 emise sledovaných znečišťujících látek v kraji poklesly, což je možné spojovat s modernizací vozového parku vedoucí k poklesu jeho emisní náročnosti. Emise skleníkových plynů z dopravy však zejména v úvodu a pak také v závěru tohoto období narůstaly v důsledku růstu přepravních výkonů silniční dopravy. V roce 2015 v meziročním srovnání emise NO_x z dopravy v kraji poklesly o 0,4 %, VOC o 1,8 % a suspendovaných částic o 2,2 %, naproti tomu emise CO₂ vzrostly o 4,1 %.

¹ Emise TZO, VOC a NH₃ z plošných zdrojů jsou rozpočteny do krajů odborným odhadem.

² Emise TZO, VOC a NH₃ z plošných zdrojů jsou rozpočteny do krajů odborným odhadem.

Obr. 4 Emise znečišťujících látek a skleníkových plynů z jednotlivých druhů dopravy a podíl dopravy na celkové emisní bilanci [%], 2015, zdroj Cenia

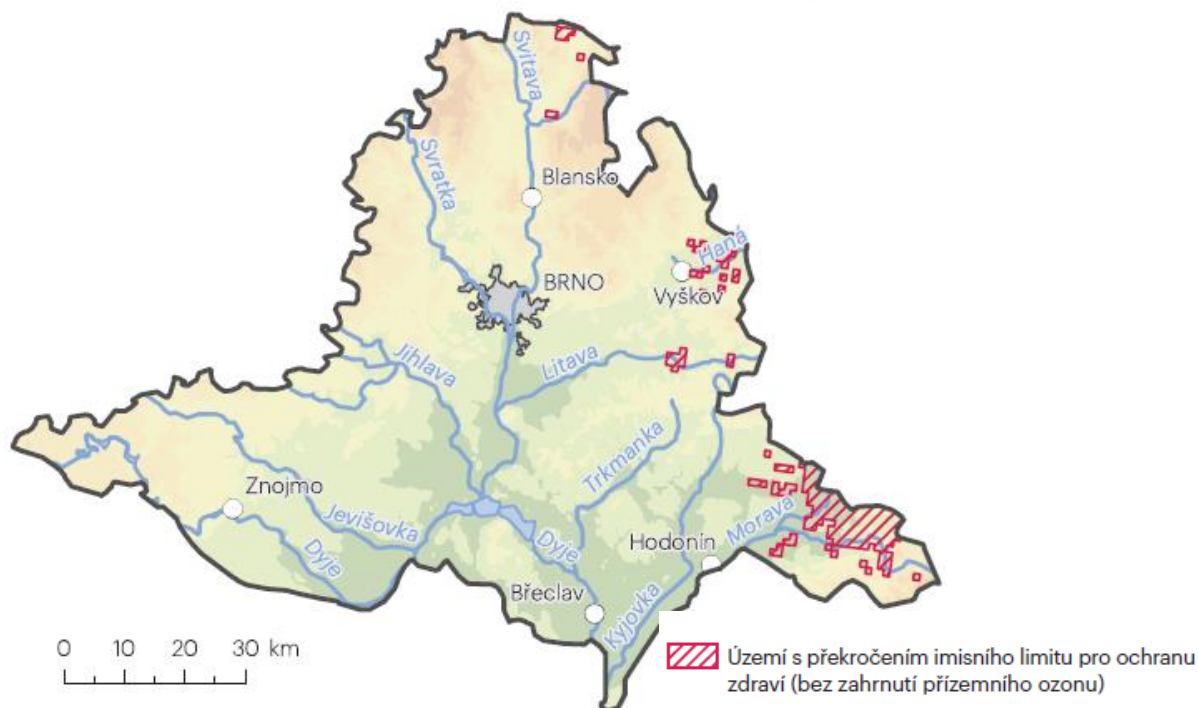
Obr. 5 Vývoj emisí znečišťujících látek a skleníkových plynů z dopravy [index, 2000 = 100], 2000–2015, zdroj Cenia

2.1.2.3 Kvalita ovzduší

Při hodnocení stávající kvality ovzduší v Jihomoravském kraji byl jako podklad mimo jiné využit i dokument Vyhodnocení kvality ovzduší v Jihomoravském kraji v letech 2010-2016, zpracovaný firmou Bucek, s.r.o., v červnu 2017 (podrobněji viz kapitola 12). V celorepublikovém srovnání patří Jihomoravský kraj mezi kraje s kvalitnějším ovzduším. Skladba zdrojů znečišťování ovzduší v Jihomoravském kraji je různorodá. Mezi odvětví, která se v kraji významně podílejí na znečišťování ovzduší, patří výroba elektřiny a tepla (SO₂, NO_x, CO), slévárnictví (TZL), sklářský průmysl (SO₂, NO_x), výroba cementu a vápna (TZL, NO_x), gumárenský průmysl (VOC) a z důvodu zemědělského charakteru kraje také chovy hospodářských zvířat (NH₃).

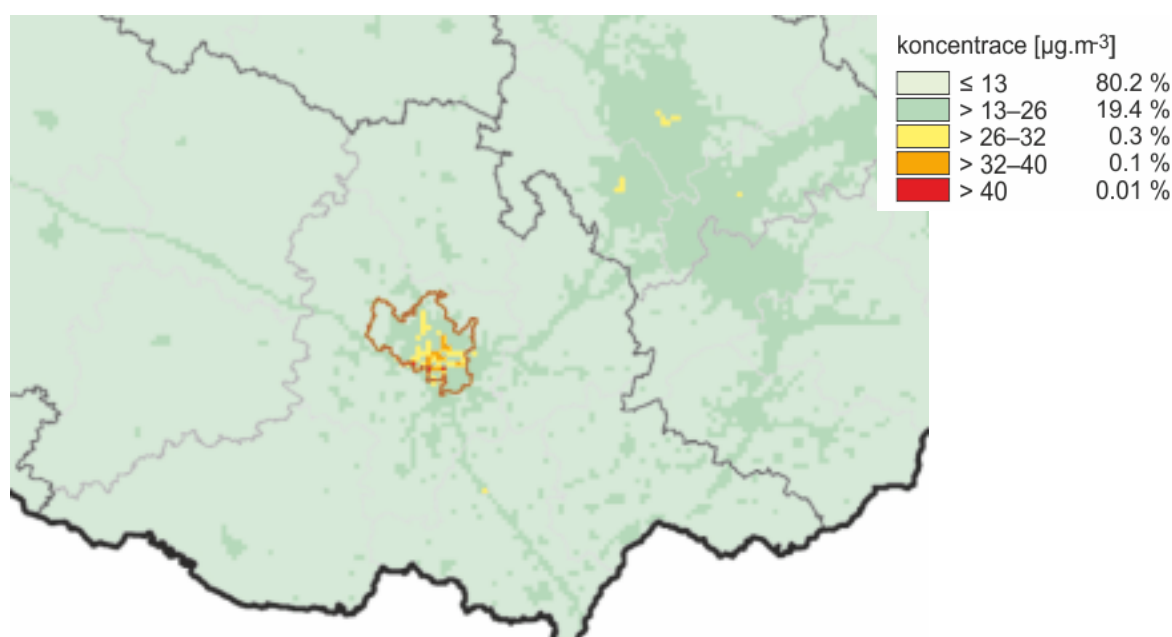
Kvalita ovzduší v Jihomoravském kraji je dlouhodobě dána vývojem v sektoru dopravy a lokálního vytápění. Aktuální situace je pak podmíněna aktuálními meteorologickými a rozptylovými podmínkami. Ucelenou informaci o kvalitě ovzduší v Jihomoravském kraji udává mapa oblastí s překročením imisních limitů včetně zahrnutí přízemního ozonu, kterou publikuje ČHMÚ. Dle tohoto vymezení došlo v roce 2015 na celkem 55,1 % území k překročení imisního limitu pro alespoň jednu znečišťující látku¹. Oproti předchozímu hodnocenému roku tak došlo k navýšení překročení, neboť v roce 2014 byl imisní limit se zahrnutím přízemního ozonu překročen pouze na celkem 4,9 % území. Situaci v roce 2015 způsobilo extrémně teplé léto, které vytvořilo příznivé podmínky pro tvorbu přízemního ozonu. Při hodnocení kvality ovzduší bez zahrnutí přízemního ozonu se jednalo o 2,5 % území kraje a meziročně tak nedošlo k žádné změně, neboť i v roce 2014 se jednalo o překročení na 2,5 % území. V roce 2015 byl v Jihomoravském kraji překročen

denní imisní limit pro suspendované částice PM_{10} na jedné stanici (Brno-Zvonařka), byla překročena maximální denní 8h klouzavá průměrná koncentrace ozonu na 3 stanicích (Kuchařovice, Mikulov-Sedlec a Brno-Tuřany). V roce 2015 probíhalo měření koncentrací suspendovaných částic PM_{10} na celkem 6 stanicích, přičemž nejvyšší 24h koncentrace byla naměřena na stanici Mokrá (Brno-venkov). Imisní limity pro ostatní znečišťující látky nebyly překročeny. Hlavním nástrojem pro řízení kvality ovzduší v jednotlivých oblastech jsou tzv. Programy zlepšování kvality ovzduší.

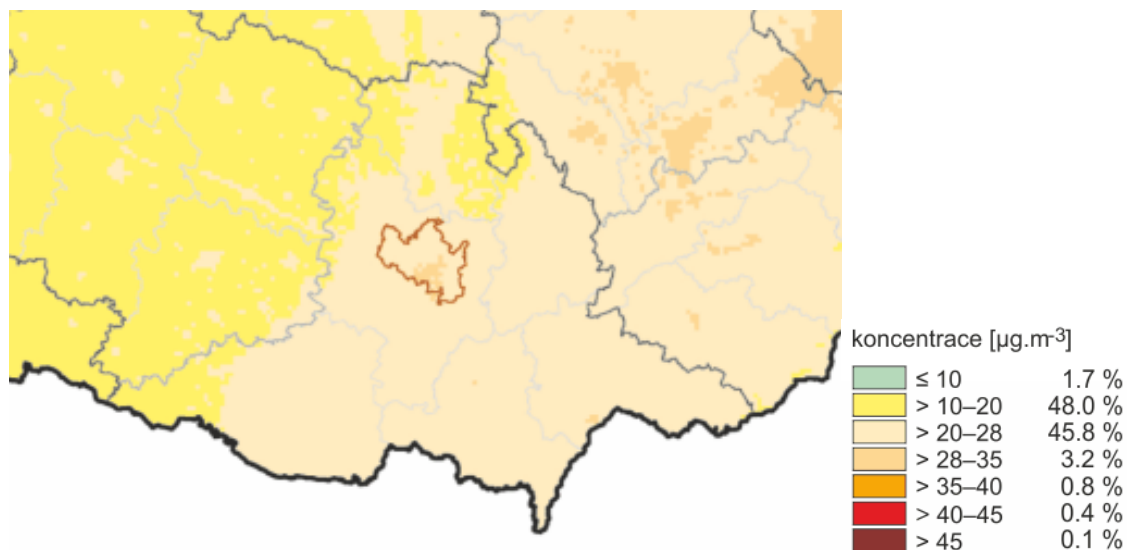

Obr. 6 Oblastí kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí přízemního ozonu, 2015, zdroj ČHMÚ

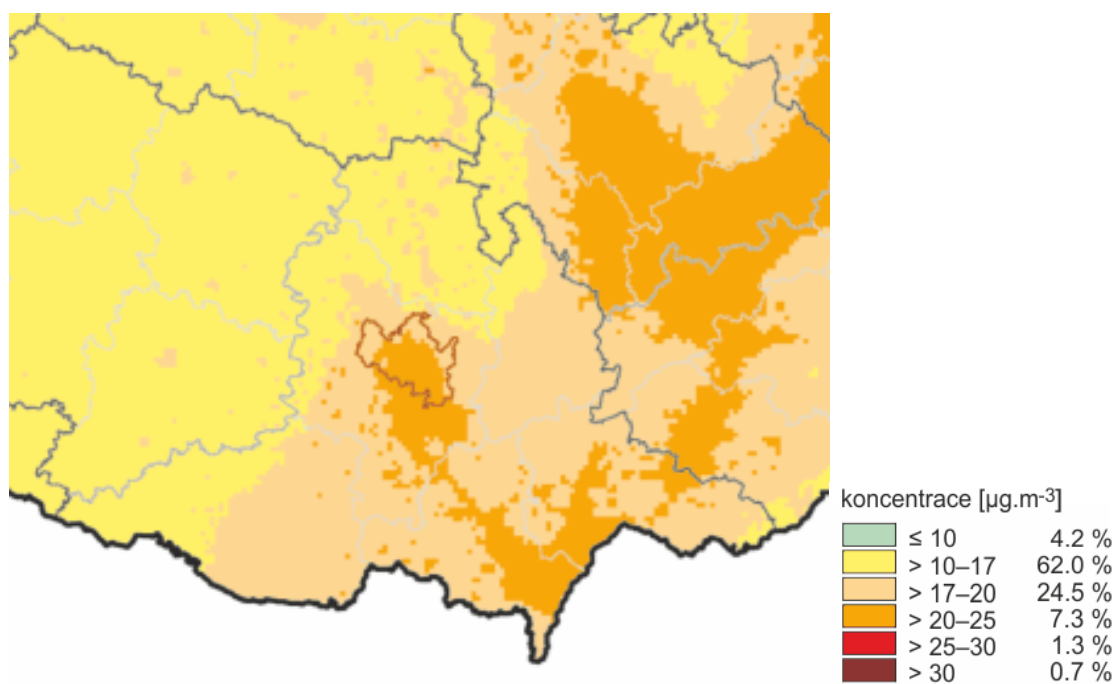
Na obrázcích níže jsou znázorněny pětileté klouzavé průměry jednotlivých škodlivin NO_2 , PM_{10} , $PM_{2,5}$, B(a)P a benzenu na území Jihomoravského kraje (data převzata z grafické ročenky ČHMÚ pro rok 2015).

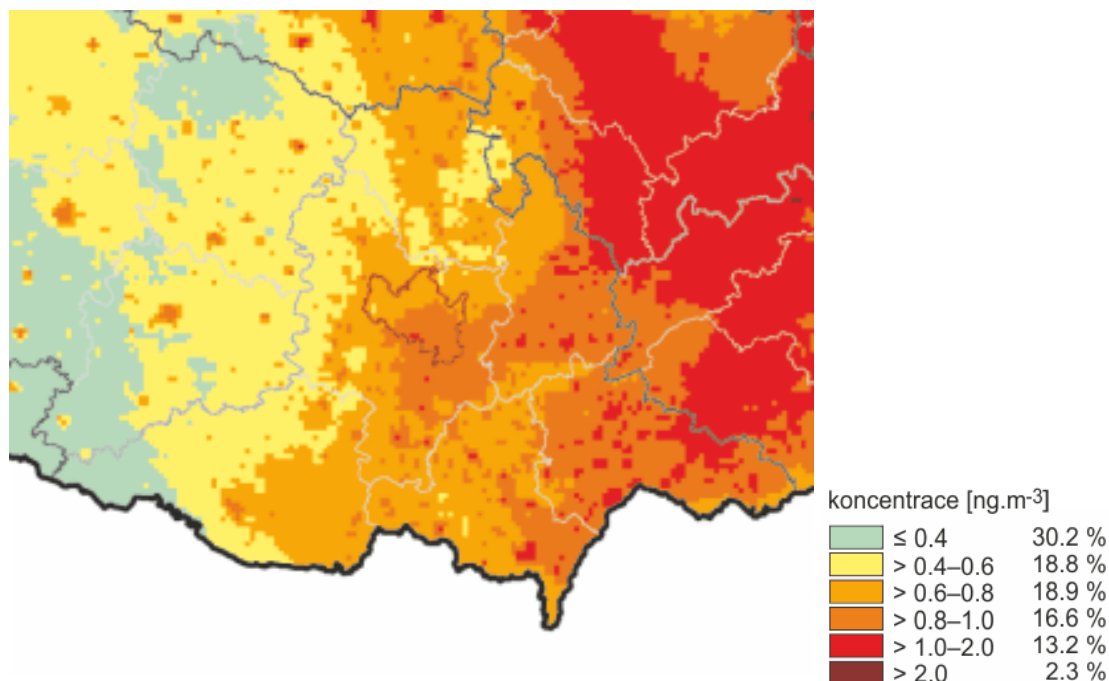
Obr. 7 Průměrné koncentrace NO_2 , pětiletý průměr z let 2011-2015 [$\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$], zdroj ČHMÚ

Obr. 8 Průměrné roční koncentrace PM_{10} , pětiletý průměr z let 2011-2015 [$\mu\text{g.m}^{-3}$], zdroj ČHMÚ

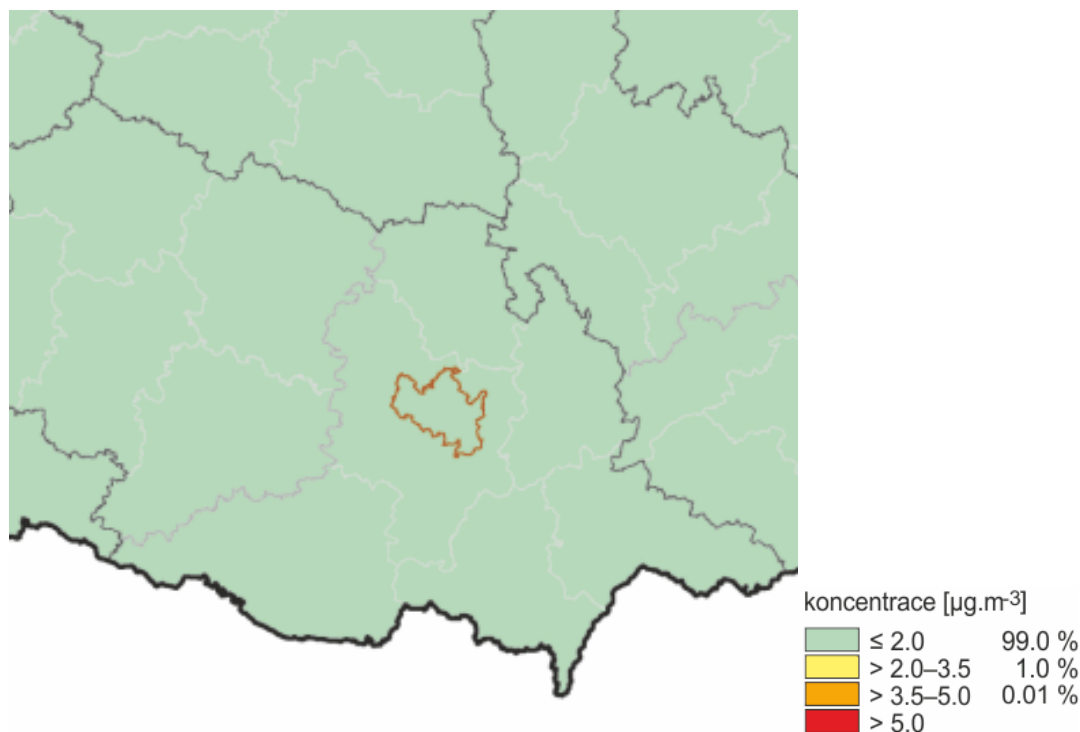

Obr. 9 Průměrné roční koncentrace $\text{PM}_{2,5}$, pětiletý průměr z let 2011-2015 [$\mu\text{g.m}^{-3}$], zdroj ČHMÚ

Obr. 10 Průměrné koncentrace B(a)P, pětiletý průměr z let 2011-2015 [ng.m⁻³], zdroj ČHMÚ

Znečištění ovzduší benzo[a]pyrenem patří k hlavním problémům zajištění kvality ovzduší v rámci celé ČR. V roce 2015 překročily roční průměrné koncentrace benzo[a]pyrenu imisní limit (1 ng.m⁻³) na téměř 62 % stanic (tj. na 21 z celkového počtu 34 stanic s dostatečným počtem měření pro hodnocení).

Obr. 11 Průměrné koncentrace benzenu, pětiletý průměr z let 2011-2015 [µg.m⁻³], zdroj ČHMÚ

Lokality vykazující překročení imisních limitů jsou většinou vázány na aglomerace a městské zóny, čili krajská, případně okresní města, kde je soustředěn průmysl, případně na vysokou dopravní zátěž v území podél významných dopravních tahů.

2.1.3 Klima

Na území Jihomoravského kraje se dle Quitta (1971) vyskytují tyto klimatické oblasti (směrem od jihu): T4, T2, MT11, MT10, MT9, MT7, MT5, MT3 a v nejsevernějším cípu kraje i CH7.

Tab. 4 Charakteristiky klimatických oblastí ČR dle Quitta (1971)

Číslo oblastí	T4	T2	MT11	MT10	MT9	MT7	MT5	MT3	CH7
Počet letních dnů	60 – 70	50 – 60	40 – 50	40 – 50	40 – 50	30 – 40	30 – 40	20 – 30	10 – 30
Počet dnů s průměrnou teplotou 10° a více	170 – 180	160 – 170	140 – 160	140 – 160	140 – 160	140 – 160	140 – 160	120 – 140	120 – 140
Počet mrazových dnů	100 – 110	100 – 110	110 – 130	110 – 130	110 – 130	110 – 130	110 – 130	130 – 160	140 – 160
Počet ledových dnů	30 – 40	30 – 40	30 – 40	30 – 40	30 – 40	40 – 50	40 – 50	40 – 50	50 – 60
Průměrná teplota v lednu	-2 - -3	-2 - -3	-2 - -3	-2 - -3	-3 - -4	-2 - -3	-4 - -5	-3 - -4	-3 - -4
Průměrná teplota v červenci	19 – 20	18 – 19	17 – 18	17 – 18	17 – 18	16 – 17	16 – 17	16 – 17	15 – 16
Průměrná teplota v dubnu	9 – 10	8 – 9	7 – 8	7 – 8	6 – 7	6 – 7	6 – 7	6 – 7	4 – 6
Průměrná teplota v říjnu	9 – 10	7 – 9	7 – 8	7 – 8	7 – 8	7 – 8	6 – 7	6 – 7	6 – 7
Průměrný počet dnů se srážkami 1mm a více	80 – 90	90 – 100	90 – 100	100 – 120	100 – 120	100 – 120	100 – 120	110 – 120	120 – 130
Srážkový úhrn ve vegetačním období	300 – 350	350 – 400	350 – 400	400 – 450	400 – 450	400 – 450	350 – 400	350 – 450	500 – 600
Srážkový úhrn v zimním období	200 – 300	200 – 300	200 – 250	200 – 250	250 – 300	250 – 300	250 – 300	250 – 300	350 – 400
Počet dnů se sněhovou pokrývkou	40 – 50	40 – 50	50 – 60	50 – 60	60 – 80	60 – 80	60 – 100	60 – 100	100 – 120
Počet dnů zamračených	110 – 120	120 – 140	120 – 150	120 – 150	120 – 150	120 – 150	120 – 150	120 – 150	150 – 160
Počet dnů jasných	50 – 60	40 – 50	40 – 50	40 – 50	40 – 50	40 – 50	50 – 60	40 – 50	40 – 50

2.1.4 Hluk a další fyzikální a biologické charakteristiky

Pro posouzení stávající zátěže hlukem byl jako podklad mimo jiné využit dokument 3. úplná aktualizace ÚAP Jihomoravského kraje: B - Rozbor udržitelného rozvoje území, strategické hlukové mapy JMK a aglomerace Brno, ZÚR JMK 2016 a projednávaný Plán udržitelné mobility města Brna. Zdroji hluku jsou zejména dopravní zařízení (dálnice, silnice, městské komunikace, železnice a letiště), méně pak technologická zařízení (těžba, průmysl). V pásmech bezprostředně přiléhajících ke zdrojům jsou hygienické limity překračovány, což je významné zejména v hustě obydlených oblastech, na většině dotčeného území je však hluková situace vyhovující.

Stanovené hygienické limity hladiny hluku jsou překračovány zejména v blízkosti významných dopravních komunikací (dálnice, rychlostní silnice, silnice I. třídy), přičemž velkým problémem je tato skutečnost v hustě obydlených oblastech. Tyto negativní vlivy jsou nejvíce kumulovány zejména v Brně a v jeho okolí (dálnice D1, dálnice D2, silnice I/52, I/42 a brněnský městský okruh). Kromě města Brna a jeho okolí je hladina hluku překračována například v okolí měst Břeclav (I/55), Bučovice (I/50) nebo Znojmo (I/38). Problematiku hlukové zátěže může vyřešit výstavba silničních obchvatů daných sídel nebo protihluková opatření nižšího rozsahu, jako jsou protihlukové stěny, zemní valy nebo bariérové objekty. Překážkou pro výstavbu protihlukových opatření může být, v některých lokalitách, nedostatek prostoru, a to zejména v blízkosti sídelní zástavby.

V Jihomoravském kraji má značnou hlukovou zátěž z dopravy aglomerace Brno, kde je celodenní hlukové zátěži ze silniční dopravy nad 50 dB vystaveno 90,6 % obyvatel aglomerace. Z toho hlukové zátěži přesahující mezní hodnotu³ je vystaveno 30,5 tis. osob, tj. 7,4 % obyvatel aglomerace, 3 390 obytných staveb, 29 školských zařízení a 3 lůžková zdravotnická zařízení. Hlukové zátěži ze železniční dopravy nad mezní hodnoty je v aglomeraci celodenně exponováno 600 obyvatel, letiště v Brně-Tuřanech zatěžuje nadměrným nočním hlukem 600 obyvatel.

Mimo aglomeraci Brno je hluková zátěž obyvatelstva ze silniční dopravy výrazně nižší, tranzitní silniční doprava je soustředěna na dálnice, které přímo neprocházejí sídly. Celkově je v kraji celodenní hlukové

³ Mezní hodnoty hlukových indikátorů jsou stanoveny vyhláškou č. 523/2006 Sb., o hlukovém mapování pro indikátory celodenní (24hodinové) hlukové zátěže L_{dn} a noční hlukové zátěže L_n (22–06 hod.). Překročení mezních hodnot je iniciačním mechanismem pro tvorbu akčních plánů na snížení hlukové zátěže. Např. pro silniční dopravu je mezní hodnota indikátoru L_{dn} 70 dB a L_n 60 dB.

zátěži z hlavních silnic nad 50 dB exponováno 9,1 % obyvatel kraje (bez započtení aglomerace Brno), z toho nad mezní hodnotu 4,9 tis. obyvatel (tj. 0,4 %) žijících v 980 obytných budovách v celkem 37 obcích. Výraznější hlukovou zátěž způsobuje provoz na silnici I/38 (E59) ve Znojmě (6,6 % obyvatel exponováno celodenní hlukové zátěži nad mezní hodnotu) a v obcích ležících na silnici I/55 z Břeclavi na Uherské Hradiště.

V území se vyskytuje řada významných, jednoduchých, drobných nebo nevýznamných zdrojů ionizujícího záření, převážně pro lékařské nebo technické aplikace. Úroveň záření se v celém dotčeném území pohybuje v úrovni přirozeného pozadí, nejsou překračovány limity ozáření obyvatel.

V území se vyskytuje řada vysokofrekvenčních (vysílače, radiolokátory) resp. nízkofrekvenčních (elektrická zařízení) zdrojů neionizujícího záření, bez konfliktů s hygienickými limity.

Další charakteristiky, které by bylo nutno zohlednit, nejsou specifikovány.

2.1.5 Povrchová a podzemní voda

2.1.5.1 Povrchová voda

Území Jihomoravského kraje náleží celé k úmoří Černého moře (povodí Dunaje). V kraji nepramení žádný z velkých toků, které jím protékají. Jedná se především o řeku Dyji, Moravu, Svatku, Svitavu a Jihlavu. Řeka Dyje s přítoky Svatkou a Jihlavou představuje pro Jihomoravský kraj vodní tok s největším významem, protože většina území kraje je odvodňována právě tímto recipientem. Dyje se na jižním cípu České republiky u státní hranice s Rakouskem a Slovenskem vlévá do řeky Moravy.

V Jihomoravském kraji se nachází řada vodních nádrží, které kromě své ochranné protipovodňové funkce nádrže zajišťují také dodávky pitné vody (Vranov, Znojmo, Opatovice, Boskovice a Koryčany) a užitkovou vodu pro průmysl, energetiku a dostatečné průtoky v tocích pod nimi a zároveň využívají vodní nádrž pro rekreaci (Mušovská a Novomlýnská nádrž, Letovice, Vranov, Brněnská přehrada). Věstonická nádrž, která je spolu s Mušovskou a Novomlýnskou nádrží součástí vodního díla Nové Mlýny, je ponechána přírodním procesům a zajišťuje ochranu nejen různorodému vodnímu ptactvu (ptačí oblast, přírodní rezervace).

Cca 50 % vodních toků je v kraji upraveno. Vedle úprav nezbytných pro usměrnění vodního režimu na tocích v horních částech povodí (31 % délky upravených toků bylo provedeno jako hrazení bystřin) docházelo v minulých letech i k negativním antropogenním změnám jako zkrácení a zkapacitnění významných vodních toků (68 % upravených toků představuje stabilizaci koryt toků na ochranu proti erozi) (ÚAP JMK, 2016).

Na rozsáhlých plochách bylo provedeno odvodnění a meliorační úpravy drobných vodních toků. Nepříznivé změny vodního režimu v krajině způsobují rozkolísání povrchového odtoku, změny splaveninového režimu, zrychlení odtoku velkých vod, zmenšení zásob podzemní vody, snížení samočisticí schopnosti toků a snížení migrace vodních živočichů (ÚAP JMK, 2016).

2.1.5.2 Jakost vod

Jakost povrchových vod je ovlivňována především bodovými zdroji znečištění z kanalizací měst a obcí, průmyslových závodů a zemědělské výroby. V Jihomoravském kraji přetrvává vliv plošného znečištění z intenzivního zemědělského hospodaření na orné půdě a znečištění z bodových komunálních zdrojů. Problémem jsou živiny, zejména fosfor. Důsledkem je snížená jakost povrchových vod, většina sledovaných vodních toků v Jihomoravském kraji byla v období 2014 – 2015 hodnocena jako znečištěná (III. třída jakosti) až silně znečištěná (IV. třída jakosti). Nejhorší jakost (V. třída) přetrvává na dolním toku Trkmanky. Ke zlepšení jakosti vody oproti předchozímu hodnocení dvouletí (2013–2014) došlo na úseku Dyje před Znojemem.

Mapa je sestavena na základě výsledného zatřídění jednotlivých profilů podle normy ČSN 75 7221, které je dáno nejhorší třídou z následujících ukazatelů: BSK_5 , $CHSK_{Cr}$, $N-NH_4^+$, $N-NO_3^-$, $P_{celk.}$ a saprobní index makrozoobentosu. Bodové zdroje znečištění jsou uvedeny dle IRZ (úniky do vody a přenosy v odpadních vodách) za ohlašovací rok 2013.

Obr. 12 Jakost vody v tocích 2014-2015, zdroj Cenia

Jihomoravský kraj se vyznačuje nadprůměrným podílem obyvatel připojených na vodohospodářskou infrastrukturu. Nárůst podílu obyvatel připojených na vodovody, kanalizaci i na kanalizaci zakončenou ČOV byl v období 2000 – 2014 intenzivnější než odpovídající celorepublikový průměr, avšak mezi roky 2014 a 2015 již došlo ke stagnaci (podíl obyvatel napojených na kanalizaci v roce 2015 činil 89,9 % a podíl obyvatel napojených na kanalizaci zakončenou ČOV 86,4 %) a v případě podílu obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu i k poklesu z 97,0 % na 95,3 %. Z celkového počtu 230 ČOV bylo na jednu ČOV v roce 2015 připojeno průměrně 4 410 obyvatel. Terciární stupeň čištění má již 72,6 % ČOV v kraji, což je v rámci ČR nejvyšší podíl po Hl. m. Praha.

Čistota mnoha úseků povrchových vod se po vybudování ČOV výrazně zlepšila. K tomuto zlepšení přispěl také útlum průmyslové a zemědělské výroby, ale tento stav není všude uspokojivý. Nadále je nutné se soustředit na odstraňování dalších lokálních zdrojů znečišťování, a to jak povrchových, tak podzemních vod, na odstraňování plošného znečišťování těchto vod a na odstraňování příčin změn hydrologických poměrů v území.

Zvyšuje se také eutrofizace vod, která se projevuje zejména rozvojem mikroskopických organismů rozptýlených ve vodě (vodní květ). Hlavní příčinou tohoto stavu je přebytek živin ve vodním hospodářství, především pak dusíku a fosforu.

Z hlediska odtokových poměrů i nadále přetrvávají problémy s rychlým odtokem srážkových vod z území, které jsou způsobeny odlesněním, nedostatečnou přirozenou retenční schopností horských oblastí s převažujícími srážkovými úhrny, nevhodnou úpravou drobných vodních toků, melioracemi provedenými často v nevhodných terénech a v posledních letech čím dál častěji také zastavováním území a vytvářením nepropustných zpevněných ploch. Zrychlený odtok vody z povodí má za nepříznivých klimatických podmínek za následek vznik povodňových situací.

2.1.5.3 Podzemní voda

Z regionálně-hydrogeologického pohledu spadá oblast JMK do následujících hydrogeologických rajónů:

Rajóny svrchní vrstvy:

- ▶ 1624 Kvartér Valové, Romže a Hané
- ▶ 1641 Kvartér Dyje
- ▶ 1642 Kvartér Jevišovky
- ▶ 1643 Kvartér Svratky
- ▶ 1644 Kvartér Jihlavy

- ▶ 1651 Kvartér Dolnomoravského úvalu
- ▶ 1651 Kvartér soutokové oblasti Moravy a Dyje

Rajóny základní vrstvy:

- ▶ 2230 Vyškovská brána
- ▶ 2241 Dyjsko-svratecký úval
- ▶ 2242 Kuřimská kotlina
- ▶ 2250 Dolnomoravský úval
- ▶ 3110 Pavlovské vrchy a okolí
- ▶ 3222 Flyšové sedimenty v povodí Moravy
- ▶ 3230 Středomoravské Karpaty
- ▶ 4230 Ústecká synklinála v povodí Svitavy
- ▶ 5221 Boskovická brázda - severní část
- ▶ 5222 Boskovická brázda - jižní část
- ▶ 6540 Krystalinikum v povodí Dyje
- ▶ 6550 Krystalinikum v povodí Jihlavy
- ▶ 6560 Krystalinikum v povodí Svatky
- ▶ 6570 Krystalinikum brněnské jednotky
- ▶ 6620 Kulm Dražanské vrchoviny
- ▶ 6630 Moravský kras

Hydrogeologický rajón (hg rajón) je pokládán za základní územní jednotku pro bilancování podzemních vod. Určujícím hlediskem pro začlenění území do jednotlivých hydrogeologických rajónů jsou geologická a hydrogeologická charakteristika horninového prostředí a hydrologická, klimatická a morfologická charakteristika (režim podzemních a povrchových vod, vodní toky, morfologie terénu, srážky, atd.).

Hydrogeologická rajonizace uplatňuje čtyřmístné číselné označení, kde první pozice uplatňuje základní genetickou charakteristiku:

- ▶ 1 ... hg rajony v kvartérních fluvialních sedimentech,
- ▶ 2 ... hg rajony v neogenních a křídových pánevních sedimentech,
- ▶ 3 ... hg rajony v paleogenních a křídových pánevních sedimentech Karpatské soustavy,
- ▶ 4 ... hg rajony v sedimentech svrchní křídy,
- ▶ 5 ... hg rajony v sedimentech permokarbonu,
- ▶ 6 ... hg rajony v horninách krystalinika, proterozoika a paleozoika.

Druhá pozice vytváří skupinu hg rajonů, které mají vzájemnou souvislost. Třetí pozice je vlastní hg rajon, totožný se základní jednotkou vodohospodářské bilance podzemních vod. A čtvrtá pozice označuje subrajón, tedy dělení, které je žádoucí z pohledu podrobnější bilance podzemní vody.

Konkrétní údaje o hladině podzemní vody nejsou relevantní pro účely posouzení a nebyly zjišťovány.

Charakteristika hydrogeologických poměrů Jihomoravského kraje vychází z Hydrogeologické rajonizace České republiky (Česká geologická služba, 2006). Hydrogeologické rajóny Jihomoravského kraje lze stručně charakterizovat následovně:

Kvartér Dyje (rajon 1641) a kvartér Jevišovky (rajon 1642)

V kvartérních fluvialních uloženinách Dyje i Jevišovky se nachází převážně podzemní vody s volnou hladinou. Uloženiny údolní nivy a nízkých teras mají průlnové podzemní vody v úrovni erozivní základny s hydrogeologickou spojitostí s povrchovým tokem. Oboustranně vyvinuté akumulace hlavní terasy mají podzemní vody nad úrovní erozivní základny bez spojitosti s tokem. Přímá dotace podzemních vod do neogénu Dyjsko-svrateckého úvalu se nepředpokládá, je však nejvyš pravděpodobná. V údolní nivě

převažují štěrkopísky překryté povodňovými hlínami. Koeficient filtrace je v řádech $n.10^{-3}$ až 10^{-4} $m.s^{-1}$. Zranitelnost podzemních vod je značná, jak vsakem tak vcezem.

Kvartér Svatky (rajon 1643)

Kvartérní fluvialní uloženiny tvoří štěrkopísky teras. Nejvýznamnější jsou syrovicko-ivaňská terasa a žabčická terasa. Terasy jsou převážně překryty sprašemi a sprašovými hlínami, v údolní nivě povodňovými hlínami. Koeficient filtrace je v řádech $n.10^{-3}$ až 10^{-4} $m.s^{-1}$. Přímá infiltrace do podložního neogénu je možná pouze v místech, kde nepropustné terciérní písky nasedají přímo na propustné kvartérní sedimenty. Zvodnění je spojitě.

Kvartér Jihlavy (rajon 1644)

Kvartérní fluvialní uloženiny tvoří štěrkopísky několika terasových stupňů. Terasy jsou převážně překryty sprašemi a sprašovými hlínami. Údolní nivu vyplňují štěrkopísky překryté povodňovými hlínami. Koeficient filtrace štěrkopísků je v řádech $n.10^{-3}$ až 10^{-4} $m.s^{-1}$. Přímé infiltrace do podložního neogénu je možná pouze v místech, kde na propustné terciérní písky nasedají přímo propustné kvartérní sedimenty. Zvodnění je pak spojitě a intenzivní.

Kvartér Dolnomoravského úvalu (rajon 1651)

V kvartérních fluvialních uloženinách je převážně volná hladina podzemní vody. V údolních nivách jsou průlinové podzemní vody v úrovni erozivní báze ve spojitosti s povrchovým tokem. Ve zbytcích teras nad úrovní báze jsou podzemní vody bez této spojitosti. Kolektor tvoří mocné písčité štěrky. Koeficient filtrace je od $1,8.10^{-3}$ až $1,2.10^{-4}$ $m.s^{-1}$. Mocnost štěrků se zvětšuje při plynulém přechodu do neogenních písků. Povodňové hlíny jsou málo propustné.

Kvartér soutokové oblasti Moravy a Dyje (rajon 1652)

Horním kolektorem průlinových podzemních vod s volnou hladinou v úrovni erozivní báze toků jsou štěrkopísky a písčité štěrky údolních niv. Ve zbytcích teras jsou podzemní vody málo významné. Jako izolátor fungují povodňové hlíny. Koeficienty filtrace jsou analytické s kvartérem Dolnomoravského úvalu, u povodňových hlín je však nižší $n.10^{-8}$ $m.s^{-1}$. Návaznost zvodnění v Dolnomoravském úvalu s fluvialními sedimenty v povodí Dyje bylo prokázáno. V rajonu je přírodní léčivý zdroj jodobromové vody v Charvátské Nové Vsi, který má stanovené ochranné pásmo.

Vyškovská brána (rajon 2230)

Tato tektonická vkleslina je vyplněna neogenními sedimenty. Na bazální štěrky (baden) se usadily vápenité jíly a jílovce. Také následující slídnaté jíly až jílovce Karpat jsou velmi mocné. V centrální vyškovské depresi dosahují 100 m. Ve výplni vklesliny se střídají kolektory a izolátory. Štěrky a písky mají koeficient filtrace $n.10^{-3}$ až 10^{-4} $m.s^{-1}$. Naproti tomu jíly a jílovce jsou prakticky nepropustné. Byly ověřeny i obzory podzemních vod spojené v kvartéru s neogénem, zejména v území infiltrace. Zranitelnost podzemních vod v rajonu je značná.

Dyjsko-svratecký úval (rajon 2241)

Tektonicky predisponované příčné i podélné sníženiny vyplňují neogenní sedimenty od bazálních štěrků a štěrkopísků až po vápnité jíly a jílovce. V profilu se střídají kolektory a izolátory. Dobře propustné jsou bazální štěrková a písčítá klastika s udávaným koeficientem filtrace $n.10^{-5}$ $m.s^{-1}$. Vápnité jíly a jílovce mnohdy v mocnostech set metrů jsou prakticky nepropustné. Při Z a SZ okraji byly vymezeny i úseky přímé infiltrace i napájení neogenních hornin z kvartéru Jevišovky. V rajonu je přírodní léčivý zdroj sirté vody u Pasohlávek, který má stanovená ochranná pásma.

Kuřimská kotlina (rajon 2242)

V tektonickém prolomu boskovické brázdy se nad karbonskými horninami uchovaly ve formě denudačních zbytků křídové sedimenty, pískovce, slepence, slínovce a jíly a dále i neogenní sedimenty: jíly a jílovce nad bází tvořené písky, štěrky a slepenci. Koeficient filtrace křídových sedimentů se pohybuje od $n.10^{-4}$ až 10^{-6} $m.s^{-1}$, u neogenních bazálních písků od $n.10^{-6}$ až $n.10^{-7}$ $m.s^{-1}$.

Dolnomoravský úval (rajon 2250)

Rajon je vyplněn neogenními sedimenty vídeňské pánve. Systémem podélných a příčných zlomů je členěn na řadu dílčích ker, které jsou převážně vzájemně izolované. Převažující jemnozrnné písky uložené v jílech tvoří průlinové kolektory v izolátorech se samostatným odvodňováním i infiltrací. Koeficient filtrace u písků je $n.10^{-5}$ až $n.10^{-6}$ $m.s^{-1}$. Intenzivní odvodňování důlních děl ovlivňuje zejména hodonínsko-gbelskou hrást, mikulovskou kru a jižní část kry rakvícké. Průzkum a těžba živic mají vliv na vodárenské využití podzemních vod. U Hodonína v okolí Lužice jsou přírodní léčivé zdroje jodobromových vod, které mají ochranná pásma.

Pavlovské vrchy a okolí (rajon 3110)

Centrum rajonu tvoří horniny jurského stáří – vápence, které byly tektonicky odloučeny od podloží rozpávaných vápničitých a písčitych klenčických vrstev. Vápence tvoří nejvyšší část bradel. V hlubokém podloží se nachází podmenilitové vrstvy – jílovce s rohovci a ždánicko-hustopečské souvrství (vápnité pískovce a vápnité jíly až jílovce). Jurské vápence mají puklinovou až krasovou propustnost. Infiltrace srážkových vod je omezená. Přirozené prameny jsou vzácné a málo vydatné.

Středomoravské Karpaty (rajon 3230) a flyš v povodí Moravy (rajon 3222)

V rajonu se nachází horniny flyšových souvrství, pro něž je charakteristické rychlé střídání pískovců s jíly a jílovci. Hydrogeologickým kolektorem je přípovrchová zóna zvýšené propustnosti v pásmu zvětralin a rozevřených puklin. Tento kolektor je nespojitý. Nádržní kolektory v horských oblastech jsou jen v osách údolí. Srážky na svazích se rychle odvodňují. Koeficient filtrace byl vypočten, nelze však považovat za regionálně platný. V rajonu se nachází přírodní léčivé zdroje hořkých (síranových) vod u Šaratice, které mají ochranná pásma. Ta jsou dlouhodobě platná, je však nutné je zpřesňovat s ohledem na polohu a rozmístění exploatačních vrtů.

Ústecká synklinála a povodí Svitavy (rajon 4232)

Rajon tvoří jižní část ústecké synklinály. Hydrogeologickými kolektory jsou křídové pískovce, slínovce a spongilitové slínovce bělohorského a vyššího jizerského souvrství. Mezi těmito souvrstvími je slínovcový izolátor. K odvodňování obou kolektorů dochází v okolí Březové nad Svitavou (jímací díla pro brněnský vodovod). Nejmladší propustné křídové sedimenty v písčité facii (coniak) jsou omezeny na okolí Svitav. Zvodnění je blízké kvartérním sedimentům s rychlým oběhem podzemních vod.

Velkoopatovická křída (rajon 4280)

Svrchnokřídové uloženiny na sedimentech boskovické brázdy jsou silně rozpukané. Hlavním kolektorem jsou vápnité spongilitové pískovce spodního turonu. Podzemní vody z něj dotují hlubší cenomanský kolektor s puklinovou i průlinovou propustností o napjaté hladině. Nejvyšší kolektor je střednoturonský (glaukonitické pískovce, vápnité jílovce a spongilitové pískovce). Ten má puklinovou propustnost. Zvodnění střednoturonského kolektoru se odvodňuje k východu do Velkoopatovických pramenů.

Boskovická brázda severní část (rajon 5221) a jižní část (rajon 5222)

Boskovická brázda je nesouměrná tektonická pánev. Její výplň tvoří horniny permokarbonu – jílovce, prachovce, pískovce a slepence. Na permokarbonu se jako denudační zbytky uchovaly horniny křídové a v jejich nadloží i neogenní sedimenty. Tvoří kuřimskou kotlinu, která rozděluje boskovickou brázdu na severní a jižní část. Permokarbonská výplň pánve je slabě puklinově propustná – s koeficientem filtrace $n \cdot 10^7 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$.

Kulm Dražanské vysočiny (rajon 6620)

V rajonu převažuje sedimentace moravskoslezského devonu, která začíná bazálními klastiky, pelitickými horninami s vložkami vápenců a vulkanickou facií s diabasy a diabasovými tufy. Nejmladším členem sedimentace jsou křemité břidlice s radiolarity, které přecházejí do spodního karbonu. Pro ten je typické střídání mocných sérií drob a břidlic s vrstvami slepenců. Významný je průlinovo-puklinový oběh podzemních vod v zóně zvětrání a rozevřených puklin, který je intenzivní především v tektonických zónách. Koeficient filtrace se pohybuje okolo $n \cdot 10^{-6} \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$.

Moravský kras (rajon 6630)

Devonský karbonátový komplex Moravského krasu je v pozici pláště brněnského masivu. Jsou zde krasově a puklinově propustná velmi mocná souvrství devonských vápenců, která umožňují snadnou a rychlou infiltraci srážek i vsaky povrchových toků. Podzemní vody jsou přirozeně odvodňovány v relativně vysoké úrovni několika soustředěnými výrony při jihozápadním okraji rajonu. Při krasové propustnosti se koeficient filtrace nestanovuje. Ochrana podzemních vod je z hlediska vodohospodářského problematická.

Krystalinikum v povodí Dyje (rajon 6540)

V rajonu jsou výrazně zastoupeny horniny dyjského masivu (biotický granodiorit mnohdy zbřidličnatělý, žula, diorit) i jejich pláště (krystalické břidlice). Vytvořil se v nich jednokolektorový zvodněný systém tvořený v přípovrchové zóně zvětralin a rozevřených puklin. Z hlediska tvorby odtoku jsou zvětralinou obvykle významnější než rozpukané horniny. Nejčastěji se podzemní vody odvodňují skrytými výrony do údolních niv, případně přímo do vodotečí.

Krystalinikum v povodí Jihlavy (rajon 6550)

V rajonu převažují moldanubické pararuly a amfibolicko-biotitický granit třebíčského masivu. Značnou část krystalinika tvoří Gföhlské ortoruly. Patří sem i náměštsko-krumlovské granulitové těleso a borský granulitový

masiv. V těchto krystalinických horninách tvoří zvodnění nespojitý kolektor v přípovrchové zóně zvětralin a rozevřených puklin. Přirozené odvodnění se děje do údolních niv a přímo do vodotečí.

Krystalinikum v povodí Svratky (rajon 6560)

Převážnou část rajonu pokrývají horniny svratecké klenby: fylity, svory, kataklastické žuly s metabazity, kvarcity a krystalické vápence. V těchto horninách se vytvořil nespojitý kolektor podzemních vod v přípovrchové zóně zvětralin a rozevřených puklin. Z hlediska tvorby odtoku jsou podzemní vody odtékající ze zvětralin obvykle významnější než výrony z rozevřených puklin. Odvodňování se děje nejčastěji skrytými výrony do údolních niv případně přímo do vodotečí.

Krystalinikum brněnské jednotky (rajon 6570)

Jádrem rajonu je brněnský masiv, který tvoří žuly, granodiority a diority až k bazickým diferenciatům. Plášť brněnského masivu tvoří krystalické břidlice mnohdy kontaktně metamorfované. Do brněnského masivu vlesly křídové sedimenty valchovského a blanenského prolomu. Na východě na krystalinikum nasedají sedimenty devonu a spodního karbonu. Brněnský masiv a krystalinikum mají v přípovrchové zóně zvětralin a rozevřených puklin nespojitý kolektor podzemních vod. Někteří autoři předpokládají i hlubší oběh podzemních vod, jelikož území je dosti tektonicky porušeno. Křídové sedimenty valchovského prolomu jsou podstatně propustnější (vodovod Boskovice). Z blanenského prolomu je napájen vodovod Rájec–Jestřebí.

2.1.5.4 Ochrana vodních zdrojů

Do JMK zasahuje CHOPAV Kvartér řeky Moravy, vyhlášený nařízením vlády č. 85/1981 Sb. Celková rozloha CHOPAV v povodích Moravy a Dyje činí 1041 km². Tuto oblast od Kroměříže po Hodonín vytváří sedimenty Dolnomoravského úvalu. Další významné podzemní zdroje představují niva řeky Dyje mezi Hodonínem a Tasovicemi po Znojmo, niva řeky Svitavy (Rájec-Jestřebí) a řeky Jihlavy (Ivančice, Moravské Bránice).

V rámci Jihomoravského kraje je využíváno šest zdrojů minerálních vod. Jedná se o lokality: Buchlovice a Šaratice v okrese Vyškov, Skalka a Hodonín v okrese Hodonín, Charvátská Nová Ves v okrese Břeclav, Pasohlávky v okrese Brno-venkov.

Šaratice

Obec Šaratice leží přibližně 10 kilometrů jihovýchodně od Brna. Zdroje minerální vody pak najdeme jednak asi jeden kilometr jižně od obce a další zdroje se pak nacházejí v širší oblasti o rozloze asi 30 km² poblíž obcí Nesvačilkva, Těšany, Újezd u Brna a Luže. Voda je plněna do lahví a prodávána pod obchodní značkou Šaratica. Voda je silně mineralizovaná, sírano-sodnohořečnatá, hypertonická. Pitnými kúrami se léčí nemoci zažívacího traktu. Složení a vydatnost vody je výrazně závislé na výši srážek. Teplota také zásadně kolísá v návaznosti na aktuální klimatické podmínky.

Hodonín

Lázně se nacházejí v parku na okraji města Hodonín a využívají vodu z vrtů v ropných polích u Hodonína. Voda se používá pro koupele, probíhající po dobu cca 20 minut při teplotě vody okolo 38 °C. Jedná se o středně mineralizovanou, studenou, hypotonickou, chlorido-sodnou, jodovou vodu. Voda se využívá pro léčbu funkčních poruch kloubů, bolestivých stavů kloubů a páteře, artróz, onemocnění cév a poúrazových a pooperačních stavů.

Charvátská Nová Ves (Lednice)

Lázně Lednice přivádějí mineralizovanou jodobromidovou vodu z cca 5 km vzdáleného vrtu v Charvátské Nové Vsi. Po cestě se voda ochladí až k 7 °C a na celkovou koupel je v lázních přihřívána na teplotu 37 °C. Lednická ložiska silně mineralizované jodobromové vody s obsahem jodidů přesahují 30 mg/l a bromidů v rozmezí 40 až 60 mg/l. Během léčby dochází k vypařování jódu do ovzduší, přičemž je tak obohacováno jodové mikroklima během koupele a obsahem jódu převyšuje přímořské oblasti. Ke vstřebávání jódu dochází také inhalací, kůží i sliznicemi. Z léčebného hlediska je významný právě celkový účinek, který reguluje štítná žláza a dochází ke stimulaci neurohumorálního systému zásahem do osy hypotalamus - hypofýza - s projevy regulací nervového, srdečně-cévního a endokrinního systému. Jodová voda je neúčinnější balneologický prostředek k léčení cévních onemocnění. Dále jsou výzkumem prokázány velmi dobré účinky při léčbě nemocí pohybového ústrojí, nemocí neurologických, gynekologických a nemocí kožních - zlepšuje hojení, podporuje protizánětlivé účinky.

Pasohlávky

Lázně Pasohlávky – to je lázeňský areál v hotelu Termal a Aquapark Moravia, je napájen kromě upravené povrchové vody z novomlýnských nádrží i termální vodou z vrtu Mušov 3G. Ten se nachází východně

od obce Pasohlávky na katastru bývalé obce Mušov nad severním okrajem horní novomlýnské nádrže (Mušovské) přibližně 30 km jižně od Brna. Tento zdroj přírodní minerální vody byl objeven v roce 1990 při provádění průzkumných prací, které byly zaměřeny na vyhledávání nových ropných nalezišť. Vydatnost zdroje je $74 \text{ l} \cdot \text{s}^{-1}$ a jde o termální, mineralizovanou vodu o teplotě $46,0 \text{ }^\circ\text{C}$. Vrt je ukončen v hloubce 1450 m. Tento zdroj termální vody je Na-Cl typu, obsahuje při uvedené teplotě v jednom litru vody kolem 10 g sirovodíku, čímž dosahuje v České republice ojedinělé kvality. Je hodnocen jako přírodní slabě mineralizovaná sirná minerální voda chlorido-sodného typu, se zvýšeným obsahem fluoridů, termální, hypotonická. Tato voda obsahuje rozpuštěný metanovodusíkový plyn.

2.1.6 Půda a horninové prostředí

2.1.6.1 Půda

Půda je jednou ze základních složek životního prostředí, významných pro existenci rostlinných a živočišných organismů. Ochrana půdního fondu patří k základním přístupům strategie udržitelného rozvoje.

Jižní část Jihomoravského kraje je vlivem příznivých přírodních podmínek nejvýznamnější vinařskou oblastí ČR, na území kraje se v roce 2015 nacházelo dle katastru nemovitostí 18,1 tis. ha vinic, což představuje 91,1 % všech vinic na území ČR. Ve struktuře zemědělské půdy, která pokrývá 59,1 % území kraje, však významně převládá orná půda. V LPIS bylo v kraji v roce 2015 registrováno 366,2 tis. ha zemědělské půdy, což je 86,3 % zemědělské půdy evidované v katastru nemovitostí. Lesnatost kraje (28,1 % v roce 2015) patří mezi nejnižší v ČR, podíl zastavěných a ostatních ploch dosáhl 10,7 %. V průběhu období 2005 – 2015 v kraji poklesla výměra orné půdy o 8,1 tis. ha, tj. 2,3 %, plocha vinic naopak narostla o 1,1 tis. ha, tj. 6,7 %. Trvalé travní porosty nemají v kraji významné zastoupení a jejich vývoj ve sledovaném období stagnoval. Celková výměra zemědělské půdy v tomto období poklesla o 7,0 tis. ha (1,6 %), a to zejména v důsledku rozšiřování zastavěných a ostatních ploch o 5,3 tis. ha (7,4 %). Rychlost nárůstu antropogenních ploch v kraji byla z důvodu rozvoje brněnské aglomerace a dopravní infrastruktury jedna z nejvýraznějších v ČR.

Hodnota podílu zemědělské půdy na celkové výměře za celou ČR je 53,5. Jihomoravský kraj ve srovnání s ostatními kraji ČR disponuje čtvrtou nejvyšší hodnotou – 59,2 % plochy kraje je tvořena zemědělskou půdou. Vyšší podíl mají Kraje Vysočina, Středočeský kraj a Pardubický kraj – jediné tři kraje ČR, kde je tento podíl vyšší než 60 %. Jedná se zároveň o kraje, v nichž jsou známé a poměrně významné oblasti zaměřené na zemědělství.

V Jihomoravském kraji patří mezi obce s nejvyšším podílem zemědělské půdy na celkové výměře katastru obce zejména obce v celém jižním pásmu pod krajským městem směrem k hranicím ČR s Rakouskem. Jedná se o obce v okresech Hodonín, Znojmo, Břeclav, ale také např. Vyškov, který se nachází severněji. Pás obcí s nejvyšším podílem zemědělské půdy se totiž táhne ze Znojemska (obce Šatov, Chvalovice) přes Pohořelicko, Židlochovicko až na Vyškovsko (např. obec Křižanovice u Vyškova).

V JMK existuje 34 obcí, ve kterých je více než 90 % plochy tvořeno zemědělskou půdou – nejvíce v obci Nový Poddvorov (94,1 %) a v obcích Násedlovice a Dobročkovice (92,9 %). Celkem v 418 obcích, tedy v 62 % obcí, byl podíl zemědělské půdy vyšší, než je celokrajská hodnota. Zde je vidět váha z důvodu velké rozlohy města Brna (33,8 %) a vojenského újezdu Březina (0,7 % – nejnižší hodnota z celého JMK).

Dle informací a mapových výstupů VÚMOP se většina Jihomoravského kraje v rámci České republiky nachází ve velmi teplém až teplém a suchém až mírně suchém klimatickém regionu. Pro tento druh regionu jsou typické úrodné černozemě. Jihomoravský kraj díky těmto charakteristikám patří mezi kraje s nejvyšším podílem zemědělského půdního fondu v I. a II. třídě ochrany.

Velké zastoupení půd v prvních dvou třídách ochrany ZPF dokazují údaje o jejich celkové rozloze. V I. třídě ochrany se v Jihomoravském kraji nachází $1\,303,14 \text{ km}^2$ půd, což tvoří 18,1 % rozlohy celého kraje. Do II. třídy ochrany náleží půdy o celkové rozloze $1\,599,4 \text{ km}^2$, což je 22,2 % rozlohy Jihomoravského kraje. Největší koncentrace těchto půd je v oblastech úvalů – Dyjsko-svrateckého a Dolnomoravského. V Dolnomoravském úvalu se jedná převážně o půdy z II. třídy ochrany a v Dyjsko-svrateckém převažují bonitně nejcenější půdy. Převážně v okresech Vyškov, Brno-město, Brno-venkov a Znojmo vytvářejí půdy II. a zejména I. třídy ochrany celistvý půdní pás, který probíhá od severovýchodu k jihozápadu kraje. Naopak nižší zastoupení nejcenějších půd je v severní a jihovýchodní části kraje, v okresech Blansko a Hodonín.

Jihomoravský kraj v rámci ČR nepatří mezi kraje nadprůměrně lesnaté. Hodnota zalesnění ČR je 33,8 % (z dat ČÚZK), což odpovídá také odborným podkladům ÚHÚL, dle nichž je les zhruba na 1/3 plochy republiky. Abnormálně zalesněnými kraji jsou Liberecký kraj (44,5 %) a Karlovarský kraj (43,4 %), což jsou

jediné dva kraje s více jak 40 % plochy s lesy. JMK patří mezi čtyři kraje s méně než 30 % plochy, na které jsou lesy – konkrétně je to 28,1 %, nejmenší zalesněné plochy má Praha (10,3 %).

Územní rozložení lesů na území kraje odpovídá ostatním jevům, které souvisejí se zemědělskou výrobou. Nejméně zalesněné obce jsou v jižní části od krajského města v prostoru vymezeném Znojmem, Moravským Krumlovem, Brnem, Bučovicemi, Kyjovem a Hodonínem. Nejvíce jsou zalesněné obce v západním, severním i východním okolí Brna až k hranicím kraje. Z konkrétních obcí se jedná o devět obcí, ve kterých je více jak 80 % plochy tvořeno lesy – Vranov (88,5 %), Olšany (88,4 %), Hostěnice (86,4 %) a dále Křtiny, vojenský újezd Březina, Kanice, Habrůvka, Babice nad Svitavou a Sloup. Ve 255 obcích kraje (tzn. ve 38 % obcí JMK) je 10 a méně procent území tvořeno lesy. V 16 obcích, zejm. v obcích s vysokým podílem orné půdy, není les na území obce vůbec.

K největším záborům zemědělské půdy dochází v příměstských oblastech, a to především za účelem nové výstavby (obchodní síť, průmyslové areály aj.). Nově se projevuje trend budování průmyslových zón „na zelené louce“ a rovněž bytová zástavba směřuje do volné krajiny. Vážným problémem rozvoje venkovského prostoru je tzv. urban sprawl neboli suburbanizace (nekontrolovaná, živelná zástavba) zejména v příměstských oblastech velkých měst. Obecně lze konstatovat, že podnikatelské aktivity mnohdy směřují na nejkvalitnější zemědělské půdy do okolí větších sídelních útvarů. Důvodem je jejich jednoduché a méně nákladné zainvestování a relativně nízká cena zemědělské půdy ve srovnání se stavebními pozemky.

Hodnota Koeficientu ekologické stability (KES) za celé území ČR je 1,06, což znamená, že území ČR patří mezi území s „vcelku vyváženou krajinou“. Jihomoravský kraj však se svým hodnocením 0,68 patří mezi tři nejhorší kraje. Spolu s Prahou, Středočeským krajem, Krajem Vysočinou, Pardubickým a Olomouckým krajem patří do kategorie (0,30;1,00>, tedy „území intenzivně využívané, hlavně zemědělskou činností“. Nejstabilnější území má Liberecký a Karlovarský kraj. Žádný z krajů však nedosáhl hodnocení KES alespoň 3,00 (což je přírodní a přírodě blízká krajina s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur).

Územní rozložení v obcích JMK je velice podobné územnímu rozložení podílu lesů na území obce a je doplňkem podílu orné půdy. Obce vykazující nejnižší ekologickou stabilitu leží v pásu od Znojma přes Pohořelice, Židlochovice, Slavkov u Brna a Vyškov. Největší skupina nejvíce ekologicky stabilních obcí je v severovýchodním zázemí města Brna v prostoru vymezeném městy Brno, Blansko a Vyškov. V JMK je 47 obcí (tedy 7 %), které mají hodnocení KES vyšší nebo rovno 3, tedy území těchto obcí je možno hodnotit jako přírodní a přírodě blízkou krajinu s výraznou převahou ekologicky stabilních struktur. Nejvyšší hodnocení je v obcích Holštejn (20,10), Vranov (17,00) a Křtiny (11,64). Naopak hodnocení 0,10 a nižší vykazuje 82 obcí, tedy 12 %. Jedná se o obce s územím s maximálním porušením přírodních struktur. Nejhorší hodnocení mají obce Loděnice (0,02) a obce Odovice, Našiměřice a Křižanovice u Vyškova (0,03).

Zajištění ochrany nejkvalitnějších úseků zemědělského půdního fondu včetně lesů pro udržitelný rozvoj krajiny a přírodních hodnot je vedle neuspokojivé kvality povrchových a podzemních vod aktuálním prioritním problémem Jihomoravského kraje.

2.1.6.2 Horninové prostředí

Geologie

Na území Jihomoravského kraje se stýkají dvě regionálně geologické jednotky Český masiv a Karpatská soustava. Rozhraní mezi nimi prochází zhruba po linii Znojmo – Brno – Vyškov. V Západní části Jihomoravského kraje se nachází horniny východní části Českého masivu. Ty tvoří převážně moldanubické granulity a hadce. Dále je zde pestrá série moravika skládající se z fylitů, svorů, rul, kvarcitů a mramorů. Geologicky významné jsou horniny brunovistulika, tj. Brněnského plutonu a jeho pláště v podloží moravského devonu, karbonu a z části moldanubika. V uvedených horninách se utvořila hluboká proláklina označená jako Boskovická brázda, která je vyplněna převážně karbonskými sedimenty, jako jsou slepence, pískovce, prachovce a jílovce s uhelnými slojemi.

V severní části kraje se nachází horniny devonu Moravského krasu (slepence, arkóзовé pískovce s významnými polohami vápenců a také břidlic). Devonské horniny přecházejí do břidlic a drob moravského kulmu. Ještě severněji zasahují do Jihomoravského kraje horniny Ústecké synklinály (pískovce, slínovce, spongilitové pískovce) jihovýchodního výběžku České křídové pánve.

Centrální část Jihomoravského kraje tvoří horniny brunovistulika. V Brněnském masivu jsou to hlubinné vyvřeliny – granity až diority. Dyjský masiv tvoří žuly, granodiority až diority s odmíšninami aplitů, pegmatitů a diabasů. Popsané horniny ukončují tu část Českého masivu, na níž nasedají horniny Karpatské předhlubně (pískovce, prachovcové jíly a jílovce), vnějšího flyše (slepence, droby, prachovce, pískovce a břidlice) a sedimenty vídeňské pánve zasahující až do Jihomoravského kraje (slepence, písky, jílovce). V neogenní výplni Vídeňské pánve se nachází ložiska ropy a přírodního plynu. Kvartérní horniny reprezentují deluviální

hlinitopísčité až hlinito-kamenité usazeniny, místo fluvialní až fluviodeluvialní sedimenty a spraše až sprašové hlíny. Spraše převládají v jižní a také v jihovýchodní části Jihomoravského kraje.

Geomorfologie

Na území Jihomoravského kraje se setkávají tři orografické provincie: Česká vysočina, Západní Karpaty a Panonská provincie. Pro modelaci reliéfu je charakteristický směr jihozápad – severovýchod, ve kterém jsou řazena pásma vysočin a pahorkatin oddělená pásmy nížin. Jihozápadní část kraje a jeho celý západní okraj zabírá Českomoravská vysočina, z toho největší část Jevišovická pahorkatina. Nadmořská výška v Jevišovické pahorkatině přesahuje jen výjimečně 500 m n. m., měkce modelovanou krajinu přerušují hluboce zařiznutá údolí Dyje, Jevišovky a Rokytne. Největších nadmořských výšek dosahuje Českomoravská vrchovina na území Jihomoravského kraje na jeho severozápadním okraji v Nedvědicke vrchovině (Sýkoř – 702 m n. m.).

Boskovická brázda představovaná Oslavanskou brázdou na jihu a Malou Hanou na severu odděluje Českomoravskou vysočinu od Brněnské vrchoviny – Bobravské vrchoviny na jihozápad a Dražanské vrchoviny na severovýchod od Brna. Bobravská vrchovina vytváří hřeben s nadmořskými výškami kolem 450 m n. m., přerušovaný příčnými údolními Jihlavy, Bobravy a Svratky s Brněnskou přehradní nádrží. Od Dražanské vrchoviny je oddělena sníženinou Řečkovicko-kuřimského prolomu. Západní část Dražanské vrchoviny – Adamovská vrchovina je složena stejně jako Bobravská vrchovina z hornin brněnskeho plutonu. Parovina v tomto prostoru byla rozrušena tektonickými pohyby a činností řeky Svitavy, která protéká v hlubokém údolí se zaklesnutými meandry. Východní část Dražanské vrchoviny – Konická vrchovina – je složena z kulmských břidlic a drob a představuje zbytek paroviny zbroušené abrazí miocenního moře. Nejvyšších nadmořských výšek dosahuje severovýchodně od Boskovic. Nejvyšší vrchol Skalky (734 m n. m.) leží těsně za hranicí Jihomoravského kraje. Mezi Adamovskou a Konickou vrchovinou je vklíněn Moravský kras. Je to pás devonských vápenců s bohatstvím krasových jevů – jeskyní, závrťů, krasových údolí a žlebů. Zřícením jeskynních stropů vznikla 138 m hluboká propast Macocha. Vodní toky protékající Moravským krasem se ztrácejí na okraji vápenců v ponorech a vyvěrají opět při hranici nekrasového podloží.

Geomorfologické jednotky České vysočiny jsou od vrchovin a pahorkatin Západních Karpat odděleny Vněkarpatskými sníženinami – Vyškovskou bránou na severovýchodě a Dyjsko-svrateckým úvalem na jih od Brna. Je to pásmo úrodných nížin s plochým terénem a mírnými terénními vlnami. Vnější Karpaty začínají na Západě nízkými hřbety a pahorkatinami při dolní Dyji a Moravě. V oblouku Dyje vystupují nápadně z okolních sníženin Pavlovské vrchy. Za údolím Dyje se prostírají pásma Středomoravských Karpat – Kyjovská pahorkatina, Žďánický les a Litenčická pahorkatina. Chřiby zasahují na území Jihomoravského kraje jen okrajově.

Panonská provincie zabírá jihovýchodní část území, představuje ji Dolnomoravský úval jako nejsevernější výběžek Vídeňské pánve. Rovina Dyjsko-moravské nivy s nadmořskou výškou 150 – 170 m přechází k severu do mírně zvlněné Dyjsko-moravské pahorkatiny. Na modelaci terénu se výrazně podílejí váté písky, které na území mezi Brnem a Hodonínem vytvářejí přesypové valy až 13 m vysoké, uspořádané do směru jihozápad – severovýchod v souladu s převládajícím větrem.

Východně od Dolnomoravského úvalu zasahují na území Jihomoravského kraje Moravsko-slovenské Karpaty, představované Bílými Karpaty a Vizovickou vrchovinou. V pásmu Bílých Karpat je nejvyšší bod Jihomoravského kraje – trojmezí Jihomoravského kraje, Zlínského kraje a Slovenska (836 m n. m.).

Přírodní zdroje

Různorodost horninového prostředí Jihomoravského kraje je dána geologickou stavbou podloží a formováním reliéfu kraje. V současnosti neprobíhá v zájmovém území těžba rud. Významnou nerostnou surovinou jsou vápence (lom Mokrý, Lažánky, Zblovce, největší ložiska CHKO Moravský kras a Pálava jsou chráněny) a štěrkopísky (Tasovice, Božice, Bratčice, Smolín, Oblekovice, Valtice, Kunštát a další). Dále se v kraji těží také stavební kámen (Opatovice, Olbramovice, Omice, Tasovice a další), cihlářské suroviny (Šlapanice, Hodonín, Novosedly) a slévárenské písky (Blansko, Spěšov). U hranic s Pardubickým krajem jsou pak těženy žáruvzdorné jíly (Březinka) a v současnosti se dostává do popředí i oddělená těžba živcové suroviny, dříve opomíjené jen jako druhotné při těžbě písku (Hrušovany u Brna, Smolín-Žabčice).

V kraji se vyskytují také ropná naleziště a s tím spojená ložiska zemního plynu, tato jsou však menšího rozsahu (např. Bzenec, Břeclav, Lanžhot, Tvrdonice).

Na místech, kde bylo od těžby nerostných surovin upuštěno, proběhly, anebo probíhají rekultivace lomů (např. Hády, Mašovický lom, Svatý kopeček u Mikulova), které krajinu dále rozrůžňují a obohacují krajinný ráz o cenné krajinnotvorné prvky (voda, nové biotopy) a přispívají tak i k zajímavosti oblasti z hlediska cestovního ruchu.

2.1.7 Biodiverzita a ekosystémy

2.1.7.1 Biogeografická charakteristika území

Jihomoravský kraj z hlediska biogeografického do sebe zahrnuje 3 provincie: panonskou (od jihu), karpatskou (resp. západokarpatskou subprovincií ve východní a centrální část regionu) a provincií Hercynskou (od západu). Region je nejteplejší oblastí v ČR. To se pochopitelně odráží ve velmi pestrém zastoupení nejrozličnějších typů ekosystémů a rostlinných a živočišných společenstev.

Do území Jihomoravského kraje zasahují 3 ze 4 biogeografických subprovincií (hercynská, karpatská a panonská). Posledně jmenovaná zabírá v kraji největší rozlohu. Celkově se zde v těchto 3 subprovinciích nachází 19 bioregionů. Konkrétně se jedná o Jevišovický, Velko-meziříčský, Sýkořský, Svitavský, Brněnský, Macošský, Dražanský, Žďárský a Prostějovský v hercynské subprovincií. V karpatské subprovincií se jedná o bioregiony Ždánicko-Litenčický, Chřibský, Hlucký a Bělokarpatký. Panonská subprovincie je na území kraje zastoupena Lechovickým A a B bioregionem, Mikulovským, Dyjsko-moravským, Hustopečským a Hodonínským bioregionem. Území Jihomoravského kraje je dále rozděleno do 10 druhů biochor. Nachází se zde a největší rozlohu mají erodované plošiny a plošiny, dále hlinité nivy, hřbety, izolované vrchy na vápencích v suché oblasti 2. vegetačního stupně, pahorkatiny, podmáčené sníženiny, svahy, vrchoviny a výrazná údolí. Hřbety a izolované vrchy mají však minimální rozlohu 3 respektive 8,6 ha.

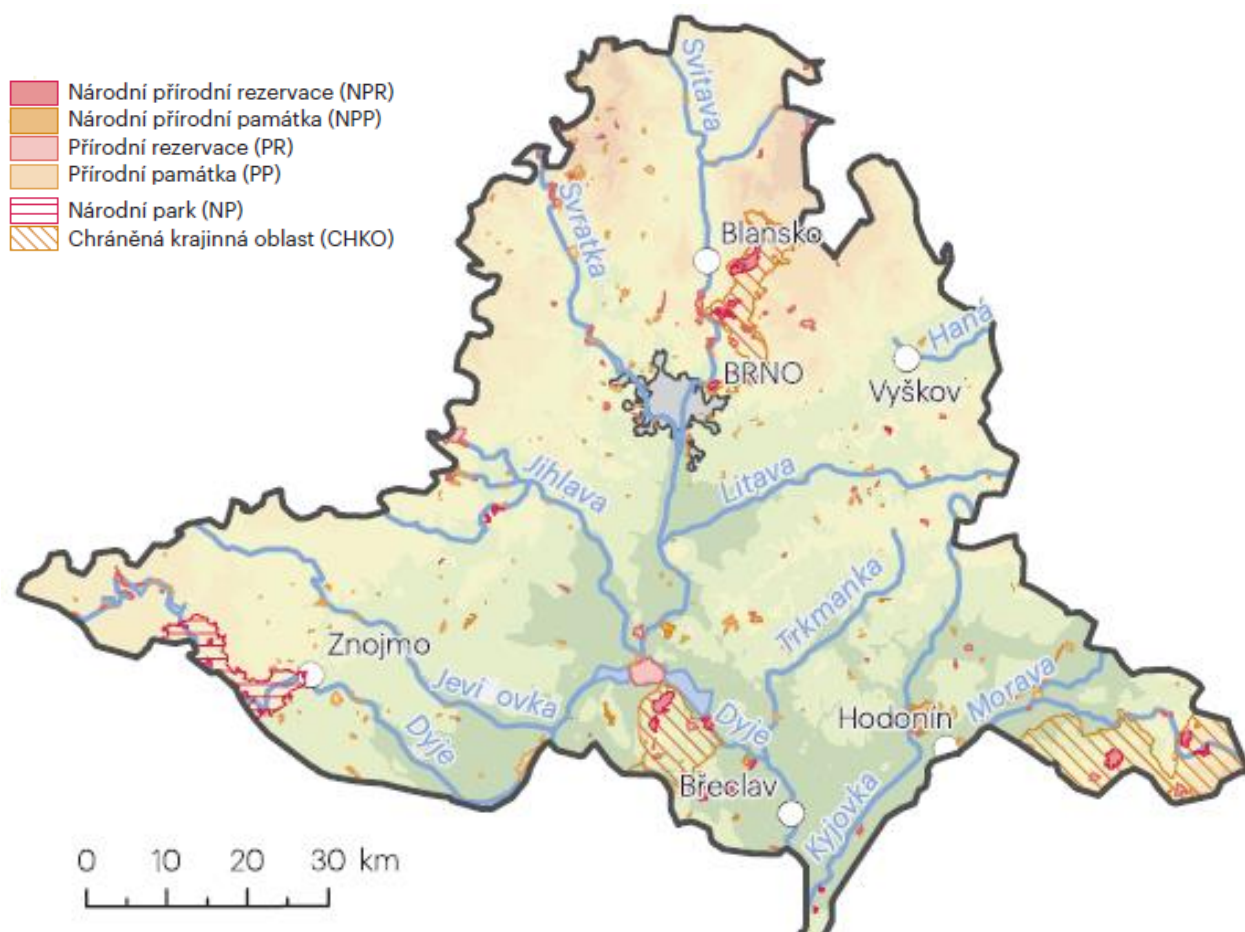
Pro jižní část kraje je charakteristické zastoupení jak společenstev lužních, vodních a mokřadních (vázaných především na řeky Dyji a Moravu), tak i kontrastních typů společenstev xerothermních a suchomilných, především na vápnitých podkladech (na flyši a vápencích - Pálava). Karpatskou část kraje reprezentují především dobře zachované lesní a luční ekosystémy (Chřiby, část Bílých Karpat). Jedinečný (byť maloplošný) je výskyt společenstev vázaných na vápencový kras (Moravský Kras). Západní část kraje již náleží do Hercynské provincie. Zde jsou těžištěm hodnot především společenstva lesní a luční.

2.1.7.2 Ochrana přírody a krajiny

Území Jihomoravského kraje se vyznačuje velkým počtem legislativou chráněných území.

Tab. 5 Souhrnný přehled chráněných území Jihomoravského kraje k 31. 7. 2017

Kategorie	Počet	Celková rozloha (ha)	Podíl na rozloze kraje %
Národní parky	1	6274.3086	0.87
CHKO	3	35435.3116	4.92
Národní přírodní památky	16	1266.311	0.18
Národní přírodní rezervace	17	2924.8832	0.41
Přírodní památky	219	3159.2373	0.44
Přírodní rezervace	91	4123.5211	0.57
PP, PR, NPP, NPR	343	11473.9526	1.59
PP, PR, NPP, NPR na území NP, CHKO	43	3611.3731	0.50
ZCHÚ celkem	347	49572.1997	7.39
Ptačí oblasti	8	41007.4646	5.70
Evropsky významné lokality	203	65223.5274	9.6
Památné stromy - objekty	254		
Památné stromy - jednotlivě	1404		
Památné stromy - jednotlivě - současný počet	1325		

Obr. 13 Zvláště chráněná území v Jihomoravském kraji, zdroj Cenia

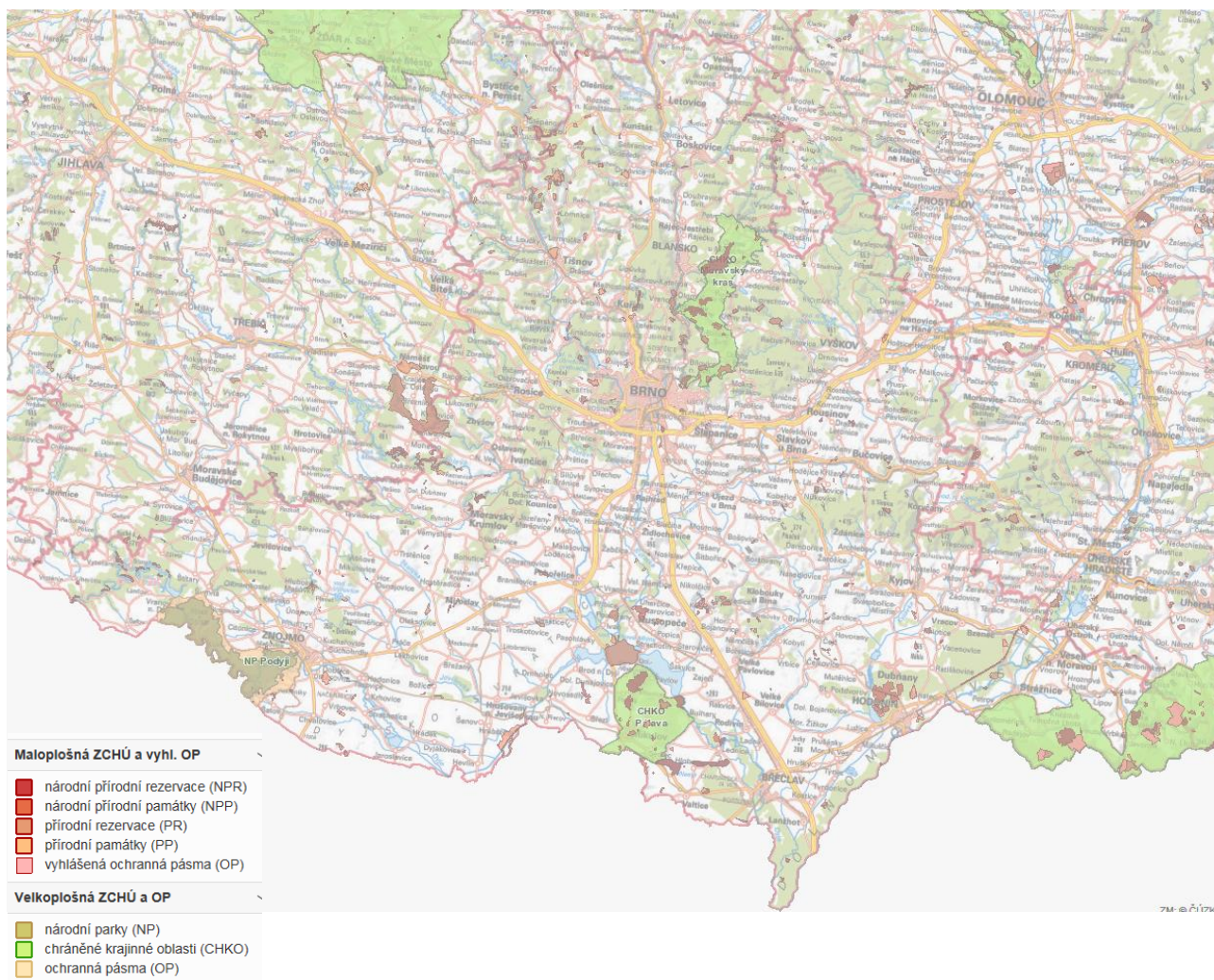
Zvláště chráněná území

Významným zvláště chráněným územím je Národní park Podyjí (63 km²), který představuje výjimečně zachovalé říční údolí Dyje v bohatě zalesněné krajině jihozápadní Moravy. Na rakouské straně na něj navazuje Nationalpark Thayatal, se kterým vytváří přeshraniční bilaterální chráněné území. Národní park Podyjí se vyznačuje mimořádnými scenériemi, tvořenými pestrou mozaikou skalních amfiteátrů a srázných stěn, meandry, rozsáhlými suťovými poli a těžko prostupnými stržemi, ale i nivními loukami podél Dyje a prosluněnými lesostepi s pestrými koberci teplomilných rostlin. Pro území je charakteristická mimořádná rozmanitost vyskytujících se živočišných a rostlinných druhů a jejich vysoká koncentrace na relativně malé ploše. Významná druhová pestrost rostlin a živočichů je podmíněná polohou chráněného území na rozhraní dvou biogeografických soustav. NP Podyjí je také registrován jako ptačí oblast.

Dále se v Jihomoravském kraji nalézají tyto chráněné krajinné oblasti:

- ▶ Bílé Karpaty (746,87 km²)
- ▶ Pálava (83 km²)
- ▶ Moravský kras (92 km²)

Dále čítal Jihomoravský kraj k 31. 7. 2017 dle údajů Ústředního seznamu ochrany přírody celkem 343 maloplošných chráněných území (národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní památky a přírodní rezervace).

Obr. 14 ZCHÚ Jihomoravského kraje, zdroj Ústřední seznam ochrany přírody

Druhová ochrana

Všechny druhy rostlin a živočichů jsou dle §5 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, chráněny před zničením, poškozováním, sběrem či odchytom, který vede nebo by mohl vést k ohrožení těchto druhů na bytí nebo k jejich degeneraci, k narušení rozmnožovacích schopností druhů, zániku populace druhů nebo zničení ekosystému, jehož jsou součástí.

Kromě toho jsou některé druhy rostlin a živočichů, které jsou ohrožené nebo vzácné, vědecky či kulturně velmi významné, prohlášeny za zvláště chráněné (§ 48 zákona) v kategoriích: kriticky ohrožené, silně ohrožené, ohrožené. Seznam těchto druhů je obsažen v příloze č. II a III vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb., v platném znění.

V obecné poloze lze konstatovat, že Jihomoravský kraj je mimořádně bohatý na zvláště chráněné druhy jak rostlin, tak i živočichů, a toto bohatství by mělo být odpovídajícím způsobem chráněno.

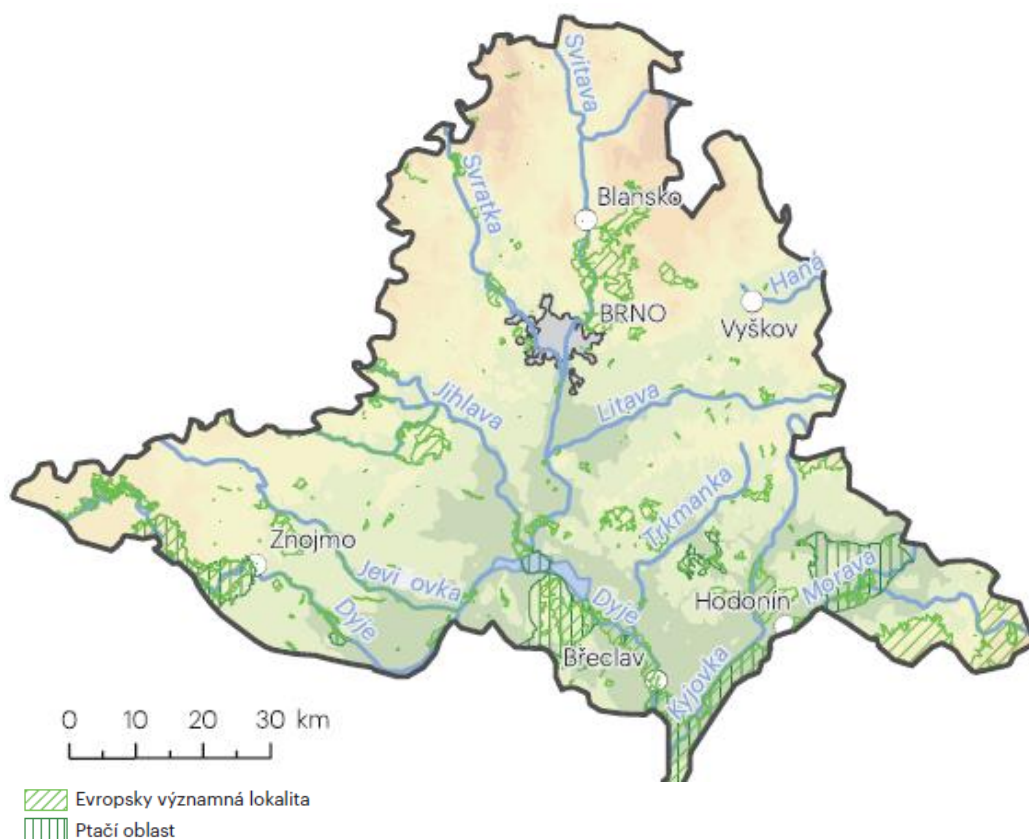
Lokality soustavy Natura 2000

Území Jihomoravského kraje je významné svými výhodnými podmínkami pro výskyt a hnízdění řady druhů ptactva. V roce 2003 došlo k vyhlášení biosférické rezervace Pálava, která byla v roce 2004 rozšířena o Lednicko-valtický areál a luhy v oblasti soutoku řek Moravy a Dyje, čímž vznikla nová biosférická rezervace Dolní Morava o rozloze 354 km². V rámci soustavy NATURA 2000 je na území kraje vyhlášeno 8 ptačích oblastí:

- ▶ Jaroslavické rybníky (rozloha: 357,6 ha),
- ▶ Střední nádrž Vodního díla Nové Mlýny (1 050 ha),

- ▶ Pálava (8535,7 ha),
- ▶ Lednické rybníky (705,9 ha),
- ▶ Hovoransko – Čejkovicko (1 338,8 ha),
- ▶ Soutok – Tvrdonicko (9 660,5 ha),
- ▶ Bzenecká Doubrava- Strážnické Pomoraví (11 910 ha),
- ▶ Podyjí (7 564 ha)

a 196 evropsky významných lokalit jako regionálních částí evropské sítě chráněných území. Podle Ramsarské úmluvy nabývají mezinárodního významu Lednické rybníky, Mokřady dolního Podyjí a Podzemní Punkva. Na území kraje je dále vyhlášeno celkem 20 přírodních parků, které mají zabezpečit ochranu typického krajinného rázu území.

Obr. 15 Lokality soustavy Natura 2000 na území Jihomoravského kraje, zdroj Cenia

Tab. 6 Evropsky významné lokality Jihomoravského kraje (zdroj: ISOP, AOPK, 2017)

Kód lokality	Název lokality	Rozloha lokality (ha)
CZ0620024	Váté písky	63.4320
CZ0620177	Kapánsko	706.2934
CZ0623010	Hevlínské jezero	682884
CZ0623041	Jevišovka	20.0942
CZ0624043	Stolová hora	77.1183
CZ0624116	Špidláky	15.3668
CZ0620013	Pod Šibeničním kopcem	1363147
CZ0624096	Podyjí	6273.1347
CZ0622173	Netopýrky	0.9120
CZ0623366	Střelická bažinka	2691140
CZ0623717	Tavikovice - zámek	0.1457
CZ0620191	Sokolí skála	305.0977
CZ0620073	Bzenecká stfelnice	28.7441
CZ0622037	Trkmanec - Rybníčky	44.3319

Kód lokality	Název lokality	Rozloha lokality (ha)
CZ0623025	Slavkovský zámecký park a aleje	21.2649
CZ0623782	Rybniční zámeček	0.0210
CZ0624100	Milovický les	2443.2085
CZ0620003	Dyjské svahy	2139409
CZ0620418	Hluboké louky	2599614
CZ0620132	Údolí Chlébského potoka	136.9580
CZ0624064	Krumlovský les	1945.5222
CZ0623344	Podkomorské lesy	567.0596
CZ0623702	Borotín - zámek	0.1174
CZ0624066	Jasenová	53.2292
CZ0623355	Lovčický potok a Jordánek	36.1935
CZ0623820	Letiště Medlánky	25.3646
CZ0620162	Ječmeniště	61.7722
CZ0623003	Břeclav - kaple u nádraží	0.0445
CZ0623035	Bílý kopec u Čejče	72.9589
CZ0623801	Přísnovický les	2068278
CZ0624114	Přední kout	692.8327
CZ0620010	Modřické rameno	594037
CZ0624020	Stránská skála	15.5394
CZ0622170	Na lesní horce	2099051
CZ0623360	Podmolí - strouha	5.0959
CZ0623711	Lipov - kostel	0.0609
CZ0624132	Údolí Svitavy	1204.5864
CZ0620055	Vrbický hájek	115.3909
CZ0622017	Louky pod Kumstátem	746373
CZ0623021	Písečný rybník	43.7838
CZ0623778	Emin zámeček	0.1186
CZ0624098	Turold	16.8382
CZ0620001	Bezourek	2.0860
CZ0620416	Jaroslavické komory	0.9766
CZ0620101	Mikulovický les	153.5119
CZ0620018	Větrníky	32.3536
CZ0623324	Bobrůvka	17.5036
CZ0623697	Doubravník - kostel	0.1210
CZ0623819	Řeka Rokytná	123.6776
CZ0622217	Stepní stráně u Komořan	1157059
CZ0620415	Haluzický rybník	858746
CZ0620154	Načeratický kopec	127.1258
CZ0622223	U kapličky	754713
CZ0623032	Židlochovický zámecký park	23.0984
CZ0623799	Drnholecký luh	149.0879
CZ0624108	Zimarky	3.0498
CZ0620008	Klínky	666660
CZ0622167	Žebětín	1121662
CZ0622162	Kopečky u Únanova	2701427
CZ0623357	Mašovický lom	304492
CZ0623709	Křetín - zámek	0.0948
CZ0624128	Krumlovsko-rokytenské slepence	96.1427
CZ0620049	Paví kopec	2126868
CZ0622007	Horky u Milotic	18.8863
CZ0623018	Milotice - letiště	26.9566
CZ0623772	Božický mokřad	2338496
CZ0624070	Hodonínská doubrava	3029.0835
CZ0624234	Svatý kopeček u Mikulova	46.8923
CZ0622168	Mušenice	14.3972
CZ0624130	Moravský kras	6485.3704
CZ0622179	Široký	0.6515

Kód lokality	Název lokality	Rozloha lokality (ha)
CZ0623370	Letiště Marchanice	20.8751
CZ0623807	Hobrtanky	131.1647
CZ0620245	Rakovecké údolí	755.6629
CZ0620084	Vranovický a Plačkův les	293.5070
CZ0622219	Zároveň u Karlína	2108548
CZ0623030	Vrbovecký rybník	37.1132
CZ0623797	Strážnicko	181.4488
CZ0624103	Mušovský luh	557.4511
CZ0620006	Kameniky	1554991
CZ0620037	Sivický les	236.5321
CZ0622150	Biskoupský kopec	437775
CZ0623349	Velický hliník	2488854
CZ0623707	Starý zámek Jevišovice	0.5575
CZ0624094	Bosonožský hájek	46.6032
CZ0620413	Výrovy skály	15.4535
CZ0620031	Slanisko Dobré Pole	1848189
CZ0620181	Valtrovický luh	66.9210
CZ0623011	Tasovický lom	11.0438
CZ0623045	Rendezvous	61.5330
CZ0624060	Pouzďřanská step - Kolby	177.4210
CZ0624118	Skalky u Havraníků	17.3284
CZ0620014	Přední kopaniny	2588688
CZ0624097	Šévy	8.0822
CZ0622174	V Jezdinách	26.0826
CZ0623367	U Huberta	1183418
CZ0623718	Uherčice - zámek	0.9022
CZ0620194	Čepičkův vrch a údolí Hodonínky	187.4357
CZ0620076	Zřídla u Nesvačilký	1783937
CZ0622169	Na Kocourkách	2920147
CZ0623026	Studánkový vrch	438262
CZ0623788	Popice - fara	0.0341
CZ0624101	Kuntínov	661.4580
CZ0620004	Fládnitzské vřesoviště	1245599
CZ0622227	Volkramy	2427920
CZ0620139	Polámanky	13.0634
CZ0624072	Čertoryje	4855.0568
CZ0623345	Citonice - rybník Skalka	383992
CZ0623703	Dědice - kostel	0.0600
CZ0624067	Kamenný vrch	13.7752
CZ0623358	Horní Mouřínovský rybník	1299990
CZ0620421	Svatá a Prostřední vrch	567.1932
CZ0620169	Ochůzky - Nedánov	472.3120
CZ0623004	Břežanka a Břežanský rybník	20.0124
CZ0623040	Hovoranský hájek	82.5564
CZ0623803	Bezručova alej	5.0709
CZ0624115	Kamenný vrch u Kurdějova	104.6424
CZ0620011	Nové hory	1473694
CZ0624062	Černecký a Milonický hájek	204.0365
CZ0622172	Nad Vápenkou	0.5483
CZ0623365	Rakšické louky	74.9809
CZ0623713	Rosice - zámek	0.2343
CZ0625020	Trenckova rokle	19.0127
CZ0620056	Výrovické kopce	16.0041
CZ0622026	Trkmanské louky	19.0259
CZ0623022	Pokran	912621
CZ0623781	Klentnice - kostel svatého Jiří	0.0211
CZ0624099	Niva Dyje	3249.0428

Kód lokality	Název lokality	Rozloha lokality (ha)
CZ0620002	Člupy	17.9790
CZ0620417	Kobylská skála	2482342
CZ0620120	Zlobice	61.5740
CZ0624236	Jižní svahy Hádů	29.8946
CZ0623329	Prudká	0.1385
CZ0623701	Blansko - kostel	0.0704
CZ0624065	Květnice	127.5068
CZ0624235	Malhostovické kopečky	1621344
CZ0622226	Velký kopec	23.0076
CZ0620158	Rumunská bažantnice	90.3648
CZ0622224	U Michálka	577085
CZ0623034	Znojmo - Kostel Nalezení sv. kříže	0.1686
CZ0623800	Knížecí les	688789
CZ0624112	Špice	360222
CZ0620009	Lednické rybníky	617.8305
CZ0622181	Červené stráně	1940261
CZ0622166	Miliovy louky	379336
CZ0623359	Čekál	86259
CZ0623710	Křtiny - kostel	0.1967
CZ0624129	Luční údolí	125.9743
CZ0620051	Šlapanické slepence	369109
CZ0622009	Hovoranské louky	10.0038
CZ0623019	Oleksovická mokřina	43.9814
CZ0623775	Bučovice - zámek	0.3213
CZ0624071	Očov	287.8270
CZ0624001	Meandry Dyje	232.1792
CZ0624238	Meandry Jihlavy	76.8605
CZ0620016	Rašovický zlom - Chobot	2707879
CZ0622184	Visengrunty	2342149
CZ0623372	Lom u Žerůtek	1590664
CZ0623808	Pisárky	70.6950
CZ0620020	Mašovická střelnice	77.5301
CZ0620414	Dobrá studně	2582875
CZ0620147	Miroslavské kopce	30.8431
CZ0622221	Štěpánovský lom	1.0743
CZ0623031	Vypálenky	65.2915
CZ0623798	Božické rybníky	57.4479
CZ0624104	Děvín	406.3195
CZ0620007	Kamenná hora u Derflic	595924
CZ0620103	Věteřovská vrchovina	496.3278
CZ0622161	Ve Žlebě	1070559
CZ0623354	Crhov - Rozsíčka	27.4885
CZ0623708	Nový zámek Jevišovice	0.2839
CZ0624095	Údolí Dyje	1821.0468
CZ0620048	Skalky u Sedlece	58.7920
CZ0620187	Slanisko Novosedly	2.0850
CZ0623016	Lednice - zámek	0.9483
CZ0623046	Trávní dvůr	325.8144
CZ0624068	Strážnická Morava	658.6114
CZ0624119	Soutok - Podluží	9713.6818
CZ0620017	Stračí	233817
CZ0624106	Tvořihrázský les	1468.2272
CZ0622175	Pekárka	12.0552
CZ0623368	Kaolinka	5.0541
CZ0623719	Vranov nad Dyjí - základní škola	0.1046
CZ0620204	Lapikus	139.4802
CZ0620078	Jezero	1296126

Kód lokality	Název lokality	Rozloha lokality (ha)
CZ0622218	Dunajovické kopce	87.7858
CZ0623027	Šumické rybníky	49.0887
CZ0623793	Úvalský rybník	1522668
CZ0624102	Slanisko u Nesytu	2119747
CZ0620005	Hochberk	35.0285
CZ0620419	Na Adamcích	15.0837
CZ0622142	Rojetínský hadec	137730
CZ0623348	Jankovec	15.0626
CZ0623704	Dlouhá Lhota	0.0373
CZ0624069	Strabišov - Oulehla	596.5873
CZ0620412	Rozsypaná	2805003

2.1.8 Krajina

Pro Jihomoravský kraj je k dispozici Typologie krajiny (Lőw a spol., s.r.o.). Na evropské úrovni leží JMK v krajinných megatypu 11 – semibocage (polootvřená zemědělská krajina) a především v megatypu 17 – central collectiv openfields (otevřená krajina středoevropských scelených polí). Megatyp č. 17 (66,18 % území) je v kraji tvořen pouze jedním makrotypem CZ 17.2 – pravěké sídelní krajiny pannonica. Megatyp č. 11 (33,82 % území) je v kraji tvořen čtyřmi makrotypy, z toho první převažuje, další tři jsou okrajové:

- ▶ CZ 11.1 – středověké sídelní krajiny hercynika (30,25% území JMK),
- ▶ CZ 11.2 – středověké sídelní krajiny carpatica (1,63% území JMK),
- ▶ CZ 11.3 – pozdně středověké sídelní krajiny (1,61% území JMK),
- ▶ CZ 11.5 – novověké sídelní krajiny carpatica (0,33 % území JMK).

Na území Jihomoravského kraje je vymezeno 20 mezotypů krajiny ve smyslu Evropské úmluvy o krajině.

Krajinu Jihomoravského kraje je z většiny možno charakterizovat jako kulturní harmonickou krajinu, jejíž charakter byl utvářen po mnoho století. V posledních několika dekádách však nabyly na intenzitě antropogenní vlivy. Jako antropogenní krajinu již nelze charakterizovat jen tu v bezprostřední blízkosti aglomerací měst, ale také často intenzivně zemědělsky obhospodařované plochy a jejich okolí, průmyslové a těžební areály, ale také krajinu fragmentovanou liniovými stavbami. V přírodně blízkých územích, i tam, kde lidskou činností došlo ke vzniku mnoha cenných krajinných typů, dochází vlivem nesprávného hospodaření v krajině k jejich ohrožení.

Nejproblematictějšími jevy současné krajiny zájmového území jsou staré ekologické zátěže, špatné hospodaření s vodou a s tím související snížená retenční schopnost krajiny, degradace půdního fondu a nízká biodiverzita jak zemědělských, tak lesních a ostatních ekosystémů. Struktura a funkce krajiny je ohrožována také fragmentací z důvodů záboru ZPF pro realizaci nových dopravních staveb a rozšiřující se obytnou i průmyslovou zástavbu. Podíl nefragmentovaného území v ČR klesá, a dochází tak ke stále se zvyšujícímu tlaku na přírodní stanoviště a v nich žijící druhy živočichů a rostlin.

Přírodní parky

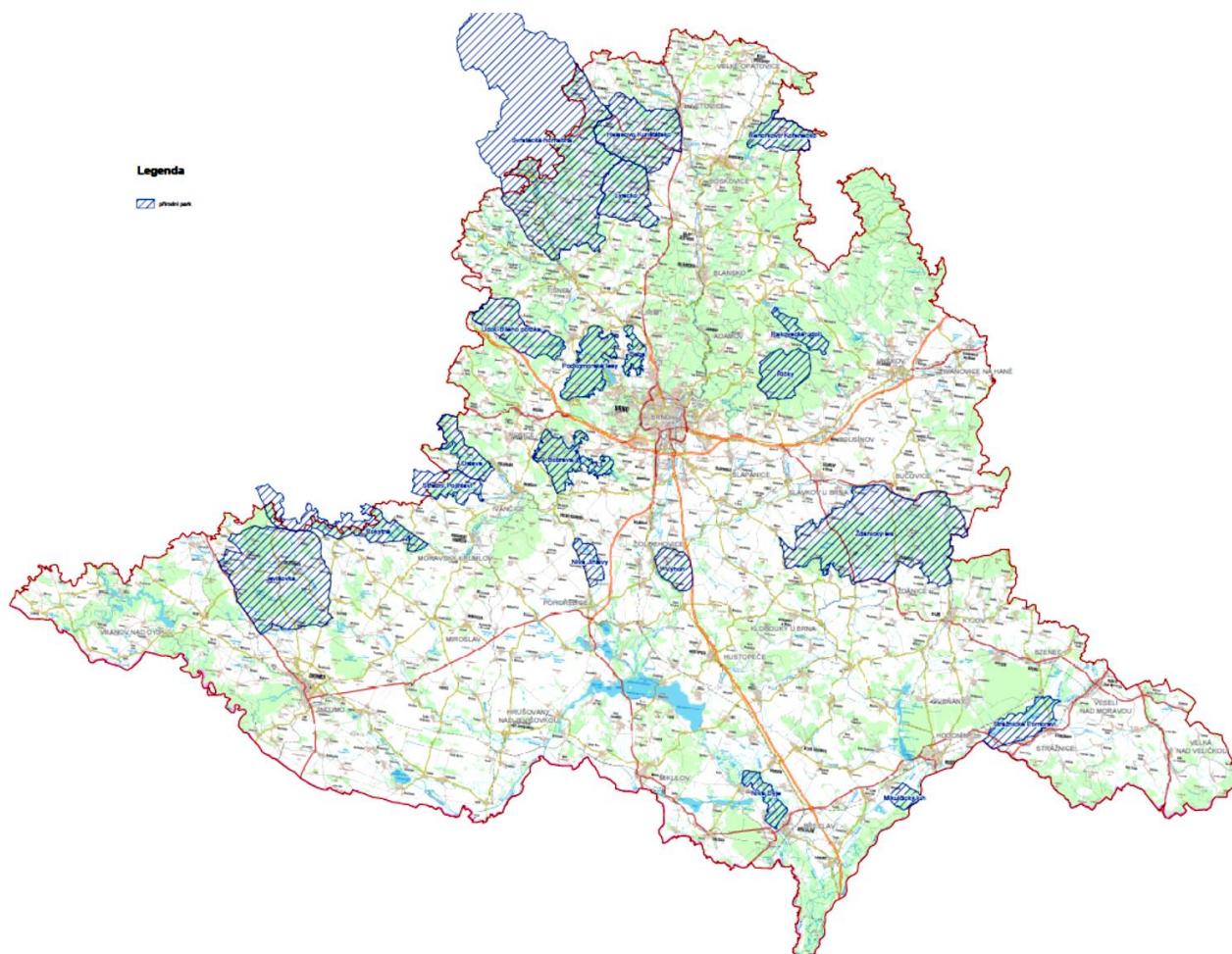
Pro účely obecné ochrany přírody a krajiny jsou zřizovány přírodní parky. Jsou vyhlášeny na územích hodnotných pro svůj krajinný ráz. Jejich posláním je zachování přírodní, kulturní a historické charakteristiky daného území a jeho ochrana před činnostmi snižující jeho přírodní a estetickou hodnotu, při současném vytváření podmínek pro únosné využití daného území zejména pro turistiku, rekreaci i únosnou urbanizaci v rozsahu nezbytném pro stabilizaci a rozvoj života v obcích (§12 zák. č.114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Na území Jihomoravského kraje bylo vyhlášeno 20 přírodních parků.

Tab. 7 Přírodní parky v Jihomoravském kraji

Halasovo Kunštátsko	Říčky
Lysicko	Střední Pojihlaví
Rakovecké údolí	Údolí Bílého potoka
Řehořkovo Kořenec	Výhon
Svratecká hornatina	Niva Dyje

Baba	Mikulčický luh
Podkomorské lesy	Strážnické Pomoraví
Bobrava	Ždánický les
Niva Jihlavy	Jevišovka
Oslava	Rokytná

Obr. 16 Přírodní parky na území Jihomoravského kraje, zdroj Koncepce ochrany přírody JMK

Obecná ochrana přírody, tak jak je definována v zákoně č. 114/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, se však nezabývá pouze ochranou krajiny na území přírodních parků, ale ochranou všech ekologicky relativně významnějších částí krajiny, jako jsou prvky územního systému ekologické stability nebo VKP, a rovněž ochranou krajinného rázu na celém území kraje. Za tímto účelem byla v Jihomoravském kraji zpracována 3D vizualizace záměrů výstavby větrných elektráren na vybraném území Jihomoravského kraje včetně analýzy viditelnosti, která je jedním z podkladů pro umisťování záměrů do území.

2.1.9 Hmotný majetek a kulturní památky

Jihomoravský kraj dlouhodobě pečuje o své kulturní bohatství, kterým je množství kulturních památek. Jedním z důležitých nástrojů podpory kulturního dědictví je poskytování finančních příspěvků vlastníkům na obnovu kulturních památek z rozpočtu krajů, nebo z grantových programů.

V Jihomoravském kraji se nachází množství významných kulturních památek, hradů, zámků, církevních staveb, domů, drobné architektury, např. kapliček, božích muk a soch světců, pokrývajících v podstatě celé jeho území. Z těchto památek jsou Lednicko-valtický areál a vila Tugendhat zapsány na Listině světového kulturního dědictví UNESCO.

Národní kulturní památky podle okresů

- Blansko Zámek Kunštát, Zámek Lysice, Zámek Rájec nad Svitavou, Poutní kostel Jména Panny Marie ve Křtinách.
- Brno-město Vila Tugendhat, Kostel sv. Petra a Pavla - Petrov vč. děkanství, konzistoři a kanovníckých rezidencí, hrad a pevnost Špilberk, Čestné pohřebiště na ústředním hřbitově, Kostel Sv. Jakuba Většího, Kounicovy vysokoškolské koleje s památníkem Vítězství nad fašismem v Brně, Moravské zemské desky.
- Brno-venkov Nedvědice, Pernštejn, areál zámku.
- Břeclav Zámek Lednice, Zámek Valtice, archeologické naleziště Dolní Věstonice vč. souboru nejvýznamnějších nálezů.
- Hodonín Zámek Milotice, Velkomoravská sídelní aglomerace Mikulčice vč. souboru nálezů.
- Vyškov Zámek Bučovice, Zámek Slavkov u Brna.
- Znojmo Rotunda Sv. Kateřiny, Hrad Bítov, Zámek Uherčice, Zámek Vranov nad Dyjí, zřícenina hradu Nový Hrádek u Lukova, Slup - vodní mlýn.

Krajinné památkové zóny

- Brno-venkov Vyškov Bojiště bitvy u Slavkova.
- Břeclav Lednicko-valtický areál.

Městské památkové rezervace

- Brno-město Brno.
- Břeclav Mikulov.
- Znojmo Znojmo.

Městské památkové zóny

- Blansko Boskovice, Lomnice u Tišnova.
- Brno-venkov Ivančice.
- Břeclav Valtice.
- Hodonín Kyjov, Veselí nad Moravou, Strážnice.
- Vyškov Vyškov, Slavkov u Brna.
- Znojmo Moravský Krumlov, Jevišovice.

Vesnické památkové rezervace

- Blansko Veselka.
- Břeclav Pavlov.
- Hodonín soubor vinných sklepů Plže v Petrově.

Vesnické památkové zóny

- Brno památková zóna lidové architektury Tuřany – Brněnské Ivanovice.

Archeologické rezervace

- Brno-město lokalita Staré Zámky u Líšně.
- Břeclav lokalita Břeclav-Pohansko.

Soubor technických památek

- Blansko Soubor technických památek Stará Huť - Josefské údolí u Olomoučan.

Jihomoravský kraj je bohatý na kulturní hodnoty území. Dle ÚAP JMK 2015 se na území kraje nachází 29 národních kulturních památek (NKP), z toho 7 v Brně. Do seznamu světového kulturního dědictví UNESCO je od r. 2001 zapsána brněnská vila Tugendhat jako stavba zásadně ovlivňující vývoj světové moderní architektury 20. století. Do tohoto seznamu je od r. 1996 zapsán jako ojedinělý doklad kulturně upravené krajiny Lednicko-valtický areál se zámky v Lednici a ve Valticích.

Jihomoravský kraj je územím s velkou četností historických měst. Historická jádra města Brna, Znojma a Mikulova byla vyhlášena městskými památkovými rezervacemi (MPR). Městské památkové zóny (MPZ) byly na území kraje vyhlášeny v Boskovicích, Ivančicích, Jevišovicích, Kyjově, Lomnici u Tišnova, Moravském Krumlově, Slavkově u Brna, Strážnici, Valticích, Veselí nad Moravou, Doubravníku a ve Vyškově. K zařazení do MPZ je navrženo historické jádro Líšně. Obraz a ráz jihomoravského venkova je výrazně ovlivněn venkovskými sídly s tradičními objekty lidové architektury. Vesnickými památkovými rezervacemi (VPR) v kraji jsou Blatnice – Stará Hora, Pavlov a soubor vinných sklepů „Plže“ v Petrově. Ostatní památkové rezervace reprezentuje Stará huť v Josefském údolí. Vesnických památkových zón (VPZ) je v kraji několik: Javorník-Kopánky, Lysovice, Rostěnice, Šatov, Tuřany – Brněnské Ivanovice, Vápenky, Veselka, Vratěšín a Zvonovice.

Obraz a ráz jihomoravských sídel je výrazně ovlivněn existencí významných kulturních hodnot, kterými jsou národní kulturní památky. Jednou z nejstarších a z architektonického hlediska nejcennějších staveb je Znojmská hradní rotunda, dále např. Hrad a pevnost Špilberk, hrad Bítov a Pernštejn, zřícenina hradu Nový Hrádek; dále zámky ve Vranově, Lednici, Valticích, Miloticích, Rájci nad Svitavou, Kunštátu, Lysicích, Slavkově a Bučovicích; dále kostel Petrov – areál biskupské rezidence s chrámem sv. Petra a Pavla a kostel sv. Jakuba Většího v Brně, kostel ve Křtinách, klášter v Předklášteří u Tišnova.

Významnými reprezentanty novodobé architektury jsou vila Tugendhat a hotel Avion v Brně. Dalšími památkami jsou čestná pohřebiště, z nichž nevýznamnější je na Ústředním hřbitově v Brně, dále areál Kounicových vysokoškolských kolejí s pomníkem Vítězství nad fašismem. Významnými a unikátními památkami jsou národní kulturní památky Slovanské hradiště v Mikulčicích a archeologické naleziště v Dolních Věstonicích se souborem nejvýznamnějších nálezů z období kultury lovců mamutů, jehož součástí je soška Věstonické Venuše. Je respektován záměr mezinárodního významu – Archeologický park Mikulčice – Kopčany navrhovaný v území archeologických nalezišť na hranici se Slovenskem disponujícím vysokým potenciálem kulturně-historických a přírodních hodnot.

Unikátní Lednicko-valtický areál, zahrnující významné krajinné celky, zámky v Lednici a ve Valticích a drobné historické stavby vysoké kulturní hodnoty roztroušené v krajině, je současně vyhlášen krajinnou památkovou zónou (KPZ). Dalšími KPZ na území kraje jsou Bojiště bitvy u Slavkova – území historické Bitvy tří císařů zahrnující zámek ve Slavkově, dále Vranovsko-Bítovsko s výraznými dominantami hradu Bítova a zámku Vranova. Na základě podkladů Národního památkového ústavu byly zohledněny záměry na vyhlášení krajinných památkových zón Jaroslavicko – Jevišovicko, Olomučansko – Křtinsko a Znojmsko a část navrhované krajinné památkové zóny Horní Svratecko, jejíž centrum se nachází severně od Bystřice nad Pernštejnem.

Folklor patří k výrazným specifickým Jihomoravského kraje, spoluvytváří jeho image a je výraznou kulturní hodnotou kraje. Region lidové architektury – Jižní Morava zahrnuje jižní a jihovýchodní část území kraje s výjimkou severněji položených oblastí. Jedná se o území se zachovanou lidovou architekturou a lidovými obyčejí, které se dále dělí na oblasti – Slovácko a Hornácko. Slovácko je výraznou etnografickou oblastí na jihovýchodní Moravě, jádro tvoří obce v okolí Břeclavi, Hodonína, Kyjova, Strážnice, Veselí nad Moravou. Ve Strážnickém skanzenu jsou prezentovány ukázky lidového stavitelství, zvyků a řemesel jednotlivých oblastí Slovácka, ukázky vinohradnických staveb a vinohradu představujícím pěstování vína od nejstarších dob po současnost (jedná se o jedinou expozici svého druhu na území ČR). Hornácko je etnografická podoblast Slovácka v oblasti Bílých Karpat, zahrnuje 10 obcí v okolí Velké nad Veličkou.

Významné stavební dominanty – zejména kulturní dominanty – panorama měst, hrady a zámky, jsou hodnotou, která komponuje a ovlivňuje vizuální charakter sídel a krajiny jihomoravského kraje. Lze je vnímat i v delším časovém úseku z tzv. scenerických cest – hrad Špilberk a kostel sv. Petra a Pavla, Znojmo – historické panorama města, Pálava s romantickými zříceninami hradů, hrad Veveří, hrad Bítov, zámek Mikulov a kaple na Svatém kopečku, zámek Letovice, Vranov nad Dyjí, Kunštát, Mohyla Míru. Dále jsou to stavby umožňující daleký rozhled do krajiny, z nichž nejvýznamnější je rozhledna Výhon u Židlochovic, rozhledna Babí lom u Brna a rozhledna Klucanina u Tišnova.

K vybraným místům významné události v kraji patří území bitvy u Slavkova známé též jako „Bitva tří císařů“, na němž 2. prosince 1805 proběhla nejznámější bitva na území jižní Moravy). Dále Hradiště u Mikulčic – místo působení slovanských věrozvěstů sv. Konstantina – Cyrila a sv. Metoděje.

Specifickou součástí krajiny Jihomoravského kraje tvoří poutní místa, např. Křtiny, Vranov, Svatý kopeček v Mikulově, Blatnice pod svatým Antonínkem, Hluboké Mašůvky, Mikulčice, Žarošice. Na četná poutní místa navazují také církevní památky vyskytující se ve velkém množství na celém území kraje.

2.1.10 Dopravní infrastruktura

Z hlediska dopravy má Jihomoravský kraj důležitou tranzitní funkci. Kostru dopravního systému tvoří dálnice D1, D2 a rychlostní komunikace R43 a R52. Významný dopravní uzel v případě silniční, dálniční a železniční dopravy a integrovaného dopravního systému Jihomoravského kraje představuje město Brno. Po vstupu České republiky do Evropské Unie se některé trasy procházející krajem staly součástí transevropské dopravní sítě (TEN-T).

Vzhledem ke geografické poloze Jihomoravského kraje tvoří krajské město dopravní uzel západovýchodního a severo-j jižního směru. Katastrem krajského města Brna vede dálnice D1, nacházejí se zde mimoúrovňové křižovatky zajišťující svod dopravy ze směru od Prahy i od Vyškova, v jižní části katastru krajského města se nacházejí křižovatky silničních komunikací vedoucích z centra města jižním směrem – na Vídeň a Bratislavu. Na území Jihomoravského kraje, u Vyškova, dochází k větvení dálnice D1 – jedna trasa pod označením D1 pokračuje na Kroměříž a Hulín, druhá, jako R46, zajišťuje spojení Jihomoravského kraje s Prostějovem a Olomoucí, u které se opět mění v dálnici D1 (směr Ostrava).

Ke křížení dálnic D1 a D2 dochází na exitu 196 (jižní část katastru Brno). Dálnice D2 vede ve směru Hustopeče – Břeclav – Bratislava (SR). Další křížení u Brna je se silnicí I/52 (v úseku Rajhrad – Pohořelice se jedná o rychlostní silnici R52), jež zajišťuje spojení Pohořelice – Mikulov – Vídeň (Rakousko). V severním směru zajišťuje spojení Brna směrem na Svitavy silnice I/43. Co se týká železničních tratí, Jihomoravským krajem prochází 1. tranzitní koridor (Česká Třebová – Svitavy – Brno – Břeclav – a dále Lanžhot – Kúty (SR), resp. Hohenau v Rakousku), dále trať Praha – Kolín – Havlíčkův Brod – Žďár nad Sázavou – Tišnov – Brno a trať Brno – Kojetín – Přerov – Ostrava – Bohumín.

Jihomoravský kraj je vybaven letištěm Brno-Tuřany s pravidelnou i nepravidelnou osobní i nákladní dopravou. Letiště svými technickými parametry a vybavením splňuje mezinárodní standardy pro celoroční provoz všech typů letadel i za ztížených povětrnostních podmínek (statut veřejného mezinárodního letiště). Komfortní odbavení cestujících je zajištěno v moderním letištním terminálu a příletové hale. V současnosti létají pravidelné letecké linky do čtyř destinací: Londýn/Luton, Londýn/Stansted, Eindhoven a Moskva. V turistické sezoně je letiště využíváno charterovými lety. Vytíženost letiště lze vyjádřit hodnotami cca 500 tis. odbavených cestujících za rok, počet startů a přistání letadel na brněnském letišti se v posledních letech pohybuje kolem 25–30 tis. za rok

Krajem prochází dva hlavní železniční koridory propojující země EU a město Brno je členem sdružení evropských měst se zájmem o vybudování rychlé železnice.

Délka silnic a dálnic v Jihomoravském kraji byla v roce 2011 4477 km a tento počet se dlouhodobě významným způsobem nezvyšuje, naopak počet kilometrů od roku 2006 mírně poklesl (viz tabulka č. 18). Hustota silniční sítě je 62 km silnic na 100 km² rozlohy kraje, přičemž Jihomoravský kraj nedosahuje v tomto ukazateli republikového průměru (71 km / 100 km²). S rostoucím využíváním osobních dopravních prostředků obyvateli kraje však stoupá počet motorových vozidel - 476 tisíc osobních a více než 68 tisíc nákladních automobilů v roce 2011 v kraji. Husté silniční dopravě slouží dálnice a silnice v úhrnné délce 4,5 tisíc km.

Nejhustší pokrytí silnicemi je v okresech Brno-město, Blansko a Brno-venkov a naopak nejnižší v okresech Hodonín, Břeclav a Vyškov. V počtu motorových vozidel na km silniční sítě zaostává okres Hodonín (po vyřazení Brna) s počtem 155 motorových vozidel na km silnic a dálnic.

2.1.11 Jiné charakteristiky životního prostředí

2.1.11.1 Staré ekologické zátěže

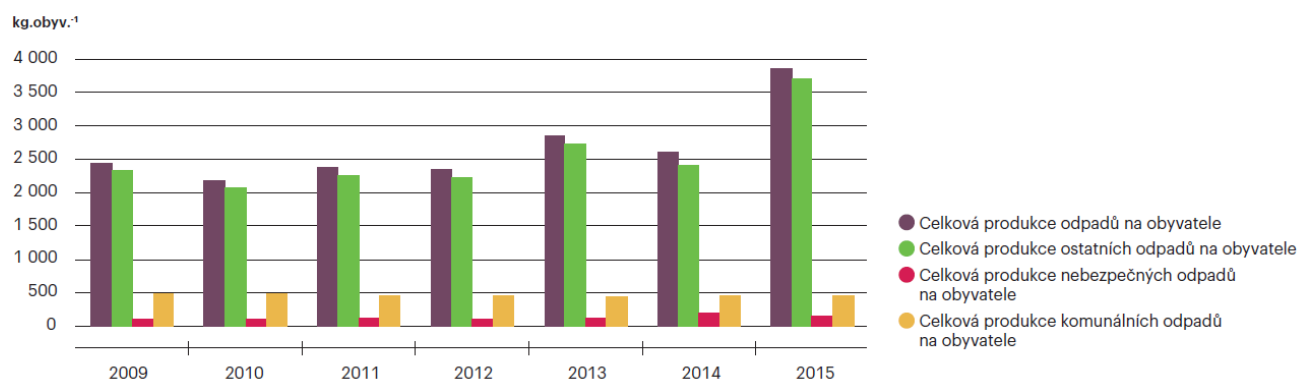
Staré ekologické zátěže se týkají především pozůstatků po těžbě nerostných surovin, a to bývalých vápencových, štěrkopískových a jiných dolů a především lokalit těžby ropy a zemního plynu, časté jsou i kontaminace bývalých průmyslových areálů (Bzenec) a skládky odpadů. V současnosti je v Jihomoravském kraji 443 lokalit vyhodnocených jako stará ekologická zátěž, dle Systému evidence kontaminovaných míst. Ne všechny lokality jsou podrobně prozkoumány, na těch, které již prozkoumány byly, byly započaty, anebo naplánovány sanační a rekultivační zásahy (např. Hodonín – Nesyt, likvidace ložiska, sanace a rekultivace).

Evidence a následná likvidace starých ekologických zátěží je jednou z priorit Ministerstva životního prostředí. Na jejich likvidaci se finančně spolupodílí Státní fond životního prostředí, Ministerstvo financí, Jihomoravský kraj a Ministerstvo průmyslu a obchodu.

2.1.11.2 Nakládání s odpady

Celková produkce odpadů na obyvatele v Jihomoravském kraji se mezi lety 2009 a 2015 razantně zvýšila o 58,1 % a meziročně 2014 – 2015 o 47,8 % na 3 851,3 kg.obyv.⁻¹. Tento vývoj souvisí s celkovou produkcí ostatních odpadů na obyvatele, která má souběžný trend jako celková produkce odpadů na obyvatele. Od roku 2009 vzrostla o 58,7 % na hodnotu 3 692,7 kg.obyv.⁻¹. Nárůst je způsoben především zvyšováním produkce stavebního a demoličního odpadu. V roce 2013 se jednalo zejména o odpad z výstavby rozsáhlého podzemního parkoviště v centru Brna. V roce 2015 pak stejně jako u většiny ostatních krajů probíhala modernizace dopravní infrastruktury. Celková produkce nebezpečných odpadů na obyvatele mezi lety 2009 – 2015 výrazně stoupla o 45,7 % na celkových 158,6 kg.obyv.⁻¹, což souvisí převážně s průběhem sanačních prací. Nárůst v roce 2014 byl ovlivněn hlavně mimořádnou produkcí kontaminované zeminy, vzniklé z velké části při likvidaci starých ekologických zátěží (sondy po těžbě ropy u řeky Moravy na Břeclavsku a Hodonínsku). V roce 2015 sanační práce pokračovaly, i když v menší míře. Podíl celkové produkce nebezpečných odpadů na celkové produkci odpadů na obyvatele se mezi lety 2009 – 2015 snížil ze 4,5 % na 4,1 %.

Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele klesla mezi lety 2009 – 2015 o 6,3 % na hodnotu 458,8 kg.obyv.⁻¹. Ze všech sledovaných ukazatelů tak od roku 2009 poklesla pouze produkce komunálních odpadů na obyvatele, jejímuž růstu brání preventivní opatření proti jejich vzniku, například stimulační opatření ke třídění odpadu.

Obr. 17 Produkce odpadů na obyvatele [kg.obyv.⁻¹], 2009–2015, zdroj Cenia

Dominantním způsobem při nakládání s nebezpečnými odpady je skládkování – v Jihomoravském kraji jsou pro skládkování nebezpečných odpadů dostatečné kapacity, především v jižní části kraje, kde chybí kapacity pro využití nebezpečných odpadů. Nedostatečná kapacita zařízení pro využití některých druhů nebezpečných odpadů má za následek poměrně vysoký podíl jejich skladování za účelem následného exportu mimo území kraje. V rámci regionu jsou z některých částí Jihomoravského kraje sváženy komunální odpady a skladovány či zpracovány v kraji Vysočina.

Jihomoravský kraj má zpracovaný a schválený „Plán odpadového hospodářství na období let 2016 - 2025“, který obsahuje vyhodnocení stavu odpadového hospodářství, včetně bilance vztahů mezi produkcí odpadů a nakládání s odpady, stanovení cílů a postupů pro předcházení vzniku odpadů, omezování jejich množství a nebezpečných vlastností a dále pro jejich využívání a odstraňování. Jeho cílem je navrhnout takový integrovaný systém nakládání s odpady, který zefektivní současný systém a upřednostní materiálové a energetické využívání odpadů před jejich odstraněním.

Na tento plán dále navazují Plány odpadového hospodářství původců odpadů, které musí být zpracovány v souladu s předmětnou vyhláškou a samozřejmě v souladu s legislativou. V Jihomoravském kraji byla zaznamenána tendence výstavby sběrných dvorů i v obcích s malým počtem obyvatel, což souvisí s potřebou koordinovat odpadové hospodářství v malých regionech.

2.2 Pravděpodobný vývoj území bez provedení koncepce

Navrhovaná koncepce, resp. její implementace nepřestavuje přímé významné ovlivnění některé složky životního prostředí na národní nebo regionální úrovni. Záměry, které by mohly vyplývat z implementace koncepce, budou mít vlivy lokální, resp. regionální, které nelze na této úrovni jednoznačně identifikovat, územně lokalizovat ani kvantifikovat. Nicméně vzhledem k tomu, že v ČR je v současnosti platná jak environmentální, tak stavební legislativa v souladu s evropským právním řádem, a že Jihomoravský kraj má i v současnosti platný Program rozvoje i Strategii rozvoje Jihomoravského kraje a zároveň má platnou ZÚR JMK, nelze předpokládat, že by v důsledku nepřijetí předkládaného dokumentu došlo k významné změně ve vývoji životního prostředí v řešeném území. Bez provedení koncepce tak nelze očekávat zásadní změny vývojových trendů v charakteristikách či vývojových tendencích životního prostředí řešeného území

Vzhledem k obecnému zaměření předkládané koncepce nelze očekávat případné významné negativní vlivy na stav a vývoj životního prostředí a veřejného zdraví v případě nerealizace koncepce.

Stávající trendy životního prostředí v dotčeném území, jež budou bez provedení koncepce a koncepcí, z ní vycházejících, nadále prohlubovány lze charakterizovat následovně:

- ▶ Přetrvávající špatný stav komunikací a současně zvyšující se intenzity dopravy a zhoršující se dopravní situace bude nadále prohlubována bez závislosti na předkládané koncepci, případné zvýšení využití alternativních druhů dopravy v podobě environmentálně šetrných druhů dopravy bude mít v tomto kontextu vliv pouze zprostředkovaný;
- ▶ Neřešením dopravní situace formou obchvatů měst a obcí dojde také k nárůstu hlukové zátěže, a to především v místech soustředění obyvatel, služeb a blízkosti zatížených komunikací, rovněž tato situaci bude nerealizací koncepce ovlivněna pouze zprostředkovaně;
- ▶ Nebude řešen špatný technický stav některých komunikací II. a III. třídy, resp. místních komunikací, a s tím spojenou zhoršující se bezpečností situaci v dopravě včetně bezpečnosti cyklistů;

3 Charakteristiky životního prostředí v oblastech, které by mohly být provedením koncepce významně zasaženy

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021 je zpracován pro celé území Jihomoravského kraje. Stav životního prostředí regionu a trendy jeho vývoje jsou popsány v předchozí kapitole. Zde uvádíme bližší charakteristiku oblastí, které mají zvláštní význam pro životní prostředí z hlediska soustředění významných environmentálních hodnot

K významnému potenciálnímu ovlivnění životního prostředí by tak teoreticky mohlo dojít v oblastech, které jsou chráněny nejčastěji z důvodu zvláště zachovalého stavu životního prostředí či ochrany specifických vlastností území významných pro životní prostředí. Jedná se především o území zvláště chráněných oblastí (přehled všech zvláště chráněných území a lokalit soustavy Natura 2000 je uveden v kapitole 2.1.7.2), oblasti zhoršené kvality ovzduší (OZKO) či chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV). Tyto vlivy však bude možné charakterizovat až na základě znalosti konkrétní lokalizace případných aktivit spojených s implementací PRJMK, a to zejména v případě realizace staveb dopravní a technické infrastruktury, resp. infrastruktury volnočasové.

Významně ovlivněny realizací koncepce mohou být i jednotlivé složky resp. témata životního prostředí významná z hlediska stávajících trendů vývoje životního prostředí v regionu, která pro implementaci koncepce představují určitá rizika či naopak příležitosti ke zlepšení jejich stavu. Charakteristika těchto témat a jejich možného ovlivnění realizací koncepce je předmětem následující kapitoly 4.

NP Podyjí, PO a EVL Podyjí

NP Podyjí je rozlohou nejmenším národním parkem v ČR - 63 km², plocha jeho ochranného pásma činí 29 km². NP Podyjí je situován mezi Znojmem a Vranovem nad Dyjí při státní hranici s Rakouskem. Národní park reprezentuje výjimečně zachovalou ukázkou krajiny říčního údolí v pahorkatinném stupni střední Evropy. Kaňon Dyje vytváří unikátní říční fenomén s četnými meandry, hluboce zařiznutými údolími bočních přítoků, nejrůznějšími skalními tvary, kamennými moři a skalními stěnami. Území vyniká vysokou pestrostí rostlinných a živočišných společenstev danou střídavou expozicí svahů v údolí Dyje. Oblast je výjimečná svou biologickou rozmanitostí z hlediska zastoupení typů biotopů i počtem vyskytujících se rostlinných a živočišných druhů. Mezi nejvýznamnější biotopy patří plošně rozsáhlé porosty hercynských dubohabřin, reprezentativní porosty suťových lesů a acidofilních teplomilných doubrav s kručinkou chlupatou. Z nelesní vegetace jsou cenná společenstva vodních makrofyt, štěrbínová vegetace silikátových skal a drolin, suchá vřesoviště nížin a pahorkatin, skalní vegetace s kostřavou sivou, nízké xerofilní křoviny s výskytem skalníků a acidofilní vegetace efemér a sukulentů. V NP se vyskytuje také celá řada prioritních druhů soustavy Natura 2000. Z rostlin je to střevočkářka pantoflíček, z živočichů především kolonie netopýra velkého, vrápence malého, netopýra velkouchého a netopýra černého. Jedná se o velmi významný komplex lokalit termofilních druhů hmyzu. Z bezobratlých se zde vyskytuje roháč obecný, kovařík *Limoniscus violaceus*, tesařík obrovský a přástevník kostivalový. Z ryb a obojživelníků se zde vyskytuje vranka obecná a čolek velký.

CHKO Bílé Karpaty, EVL Bílé Karpaty, Biosférická rezervace Bílé Karpaty

Jedná se o bilaterální CHKO, kdy česká část má délku 70 km, orientaci severovýchod-jihozápad a leží v nadmořské výšce 175-970 m. Bílé Karpaty představují mimořádnou oblast mezi našimi velkoplošnými chráněnými územími především proto, že jsou nejvyšším pohořím jihozápadního okraje vlastního karpatského horského systému. Celá oblast, ale zejména její jižní část, byla po mnoho staletí kultivována člověkem. Přesto, nebo právě proto se zde dochovaly mimořádně cenné přírodní hodnoty a na mnoha místech lze hovořit o harmonické krajině. Pro tyto přírodní a krajinné kvality byly Bílé Karpaty zařazeny mezi evropské biosférické rezervace UNESCO. Rozmanité způsoby hospodaření, různorodý historický vývoj a v neposlední řadě odlehlost od průmyslových středisek umožnily zachovat neobvykle vysokou biodiverzitu na mnoha typech stanovišť, od teplomilných šípákových doubrav po pralesovité horské bučiny, od teplomilných stepních porostů k podhorským přepásaným loukám a nejrůznějším typům drobných lesních i lučních mokřadů.

Bílé Karpaty se staly pojmem především jako území s nejvyšší diverzitou a s největší kvantitou vstavačovitých rostlin (orchidejí) ve střední Evropě. Přírodní i kulturní faktory tak vytvářejí z Bílých Karpat území mimořádně cenné i v evropském kontextu. Ve střední části CHKO Bílé Karpaty se nachází EVL Bílé

Karpaty. Lesní vegetace je mimořádná svým rozsahem a zachovalostí, částečně též mimořádnou druhovou bohatostí. Luční společenstva Bílých Karpat jsou druhově velmi bohatá a hostí velký počet chráněných a ohrožených druhů rostlin. Z "naturových" druhů rostlin se vyskytují střevočnicí pantoflíček a srpice karbincolistá.

Květnaté louky Bílých Karpat hostí velice bohatou faunu a představují důležité útočiště vzácných a ohrožených druhů bezobratlých (hmyz, pavoukovití). Z "naturových" druhů živočichů se zde vyskytují ohniváček černočarý, modrásek bahenní, modrásek očkovaný. Rezervace Machová je významná lokalita druhu *Vertigo angustior*, *Vertigo moulinsiana* se vyskytuje v oblasti Žitkové. Zvláštností této části Bílých Karpat jsou i plevelná společenstva vyskytující se na malých políčkách a záhumencích bez chemizace.

CHKO Moravský kras, EVL Moravský kras

Moravský kras je nejrozsáhlejším a nejvýznamnějším krasovým územím České republiky. Posláním CHKO, EVL soustavy Natura 2000 a řady maloplošných chráněných území, které jsou zde vyhlášeny je ochrana krasových jevů a přírodě blízkých lesních biotopů. Krasová oblast zaujímá pruh devonských vápenců severně od Brna. Ráz zdejší krajiny je dán plošinami s množstvím závrtů, které oddělují hluboké kaňonovité žleby. Většina vod, která přitéká z nekrasové části Dražanské vrchoviny, mizí na hranicích vápenců v ponorech do podzemí, kde během dlouhého geologického vývoje vytvořila složité jeskynní labyrinty. Nachází se zde jeskynní systém Amatérské jeskyně, který s navazujícími jeskyněmi měří téměř 35 km, což jej řadí k nejrozsáhlejším jeskynním systémům ve střední Evropě. Na území Moravského krasu je dnes evidováno přes 1 100 jeskyní. V řadě z nich jsou zachovány doklady dávno vyhynulého života i vývoje lidské společnosti.

Geologický podklad, členitý terén, poloha na rozhraní panonské a hercynské oblasti i výskyt karpatských druhů je příčinou existence specifických rostlinných a živočišných společenstev. Pozoruhodná je fauna jeskyní. Nejznámější jsou netopýři, kterých zde bylo dosud zjištěno 21 druhů. V jeskyních Moravského krasu však žijí i četné druhy bezobratlých živočichů, kteří jsou dokonale přizpůsobeni k životu v naprosté tmě. Mnoho z nich zde bylo popsáno jako nové druhy pro vědu. Ze skupiny kriticky ohrožených druhů rostlin zde například ve skalní stěně propasti Macocha roste, jako na svém jediném nalezišti v České republice, glaciální relikv, kruhatka Matthiolova. Lesy s převážně přirozenou druhovou skladbou kryjí téměř 60 % území.

Evropský význam Moravského krasu je umocněn výskytem druhů obsažených v příloze ke Směrnici o stanovištích. Jsou to dekorativní orchidej *Cypripedium calceolus*, teplomilné druhy *Pulsatilla grandis* a *Echium russicum*, drobný mechrost *Buxbaumia viridis* rostoucí v propasti Macocha, netopýři: *Myotis bechsteinii*, *Barbastella barbastellus*, *Myotis myotis*, *Myotis emarginatus* a *Rhinolophus hipposideros*, drobná ryбка *Cottus gobio*, zástupce lesních motýlů *Callimorpha quadripunctaria* a mokřadní motýl *Maculinea nausithous* a *Lycaea dispar*. Na staré rozpadající se kmeny střední části Moravského krasu je vázán kovářík *Limoniscus violaceus*.

CHKO Pálava, PO Pálava, Biosférická rezervace Pálava

Pálava se nachází v severozápadním výběžku Panonské nížiny v nejteplejší a téměř nejsušší oblasti České republiky, je cenná především významným podílem přirozených nebo málo ovlivněných stepních a lesních ekosystémů. Nejcenější biotopy druhově bohatých stepí, lesostepí, teplomilných doubrav a suťových lesů se vyvinuly na vápencových kopcích Pavlovských vrchů. Lesní komplex Milovického lesa tvoří teplomilné doubravy a panonské dubohabřiny. Řeka Dyje je obklopena lužním lesem, loukami a mokřadními společenstvy. Území CHKO Pálava se kryje s několika EVL (Niva Dyje, Slanisko u Nesytu, Milovický les, Stolová hora, Klentnice – kostel sv. Jiří, Turoid, Děvín a Svatý kopeček u Mikulova) a PO Pálava.

Z ornitologického hlediska spočívá hlavní význam Pálavy ve hnízdění vzácných a ohrožených druhů, z nichž některé zde dosahují nejvyšších hustot v rámci ČR. K těmto druhům patří např. čáp bílý *Ciconia ciconia* (lesní kolonie), strakapoud jižní (*Dendrocopos syriacus*), dudek chocholatý (*Upupa epops*), pěnice vlašská (*Sylvia nisoria*), ťuhák obecný (*Lanius collurio*), strnad luční (*Miliaria calandra*). V Milovickém lese pravidelně hnízdí velmi silné populace káně lesní (*Buteo buteo*), jestřába lesního (*Accipiter gentilis*) a včelojeda lesního (*Pernis apivorus*). Velmi hojnými druhy jsou i krutihlav obecný (*Jynx torquilla*), strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*) a lejsek bělokrký (*Ficedula albicollis*). Do NPR Křivé jezero se přestěhovala i jediná kolonie kormorána velkého (*Phalacrocorax carbo*) na Moravě. Pavlovské vrchy představují i jediné pravidelnější zimoviště zedníčka skalního v ČR (*Tichodroma muraria*).

CHOPAV Kvartér řeky Moravy

Chráněná oblast přirozené akumulace vod Kvartér řeky Moravy byla vyhlášena vládním nařízením č. 85/1981 Sb. Zasahuje na území JMK v jeho jihovýchodní části, probíhá ze severu od Veselí nad Moravou přes

Strážnici a dále po hranici se Slovenskou republikou až po soutok Moravy s Dyjí, kde na jihu kraje zaujímá prostor v okolí Břeclavi a celý Lanžhotský výběžek.

Jedná se o kvartérní a některé křídové a terciérní klastické sedimenty obsahující významnější akumulace průlinové podzemní vody. Tato oblast je rozhodující pro zásobování pitnou vodou zejména pro okresy Hodonín a Břeclav. Pro svůj vodohospodářský význam musí být chráněna komplexem opatření pro zachování přírodních podmínek a hydrologického režimu. Opatření se týkají hospodaření v lesích, odvodňování pozemků, povrchové těžby nerostů, výstavby výkrmen hospodářských zvířat, výstavby průmyslových závodů a dalších činností, které by mohly mít negativní dopad na kvalitu vody.

3.1 Potenciální ovlivnění oblastí se zvláštním významem pro životní prostředí provedením koncepce

Žádné významné negativní ovlivnění území v oblastech zvláštního významu pro životní prostředí se v důsledku koncepce Program rozvoje Jihomoravského kraje 2017 - 2021 neočekává. Ochrana území chráněných dle zvláštních právních předpisů je na úrovni realizace konkrétních projektů, vyplývajících z navrhovaných opatření resp. aktivit, zajištěna zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, tj. procesem posouzení vlivů na životní prostředí na konkrétní projektové úrovni na základě znalosti technických parametrů a lokalizace jednotlivých projektů (EIA).

Předmětem Programu je regionální rozvoj kraje při uplatnění principů udržitelného rozvoje. Potenciálně negativní vliv na oblasti zvláštního významu mohou mít aktivity, na jejichž základě se předpokládá realizace stavebních projektů, tj. zejména výstavba či rekonstrukce dopravní a technické infrastruktury a infrastruktury cestovního ruchu a volnočasové infrastruktury, a to jak přímými vlivy v podobě jednotlivých střetů v závislosti na lokalizaci konkrétních projektů, tak zprostředkovaně v důsledku generovaného zvýšení návštěvnosti atraktivit cestovního ruchu, může v konkrétních případech znamenat zásah do ekosystémových charakteristik daného území.

Z hlediska vlivu na oblasti zvláštního významu pro životní prostředí budou v rámci Programu rozvoje Jihomoravského kraje klíčové aktivity především v rámci Priority 3: Řešení problémů životního prostředí, zejména její opatření 3.2. Zvyšování kvality životního prostředí. Cíleně zaměřenou aktivitou Programu rozvoje Jihomoravského kraje na oblasti se zvláštním významem pro životní prostředí je aktivita 3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit, která si dává za cíl zlepšovat stav chráněných území prostřednictvím podpory realizace plánů péče, předcházení poškození lokalit, podpora spolupráce při zlepšování stavu lokalit, zlepšování podmínek pro vzácné rostliny, živočichy a společenství, koordinace hospodaření subjektů v chráněných lokalitách, osvěta. Navrhována je rovněž řada aktivit v oblasti péče o krajinu, udržitelné hospodaření v krajině, zvyšování podílu krajině zeleně, zvyšování retenční schopnosti území, odstraňování starých ekologických zátěží, a péče o kulturní památky apod.

Vyhodnocení vlivů koncepce na jednotlivé složky životního prostředí reprezentované referenčními cíli ochrany životního prostředí je uvedeno v kapitole 6 dokumentace včetně komentářů k jednotlivým identifikovaným vlivům. V průběhu posuzování koncepce na životní prostředí bylo přihlíženo k limitům území a podmínkám pro jednotlivé aktivity navrhované jejím zpracovatelem (podrobněji viz kapitola 6 tohoto dokumentu), se snahou předcházet případným vlivům, které bude možno z charakteru aktivit předpokládat. V tomto smyslu by navržen systém environmentálních kritérií pro výběr podpořených projektů (viz kapitola 11) a systém monitoringu implementace koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí (viz kap. 9). Součástí SEA je rovněž posouzení vlivů koncepce na lokality soustavy Natura 2000 zpracované Ing. Pavlem Kolářkem, PhD., držitelem autorizace pro posuzování vlivů dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (viz kap. 4.3, resp. příloha 1 tohoto dokumentu).

Případnou stavební aktivitu spojenou s rozvojem infrastruktury cestovního ruchu bude nutné realizovat tak, aby nedošlo ke znehodnocení přírodních a kulturních krajinných hodnot a ke střetům s biotopy chráněných druhů. Při lokalizaci nových stavebních projektů je třeba minimalizovat zásahy do zvláště chráněných území, prvků ÚSES, biotopů chráněných druhů a nefragmentovaných částí krajiny a koordinovat projekty s příslušnými orgány ochrany přírody resp. státní památkové péče. Dále je třeba minimalizovat zábory zemědělské a lesní půdy, tam, kde je to možné, minimalizovat budování zpevněných, nepropustných povrchů, chránit vodní útvary podzemních i povrchových vod, zabraňovat kontaminaci prostředí provozem, nezvyšovat fragmentaci krajiny. U ostatních aktivit je rovněž potřeba přihlídnout k tomu, aby měly, co nejmenší rušivý efekt na populace rostlin a živočichů (např. pohyb turistů).

Všechny aktivity navrhované v územích chráněných dle zákona o ochraně přírody a krajiny je třeba koordinovat s příslušnými orgány ochrany přírody tj. správami jednotlivých zvláště chráněných území.

Každé opatření a aktivita navržená v koncepci bude realizována s respektováním ochrany území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí soustavy Natura 2000 a všechny navrhované projekty, které podléhají zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, musejí být podrobeny posouzení vlivů na životní prostředí na projektové úrovni (EIA).

Každý jednotlivý projekt musí před svým schválením projít systémem výběru projektů včetně environmentálních kritérií tak, jak byl navržen v rámci SEA PRJMK. Zároveň musí být každý projekt s konkrétním územním průmětem podroben posouzení vlivů na životní prostředí na projektové úrovni (EIA), pokud svým charakterem tomuto posouzení podléhá.

4 Veškeré současné problémy životního prostředí, které jsou významné pro koncepci, zejména vztahující se k oblastem se zvláštním významem pro životní prostředí (např. oblasti vyžadující ochranu podle zvláštních právních předpisů)

4.1 Stávající problémy životního prostředí v dotčeném území

V následujícím textu je uveden přehled problémů týkajících se životního prostředí Jihomoravského kraje:

- ▶ Snižování zásob podzemním vod, hrozba sucha.
- ▶ Nedokončený páteřní komunikační systém.
- ▶ Intenzifikace dopravy, imisní zatížení území mobilními zdroji znečišťování ovzduší a zvyšující se hluková zátěž území.
- ▶ Zvyšování podílu tuhých znečišťujících látek na celkových emisích (nárůst osobní a nákladní automobilové dopravy).
- ▶ Zvyšování podílu sekundární prašnosti re-emisí prachových částic z povrchu vozovek (především nekvalitní povrchy regionálních silnic), ze zemědělských ploch v době zemědělských prací.
- ▶ Naprosto majoritním zdrojem benzo[a]pyrenu v Jihomoravském kraji jsou lokální topeniště.
- ▶ Plošné znečištění povrchových vod způsobené zejména splachy dešťovou vodou ze zemědělsky obdělávaných pozemků, eutrofizace vodních nádrží.
- ▶ Bodové znečištění vod kanalizačními výustěmi, a to zejména z obcí bez čistíren odpadních vod (ČOV) nebo s nedostatečně čistěnými průmyslovými odpadními vodami.
- ▶ Kontaminace půd, povrchových a podzemních vod zemědělskými hnojivy v důsledku intenzivní zemědělské praxe i v rámci starých ekologických zátěží (Bzenec, Hodonín, Vyškov, Popelín, Staré Hory).
- ▶ Nevyrovnané zásoby podzemních vod, zásoby vody závislé na atmosférických srážkách.
- ▶ Snižování retenční schopnosti krajiny.
- ▶ Nízká biodiverzita zemědělských ekosystémů.
- ▶ Vodní a větrná eroze půdy.
- ▶ Rozšiřování zástavby do volné krajiny - ohrožení přírodních stanovišť, snižování biodiverzity, zvýšení neprostupnosti krajiny, fragmentace krajiny.
- ▶ Zvyšování záboru ZPF - zastavování pozemků na mnohdy produkčně nejkvalitnějších půdách.
- ▶ Celorepublikový úbytek ptactva vázaného na zemědělskou krajinu.
- ▶ Pokračování v trendu suburbanizace do okolí velkých měst, často na zelené louky, malé využití tzv. brownfields.
- ▶ Nadměrné zatížení obyvatel hlukem především ve městech a podél významných dopravních tahů.
- ▶ Přítomnost starých ekologických zátěží a devastací. Nejčastěji se jedná o staré skládky odpadů ať už legálních či nelegálních.
- ▶ Celkově nízká biodiverzita a ekologická stabilita zemědělsky využívané krajiny.

4.2 Vlivy provedení PRJMK 2018-2021 na problémy životního prostředí v řešeném území

Základní problémy životního prostředí v Jihomoravském kraji ve vztahu k PRJMK 2018-2021 jsou vázány na dva tematické okruhy problémů k řešení – výstavba dopravní infrastruktury v problematických uzlových bodech dopravní sítě za účelem odvedení dopravy z hustě osídlených území, a s tím spojená hluková a imisní zátěž obyvatelstva (Brněnská aglomerace, Břeclavsko apod.), a řešení klimatických změn, a s tím spojené hrozící sucho a extrémní klimatické události, které se promítají do celkové potřeby zvyšování retenční schopnosti krajiny, ať už pomocí technických opatření, resp. vhodným způsobem hospodaření v krajině.

4.2.1 Veřejné zdraví – hygiena životního prostředí

Hrozbou je trvale rostoucí zatížení silniční dopravou a tomu neodpovídající rozvoj dopravní sítě, což vede mj. k nárůstu imisního a hlukového zatížení na větším území, než by tomu bylo při odpovídající konfiguraci sítě. Hrozbou je další zdržování prioritních komunikací (např. R52 a R43). Zásadním problémem je v této souvislosti zdržování pořizování územně plánovací dokumentace (neaktualizované zásady územního rozvoje JMK a územní plány obcí) s prosazováním obchvatů a nových páteřních komunikací

Stávající problémy životního prostředí v oblasti ochrany veřejného zdraví a hygieny životního prostředí je možné shrnout do následujících bodů:

- ▶ Vysoký podíl obyvatel vystavených nadlimitní hlukové zátěži;
- ▶ Nadlimitní koncentrace suspendovaných částic a benzo(a)pyrenu ve vnějším ovzduší v urbanizovaném území;
- ▶ Přetrvávající staré ekologické zátěže

Doprava

Síť silnic republikového významu je stabilizovaná, existují však úseky velmi dopravně přetížené vyžadující zkapacitnění a modernizaci. Je nutno řešit jednak napojení kraje na Rakousko (R52), na Pardubický kraj (R43), na Zlínský a Olomoucký kraj (R55), u ostatních silnic republikového významu je nutné chránit sídla před imisním zatížením budováním obchvatů (zejm. silnice I/38, I/40 a I/50).

Ačkoliv je hustota silniční sítě relativně dobrá, mnoho silnic je stále ve špatném technickém stavu. Kraj má v tomto ohledu kvalitně zpracovaný přehled o stavu silnic a prioritách oprav. Je potřeba se zaměřit na jedné straně na silnice s vysokým automobilovým zatížením (D1, dostavba D52, D43, dostavba velkého městského okruhu v Brně), na straně druhé na řešení obchvatů obcí a rekonstrukce silnic II. a III. třídy v odlehlejších místech kraje.

Také v železniční dopravní síti kraje existuje mnoho tratí v nevyhovujícím technickém stavu. Ne málo významným problémem v železniční dopravě je brněnské hlavní železniční nádraží.

Hluk a znečištění ovzduší dopravou

Jihomoravský kraj je působením externalit spojených s dopravou (hluk a znečištění ovzduší) značně zatížen, a to v důsledku silniční dopravy v brněnské aglomeraci i tranzitní dopravy na silničních trasách mezinárodního významu (zejména dálnice D1 a D2), které krajem procházejí.

V produkci emisí se Jihomoravský kraj řadí pod celorepublikový průměr, a to jak v absolutních, tak i v relativních číslech. Dochází k plošnému překračování denních imisních limitů prachových částic PM10, a to zejména v hustě zalidněných oblastech, jako jsou centrální části města Brna, a bezprostřední okolí intenzivně využívaných dopravních komunikací (dálnice D1, křížení s dálnicí D2 a komunikace Vídeňská. Kromě prachových částic je v Jihomoravském kraji problémem benzo(a)pyren, a to v obcích, kde je pro vytápění užíváno spalování pevných paliv a dále kolem výše zmiňovaných intenzivně využívaných dopravních komunikací, které jsou významným liniovým zdrojem benzo(a)pyrenu. Řešením může být rozložení automobilové dopravy do větší plochy v kombinaci s omezením osobní automobilové dopravy a také pomocí opatření zaměřených na zkvalitnění a obměnu vozového parku a podporu ekologicky šetrných vozidel. V dlouhodobé perspektivě se problémovým může zdát množství emitovaných oxidů dusíku, jehož primárním zdrojem je doprava.

Stanovené hygienické limity hladiny hluku jsou dle Strategických hlukových map JMK a aglomerace Brno překračovány zejména v blízkosti významných dopravních komunikací (dálnice, rychlostní silnice, silnice I.

třídy), přičemž velkým problémem je tato skutečnost v hustě obydlených oblastech. Tyto negativní vlivy jsou nejvíce kumulovány zejména v Brně a v jeho okolí (dálnice D1, dálnice D2, silnice I/52, I/42 a brněnský městský okruh). Kromě města Brna a jeho okolí je hladina hluku překračována například v okolí měst Břeclav (I/55), Bučovice (I/50) nebo Znojmo (I/38). Problematiku hlukové zátěže může vyřešit výstavba silničních obchvatů daných sídel nebo protihluková opatření nižšího rozsahu, jako jsou protihlukové stěny, zemní valy nebo bariérové objekty. Překážkou pro výstavbu protihlukových opatření může být, v některých lokalitách, nedostatek prostoru, a to zejména v blízkosti sídelní zástavby.

Vlivy provedení koncepce na řešení problémů životního prostředí JMK v oblasti veřejného zdraví

Navrhovaná koncepce může, zejména díky zaměření svých aktivit v rámci priority 1 Dobudování infrastruktury na kombinovanou podporu zlepšení dopravní situace, jako klíčového problému v kraji, prostřednictvím podpory prosazování klíčových dopravních staveb i rozvojem alternativní dopravy a ekologizace dopravy, podpory environmentálně šetrných druhů dopravy a kombinované dopravy a rozvoje a zlepšení komfortu využití hromadné dopravy, přispět ke zlepšení imisní situace a zlepšení kvality ovzduší, a tím i ke snížení podílu obyvatel v imisně zatížených oblastech. Opatřením přímo zaměřeným na problémy hluku a znečištění ovzduší je potom aktivita 3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže. Nepřímo pozitivně se projeví výsadba doprovodné a izolační zeleně podél komunikací v rámci opatření 3.2.3.

Jedním z cílených zaměření PRJMK 2018-2021 je i snížení počtu starých ekologických zátěží prostřednictvím podpory jejich sanace v rámci aktivity 3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží.

4.2.2 Vyrovnávání se s klimatickými změnami

Klimatická změna

Stávající problémy životního prostředí v Jihomoravském kraji v souvislosti s nastupujícími klimatickými změnami je možné shrnout do následujících bodů:

Klimatická změna

- ▶ Výkyvy počasí
- ▶ Udržitelné hospodaření v krajině
- ▶ Hrozba povodní
- ▶ Nedostatečná povodňová ochrana měst a obcí a s tím spojená nevhodná urbanizace záplavových území – střety záplavových území se zastavěnými a zastavitelnými územími obcí
- ▶ Snížená přirozená retenční schopnost krajiny jako důsledek nevhodných způsobů hospodaření v krajině
- ▶ Nepříznivé vodohospodářské přírodní podmínky ve srovnání s celou ČR5 - 90 % kraje s nejméně vhodnou vodností, oblasti s velmi malou retenční schopností, nízký koeficient odtoku
- ▶ Hrozba sucha

Výkyvy počasí

Extrémní výkyvy počasí ohrožují zdraví a životy lidí a představují velká rizika pro různá odvětví hospodářství. Mezi nejohroženější patří zemědělství a lesnictví. Nejen na jižní Moravě trpí zemědělství ztrátami orné půdy v důsledku eroze. Navíc dlouhodobý nedostatek vody v půdě snižuje rostlinnou produkci, včetně produkce krmiv a ovlivnění živočišné výroby.

Sucho

Probíhající klimatické změny, které se v poslední době na jižní Moravě projevují především vzrůstající hrozbou sucha, jsou jedním z hlavních současných problémů životního prostředí regionu. Jihomoravský kraj patří z hlediska závažnosti dopadů sucha mezi nejohroženější kraje v České republice. Krajská samospráva i krajský úřad už delší dobu podnikají kroky k zamezení následků sucha a zlepšování hospodaření s vodou v krajině. Sucho je fenomén, který postihuje nejen zemědělce. Cílem je zvyšování retenční schopnosti krajiny, budování malých retenčních nádrží, rybníků a zavlažovacích systémů, za účelem zlepšování mikroklimatu a vodního režimu v krajině. Taková soustava by pomohla řešit lokální bleskové povodně. Další žádoucí aktivitou je budování jednotného výstražného systému v obcích. A nedílnou součástí opatření jsou rovněž opatření pro ochranu půdy před vodní erozí a snížení evaporace ze zemědělsky obdělávané půdy prostřednictvím agrotechnických opatření.

Povodňová ochrana

V návaznosti na extrémní povodně v uplynulém období byla vypracována Strategie ochrany před povodněmi v České republice, která mimo jiné udává nutnost zlepšovat všechny možnosti prevence před povodněmi. Dosud nedokončená ochrana před povodněmi způsobuje, že v řadě měst a obcí jsou ohroženy až tisíce obyvatel. Nejzávažnější místa tvoří Svratka v Brně (ohroženo je až 30 tis. obyvatel). Realizace technických protipovodňových opatření na vodních tocích je zajišťována prostřednictvím Programu prevence před povodněmi (PPPP) v gesci Ministerstva zemědělství.

Konkrétní povodňová ochrana je blíže specifikovaná v Plánech oblastí povodí Moravy a Dyje. Jihomoravský kraj má v této návaznosti vypracovaný i vlastní povodňový plán, který je základním dokumentem pro řízení povodňové ochrany v dílčí oblasti vymezené Povodňovým plánem ČR a je podkladem pro rozhodování Povodňové komise Jihomoravského kraje pro případ povodní ohrožujících větší územní celky. Riziko povodní v Jihomoravském kraji je výrazně závislé na územích ležících mimo samotný kraj. Vznik povodní je zde totiž ovlivněn především kritickými srážkami v oblastech Jeseníků, Beskyd a Vysočiny. Na základě výše zmíněné strategie jsou v kraji vymezována a aktualizována záplavová území a jejich aktivní zóny a zejména protipovodňová opatření, přispívající k lepšímu a účelnějšímu zvládnutí povodní a omezení ztrát na zdraví a majetku. I přes tato vymezení stále dochází ke střetům se zastavěnými a zastavitelnými plochami obcí a měst.

Závaznou částí Plánu hlavních povodí ČR byla stanovena potřeba protipovodňové ochrany tzv. prioritních oblastí, které v Jihomoravském kraji představují:

- ▶ Rekonstrukce suchých nádrží (poldrů) a řízených inundací pod vodním dílem Nové Mlýny.
- ▶ Zvýšení retence na soutoku Moravy a Dyje.
- ▶ Protipovodňová opatření v povodí Svratky po soutok se Svitavou.

Výše uvedená technická protipovodňová opatření potom na místní úrovni doplňují další opatření, jako jsou např. povodňové plány, lokální varovné systémy, bezpečností přelivy vodních děl, suché nádrže realizované většinou prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí 2014-2020.

Snižující se retenční schopnost krajiny – udržitelné hospodaření v krajině

Podnebí Jihomoravského kraje patří k nejteplejším z celé České republiky. Na jižní Moravě je v nížinách velmi úrodná půda. Úrodnost je ale limitována výraznými výkyvy počasí, a to buď výrazným suchem, nebo povodněmi. Zejména jižní část kraje je postihována zemědělským suchem a současně jsou zde největší rozlivové a záplavové plochy v České republice. Tyto dva extrémy zásadně ovlivňují péči o krajinu a zemědělské hospodaření. Pěstují se zde obiloviny, řepka, kukuřice, okrajově zelenina a ovoce. Na území kraje se nacházejí největší plochy vinic v České republice.

Při hospodaření v krajině je třeba používat takové praktiky a technologie, které pomohou zvýšit retenční schopnost krajiny, jedná se například o tato opatření:

Zemědělské ekosystémy: převod pozemků s velkým sklonem do kategorií zalesněných či TTP, změna hospodářské praxe při orbě, sklizni a osevních postupech, budování systému svodnic, mělkých zatravněných prohloubených pásů (hydroizotah) na svažitéch pozemcích, rušení nevhodného odvodnění a zatrubnění vodních toků na orné půdě, komplexní pozemkové úpravy, územní systém ekologické stability (ÚSES), vhodně trasovaná cestní síť v krajině.

Lesy: Změna druhové skladby a smíšení lesů, obnovní způsoby hospodaření v lese, vhodné způsoby těžby dřeva, ochrana vodních toků při holosečích, vhodně trasovaná cestní síť, zachování části dřevní hmoty v lese.

Celková revitalizace říčních systémů a povodí: obnovení rozlivů v nivách řek a potoků, důsledné hájení záplavových území, přírodě blízká revitalizace vodních toků, podporovat zakládání i obnovu drobných rybníků, nádrží a mokřadů na zemědělské půdě s převahou mimoprodukčních funkcí. Realizovat víceúrovňovou ochrannou vegetační pásy podél břehů, chránit břehové porosty

Vlivy provedení koncepce na řešení problémů životního prostředí JMK v oblasti vyrovnávání se s klimatickými změnami

Výše popsané problémy a jejich řešení se přímo odrážejí v zaměření návrhové části Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 – 2021, a to zejména v rámci opatření 3.1 Zmírnění dopadů klimatických změn, které blíže rozvíjejí aktivity: 3.1.1 Inicivace a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn, 3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině, 3.1.3 Zvyšování ochrany proti

povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu a 3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou. Dílčí problémy jsou potom řešeny v rámci tematicky zaměřených aktivit 1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody a 1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou 3.2.3 Podpora výsadby a z kvalitňování zeleně.

4.3 Posouzení vlivu PRJMK na lokality soustavy Natura 2000 v ČR podle § 45i zákona o ochraně přírody a krajiny

Předmětem hodnocení zpracovaného ve smyslu §45i zákona č. 114/1992 Sb. v platném znění byla koncepce - Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021. Koncepce je zpracována invariantně. Autorem hodnocení je Ing. Pavel Koláček, Ph.D., celé hodnocení je doloženo v příloze 1 tohoto dokumentu.

Cílem hodnocení bylo zjistit, má-li předmětná koncepce významný negativní vliv na území soustavy Natura, tj. evropsky významné lokality a ptačí oblasti, jež leží či zasahují do území Jihomoravského kraje.

- Celkově lze shrnout, že u 46 aktivit byl vliv na území soustavy Natura 2000 vyhodnocen jako na indiferentní, tedy nulový (**0**).
- U 4 aktivit byl vliv vyhodnocen jako oscilující mezi nulovým až mírně pozitivním vlivem (**0 až +1**)
- U 1 aktivity byl vliv vyhodnocen jako oscilující od mírně pozitivního k významně pozitivnímu (**+1 až +2**)
- U 1 aktivity byl vliv vyhodnocen jako mírně pozitivní (**+1**)
- U 3 aktivit byl vliv vyhodnocen jako oscilující mezi nulovým až mírně negativním (**0 až -1**)
- U 14 aktivit nebylo možno pro velkou obecnost vliv vyhodnotit, nicméně potenciálně možný negativní vliv zde nelze vyloučit, jeho významnost však nelze na této úrovni obecnosti jednoznačně určit (?)

Ty cíle a priority, u nichž nebyl vyloučen potenciálně mírně negativní vliv a možný negativní vliv bez určení jeho významnosti (**0 až -1; -1; ?**), musí být v další fázi (v územně plánovací dokumentaci, v rámci procesu SEA či na úrovni záměru v procesu EIA detailně posouzeny dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., resp. pokud není vliv na soustavu Natura 2000 předem vyloučen stanoviskem orgánu ochrany přírody.

Předmětné hodnocení dospělo k závěru, že předložená koncepce nebude mít potenciálně významný negativní vliv na celistvost a příznivý stav předmětů ochrany soustavy Natura 2000 při realizaci opatření, která jsou uvedena v kapitole 10 SEA a kapitole 4.8 Vyhodnocení vlivů koncepce dle § 45i ZOPK v příloze 1 tohoto dokumentu.

5 Cíle ochrany ŽP stanovené na mezinárodní, komunitární nebo vnitrostátní úrovni, které mají vztah ke koncepci a způsob, jak byly tyto cíle vztahy v úvahu během její přípravy, zejména při porovnání variantních řešení

Při posouzení vztahu oznamované koncepce ke koncepčním materiálům v oblasti životního prostředí byly brány v úvahu zejména dokumenty zpracované na regionální, národní a mezinárodní úrovni a platná legislativa ČR.

Zohledněna byla rovněž platná legislativa na poli územního plánování a stavebního řádu (tj. stavební zákon a jeho prováděcí předpisy), Politika územního rozvoje a územně plánovací dokumentace, které řeší konkrétní územní průmět navrhovaných aktivit v území. V úvahu byla přitom vzata skutečnost, že předkládaná koncepce se týká území Jihomoravského kraje.

Předmětem této kapitoly je stanovení cílů ochrany životního prostředí definovaných v relevantních koncepčních dokumentech přijatých na vnitrostátní úrovni, které se vztahují k zájmovému území a způsobu zpracování daných cílů ochrany životního prostředí v rámci řešené koncepce.

Je možné tvrdit, že strategické dokumenty zpracované pro celou ČR, resp. její části, mohou obsahovat cíle, opatření, případně i obdobné aktivity jako Program rozvoje JMK pro období 2018 – 2021.

Vztah předkládané koncepce vůči jiným koncepcím přijatým na vnitrostátní a regionální úrovni, které se vztahují k zájmovému území a předmětu řešení PRJMK 2018-2021 byl vyhodnocen v kapitole 1.3.2 a charakterizován na základě třibodové škály. Ty dokumenty, které obsahují cíle zaměřené na ochranu životního prostředí a u nichž byl identifikován velmi silný nebo silný vztah vůči hodnocené koncepci jsou blíže charakterizovány v následující podkapitole. Tyto cíle zároveň sloužily jako podklad pro stanovení referenčního rámce v podobě sady referenčních cílů viz kapitola 5.3.

Nelze vyloučit ani přítomnost dalších koncepcí resp. programů různých subjektů. Převážná většina výše uvedených strategických materiálů prošla vlastním procesem posouzení vlivů na životní prostředí (SEA), v rámci kterého byly stanoveny podmínky jejich realizace. V řadě případů lze očekávat, že koncepce se budou překrývat, resp. budou využívat společné finanční zdroje. Vlivy realizace výše zmíněných koncepcí tak sice budou vzájemně interferovat, při vhodném návrhu aktivit, odpovídajícím posouzení vlivů na životní prostředí a realizaci odpovídajících opatření však nelze očekávat významné riziko kumulace negativních vlivů v podobě přímých dopadů jejich aktivit do území. Aplikace strategických nástrojů bude prováděna především prostřednictvím usměrňování pravidel pro jednotlivá odvětví. Konkrétní investiční projekty realizované v konkrétních územích musí být podrobeny procesu posouzení vlivů záměrů na životní prostředí (EIA) včetně vyhodnocení případných kumulativních resp. synergických vlivů, pokud svým charakterem takovému posouzení podléhají.

5.1.1 Charakteristika nejdůležitějších cílů ochrany životního prostředí přijatých na mezinárodní a národní úrovni ve vztahu k Programu rozvoje Jihomoravského kraje a jeho SEA posouzení⁴

Politika územního rozvoje ve znění 1. Aktualizace (2015)

⁴ V následujícím přehledu jsou charakterizovány především ty strategické dokumenty a jejich cíle v oblasti ochrany životního prostředí a veřejného zdraví, u kterých byla identifikována přímá vazba vůči navrhovaným cílům a aktivitám PRJMK, s výjimkou koncepčních dokumentů Jihomoravského kraje, jejichž cíle jsou do posuzovaného dokumentu přímo převzaty.

Základním strategickým dokumentem v oblasti územního plánování na celostátní úrovni je Politika územního rozvoje (dále jen PÚR) (1. aktualizace PÚR byla schválena Vládou ČR usnesením č. 276 ze dne 15. 4. 2015).

Řešené území není nadřazenou ÚPD - ZÚR - zahrnuto do žádné rozvojové oblasti či rozvojové osy regionálního významu, rovněž nespadá do oblastí a os vymezených *Politikou územního rozvoje ČR*.

PÚR byly stanoveny republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území. Ve vztahu k rozvoji území stanovují rámce k vytváření vyváženého vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro udržitelný rozvoj území. Územním plánem budou zohledněny jednotlivé požadavky v souladu s pozicí Ždánic ve struktuře osídlení, charakterem krajiny a rozvojovými možnostmi a prioritami města. Bude nutno hledat optimální řešení zejména v případech, kdy se rozvojové záměry dostávají do vzájemného střetu či střetu s limity nebo hodnotami řešeného území.

Koridory a plochy technické infrastruktury a související rozvojové záměry, vymezené *Politikou územního rozvoje*, nejsou řešením předkládaného návrhu územního plánu a jejich variant nijak dotčeny.

V oblasti ochrany životního prostředí jako jednoho z pilířů udržitelného rozvoje stanovuje PÚR následující relevantní priority (upraveno pro účely posouzení):

(14)⁵ Ve veřejném zájmu chránit a rozvíjet přírodní, civilizační a kulturní hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Zachovat ráz jedinečné urbanistické struktury území, struktury osídlení a jedinečné kulturní krajiny, které jsou výrazem identity území, jeho historie a tradice...

(15) Předcházet při změnách nebo vytváření urbánního prostředí prostorově sociální segregaci s negativními vlivy na sociální soudržnost obyvatel.

(19) Vytvářet předpoklady pro polyfunkční využívání opuštěných areálů a ploch (tzv. brownfields průmyslového, zemědělského, vojenského a jiného původu). Hospodárně využívat zastavěné území (podpora přestaveb revitalizací a sanací území) a zajistit ochranu nezastavěného území (zejména zemědělské a lesní půdy) a zachování veřejné zeleně, včetně minimalizace její fragmentace.

(24) Vytvářet podmínky pro zlepšování dostupnosti území rozšiřováním a zkvalitňováním dopravní infrastruktury s ohledem na potřeby veřejné dopravy a požadavky ochrany veřejného zdraví, zejména uvnitř rozvojových oblastí a rozvojových os. Možnosti nové výstavby je třeba dostatečnou veřejnou infrastrukturou přímo podmínit. Vytvářet podmínky pro zvyšování bezpečnosti a plynulosti dopravy, ochrany a bezpečnosti obyvatelstva a zlepšování jeho ochrany před hlukem a emisemi, s ohledem na to vytvářet v území podmínky pro environmentálně šetrné formy dopravy (např. železniční, cyklistickou).

(24a) Na územích, kde dochází dlouhodobě k překračování zákonem stanovených mezních hodnot imisních limitů pro ochranu lidského zdraví, je nutné předcházet dalšímu významnému zhoršování stavu. Vhodným uspořádáním ploch v území obcí vytvářet podmínky pro minimalizaci negativních vlivů koncentrované výrobní činnosti na bydlení. Vymezovat plochy pro novou obytnou zástavbu tak, aby byl zachován dostatečný odstup od průmyslových nebo zemědělských areálů.

(25) Vytvářet podmínky pro preventivní ochranu území a obyvatelstva před potenciálními riziky a přírodními katastrofami v území (záplavy, sesuvy půdy, eroze, sucho atd.) s cílem minimalizovat rozsah případných škod. Vytvářet podmínky pro zvýšení přirozené retence srážkových vod v území s ohledem na strukturu osídlení a kulturní krajiny jako alternativy k umělé akumulaci vod. V zastavěných územích a zastavitelných plochách vytvářet podmínky pro zadržování, vsakování i využívání dešťových vod jako zdroje vody a s cílem zmírňování účinků povodní.

(26) Vymezovat zastavitelné plochy v záplavových územích a umisťovat do nich veřejnou infrastrukturu jen ve zcela výjimečných a zvláště odůvodněných případech.

Komentář:

Základní koncepce PRJMK je s výše uvedenými cíli a úkoly v souladu. K dílčím rozporům může docházet zejména v oblasti ochrany krajinného rázu a jedinečné urbanistické struktury území, struktury osídlení a jedinečné kulturní krajiny, a to v případě budování dopravní a veřejné infrastruktury v dosud nedotčených

⁵ Pro snadnější orientaci odpovídá v závorce uváděné číslování odstavců originálního znění *Politiky územního rozvoje*

územích. Z charakteru možných realizačních projektů v oblasti budování dopravní infrastruktury převážně vyplývá, že tyto záměry budou podrobněji posouzeny z hlediska jejich vlivů na životní prostředí a dopadů do konkrétních lokalit na úrovni záměru v podobě procesu EIA, přičemž územní rozhodování se řídí mimo jiné kritérii přijatými v PÚR a územně plánovací dokumentaci kraje (ZÚR JMK) a územních plánech obcí.

Státní politika životního prostředí České republiky 2012-2020

Státní politika životního prostředí ČR (SPŽP ČR) je zásadní referenční dokument pro ostatní sektorové i regionální politiky z hlediska životního prostředí. Byla přijata vládou České republiky v roce 2012. Státní politika životního prostředí České republiky definuje plán na realizaci efektivní ochrany životního prostředí v České republice do roku 2020.

Hlavním cílem je zajistit zdravé a kvalitní životní prostředí pro občany žijící v České republice, výrazně přispět k efektivnímu využívání veškerých zdrojů a minimalizovat negativní dopady lidské činnosti na životní prostředí, včetně dopadů přesahujících hranice státu a přispět tak k zlepšování kvality života v Evropě i celosvětově.

SPŽP je zaměřena zejména na tyto tematické oblasti:

- ▶ Ochranu a udržitelné využívání zdrojů včetně ochrany přírodních zdrojů, zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu, předcházení vzniku odpadů, zajištění jejich maximálního využití a omezování jejich negativního vlivu na životní prostředí, ochranu a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí;
- ▶ Ochranu klimatu a zlepšení kvality ovzduší s cílem snižování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů změny klimatu na území ČR, snížení úrovně znečištění ovzduší a podpory efektivního a vůči přírodě šetrného využívání obnovitelných zdrojů energie a energetických úspor;
- ▶ Ochranu přírody a krajiny spočívající především v ochraně a posílení ekologických funkcí krajiny, zachování přírodních a krajinných hodnot a zlepšení kvality prostředí ve městech;
- ▶ Bezpečné prostředí zahrnující jak předcházení následkům přírodních nebezpečí (povodně, sucha, svahové nestability, eroze, apod.), tak i předcházení vzniku antropogenních rizik.

V rámci Státní politiky životního prostředí byly přijaty následující prioritní cíle:

- 1.1 Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu
- 1.2 Prevence a omezování vzniku odpadů a jejich negativního vlivu na životní prostředí, podpora jejich využívání jako náhrady přírodních surovin
- 1.3 Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí
- 2.1 Snižování emisí skleníkových plynů a omezování negativních dopadů klimatické změny
- 2.2 Snížení úrovně znečištění ovzduší
- 2.3 Efektivní a přírodě šetrné využívání obnovitelných zdrojů energie
- 3.1 Ochrana a posílení ekologických funkcí krajiny
- 3.2 Zachování přírodních a krajinných hodnot
- 3.3 Zlepšení kvality prostředí v sídlech
- 4.1 Předcházení rizik
- 4.2 Ochrana prostředí před negativními dopady krizových situací způsobenými antropogenními nebo přírodními hrozbami

Komentář:

Zaměření předkládané koncepce má vůči cílům SPŽP ČR především nepřímé vazby jak pozitivní, tak i potenciálně negativní. Shodnou prioritou je udržitelné využívání zdrojů a ochrana ovzduší v rámci některých aktivit. Koncepce jako taková není v rozporu s cíli přijatými SPŽP a přímo rozvíjí strategické cíle 1.1 Zajištění ochrany vod a zlepšování jejich stavu, 1.2 Prevence a omezování vzniku odpadů a jejich negativního vlivu na životní prostředí, podpora jejich využívání jako náhrady přírodních surovin, 1.3 Ochrana a udržitelné využívání půdního a horninového prostředí, 2.2 Snížení úrovně znečištění ovzduší a zejména 3.1 Ochrana a posílení ekologických funkcí krajiny, 3.3 Zlepšení kvality prostředí v sídlech, 4.2 Ochrana prostředí před negativními dopady krizových situací způsobenými antropogenními nebo přírodními hrozbami.

V některých ohledech mohou mít přesto konkrétní záměry především v oblasti výstavby dopravní infrastruktury a infrastruktury pro sport a cestovní ruch, jimž dává PRJMK obecný rámec, lokálně negativní vliv, především z hlediska ochrany půdy a lokálně i snižování retenční schopnosti území, kdy bude

v závislosti na realizaci konkrétních projektů docházet k zásahu do území, přičemž negativa se projeví především v bezprostřední blízkosti realizovaných investičních projektů. Další potenciálně negativní vlivy souvisí s potenciálním narušením biotopů zvláště chráněných druhů. Konkrétní projekty realizované v oblasti výstavby takových záměrů jsou podrobeny procesu posouzení vlivů na životní prostředí na projektové úrovni EIA a biologickému posouzení, pokud se prokáže tato potřeba, včetně stanovení managementu péče o zjištěné druhy resp. biotopy.

Zásady urbánní politiky ČR, aktualizace 2017

Zásady urbánní politiky jsou základním rámcovým dokumentem, který vyjadřuje názor státu a orgánů státní správy na postavení a význam měst pro hospodářský i regionální rozvoj České republiky a vymezuje přístup státních orgánů k programové podpoře hospodářského a sociálního rozvoje měst v plánovacím období do roku 2020. Byly vydány Ministerstvem pro místní rozvoj v červenci 2017.

Výchozím principem pro tvorbu a aplikaci urbánní politiky je udržitelný rozvoj měst zahrnující a integrující hlediska hospodářská, environmentální a sociálně-kulturní. Zmíněný princip udržitelného rozvoje měst se promítá do souboru níže uvedených zásad urbánní politiky, které jsou rozčleněny na strategické směry a rozvojové aktivity. Jednotlivé zásady jdou napříč obory, vzájemně se prolínají a doplňují a ve svém celku vytvářejí rámec pro zvyšování kvality života obyvatel našich měst a zvýšení atraktivity měst jako míst vhodných pro život, investování a práci.

Zásadami urbánní politiky jsou:

- ▶ Zásada 1 Strategický a integrovaný přístup k rozvoji měst,
- ▶ Zásada 2 Polycentrický rozvoj sídelní soustavy
- ▶ Zásada 3 Podpora rozvoje měst jako pólů rozvoje v území
- ▶ Zásada 4 Péče o městské životní prostředí,
- ▶ Zásada 5 Zajištění implementace Nové městské agendy.

Komentář:

Předkládaný návrh PRJMK 2018-2021 je navržen v souladu s cíli stanovenými v Zásadách urbánní politiky ČR, shodnou prioritou je především péče o městské životní prostředí. Nebyly identifikovány žádné zásadní střety mezi návrhem PRJMK a Zásadami urbánní politiky ČR, vzájemný vztah je možno definovat jako zprostředkovaně pozitivní.

Strategie udržitelného rozvoje – Česká republika 2030

Nová Strategie udržitelného rozvoje – tzv. Česká republika 2030 byla schválena 19.4.2017. Strategie 2030 stanovuje šest principů udržitelného rozvoje a naznačuje možné praktické způsoby jejich naplňování v konkrétních politikách. Klíčové oblasti udržitelného rozvoje dle rozpracované Strategie 2030 jsou:

1. Lidé a společnost – soudržná společnost vzdělaných, odpovědných a aktivních obyvatel
2. Hospodářský model – inovativní a zdrojově šetrná tržní ekonomika, založená na udržitelném rozvoji
3. Odolné ekosystémy – hospodářství zajišťuje kvalitní produkci s ohledem na přírodní limity a klima
4. Obce a regiony – odpovědné využívání území a harmonický rozvoj obcí a regionů, územní soudržnost
5. Globální rozvoj – Česká republika přispívá k prosazování principů udržitelného rozvoje v EU a ve světě
6. Dobré vládnutí – participativní veřejné politiky podporují kvalitu života obyvatel a udržitelný rozvoj

V souvislosti se SEA ÚP Opočno jsou klíčové především strategické cíle navrhované v rámci oblasti 4: 4. Obce a regiony – odpovědné využívání území a harmonický rozvoj obcí a regionů, územní soudržnost

Do roku 2030 bude potřeba podporovat plánování na úrovni funkčního urbanizovaného území, rozvoj veřejných služeb, bezemisní dopravu, využívání brownfieldů a reurbanizaci městských center, omezování emisí a další adaptační opatření jako lepší péči o zeleň ve městech či pasivně energetické stavebnictví.

Cíle jsou stanoveny pro oblasti: Urbanizace a mobilita, Regionální nerovnosti, Nestátní aktéři a rozvoj komunit, Kompetence veřejné správy pro udržitelný rozvoj sídel, Adaptace na změnu klimatu. Jedná se především o následující navrhované strategické cíle:

- ▶ 16.3 Předpoklady pro dostupnost základních veřejných služeb jsou zajištěny již ve fázi územního a strategického plánování.
- ▶ 16.4 Postupy strategického a územního plánování jsou koordinovány na úrovni přesahující úroveň jednotlivých obcí.
- ▶ 18.1 Snižuje se zábor půdy ve městech a jejich zázemí. Brownfieldy jsou recyklovány a revitalizovány.
- ▶ 19.1 Obce III. stupně předcházejí dopadům změny klimatu a jsou schopny se jim přizpůsobit.
- ▶ 19.2 Snižuje se počet a velikost městských tepelných ostrovů.
- ▶ 19.3 Nejsou překračovány imisní limity nejvýznamnějších látek škodlivých pro lidské zdraví ani hlukové limity.
- ▶ 19.5 Zvyšuje se podíl veřejné zeleně v městských aglomeracích.
- ▶ 19.6 Významně roste délka cyklostezek a komunikací vhodných pro cyklisty.

Komentář:

PRJMK je v zásadě v souladu s cíli této strategie zejména se zaměřením na udržitelnost hospodaření v krajině a minimalizaci střetů mezi hospodářskými aktivitami a ochranou životního prostředí a veřejného zdraví či efektivního využívání neobnovitelných přírodních zdrojů (zde však dochází i k rozporům v oblasti ochrany ZPF a lokálně snižování retenční schopnosti krajiny. Pro vztah ČR 2030 a PRJMK platí totéž co pro předchozí koncepci.

Dopravní politika České republiky pro období 2014-2020 s výhledem do roku 2050

Dopravní politika je vrcholový strategický dokument Vlády ČR pro sektor doprava, dokument identifikuje hlavní problémy sektoru a navrhuje opatření na jejich řešení.

Základní témata, kterými se Dopravní politika v rámci dosažení svých cílů především zabývá jsou: harmonizace podmínek na přepravním trhu, modernizace, rozvoj a oživení železniční a vodní dopravy, zlepšení kvality silniční dopravy, omezení vlivů dopravy na životní prostředí a veřejné zdraví, provozní a technická interoperabilita evropského železničního systému, rozvoj transevropské dopravní sítě, zvýšení bezpečnosti dopravy, výkonové zpoplatnění dopravy, práva a povinnosti uživatelů dopravních služeb, podpora multimodálních přepravních systémů, rozvoj městské, příměstské a regionální hromadné dopravy v rámci IDS, zaměření výzkumu na bezpečnou, provozně spolehlivou a environmentálně šetrnou dopravu, využití nejmodernějších dostupných technologií a globálních navigačních družicových systémů (GNSS), snižování energetické náročnosti sektoru dopravy a zejména její závislosti na uhlovodíkových palivech.

Globálním cílem strategie je: Vytvořit podmínky pro zajištění kvalitní dopravy zaměřené na její ekonomické, sociální a ekologické dopady v rámci principů udržitelného rozvoje a položit reálné základy pro nastartování změn proporcí mezi jednotlivými druhy dopravy.

Z opatření v rámci jednotlivých druhů dopravy jsou pro řešenou ÚPD relevantní následující opatření:

- ▶ Budovat systémy parkovišť P+R, B+R a K+R, a to zejména u železničních stanic s intervalovou dopravou na předměstích měst (nejen až u systémů MHD na okrajích měst).
- ▶ Vytvářet podmínky pro větší využívání nemotorové dopravy v systému dopravní obslužnosti.
- ▶ Prostřednictvím Politiky územního rozvoje ČR a územně plánovacích dokumentací zajistit územní ochranu koridorů a ploch pro rozvojové záměry dopravní infrastruktury.
- ▶ Snižovat negativní dopady suburbanizace na krajinu zaváděním atraktivní a spolehlivé příměstské veřejné hromadné dopravy jako alternativy individuální automobilové dopravy přetěžující silniční síť s cílem maximalizovat dělbu přepravní práce ve prospěch hromadné dopravy včetně její vnitřní diferenciaci dle kapacitních potřeb včetně jejího výhledu.
- ▶ Na okrajích měst budovat pro individuální automobilovou dopravu záchytná parkoviště P+R (Park&Ride) a K+R (Kiss&Ride) s návazností na MHD.
- ▶ Rozvíjet stávající síť ucelených tras pro nemotorovou dopravu, zajišťujících relativně rychlé a hlavně bezpečné propojení důležitých cílů cest, nejen rekreačních, ale především z bydlíště na pracoviště nebo do školy.
- ▶ Minimalizovat negativní vlivy hluku a imisí z dopravy, které mají svůj původ v dopravě, a to vhodnými opatřeními na dopravní infrastrukturu.

- ▶ Postupně odstraňovat ekologické zátěže vyvolané stávající infrastrukturou, na stávající infrastrukturu uplatňovat opatření na ochranu před hlukem a vibracemi, a to přednostně v hustě obydlených místech s překročenými hygienickými limity hluku.
- ▶ Minimalizovat negativní vlivy dopravy na veřejné zdraví, stabilitu ekosystémů v krajině, jejich struktury, vazby a funkce.
- ▶ Při přípravě a realizaci projektů rozvoje dopravní infrastruktury minimalizovat dopady na jednotlivé složky životního prostředí a na veřejné zdraví.

Komentář:

Konkrétně je v předkládané koncepci zohledněno především v rámci aktivit 3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže, 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně a dále v rámci aktivit spojených s realizací dopravní infrastruktury a rozvoje hromadné a nemotorové dopravy v rámci opatření 1.2. Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti a 1.1. Podpora příprav a realizace klíčových dopravních staveb.

Očekáván je negativní vliv budování dopravní infrastruktury z hlediska záborů půdy a zásahů do environmentálně cenných segmentů krajiny, negativní vliv na krajinný ráz, na druhou stranu pozitivní vliv z hlediska zlepšení dopravních kongescí a odvedení tranzitní a nákladní dopravy z center města a obcí.

Lokální rizika v důsledku budování nové dopravní infrastruktury v uzlových bodech kraje často se synergickým působením více dopravních staveb v jednom prostoru je třeba řešit na projektové úrovni konkrétních staveb se znalostí lokalizace a technického řešení jednotlivých projektů v rámci procesu posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA) se zahrnutím kumulativních a synergických vlivů souvisejících záměrů.

V tomto kontextu je třeba upozornit, že z hlediska platné legislativy i rozhodnutí soudních orgánů nelze do již nadlimitně zatíženého území umisťovat záměry, které zvýší imisní resp. hlukové zatížení v území, prakticky tedy nebude k umístění takových záměrů do nadlimitně zatížených území docházet. Součástí opatření je rovněž výsadba doprovodné zeleně podél stávajících i nových komunikací a budování protihlukových opatření.

Lze rovněž očekávat místní střety s ekologicky významnými segmenty území v důsledku budování infrastruktury. Tyto střety je třeba řešit na projektové úrovni konkrétních staveb se znalostí lokalizace a technického řešení jednotlivých projektů v rámci procesu posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA).

Předkládaný návrh PRJMK 2018-2021 tak má vůči Dopravní politice ČR v zásadě přímo pozitivní vztah. Jejím řešením dojde ke snížení negativních vlivů hluku a imisí z dopravy, snížení ekologických zátěží na stávající infrastrukturu, minimalizaci negativních vlivů dopravy na veřejné zdraví. V další fázi projektové přípravy staveb je potom třeba zajistit minimalizaci vlivu záměrů realizovaných na základě dalších fází projektové přípravy konkrétních staveb na úrovni územního plánování (Aktualizace ZÚR – SEA) resp.(územní a stavební řízení - EIA) na stabilitu ekosystémů v krajině a na jednotlivé složky životního prostředí a veřejného zdraví.

Strategie regionálního rozvoje ČR 2014 – 2020

Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014 – 2020 (dále SRR 2014 – 2020, nebo SRR) je základním koncepčním dokumentem v oblasti regionálního rozvoje. Dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje formuluje přístup státu k podpoře regionálního rozvoje, poskytuje potřebná východiska a stanovuje rozvojové cíle a zásady pro vypracování regionálních programů rozvoje. SRR je nástrojem realizace regionální politiky a koordinace působení ostatních veřejných politik na regionální rozvoj.

Všechny priority Strategie, které jsou vůči předkládané koncepci relevantní:

Prioritní oblast 1 - Regionální konkurenceschopnost

- Priorita 1: Využití potenciálu rozvojových území

Prioritní oblast 2 - Územní soudržnost

- Priorita 4: Vyvážený rozvoj stabilizovaných území
- Priorita 5: Oživení periferních území

Prioritní oblast 3 - Environmentální udržitelnost

- Priorita 6: Ochrana a udržitelné využívání zdrojů v regionech
- Priorita 7: Ochrana přírody a krajiny, kvalitní a bezpečné prostředí pro život

Prioritní oblast 4 - Veřejná správa a spolupráce

- Priorita 9: Podpora spolupráce na místní a regionální úrovni

Komentář:

Zaměření předkládané koncepce má přímou pozitivní vazbu na řadu priorit definovaných Strategií regionálního rozvoje, především v rámci priority 2. Územní soudržnost a 3. Environmentální udržitelnost. Významně pozitivní vazbu z pohledu životního prostředí a veřejného zdraví je možné identifikovat v oblasti udržitelného využití potenciálu a zdrojů při současném zachování kvalitního a bezpečného životního prostředí v souladu se základními předpoklady stanovenými PRJMK. Negativní vazby vůči cílům Strategie regionálního rozvoje a navrhovaným cílům PRJMK nebyly identifikovány. Každý projekt s dopadem do konkrétního území je třeba podrobit posouzení vlivů záměru na životní prostředí na projektové úrovni, resp. biologickému hodnocení dle případných požadavků orgánů ochrany přírody, pokud takovému posouzení svým charakterem podléhá.

Aktualizace státního programu ochrany přírody a krajiny ČR, Strategie biologické rozmanitosti ČR 2016-2025 (2016)

Vláda ČR přijala usnesením č. 415/1998 Státní program ochrany přírody a krajiny ČR (dále jen Státní program) a uložila v něm příslušným ministrům plnit úkoly a opatření v ochraně přírody a krajiny. Aktualizace Státního programu rozpracovává jednotlivé cíle Strategie biologické rozmanitosti, schválené usnesením vlády č. 620/2005, jako základního meziresortního a mezioborového dokumentu, kterým se v ČR naplňuje Úmluva o biologické rozmanitosti. Dokument odráží i požadavky Evropské úmluvy o krajině na ochranu, péči a plánování krajiny. Kapitola týkající se vodních a mokřadních ekosystémů tvoří rámec pro ochranu, obnovu a udržitelné využívání vodních a mokřadních ekosystémů v ČR a pro péči o ně a současně se jedná o strategický dokument (National Wetland Policy), který je ČR povinna připravit a naplňovat jako smluvní strana Úmluvy o mokřadech majících mezinárodní význam především jako biotopy vodního ptactva (Ramsarská úmluva). Dalším z východisek pro aktualizaci Státního programu se stala analýza Příroda a krajina České republiky – zpráva o vývoji a stavu 2009.

Aktualizovaný program stručně analyzuje stav přírodního a krajinného prostředí, formuluje dlouhodobé cíle a opatření, nezbytná k jejich dosažení. Předložený Státní program se zabývá problematikou ochrany krajiny obecně a dále, podrobněji, podle jednotlivých typů krajinných ekosystémů, chráněnými územími a druhovou ochranou. Předkladatel si je vědom, že moderní ochrana přírody je uskutečnitelná pouze promyšlenou kombinací legislativních, ekonomických, odborně-výzkumných a osvětových nástrojů.

Vzhledem k zaměření Programu rozvoje Jihomoravského kraje, který se zabývá regionálním rozvojem především urbanizovaných částí území, nemá tato koncepce přímý vztah vůči jednotlivým ekosystémům, jejichž ochrana je definována v Programu ochrany přírody a krajiny. Předmětem Programu je regionální rozvoj kraje při uplatnění principů udržitelného rozvoje. Potenciálně negativní vliv na oblasti zvláštního významu mohou mít aktivity, na jejichž základě se předpokládá realizace stavebních projektů, tj. zejména výstavba či rekonstrukce dopravní a technické infrastruktury a infrastruktury cestovního ruchu a volnočasové infrastruktury, a to jak přímými vlivy v podobě jednotlivých střetů v závislosti na lokalizaci konkrétních projektů, tak zprostředkovaně v důsledku generovaného zvýšení návštěvnosti atraktivit cestovního ruchu. Každý jednotlivý projekt musí před svým schválením projít systémem výběru projektů včetně environmentálních kritérií tak, jak byl navržen v rámci SEA PRJMK. Zároveň musí být každý projekt s konkrétním územním průmětem podroben posouzení vlivů na životní prostředí na projektové úrovni (EIA), pokud svým charakterem tomuto posouzení podléhá.

Vláda České republiky schválila dne 9. března 2016 svým usnesením Strategii ochrany biologické rozmanitosti České republiky 2016-2025 (Strategie). Jde o dokument, který má být podle článku 6 Úmluvy o biologické rozmanitosti (Úmluva, Rio de Janeiro, 1992) hlavním strategickým materiálem ochrany biologické rozmanitosti každé smluvní strany Úmluvy. Úmluva je celosvětově hodnocena jako klíčový dokument v ochraně biologické rozmanitosti na všech třech úrovních (genová, druhová a ekosystémová). Strategie tedy poskytuje soubor prioritních cílů a opatření, které vytvářejí koncepční rámec pro konkrétní aktivity v oblasti ochrany biodiverzity na území České republiky v období 2016 – 2025.

Strategii definuje 4 následující prioritní oblasti:

1) Společnost uznávající hodnotu přírodních zdrojů

Tato oblast je zaměřená především na začlenění ochrany biodiverzity do veřejného i soukromého sektoru, dále na zvýšení povědomí o jejím významu v celospolečenském kontextu, na problematiku ochrany biodiverzity v rámci cestovního ruchu, a také na zajištění adekvátní finanční podpory.

2) Dlouhodobě prosperující biodiverzita a ochrana přírodních procesů

Tato část je zaměřená na dostatečné zajištění ochrany vybraných složek biodiverzity na všech jejích úrovních (i formou jejího udržitelného využívání), a dále na podporu přírodních procesů ve volné krajině a sídlech.

3) Šetrné využívání přírodních zdrojů

Zde se Strategie zaměřuje zejména na zlepšení postupů v oblasti hospodaření a využívání složek biodiverzity a přírodních zdrojů ve vybraných ekosystémech.

4) Zajištění aktuálních a relevantních informací

V poslední oblasti je Strategie zaměřena na zajištění relevantních informací v oblasti poznání, sledování a výzkumu biodiverzity, stanovení postupu pro národní hodnocení ekosystémových služeb, a definici priorit v zapojení ČR v mezinárodní ochraně biodiverzity.

Komentář:

Lze konstatovat, že předkládaná koncepce, je za předpokladu uplatnění podmínek a doporučení především pro výběr projektů, které vyplynuly ze SEA, v souladu se Strategií ochrany biodiverzity i Aktualizovaným programem rozvoje přírody a krajiny, zejména v otázce ochrany environmentálně cenných částí krajiny a šetrného využívání zdrojů. Nepřímo pozitivně se projeví zvyšování retenční schopnosti krajiny.

Jednotlivé projektové záměry musí být v případě, že se tak stanoví v rámci zjišťovacího řízení, podrobeny posouzení vlivů na životní prostředí na projektové úrovni (EIA) a v případě, že budou mít potenciál zásahu do biotopů chráněných druhů rovněž biologickému hodnocení dle § 67 zákona č. 114/1992 Sb., pokud tak stanoví příslušný úřad.

Akční plán ČR pro zdraví a životní prostředí – NEHAP

NEHAP ČR byl přijat usnesením vlády ČR č. 810 z roku 1998. Dokument obsahuje soubor doporučení směřujících ke zlepšení životního prostředí a zdravotního stavu populace v ČR. Zabývá se širokou škálou problémů životního prostředí a koncepční podpory zdraví. Na NEHAP navazují místní Akční plány zdraví a životního prostředí (NEHAP).

Z analýzy vývoje stavu životního prostředí v České republice vyplývají prioritní problémy politiky životního prostředí trvalého charakteru:

- ▶ Ochrana klimatu cestou snižování emisí "skleníkových" plynů;
- ▶ Ochrana ozónové vrstvy Země;
- ▶ Ochrana biologické a krajinné rozmanitosti;
- ▶ Zvyšování povědomí občanů o významu ochrany životního prostředí.

Ve střednědobém horizontu je prvořadou prioritou oblast ochrany vod a půdy a bude narůstat význam dalších aktivit:

- ▶ Postupné zvyšování schopnosti krajiny zadržovat vodu a odolnosti krajiny vůči vodní erozi;
- ▶ Pokračující rekonstrukce lesních porostů v oblastech poškozených emisemi;
- ▶ Pokračující obnova území devastovaných hornickou činností;
- ▶ Zajištění takové struktury využívání území, která povede ke zlepšení přírodní infrastruktury a bude podmínkou efektivní složkové ochrany (ochrana vod, ovzduší, horninového prostředí, půdy a klimatu a snižování hluchosti).

Z výše uvedených priorit vyplývají následující cíle (relevantní vzhledem k SEA PRJMK):

- ▶ Stanovovat priority ve zlepšování kvality ovzduší ze zdravotního hlediska prostřednictvím hodnocení rizik;
- ▶ Dále zvyšovat kvalitu ovzduší cestou snižování emisí škodlivin, včetně tzv. skleníkových plynů;
- ▶ Předcházet poškození zdraví z používání a užívání vod;
- ▶ Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci;
- ▶ Zlepšovat kvalitu a zdravotní nezávadnost pitné vody veřejného zásobování a zabezpečit její stálou jakost;

- ▶ Chránit půdu jako základní složku životního prostředí s důrazem na zabezpečení jejích funkcí;
- ▶ Uplatňovat princip prevence poškozování půdy;
- ▶ Vhodným využíváním půdy zajistit ochranu dalších složek životního prostředí, zejména vody;
- ▶ Omezovat negativní působení hluku na zdraví;
- ▶ Zastavit nárůst hluku, zejména dopravního, a rozšiřovat chráněné zóny;
- ▶ Snižovat expozici hluku prostředky územního plánování;
- ▶ Zabezpečovat prevenci a omezování důsledků velkých průmyslových a jaderných havárií a přírodních katastrof;
- ▶ Soustavně sledovat parametry životního prostředí a ukazatelů zdravotního stavu populace.

Komentář:

I v případě NEHAP lze konstatovat, že má vůči předkládané koncepci úzké vazby, a to především v oblasti emisí znečišťujících látek do všech složek životního prostředí. Předkládaná koncepce je v souladu s principy ochrany veřejného zdraví především v oblastech snižování emisí znečišťujících látek a racionálního využívání zdrojů a zvyšování bezpečnosti obyvatel. Dílčí rozpory nastávají v oblasti ochrany půdy a retenční schopnosti území ve fázi realizace projektů..

Místní agenda 21

Místní agenda 21, představuje implementaci závěrů konference v Rio de Janeiro v roce 1992, směřované k udržitelnému rozvoji, tvoří komplexní systém sestavený z dílčích součástí, vzájemně propojených. V části, která se týká „Ochranu a podpory lidského zdraví“, vymezuje následující programové oblasti:

- ▶ Uspokojování požadavků základní zdravotní péče, zvláště ve venkovských oblastech;
- ▶ Kontrola přenosných nemocí;
- ▶ Ochrana zdravých a citlivých skupin populace;
- ▶ Řešení problémů zdravotní péče ve městech;
- ▶ Snižování zdravotních rizik vyvolaných znečištěním a riziky životního prostředí.

Další programovou podskupinou Místní agendy 21 je „Podpora udržitelného rozvoje lidských sídel“. V této podskupině jsou zahrnuty následující programové oblasti:

- ▶ Zajištění adekvátního přístřeší pro všechny;
- ▶ Zlepšení řízení lidských sídel;
- ▶ Podpora plánování a řízení udržitelného využívání území;
- ▶ Podpora integrovaného zajišťování environmentální infrastruktury: hospodaření s vodou, péče o hygienu, kanalizaci a nakládání s pevnými odpady;
- ▶ Podpora udržitelných energetických a dopravních systémů v lidských sídlech;
- ▶ Podpora plánování a řízení lidských sídel v oblastech náchylných ke katastrofám;
- ▶ Podpora udržitelného stavebního průmyslu;
- ▶ Podpora rozvoje lidských zdrojů a vytváření kapacit pro rozvoj lidských sídel.

Komentář:

V případě Místní agendy 21, především v ní obsažené priority Podpora udržitelného rozvoje lidských sídel, lze konstatovat, že předkládaná koncepce se s cíli deklarovanými v rámci této priority významně kryje, přičemž byly identifikovány silné pozitivní vazby mezi opatřeními navrhovanými v předkládané koncepci a Místní agendou 21. Jedná se především o plánování a řízení udržitelného využívání území a podpory udržitelného stavebního průmyslu a podpory plánování a řízení udržitelného využívání území. Pozitivní vazbu lze identifikovat rovněž v případě zvyšování bezpečnosti obyvatel a snižování zdravotních rizik vyvolaných znečištěním a riziky životního prostředí.

Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR - Zdraví pro všechny v 21.století

Projednán vládou České republiky dne 30. října 2002 – usnesení vlády č. 1046. Hlavními cíli Zdraví 21 je ochrana a rozvoj zdraví lidí po celý jejich život a snížení výskytu nemocí a úrazů a omezení strádání, které lidem přinášejí. Velký význam program Zdraví 21 přikládá spolupráci jednotlivých resortů – tedy všech složek společnosti na zlepšování národní zdraví s plnou odpovědností. Zdraví jako faktor při rozhodování není vždy upřednostňováno. Jde například o zdravotní dopady zásadních rozhodnutí v energetice, dopravě, legislativě, zemědělství, vzdělávání etc.

- ▶ Cíl 1: Solidarita ve zdraví v evropském regionu
- ▶ Cíl 2: Spravedlnost ve zdraví
- ▶ Cíl 3: Zdravý start do života
- ▶ Cíl 4: Zdraví mladých
- ▶ Cíl 5: Zdravé stárnutí
- ▶ Cíl 6: Zlepšení duševního zdraví
- ▶ Cíl 7: Prevence infekčních nemocí
- ▶ Cíl 8: Snížení výskytu neinfekčních nemocí
- ▶ Cíl 9: Snížení výskytu poranění způsobených násilím a úrazy
- ▶ Cíl 10: Zdravé a bezpečné životní prostředí
- ▶ Cíl 11: Zdravější životní styl
- ▶ Cíl 12: Snížit škody způsobené alkoholem, drogami a tabákem
- ▶ Cíl 13: Zdravé místní životní podmínky
- ▶ Cíl 14: Zdraví, důležité hledisko v činnosti všech resortů
- ▶ Cíl 15: Integrovaný zdravotnický sektor

Komentář:

V případě Zdraví pro všechny v 21.století, především v ní obsažených priorit 10. Zdravé a bezpečné ŽP, 11. Zdravý životní styl a 13. Zdravé místní životní podmínky, lze konstatovat, že PRJMK se s cíli deklarovanými v rámci této priority v zásadě kryje, přičemž byly identifikovány zprostředkovaně pozitivní vazby mezi opatřeními navrhovanými v PRJMK a ve Zdraví pro všechny v 21.století. Jedná se především o zlepšení sociálně ekonomických jistot obyvatel kraje a zlepšení dostupnosti zdravotní a sociální péče.

Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí – Zdraví 2020

Národní strategie je nástrojem pro realizaci programu Světové zdravotnické organizace (dále jen „SZO“) Zdraví 2020 v ČR. Program Zdraví 2020 byl schválen 62. zasedáním Regionálního výboru SZO pro Evropu v září 2012 a je adaptabilním a praktickým strategickým rámcem umožňujícím specificky zaměřené přístupy. Má za úkol přispět k řešení složitých zdravotních problémů 21. století, se kterými se ČR potýká, spojených s ekonomickým, sociálním a demografickým vývojem, a to zejména cestou prevence nemocí, ochrany a podpory zdraví.

Účelem Národní strategie je především stabilizace systému prevence nemocí a ochrany a podpory zdraví a nastartování účinných a dlouhodobě udržitelných mechanismů ke zlepšení zdravotního stavu populace. Národní strategie navazuje na „Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR – Zdraví 21“ (dále jen „Zdraví 21“) podpořený vládou ČR v roce 2002 usnesením č. 1046/2002 a je naplněním požadavku vlády na aktualizaci tohoto strategického dokumentu.

Hlavním cílem je zlepšit zdravotní stav populace a snižovat výskyt nemocí a předčasných úmrtí, kterým lze předcházet, přičemž hlavní vizí do roku 2020 je především stabilizace systému prevence nemocí a ochrany a podpory zdraví a nastartování účinných a dlouhodobě udržitelných mechanismů ke zlepšení zdravotního stavu populace.

K tomuto cíli vedou dva strategické cíle:

1. zlepšit zdraví obyvatel a snížit nerovnosti v oblasti zdraví.

2. posílit roli veřejné správy v oblasti zdraví a přizvat k řízení a rozhodování všechny složky společnosti, sociální skupiny i jednotlivce.

Pro naplnění výše uvedených cílů byly identifikovány čtyři oblasti prioritních politických opatření zaměřených na řešení vybraných dominantních problémů zdravotního stavu populace ČR:

1. realizovat celoživotní investice do zdraví a prevence nemocí, posilovat roli občanů a vytvářet podmínky pro růst a naplnění jejich zdravotního potenciálu;
2. čelit závažným zdravotním problémům v oblasti neinfekčních i infekčních nemocí a průběžně monitorovat zdravotní stav obyvatel;
3. posilovat zdravotnické systémy zaměřené na lidi, zajistit použitelnost a dostupnost zdravotních služeb z hlediska příjemců, soustředit se na ochranu a podporu zdraví a na prevenci nemocí, rozvíjet kapacity veřejného zdravotnictví, zajistit krizovou připravenost, průběžně monitorovat zdravotní situaci a zajistit vhodnou reakci při mimořádných situacích;
4. podílet se na vytváření podmínek pro rozvoj odolných sociálních skupin, tedy komunit žijících v prostředí, které je příznivé pro jejich zdraví.

Prevence nemocí a ochrana a podpora zdraví jsou důležitými prioritami České republiky. Jsou založeny na vědeckých důkazech a mezinárodních zkušenostech o vysokém společenském a ekonomickém přínosu předcházení nemocem a posilování zdraví. Předpokladem efektivního účinku na zdravotní stav populace je spoluúčast všech složek společnosti, občanů, rodin, státní správy a samosprávy, podnikatelské sféry, nevládních organizací a sdělovacích prostředků. Dosavadní zkušenosti vyspělých států i ČR ukazují, že prevence nemocí a ochrana a podpora zdraví mají reálný přínos ke zlepšování zdravotního stavu populace.

Komentář:

V případě Zdraví 2020, především v ní obsažené priority 4. podílet se na vytváření podmínek pro rozvoj odolných sociálních skupin, tedy komunit žijících v prostředí, které je příznivé pro jejich zdraví, lze konstatovat, že PRJMK se s cíli deklarovanými v rámci této priority v zásadě kryje, přičemž byly identifikovány zprostředkovaně pozitivní vazby mezi opatřeními navrhovanými v PRJMK a ve Zdraví 2020. Jedná se především o zlepšení sociálně ekonomických jistot obyvatel, dostupnosti zdravotní péče a zlepšení možností zdravého trávení volného času.

Národní program snižování emisí České republiky, 2015; Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší v ČR

První Národní program snižování emisí České republiky (NPSE) byl schválen v roce 2004 a přijat usnesením vlády České republiky č. 454/2004. Jeho aktualizace proběhla v roce 2006 v souladu s požadavky na revize národních programů podle NECD. S ohledem na stále nevyhovující stav kvality ovzduší a vzhledem ke snaze splnit cíle, ke kterým se členské státy zavázaly přijetím Tematické strategie o znečišťování ovzduší vydané 21. září 2005 (COM(2005)446 final), byla přijata také adekvátní opatření ke snížení znečišťování ovzduší PM₁₀ a PM_{2,5}, benzo(a)pyren a NO_x.

V současnosti platný „Národní program snižování emisí České republiky“ (NPSE) byl schválen v roce 2015, jako základní koncepční materiál v oblasti zlepšování kvality ovzduší a snižování emisí ze zdrojů znečišťování ovzduší.

V NPSE je provedena analýza stavu a vývoje ovzduší v ČR, příčiny znečištění, emise znečišťujících látek z jednotlivých sektorů ekonomiky, scénáře vývoje znečišťování ovzduší, mezinárodní závazky ČR a jejich dodržování. NPSE stanovuje postupy a opatření k nápravě stávajícího nevyhovujícího stavu ovzduší, cíle v oblasti snižování úrovně znečišťování ovzduší a lhůty k jejich dosažení. Pracuje s různými scénáři budoucího vývoje a v návrhové části stanovuje k roku 2020 maximální množství emisí oxidu siřičitého, oxidů dusíku, těkavých organických látek, amoniaku a jemných prachových částic PM_{2,5}, i emisní stropy pro jednotlivé sektory hospodářství. Těchto hodnot emisí má být dosaženo pomocí 23 prioritních opatření na národní úrovni ke snížení emisí a ke zlepšení kvality ovzduší, která jsou uložena k plnění jednotlivým ústředním orgánům státní správy, a která jsou podrobně popsána v kartách opatření v příloze NPSE. Z těchto opatření je 15 směřováno do sektoru dopravy, 3 do průmyslu, 2 do zemědělství a 3 do sektoru domácností. Realizací opatření má být splněn i cíl NPSE, kterým je co nejrychlejší snížení rizik plynoucích ze znečištění ovzduší pro lidské zdraví, a to zejména vlivem expozice suspendovanými částicemi PM₁₀ a PM_{2,5} a přízemního ozónu, dále snížení negativního vlivu znečištěného ovzduší na ekosystémy a vegetaci (acidifikace, eutrofizace, vliv přízemního ozónu) a na materiály, i k dodržení národních závazků snížení emisí a plnění platných imisních limitů.

Národní program snižování emisí přijatý usnesením vlády č. 978 ze dne 2. prosince 2015 – cíle: splnění hodnot národních emisí k roku 2020 a hodnot emisních stropů pro skupiny stacionárních a mobilních zdrojů

Střednědobá strategie (do roku 2020) zlepšení kvality ovzduší v ČR (SSZKO) je zastřešujícím koncepčním dokumentem, který shrnuje výstupy Národního programu snižování emisí České republiky a 10 programů zlepšování kvality ovzduší zpracovaných pro 7 zón a 3 aglomerace. Strategie byla schválena dne 2. prosince 2015 usnesením vlády České republiky č. 979 a je podkladem pro financování opatření ke snížení emisí a ke zlepšení kvality ovzduší z fondů EU prostřednictvím operačních programů.

Komentář:

Nebyl shledán žádný zásadní rozpor mezi NPSE, resp. SSZKO a PRJMK, předkládaná strategie může zprostředkovatě přispět k přerozdělení zátěží spojených dopravou a k realizaci krajinných opatření s pozitivním vlivem na znečištění ovzduší.

Adaptace na změnu klimatu: Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015), Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (2016), Materiál k boji proti suchu (2015), Plán pro zvládání sucha (připravovaný)

Adaptace na změnu klimatu je na národní úrovni řešena Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (dále jen "Adaptační strategie ČR"), která byla schválena usnesením vlády č. 861 ze dne 26. října 2015. Dokument byl připraven v rámci mezirezortní spolupráce, koordinátorem přípravy celkového materiálu bylo Ministerstvo životního prostředí. Adaptační strategie ČR a její obsah vychází z Bílé knihy Evropské Komise „Přizpůsobení se změně klimatu: směřování k evropskému akčnímu rámci“ (2009) a je v souladu s Adaptační strategií EU, přičemž reflektuje měřítko a podmínky ČR. Vytvoření a implementace adaptačních plánů a opatření je nedílnou součástí závazků přijatých v rámci Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (UNFCCC).

Cílem Adaptační strategie ČR je zmírnit dopady změny klimatu přizpůsobením se této změně v co největší míře, zachovat dobré životní podmínky a uchovat a případně vylepšit hospodářský potenciál pro příští generace. Adaptační strategie ČR identifikuje prioritní oblasti (sektory), u kterých se předpokládají největší dopady změny klimatu.

- ▶ lesní hospodářství,
- ▶ zemědělství,
- ▶ vodní režim v krajině a vodní hospodářství,
- ▶ urbanizovaná krajina,
- ▶ biodiverzita a ekosystémové služby,
- ▶ zdraví a hygiena,
- ▶ cestovní ruch,
- ▶ doprava,
- ▶ průmysl a energetika,
- ▶ mimořádné události a ochrana obyvatelstva a životního prostředí

Implementačním dokumentem Adaptační strategie ČR je Národní akční plán adaptace na změnu klimatu. Akční plán obsahuje seznam adaptačních opatření a úkolů, a to včetně odpovědnosti za plnění, termínů, určení relevantních zdrojů financování a odhad nákladů na realizaci opatření. Součástí akčního plánu je též nastavení systému vyhodnocování jednotlivých opatření a soustava indikátorů.

Akčnímu plánu předcházelo zpracování Komplexní studie dopadů, zranitelnosti a rizik souvisejících se změnou klimatu v ČR, v rámci které se zhodnotily pravděpodobné dopady v jednotlivých oblastech zájmu/sektorech, včetně analýzy nákladů (finančních dopadů) v případě nečinnosti a nákladů na potřebná adaptační opatření.

Akční plán rozpracovává opatření uvedená v Adaptační strategii ČR do konkrétních úkolů, kterým přiřazuje gesci, termíny plnění, relevanci opatření k jednotlivým projevům změny klimatu a zdroje financování. Akční plán obsahuje 33 specifických cílů a 1 průřezový cíl věnovaný vzdělávání, výchově a osvětě. Jednotlivé cíle jsou naplňovány 52 prioritními opatřeními, resp. 160 prioritními úkoly.

Národní program na zmírnění dopadu změny klimatu v ČR

Tento program obsahuje následující cíle a opatření na snižování emisí skleníkových plynů:

- ▶ Po ukončení prvního kontrolního období Protokolu snížit měrné emise CO₂ na obyvatele do roku 2020 o 30% v porovnání s rokem 2000;
- ▶ Po ukončení prvního kontrolního období Protokolu snížit do roku 2020 celkové agregované emise CO₂ o 25% v porovnání s rokem 2000;
- ▶ Pokračovat v zahájeném trendu do roku 2030;
- ▶ Zvýšit podíl obnovitelných zdrojů energie na spotřebě primárních energetických zdrojů na 6% k roku 2010 a na 20% k roku 2030.

Komentář:

Nebyl shledán žádný zásadní rozpor mezi posuzovanou koncepcí a strategickými dokumenty v oblasti Adaptace na změnu klimatu tj. Strategii přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR ani Národním programem na zmírnění dopadu změny klimatu v ČR a PRJMK. PRJMK oba tyto dokumenty přímo rozvíjí v podmínkách Jihomoravského kraje především v rámci Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn. Nepřímo pozitivně se projeví podpora výsadby a zkvalitňování zeleně a podpora zadržování a využití dešťové vody.

Zvýšení kapacity využití brněnského letiště spočívá v podpoře zvýšení nabídky cílových destinací letecké dopavy, která se v poslední době snížila. Cílem je zavedení alespoň jedné nové pravidelné linky osobní dopavy. Z hlediska klimatické změny má tento cíl mírně negativní vliv, který bude částečně kompenzován realizací výše uvedených opatření a aktivit.

Politika ochrany klimatu

Politika ochrany klimatu v ČR představuje národní koncepci, která určuje základní a indikativní cíle ČR v oblasti ochrany klimatu v horizontu do roku 2050 a představuje tak dlouhodobou strategii nízkouhlíkového rozvoje ČR. Současně Politika stanovuje strategii vedoucí k nákladově efektivnímu dosažení zvolených cílů. Politika je navržena jako proaktivní, a proto v dotčených oblastech tj. zejména energetiky, konečné spotřeby energie, průmyslu, dopravy, zemědělství a lesnictví, nakládání s odpady, vědy a výzkumu a dobrovolných nástrojů, definuje konkrétní opatření a nástroje pro postupné snižování emisí skleníkových plynů s ohledem na ekonomicky využitelný potenciál.

Hlavním cílem Politiky je stanovit vhodný mix nákladově efektivních opatření a nástrojů v klíčových sektorech, které povedou k dosažení cílů ČR v oblasti snižování emisí skleníkových plynů následovně:

- ▶ snížit emise ČR do roku 2020 alespoň o 32 Mt CO₂ekv. v porovnání s rokem 2005;
- ▶ snížit emise ČR do roku 2030 alespoň o 44 Mt CO₂ekv. v porovnání s rokem 2005.

Dlouhodobé indikativní cíle Politiky ochrany klimatu v ČR jsou:

- ▶ směřovat k indikativní úrovni 70 Mt CO₂ekv. vypouštěných emisí v roce 2040;
- ▶ směřovat k indikativní úrovni 39 Mt CO₂ekv. vypouštěných emisí v roce 2050.

Komentář:

Zohlednění výše uvedených cílů je provedeno především v rámci Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn. Nepřímo pozitivně se projeví podpora výsadby a zkvalitňování zeleně a podpora zadržování a využití dešťové vody.

Zvýšení kapacity využití brněnského letiště spočívá v podpoře zvýšení nabídky cílových destinací letecké dopavy, která se v poslední době snížila. Cílem je zavedení alespoň jedné nové pravidelné linky osobní dopavy. Z hlediska klimatické změny má tento cíl bezesporu negativní vliv, který bude částečně kompenzován realizací výše uvedených opatření a aktivit.

Plán odpadového hospodářství České republiky 2014-2025, 2014

22. 12. 2014 vláda ČR schválila nový Plán odpadového hospodářství ČR (POH ČR) pro období 2015 – 2024. Rovněž schválila nařízení vlády, kterým se vyhláší závazná část POH ČR, nařízení vlády č. 352/2014 Sb., o Plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015–2024.

Plán odpadového hospodářství České republiky je nástroj pro řízení odpadového hospodářství ČR a pro realizaci dlouhodobé strategie odpadového hospodářství.

Povinnost ČR zpracovat plán nakládání s odpady na jejím území (POH ČR) je stanovena ve Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/98/ES o odpadech, článku č. 28. Ministerstvo životního prostředí podle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů, zpracovalo POH ČR ve spolupráci s příslušnými orgány veřejné správy a veřejností.

Plán představuje klíčový dokument pro realizaci dlouhodobé strategie nakládání s odpady, obalovými odpady a výrobky s ukončenou životností. Hlavními cíli strategie je jednoznačně předcházení vzniku odpadů a zvýšení recyklace a materiálového využití odpadů. Součástí POH je i Program předcházení vzniku odpadů. Plán se zaměřuje na upřednostnění způsobů nakládání s odpady podle celoevropské odpadové hierarchie a plnění evropských cílů ve všech oblastech nakládání s odpady. Strategie navržená v POH ČR vede k jednoznačnému odklonu odpadů ze skládek skrze předcházení odpadů, zvýšení recyklace a materiálového využití odpadů.

Strategické cíle uvedené v POH ČR jsou:

- ▶ Předcházení vzniku odpadů a snižování měrné produkce odpadů.
- ▶ Minimalizace nepříznivých účinků vzniku odpadů a nakládání s nimi na lidské zdraví a životní prostředí.
- ▶ Udržitelný rozvoj společnosti a přiblížení se k evropské „recyklační společnosti“.
- ▶ Maximální využívání odpadů jako náhrady primárních zdrojů a přechod na oběhové hospodářství.

Z priorit Plánu odpadového hospodářství vyplývá i nezbytnost stanovit a koordinovat síť zařízení k nakládání s odpady v regionech. Na POH ČR tak přímo navazuje nový programový dokument Operačního programu Životní prostředí 2014–2020, prostřednictvím kterého bude možné čerpat finance pro podporu nových zařízení a systémů nakládání s odpady v ČR.

POH ČR, jako strategický rámec pro rozvoj nakládání s odpady, je plně v souladu s evropskou odpadovou legislativou. Plán odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016-2025 plně odráží cíle POH ČR 2014-2025 a zároveň je plně integrován do posuzovaného dokumentu.

Komentář:

Cíle POH ČR nejsou návrhem PRJMK nijak ohroženy. Shodnou prioritou je především Předcházení vzniku odpadů a snižování měrné produkce odpadů a Minimalizace nepříznivých účinků vzniku odpadů a nakládání s nimi na lidské zdraví a životní prostředí. V rámci PRJMK 2018-2021 je plně odraženo v aktivitě 3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016-2025.

Plánování v oblasti vod – 2. plánovací období

Proces plánování v oblasti vod se v současné době řídí ustanovením vodního zákona v Hlavě IV, plánování v oblasti vod, a prováděcími právními předpisy vyhláškou č. 393/2010 Sb., o oblastech povodí a vyhláškou č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik.

Plánování v oblasti vod je soustavná koncepční činnost, kterou zajišťuje stát, a jeho účelem je vymezit a vzájemně harmonizovat veřejné zájmy ochrany vod jako složky životního prostředí, snížení nepříznivých účinků povodní a sucha a udržitelného užívání vodních zdrojů, zejména pro účely zásobování pitnou vodou. V rámci plánování v oblasti vod se pořizují plány povodí a plány pro zvládání povodňových rizik.

Koordinace na mezinárodní úrovni je zprostředkována prací mezinárodních komisí v jednotlivých mezinárodních povodích. Česká republika je součástí tří mezinárodních povodí, konkrétně mezinárodního povodí Labe, Odry a Dunaje. Pro tato tři povodí jsou pořizovány mezinárodní plány povodí. Které jsou potom rozpracovány do plánů dílčích povodí Moravy a Dyje. Pro území JMK je relevantní:

- ▶ Plán Mezinárodní oblasti povodí Dunaje

Část mezinárodní oblasti povodí Dunaje na území České republiky je vymezena dílčím povodím

- ▶ Morava a přítoky Váhu,
- ▶ Dyje
- ▶ ostatní přítoky Dunaje.

Plány dílčích povodí doplňují národní plány povodí o podrobné údaje a návrhy opatření, které jsou nutné k dosažení cílů pro dané dílčí povodí na základě zjištěného stavu povrchových a podzemních vod, hodnocení povodňových rizik, potřeb užívání vodních zdrojů, a časový plán jejich uskutečnění.

Komentář:

V případě plánování v oblasti vod sice nejsou stanoveny konkrétní priority ani opatření na strategické úrovni ve vztahu k regionálnímu rozvoji Jihomoravského kraje. V rámci PRJMK 2018-2021 je řešeno v aktivitách 1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích, 1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou, 1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody 3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním v oblasti osvěty, komunikace a spolupráce s obcemi, městy a Povodím Moravy v oblasti přípravy nových vodních děl, 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně, 3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží, 3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině, 3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu.

Očekáváme pozitivní vliv na kvalitu a stabilitu vodních zdrojů a stav vodních útvarů v řešeném území, a ekologizaci zemědělské a lesnické praxe, které by měly eliminovat identifikované hrozby.

Program zlepšování kvality ovzduší zóny Jihovýchod a aglomerace Brno

- ▶ Prioritními znečišťujícími látkami jsou suspendované částice PM₁₀ a PM_{2,5}, NO₂ a benzo(a)pyren
- ▶ Prioritními kategoriemi zdrojů je domácí vytápění (resp. spalovací zdroje o jmenovitém tepelném příkonu do 300 kW), mobilní zdroje, dále pak bodové stacionární zdroje a nevyjmenované zdroje (oboje jako zdroje primárních a fugitivních emisí PM₁₀ a PM_{2,5}).

Komentář:

Programy zlepšování kvality ovzduší zóny Jihovýchod a aglomerace Brno mají za cíl splnění aktivit stanovených v rámci opatření obecné povahy vydaných k těmto programům (tj. splnění emisních stropů pro silniční dopravu pro vymezená území, zpřísnění podmínek provozu stacionárními zdroji uvedeným v opatření obecné povahy a dále realizace opatření stanovených ke snížení emisí a zlepšení kvality ovzduší).

V Programu rozvoje Jihomoravského kraje je konkrétně zohledněno především v rámci aktivit 3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže, 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně a dále v rámci aktivit spojených s realizací dopravní infrastruktury a rozvoje hromadné a nemotorové dopravy v rámci opatření 1.2. Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti a 1.1. Podpora příprav a realizace klíčových dopravních staveb. Vazba na tyto cíle je tedy sice zprostředkovaná ale v zásadě pozitivní.

5.2 Způsob, jak byly tyto cíle zahrnuty do koncepce, zejména při porovnání variantních řešení

Při zohlednění stávajících problémů životního prostředí uvedených v kapitole 4 tohoto dokumentu, závazků a cílů ČR v oblasti ochrany životního prostředí a při identifikování možných vlivů Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 – 2021 na základě vyhodnocení jeho návrhové části vůči referenčnímu rámci je možné charakterizovat vztah předkládaného dokumentu vůči cílům a závazkům ČR v oblasti ochrany životního prostředí následovně:

Tab. 8 Způsob, jak byly tyto cíle zahrnuty do koncepce

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
Klimatická změna	<ul style="list-style-type: none"> dopady klimatických změn – extrémní klimatické situace; rostoucí tranzitní a letecká doprava. 	<p>Rámec politiky EU v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030</p> <ul style="list-style-type: none"> pokles agregovaných emisí skleníkových plynů v EU o 40 % do roku 2030 vůči roku 1990, pokles emisí CO₂ v EU v odvětvích spadajících do EU ETS o 43 % do roku 2030 ve srovnání s rokem 2005, pokles emisí CO₂ v odvětvích mimo EU ETS o 30 % do roku 2030 ve srovnání s rokem 2005. <p>Národní program na zmírnění dopadů změny klimatu ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> pokles měrných emisí CO₂ na obyvatele v ČR o 30 % do roku 2020 v porovnání s rokem 2000, pokles celkových agregovaných emisí skleníkových plynů o 25 % do roku 2020 v porovnání s rokem 2000. <p>SPŽP ČR 2012–2020</p> <ul style="list-style-type: none"> zvýšení schopnosti (národního hospodářství, obyvatelstva a krajiny) přizpůsobit se změnám klimatu, snížení emisí skleníkových plynů v rámci EU ETS o 21 % a nezvýšení emisí mimo EU ETS o více než 9 % do roku 2020 oproti úrovni roku 2005 (cíle pro ČR vyplývající z klimaticko-energetického balíčku EU). <p>Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR (2015),</p> <p>Národní akční plán adaptace na změnu klimatu (2016),</p> <p>Materiál k boji proti suchu (2015),</p> <p>Plán pro zvládání sucha (připravovaný)</p>	<p>Rizika: Zvýšení letecké dopravy na brněnském letišti</p> <p>Příležitosti: Krajinnotvorná a agrotechnická opatření pro zmírnění klimatických změn</p>	<p>Zohlednění výše uvedených cílů je zahrnuto především v rámci cíle SPŽP zvýšení schopnosti přizpůsobit se změnám klimatu v rámci naplňování Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn prostřednictvím navrhovaných aktivit: 3.1.1 Inicivace a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn, 3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině, 3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu, 3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou a dále aktivity 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně a 1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody. Zvýšení kapacity využití brněnského letiště spočívá v podpoře zvýšení nabídky cílových destinací letecké dopravy, která se v poslední době snížila. Cílem je zavedení alespoň jedné nové pravidelné linky osobní dopravy. Z hlediska klimatické změny má tento cíl bezesporu negativní vliv, který bude částečně kompenzován realizací výše uvedených opatření a aktivit.</p>
Kvalita ovzduší	<ul style="list-style-type: none"> překračování IL pro suspendované částice velikostní 	<ul style="list-style-type: none"> Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2016/2284/ES o snížení národních emisí některých látek znečišťujících ovzduší 	<p>Rizika: Překračování imisních limitů</p> <p>Příležitosti: Realizace řady</p>	<p>Je zohledněno v rámci naplňování cílů Programů zlepšování kvality ovzduší zóny Jihovýchod a aglomerace Brno (resp. plnění</p>

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
	<p>frakce PM₁₀ v letech s nepříznivým vývojem počasí,</p> <ul style="list-style-type: none"> rozsáhlé plošné překračování hodnot cílových imisních limitů pro ozón a PAU, vyjádřené jako benzo(a)pyren; vysoké množství emisí TZL z lokálních topenišť na tuhá paliva a z mobilních zdrojů; zvyšování podílu sekundární prašnosti re-emisí prachových částic z povrchu vozovek (především nekvalitní povrchy regionálních silnic), ze zemědělských ploch v době zemědělských prací. 	<ul style="list-style-type: none"> závazek snížení úrovně národních emisí oproti roku 2005 o 45% u SO₂, o 35 % u NO_x, o 18% u NMVOC, o 7% u NH₃ a o 17% u PM_{2,5} v roce 2029. <p>SPŽP ČR 2012–2020</p> <ul style="list-style-type: none"> Zlepšení kvality ovzduší v místech, kde jsou překračovány imisní limity. Plnění národních emisních stropů pro emise oxidu siřičitého (SO₂), oxidů dusíku (NO_x), těkavých organických látek (VOC), amoniaku (NH₃) a jemných suspendovaných částic (PM_{2,5}). Snížení emisí těžkých kovů a persistentních organických látek. Národní program snižování emisí ČR <p>Program zlepšování kvality ovzduší zóny Jihovýchod a aglomerace Brno</p> <ul style="list-style-type: none"> Prioritními znečišťujícími látkami jsou suspendované částice PM₁₀ a PM_{2,5}, NO₂ a benzo(a)pyren Prioritními kategoriemi zdrojů je domácí vytápění (resp. spalovací zdroje o jmenovitém tepelném příkonu do 300 kW), mobilní zdroje, dále pak bodové stacionární zdroje a nevyjmenované zdroje (oboje jako zdroje primárních a fugitivních emisí PM₁₀ a PM_{2,5}). 	<p>dopravních opatření i opatření ve vztahu k vytápění domácností s pozitivním dopadem na kvalitu ovzduší</p> <p>Podpora budování dopravní infrastruktury – absolutní navýšení km dopravních staveb, cílem je snížit znečištění ovzduší v dnes nejvíce exponovaných částech území, která jsou hustě obydlená a převést dopravní zátěž, a s tím spojené externality mimo nejhustěji osídlené části území.</p> <p>Příležitosti: přerozdělení dopravních zátěží a snížení zatížení obyvatelstva, výsadba zeleně podél komunikací, organizační a technologická opatření ve veřejné dopravě, ekologizace hromadné dopravy</p>	<p>hodnot imisních limitů tam, kde jsou v rámci kraje překračovány a udržení či další zlepšení kvality ovzduší tam, kde jsou koncentrace znečišťujících látek pod hodnotami imisních limitů).</p> <p>Konkrétně je zohledněno především v rámci aktivit 3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže, 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně a dále v rámci aktivit spojených s realizací dopravní infrastruktury a rozvoje hromadné a nemotorové dopravy v rámci opatření 1.2. Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti a 1.1. Podpora příprav a realizace klíčových dopravních staveb</p>
<p>Hydrologické poměry, zásobování vodou</p>	<ul style="list-style-type: none"> přetrvávající vysoký podíl toků s IV. a V. stupněm znečištění z bodových zdrojů; nevyrovnané zásoby podzemních vod, 	<p>Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky</p> <ul style="list-style-type: none"> podpora trvale udržitelného užívání vod, opatření pro cílené snižování vypouštění, emisí a úniků prioritních látek. <p>Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/11/ES o znečišťování některými</p>	<p>Hrozby: intenzivní pěstování erozně rizikových plodin – eroze půdy a riziko přívalových záplav</p> <p>Příležitosti: Zvýšení retenční schopnosti krajiny prostřednictvím krajinnotvorných opatření a opatření při</p>	<p>V rámci PRJMK 2018-2021 je řešeno v aktivitách 1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích, 1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou, 1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody, 3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním v oblasti osvěty, komunikace a spolupráce s obcemi, městy a Povodím Moravy v oblasti přípravy</p>

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
	<p>zásoby vody závislé na atmosférických srážkách;</p> <ul style="list-style-type: none"> • variabilita srážek, extrémní situace (sucha, povodně) jako důsledek změny klimatu; • intenzifikace využívání zemědělské půdy pro zajištění obnovitelných zdrojů; • plošné znečištění povrchových vod způsobené zejména splachy dešťovou vodou ze zemědělsky obdělávaných pozemků, eutrofizace vodních nádrží; • bodové znečištění vod kanalizačními výustěmi, a to zejména z obcí bez čistíren odpadních vod (ČOV) nebo s nedostatečně čistěnými průmyslovými odpadními vodami. 	<p>nebezpečnými látkami vypouštěnými do vodního prostředí Společenství</p> <ul style="list-style-type: none"> • snížení či zamezení znečišťování vod nebezpečnými látkami uvedenými v příloze směrnice. <p>Plán hlavních povodí</p> <ul style="list-style-type: none"> • zabezpečení bezproblémového zásobování obyvatel a dalších odběratelů vody nezávadnou a kvalitní vodou, • zavádění nejlepších dostupných technik (BAT) do výrobních procesů a nejlepších dostupných technologií do oblasti odstraňování odpadních vod. <p>Koncepce vodohospodářské politiky Ministerstva zemědělství</p> <ul style="list-style-type: none"> • zabezpečení rozvoje v oblasti zásobování obyvatel pitnou vodou a řešení dostatečnosti vodních zdrojů pro vodárenství <p>Státní politika životního prostředí ČR 2012 – 2020</p> <ul style="list-style-type: none"> • dosažení alespoň dobrého ekologického stavu nebo potenciálu a dobrého chemického stavu útvarů povrchových vod, dosažení dobrého chemického a kvantitativního stavu útvarů podzemních vod 	<p>zemědělské praxi.</p> <p>Ochrana vodních zdrojů</p> <p>Sanace starých ekologických zátěží</p> <p>Zvýšení podílu zeleně.</p>	<p>nových vodních děl, 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně, 3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží, 3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině, 3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu.</p> <p>Očekáváme pozitivní vliv na kvalitu a stabilitu vodních zdrojů a stav vodních útvarů v řešeném území, a ekologizaci zemědělské a lesnické praxe, které by měly eliminovat identifikované hrozby.</p>
<p>Využití území, retenční</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vysoký podíl orné půdy; 	<p>Evropská úmluva o krajině</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora ochrany, správy a plánování krajiny a 	<p>Hrozby: zvyšování podílu zastavěných povrchů</p>	<p>V rámci PRJMK 2018-2021 je řešeno v aktivitách 3.1.3 Zvyšování ochrany proti</p>

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
schopnost krajiny	<ul style="list-style-type: none"> nízká průchodnost krajiny v důsledku realizace liniových staveb a scelování zemědělských pozemků; nízká retenční schopnost krajiny; dále rostoucí vlivy lidské činnosti na krajinu (urbanizace, intenzivní zemědělství, rekreace atd.); sílicí tlaky na využívání OZE (biomasa); kontaminace půd, povrchových a podzemních vod zemědělskými hnojivy v důsledku intenzivní zemědělské praxe i v rámci starých ekologických zátěží vodní a větrná eroze půdy; rozšiřování zástavby do volné krajiny - ohrožení přírodních stanovišť, snižování biodiverzity, 	<p>organizace evropské spolupráce v této oblasti.</p> <p>Územní agenda EU 2020</p> <ul style="list-style-type: none"> podpora polycentrického a vyváženého územního rozvoje, správa a propojení ekologických, krajinných a kulturních hodnot regionů. <p>Politika územního rozvoje ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> hospodárné využití zastavěného území a zajištění ochrany nezastavěného území (zejména zemědělské a lesní půdy) a zachování veřejné zeleně. <p>Státní program ochrany přírody a krajiny ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> zabezpečení ochrany půdy jako nezastupitelného a neobnovitelného přírodního zdroje, zastavení negativního trendu snižování rozlohy zemědělské půdy, zachování, případně obnova travních porostů. <p>SPŽP ČR 2012–2020</p> <ul style="list-style-type: none"> omezení trvalého záboru zemědělské půdy a podložních hornin, omezení a zmírnění dopadů fragmentace krajiny a zvýšení ekologické stability krajiny, omezování a regulování kontaminace a ostatní degradace půdy a hornin způsobené lidskou činností, sanace kontaminovaných míst, včetně starých ekologických zátěží a lokalit zatížených municí. <p>Operační program Životní prostředí 2014–2020</p> <ul style="list-style-type: none"> dokončení inventarizace starých ekologických zátěží (pro rok 2023 cílová hodnota 10 000 evidovaných kontaminovaných míst), na základě výsledků analýz rizik provedení sanace kontaminace u nejvýznamnější kontaminovaných lokalit (pro rok 2023 cílová hodnota 1 500 000 m³ vytěženého, 	<p>v důsledku výstavby dopravní infrastruktury a komerčních zařízení, pokračující suburbanizací. Negativní vliv z hlediska záborů půdy.</p> <p>Příležitosti: Zvýšení retenční schopnosti krajiny prostřednictvím krajinnotvorných opatření a opatření při zemědělské praxi.</p> <p>Zvýšení podílu zeleně.</p> <p>Realizace šetrných protipovodňových opatření</p>	<p>povodním v oblasti osvěty, komunikace a spolupráce s obcemi, městy a Povodím Moravy v oblasti přípravy nových vodních děl, 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně, 3.1.1 Inicie a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn, 3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině, 3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu, 3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou.</p> <p>Očekáváme pozitivní vliv na zvýšení retenční schopnosti krajiny a zlepšení stavu hydrologických a hydrogeologických útvarů a snížení rizika přívalových záplav.</p> <p>Očekáváme pozitivní vliv na udržitelnost hospodaření v krajině.</p> <p>Pozitivní vliv krajinnotvorných opatření a zvyšování retenční schopnosti krajiny na krajinný ráz i využití krajiny pro rekreační funkce.</p> <p>Pozitivní vliv na ochranu půdy před vodní a větrnou erozí.</p> <p>Eliminovat rizika zvyšování podílu zpevněných povrchů a záborů půdy zcela nejde, je však možné pomocí technických a organizačních opatření zmírnit resp. částečně kompenzovat důsledky v podobě vhodného způsobu hospodaření s vodou v rámci staveb i hospodaření v krajině prostřednictvím realizace výše uvedených aktivit.</p>

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
	zvýšení neprostupnosti krajiny, fragmentace krajiny; <ul style="list-style-type: none"> • zvyšování záboru ZPF - zastavování pozemků na mnohdy produkčně nejkvalitnějších půdách. 	odčerpaného kontaminovaného materiálu a 500 000 m ² celková rozloha sanovaných lokalit v ČR).		
Ochrana biologické rozmanitosti	<ul style="list-style-type: none"> • celkově nízká biodiverzita a ekologická stabilita zemědělsky využívané krajiny; • mizení vhodných biotopů a ekosystémů v důsledku nevhodného využívání krajiny; • šíření nepůvodních, invazních druhů rostlin a živočichů; • intenzifikace lidské činnosti v chráněných oblastech (cestovní ruch). 	Směrnice Rady 92/43/EHS o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (tzv. směrnice o stanovištích) <ul style="list-style-type: none"> • zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na území členských států, • zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany přírodních stanovišť a druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin, • vytvoření evropské soustavy Natura 2000 složené z evropsky významných lokalit (EVL) a ptačích oblastí (PO). Směrnice Evropského parlamentu a Rady 209/147/ES o ochraně volně žijících ptáků <ul style="list-style-type: none"> • vyhlášení ptačích oblastí (PO), které spolu s evropsky významnými lokalitami (EVL) vytvářejí evropskou soustavu Natura 2000. Evropská strategie biologické rozmanitosti do roku 2020 <ul style="list-style-type: none"> • zastavení úbytku biologické rozmanitosti a degradace ekosystémových služeb v EU do roku 2020, • stanovení podílu biotopů a druhů, u nichž je 	Rizika: místní střety dopravních staveb a staveb technické a veřejné infrastruktury a infrastruktury cestovního ruchu s ohnisky biodiverzity Příležitosti: Zvýšení retenční schopnosti krajiny prostřednictvím krajinnotvorných opatření a opatření při zemědělské praxi. Zvýšení podílu zeleně.	V PRJMK 2018-2021 přímo řešeno prostřednictvím aktivity: 3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit. Nepřímo pozitivně se potom projeví realizace opatření pro zvýšení retenční schopnosti krajiny a zvyšování podílu zeleně viz výše. Očekáván pozitivní vliv krajinnotvorných opatření na biodiverzitu. Místní střety s ekologicky významnými segmenty území v důsledku budování infrastruktury. Tyto střety je třeba řešit na projektové úrovni konkrétních staveb se znalostí lokalizace a technického řešení jednotlivých projektů v rámci procesu posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA). Formulace podmínek a opatření k zamezení významných negativních vlivů uplatňování koncepce na biotickou složku krajiny je obsažena v kapitole 10 a 15.

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
		<p>třeba dosáhnout příznivého, popř. zlepšujícího se stavu.</p> <p>SPŽP ČR 2012–2020</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajištění ochrany a péče o nejcennější části přírody a krajiny, zamezení úbytku původních druhů a omezení negativních vlivů nepůvodních invazivních druhů na biodiverzitu. <p>Strategie ochrany biologické rozmanitosti ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> • ochrana ekosystémů a přírodních stanovišť včetně udržování a obnovy životaschopných populací druhů v jejich přirozeném prostředí. <p>Státní program ochrany přírody a krajiny ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachování dostatečně početné populace původních planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů a minimalizace rizik při zavádění nových invazivních a nepůvodních druhů. 		
<p>Materiálové toky a využití přírodních zdrojů</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nárůst zastavěného území spojený se zvyšováním měrné spotřeby na jednotku plochy, vyšší logistickou náročností; • přetrvávající konzumní způsob života (s vysokou ekologickou stopou); • pomalé uplatňování nejlepších technik energetické efektivity ve stavebnictví a v průmyslu; 	<p>Strategie konkurenceschopnosti Evropa 2020 – iniciativa Evropa účinněji využívající zdroje</p> <ul style="list-style-type: none"> • efektivní využívání přírodních zdrojů, • vytvoření oběhového hospodářství založeného na využívání druhotných surovin jako zdrojů. <p>Strategie udržitelného rozvoje EU</p> <ul style="list-style-type: none"> • přechod k nízkouhlíkovému hospodářství a hospodářství s nízkými materiálovými vstupy, a to na základě technologií účinně využívajících zdroje. <p>7. akční program pro životní prostředí do roku 2020</p> <ul style="list-style-type: none"> • přechod k zelené, konkurenceschopné a nízkouhlíkové ekonomice efektivně využívající zdroje. <p>Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> • podpora udržitelného materiálového hospodářství ČR, • snižování dopadu materiálových toků na životní prostředí. 	<p>Hrozby: intenzivní pěstování erozně rizikových plodin – eroze půdy a riziko přívalových záplav</p> <p>Příležitosti: Úspory materiálových a energetických toků v důsledku aplikace opatření dle Plánu odpadového hospodářství JMK a ekologizace veřejné dopravy a provozu veřejné správy.</p> <p>Zvýšení retenční schopnosti krajiny prostřednictvím krajinoformních opatření a opatření při zemědělské praxi.</p> <p>Zvýšení podílu zeleně.</p>	<p>V PRJMK 2018-2021 přímo řešeno prostřednictvím aktivit 3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016–2025, 1.2.9 Podpora rozvoje ekologických způsobů automobilové dopravy a elektromobility a 2.6.6 Uplatnění Smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje. Nepřímo pozitivně se potom projeví realizace opatření pro zvýšení retenční schopnosti krajiny a ekologizace hospodaření v krajině viz opatření 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně, 3.1.1 Inicie a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn, 3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině, 3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu, 3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou.</p>

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
	<ul style="list-style-type: none"> riziko pěstování monokultur, například kukuřice, na erozních svazích a ničení orné půdy. 	<p>Národní program reforem</p> <ul style="list-style-type: none"> efektivní využívání druhotných surovin, přeměna odpadů na zdroje a podpora recyklace. <p>Politika druhotných surovin ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> zvýšení soběstačnosti ČR v surovinových zdrojích využíváním druhotných zdrojů. zahrnutí druhotných surovin do statistického zjišťování v oblasti materiálových účtů. <p>Program předcházení vzniku odpadů ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> vytvoření podmínek k nižší spotřebě primárních zdrojů a postupnému snižování produkce odpadů. <p>Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR</p> <ul style="list-style-type: none"> zvyšování energetické a surovinové efektivity hospodářství. <p>Plán odpadového hospodářství ČR a Plán odpadového hospodářství JMK</p> <ul style="list-style-type: none"> předcházení vzniku odpadů a snižování měrné produkce odpadů minimalizace nepříznivých účinků vzniku odpadů a nakládání s nimi na lidské zdraví a životní prostředí udržitelný rozvoj spol. a přiblížení se k evropské „recyklační společnosti“ 4. maximální využívání odpadů jako náhrady primárních zdrojů a přechod na oběhové hospodářství 		<p>Očekáváme pozitivní vliv na kvalitu a stabilitu vodních zdrojů a stav vodních útvarů v řešeném území, a ekologizaci zemědělské a lesnické praxe, které by měly eliminovat identifikované hrozby.</p>
<p>Obyvatelstvo a veřejné zdraví,</p>	<ul style="list-style-type: none"> nadlimitní koncentrace suspendovaných částic a B(a)P vysoký podíl obyvatel vystavených nadlimitní hlukové zátěži; 	<p>7. akční program pro životní prostředí do roku 2020</p> <ul style="list-style-type: none"> ochrana občanů EU před environmentálními tlaky a riziky ovlivňujícími jejich zdraví a dobré životní podmínky, podpora vysoké úrovně ochrany životního prostředí a vyšší kvality života a sociálního blahobytu občanů, dosáhnout úrovně kvality ovzduší, která nemá 	<p>Hrozby: riziko sucha a nedostatku vodních zdrojů v důsledku klimatických změn, ohrožení v důsledku extrémních klimatických událostí a povodní. Místně zhoršení znečištění ovzduší a hlukové zátěže v důsledku budování dopravní a volnočasové infrastruktury.</p>	<p>Z hlediska imisní a hlukové zátěže je konkrétně zohledněno především v rámci aktivit 3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže, 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně a dále v rámci aktivit spojených s realizací dopravní infrastruktury a rozvoje hromadné a nemotorové dopravy v rámci opatření 1.2. Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti a 1.1. Podpora příprav a</p>

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
	<ul style="list-style-type: none"> • bezpečnostní riziko v důsledku extrémních klimatických událostí; • riziko ohrožení vodních zdrojů v důsledku sucha • dostupnost zdravotní péče ve venkovských oblastech • zdravý životní styl a environmentální vzdělávání 	<p>výrazně nepříznivé dopady ani nepředstavuje riziko pro lidské zdraví a životní prostředí.</p> <p>Akční plán pro zdraví a životní prostředí – NEHAP</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stanovovat priority ve zlepšování kvality ovzduší ze zdravotního hlediska prostřednictvím hodnocení rizik; • Dále zvyšovat kvalitu ovzduší cestou snižování emisí škodlivin, včetně tzv. skleníkových plynů; • Předcházet poškození zdraví z používání a užívání vod; • Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci; • Zlepšovat kvalitu a zdravotní nezávadnost pitné vody veřejného zásobování a zabezpečit její stálou jakost; • Chránit půdu jako základní složku životního prostředí s důrazem na zabezpečení jejích funkcí; • Uplatňovat princip prevence poškozování půdy; • Vhodným využíváním půdy zajistit ochranu dalších složek životního prostředí, zejména vody; • Omezovat negativní působení hluku na zdraví; • Zastavit nárůst hluku, zejména dopravního, a rozšiřovat chráněné zóny; • Snižovat expozici hluku prostředky územního plánování; • Zabezpečovat prevenci a omezování důsledků velkých průmyslových a jaderných havárií a přírodních katastrof; • Soustavně sledovat parametry životního prostředí a ukazatelů zdravotního stavu populace. 	<p>Příležitosti: Zlepšení stavu ovzduší a hlukové zátěže v důsledku přerozdělení dopravních zátěží na nově budovanou dopravní infrastrukturu, budování protihlukových opatření, zlepšení dostupnosti zdravotní a sociální péče, vzdělanosti a bezpečnosti obyvatel kraje. Podpora vědy a výzkumu., rozvoj vzdělávacího systému. Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity.</p>	<p>realizace klíčových dopravních staveb a 3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží</p> <p>Zásobování vodou a ochrana obyvatel proti důsledkům extrémních klimatických událostí se odráží v aktivitách 1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích, 1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou, 1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody 3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním v oblasti osvěty, komunikace a spolupráce s obcemi, městy a Povodím Moravy v oblasti přípravy nových vodních děl, 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně, 3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině, 3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu.</p> <p>Problematiku dostupnosti zdravotní a sociální péče řeší aktivity v rámci opatření 2.2: Zkvalitňování sociálního prostředí kraje, Opatření 2.3: Zajištění dostupnosti zdravotnické péče.</p> <p>Problematika vzdělanosti, životního stylu a zdravého trávení volného času je řešena v aktivitami navrženými v opatření 2.1: Rozvoj vzdělávacího systému, Opatření 2.4: Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity, Opatření 2.5: Udržení služeb na venkově</p> <p>Očekávány jsou převážně pozitivní vlivy na determinanty veřejného zdraví, a to jak z hlediska zlepšení fyzikálního stavu životního prostředí prostřednictvím snížení hlukové a imisní zátěže obyvatel, tak i zlepšení</p>

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
		<p>Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí Zdraví 2020</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizovat celoživotní investice do zdraví a prevence nemocí, posilovat roli občanů a vytvářet podmínky pro růst a naplnění jejich zdravotního potenciálu; • Čelit závažným zdravotním problémům v oblasti neinfekčních i infekčních nemocí a průběžně monitorovat zdravotní stav obyvatel; • Posilovat zdravotnické systémy zaměřené na lidi, zajistit použitelnost a dostupnost zdravotních služeb z hlediska příjemců, soustředit se na ochranu a podporu zdraví a na prevenci nemocí, rozvíjet kapacity veřejného zdravotnictví, zajistit krizovou připravenost, průběžně monitorovat zdravotní situaci a zajistit vhodnou reakci při mimořádných situacích; • Podílet se na vytváření podmínek pro rozvoj odolných sociálních skupin, tedy komunit žijících v prostředí, které je příznivé pro jejich zdraví. <p>Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR –Zdraví pro všechny v 21. století</p> <ul style="list-style-type: none"> • snížení expozice obyvatelstva zdravotním rizikům souvisejícím se znečištěním vody, vzduchu a půdy a dále soustavný monitoring a hodnocení ukazatelů kvality a sociální péče, ovzduší a ukazatelů zdravotního stavu (plnění programu je sledováno v ročních intervalech). <p>SPŽP ČR 2012–2020</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlepšení kvality ovzduší v místech, kde jsou překračovány imisní limity, a zároveň udržení kvality v územích, kde imisní limity nejsou překračovány. 		<p>bezpečnosti dopravy, zásobování vodou, a řešení extrémních klimatických událostí. Dále je očekáváno zvýšení kvality života obyvatel z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví díky zlepšení dostupnosti sociálních a zdravotních služeb a zlepšení možností zdravého trávení volného času.</p> <p>Zlepšení kvality bydlení na venkově.</p> <p>Jedná se především o zlepšení sociálně ekonomických jistot obyvatel kraje a zlepšení dostupnosti zdravotní péče.</p> <p>Lokální rizika v důsledku budování nové dopravní infrastruktury v uzlových bodech kraje často se synergickým působením více dopravních staveb v jednom prostoru je třeba řešit na projektové úrovni konkrétních staveb se znalostí lokalizace a technického řešení jednotlivých projektů v rámci procesu posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA) se zahrnutím kumulativních a synergických vlivů souvisejících záměrů. V tomto kontextu je třeba upozornit, že z hlediska platné legislativy i rozhodnutí soudních orgánů nelze do již nadlimitně zatíženého území umisťovat záměry, které zvýší imisní resp. hlukové zatížení v území, prakticky tedy nebude k umístění takových záměrů do nadlimitně zatížených území docházet. Součástí opatření je rovněž výsadba doprovodné zeleně podél stávajících i nových komunikací a budování protihlukových opatření.</p>

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
		Akční hlukové plány Strategické hlukové mapy JMK a aglomerace Brno		
Doprava	<ul style="list-style-type: none"> • nedokončený páteřní komunikační systém; • intenzifikace dopravy, nárůst imisního zatížení území mobilními zdroji znečišťování ovzduší a zvyšující se hluková zátěž území; • zvyšování podílu tuhých znečišťujících látek na celkových emisích (nárůst osobní a nákladní automobilové dopravy); • zvyšování podílu sekundární prašnosti re-emisí prachových částic z povrchu vozovek (především nekvalitní povrchy regionálních silnic), ze zemědělských ploch v době zemědělských prací. 	Politika transevropské dopravní sítě (TEN-T). <ul style="list-style-type: none"> • výstavba chybějících úseků na hlavní síti TEN-T do roku 2030. Dopravní politika ČR 2014-2020 s výhledem do roku 2050 <ul style="list-style-type: none"> • snižovat negativní dopady suburbanizace na krajinu zaváděním atraktivní a spolehlivé příměstské veřejné hromadné dopravy jako alternativy individuální automobilové dopravy přetěžující silniční síť s cílem maximalizovat dělbu přepravní práce ve prospěch hromadné dopravy včetně její vnitřní diferenciaci dle kapacitních potřeb včetně jejího výhledu, • řešení průtahů obcí na tazích s vysokými intenzitami provozu zejména výstavbou obchvatů, • rozvoj regionálních letišť řešit tak, aby se zabránilo vytváření nevyužívaných nebo neúčinně využívaných stávajících letištních infrastruktur. Zásady územního rozvoje JMK, Plán udržitelné mobility města Brna (projednávaný), Plán dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021 Koncepce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023	Riziko střetů s environmentálně cennými částmi území. Riziko: Místně zhoršení znečištění ovzduší a hlukové zátěže v důsledku budování dopravní infrastruktury Rizika: Zvýšení letecké dopravy na brněnském letišti Příležitosti: přerozdělení dopravních zátěží a snížení zatížení obyvatelstva, výsadba zeleně podél komunikací, organizační a technologická opatření ve veřejné dopravě, ekologizace hromadné dopravy Příležitosti: odstranění dopravních kongescí zvýšení bezpečnosti dopravy Příležitosti: budování protihlukových opatření na stávajících i nových dopravních stavbách	Konkrétně je zohledněno především v rámci aktivit 3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže, 3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně a dále v rámci aktivit spojených s realizací dopravní infrastruktury a rozvoje hromadné a nemotorové dopravy v rámci opatření 1.2. Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti a 1.1. Podpora příprav a realizace klíčových dopravních staveb Očekáván Negativní vliv budování dopravní infrastruktury z hlediska záborů půdy a zásahů do environmentálně cenných segmentů krajiny, negativní vliv na krajinný ráz, na druhou stranu pozitivní vliv z hlediska zlepšení dopravních kongescí a odvedení tranzitní a nákladní dopravy z center města a obcí. Lokální rizika v důsledku budování nové dopravní infrastruktury v uzlových bodech kraje často se synergickým působením více dopravních staveb v jednom prostoru je třeba řešit na projektové úrovni konkrétních staveb se znalostí lokalizace a technického řešení jednotlivých projektů v rámci procesu posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA) se zahrnutím kumulativních a synergických vlivů souvisejících záměrů. V tomto kontextu je třeba upozornit, že z hlediska platné legislativy i rozhodnutí soudních orgánů nelze do již nadlimitně

Problémový okruh životního prostředí ve vztahu k PRJMK 2018 - 2021	Specifické problémy ŽP	Přijaté cíle ochrany ŽP	Rizika a příležitosti obsažené v Programu	Zohlednění v rámci PRJMK 2018-2021
				<p>zatíženého území umisťovat záměry, které zvýší imisní resp. hlukové zatížení v území, prakticky tedy nebude k umístění takových záměrů do nadlimitně zatížených území docházet. Součástí opatření je rovněž výsadba doprovodné zeleně podél stávajících i nových komunikací a budování protihlukových opatření.</p> <p>Místní střety s ekologicky významnými segmenty území v důsledku budování infrastruktury. Tyto střety je třeba řešit na projektové úrovni konkrétních staveb se znalostí lokalizace a technického řešení jednotlivých projektů v rámci procesu posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA).</p>

5.3 Referenční rámec hodnocení – metoda hodnocení

K posouzení vlivů návrhové části PRJMK na životní prostředí bude využita tzv. Metoda referenčních cílů. Jedná se o standardní metodu používanou v SEA, která spočívá v sestavení hodnotící matice k posouzení vztahu referenčního rámce, tj. sady referenčních cílů vůči navrhovaným cílům resp. opatřením hodnocené koncepce.

Referenční cíle ochrany životního prostředí představují základní rámec pro hodnocení jednotlivých částí předkládané koncepce, slouží zejména k vyhodnocení souladu priorit, opatření a aktivit a jejich specifikací s cíli ochrany životního prostředí a veřejného zdraví.

Níže uvedená sada referenčních cílů reprezentuje relevantní pozitivní trendy v ochraně životního prostředí dle jeho jednotlivých složek. Jednotlivá opatření a aktivity navrhované v koncepci by měly v optimálním případě přispět k plnění těchto trendů, a z tohoto hlediska jsou v rámci posouzení vlivů na životní prostředí hodnoceny.

Úkolem sady referenčních cílů je shrnout všechny pozitivní trendy životního prostředí resp. přijaté strategické cíle z jiných dokumentů tak, aby byl vytvořen základní rámec pro hodnocení strategické části koncepce, což je klíčová část celého SEA posouzení.

Tab. 9 Referenční cíle ochrany životního prostředí

	Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl
1.	Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P
		1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví
2.	Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinotvorná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn
3.	Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod
		3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci
4.	Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny
5.	Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejích funkcí
		5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví
6	Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie
7.	Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů
8.	Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání
9.	Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví

Jednotlivé cíle, opatření a aktivity navrhované v PRJMK 2018 - 2021 by měly v optimálním případě přispět k plnění těchto trendů, a z tohoto hlediska jsou v rámci posouzení vlivů na životní prostředí hodnoceny.

6 Závažné vlivy (včetně sekundárních, synergických, kumulativních, krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých, trvalých a přechodných, pozitivních a negativních vlivů) navrhovaných variant koncepce na životní prostředí

PRJMK 2018-2021 je zpracován jednovariantně. Dílčí variantní řešení strategické části PRJMK byly diskutovány v procesu zpracování výstupů jednotlivých pracovních skupin. Vzhledem k charakteru PRJMK je zřejmé, že z důvodu obecně formulovaných opatření, budou vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví záviset z převážné části na způsobu naplňování koncepce tj. na konkrétních projektech a na jejich umístění v rámci ČR.

Posuzovatel se proto soustředil zejména na identifikaci možného způsobu implementace navržených aktivit resp. záměrů jimž dává základní strategický rámec a které mohou být spojeny s významnými riziky negativního ovlivnění jedné či více složek životního prostředí. Hlavní závěry hodnocení jsou shrnuty v níže uvedených hodnoticích tabulkách, včetně komentářů k jednotlivým výsledkům hodnocení. Doporučení k minimalizaci identifikovaných rizik a nejistot vyplývajících z hodnocení jsou obsahem kapitoly 7.

V rámci této kapitoly je hodnocena v první řadě návrhová část koncepce, která se týká věcného naplnění strategických cílů a priorit koncepce v jednotlivých oblastech a u nichž lze předpokládat dopady do dotčeného území a případné vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví.

6.1 Hodnocení analytické části koncepce

Analytická část koncepce je rozdělena do následujících dílčích částí:

- ▶ Východiska pro tvorbu programu rozvoje kraje
- ▶ Profil kraje
- ▶ Územní disparity a znevýhodnění oblasti kraje
- ▶ Shrnutí názorů významných aktérů
- ▶ Pestle analýza
- ▶ SWOT analýza

Analytická část je uvedena závěry z průběžného vyhodnocení SRJMK 2020 a hodnocení uplatňování předchozího PRJMK 2014-2017. Dále tato kapitola obsahuje doporučení ke tvorbě nového PRJMK a vyhodnocení vývoje územních disparit kraje v předchozím období 2014-2016. V úvodní kapitole s východisky pro tvorbu PRJMK 2017-2018 je obsažen i přehled kompetencí kraje.

Ze strany zpracovatele SEA dokumentace bez připomínek, kapitola je věcná a přehledná a vhodným způsobem završuje předchozí plánovací období a naplňuje povinnost monitoringu a evaluace realizace koncepce. Lze předpokládat, že obdobný materiál vznikne rovněž v souvislosti s realizací předkládaného Programu.

Stěžejní částí analytické části koncepce je Profil kraje, kde je stručně popsána situace v jednotlivých tematických oblastech od obyvatelstva a bydlení přes trh práce, hospodářství kraje, cestovní ruch a veřejné služby až po dopravu, technickou infrastrukturu a stav životního prostředí. Navazuje zhodnocení rozvoje jednotlivých správních obvodů s rozšířenou působností a vymezení sociálně znevýhodněných oblastí a oblastí ohrožených environmentálními riziky.

Cenné podněty jsou seskupeny v kapitole s názory významných aktérů. Vnější vlivy jsou identifikovány v PESTLE analýze. Poslední shrnující kapitolou je SWOT analýza, která účelně shrnuje výše uvedené kapitoly ve formulování silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb pro vývoj Jihomoravského kraje v návrhovém období nového programu.

Celá analytická část koncepce vhodně přispívá k pochopení vzájemných souvislostí, které vedly ke konečnému znění nového programového dokumentu.

6.2 Hodnocení návrhové části koncepce

PRJMK vychází z vize a cílů SRJMK a v následujícím 4letém období usiluje o jejich plnění. Mění ovšem důraz na jednotlivá témata a volí nové cesty k plnění cílů. V rámci koordinační role PRJMK často přímo odkazuje na různé realizační koncepce kraje. V tématech aktuálně upravených těmito koncepcemi má příslušné opatření podobu odkazu na koncepci se zdůrazněním jejich nejdůležitějších témat.

Důležitým východiskem pro tvorbu konceptu návrhové části bylo Programové prohlášení „Rady Jihomoravského kraje pro volební období 2016–2020“ schválené usnesením č. 922/17/R14 dne 22. 3. 2017.

V úvodní části PRJMK je obsažen přehled priorit a opatření a zachycení jejich vazeb na SRJMK 2020 a také na aktuální realizační koncepci.

Aktivity PRJMK jsou rozčleněny do 13 opatření řešících 4 priority. U každé aktivity je uvedena řada realizačních informací. V závěru je zařazen přehled aktivit výrazněji rozvíjejících prvky SMART regionu a aktivit významněji řešících rozvoj okrajových regionů. Informace týkající se financování jsou potom seskupeny ve finančním plánu.

Návrhová část koncepce, tedy návrh PRJMK je členěna na dvě základní části

- ▶ Rámec návrhové části, kde jsou uvedeny vize cíle Jihomoravského kraje dle Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020 převzaté do PRJMK a přehled vzájemných vazeb mezi zastřešující koncepcí tj. Strategií rozvoje JMK 2020 a přehled vazeb PRJMK vůči horizontálním tématům oborových krajských strategických dokumentů.
- ▶ Návrh priorit, opatření a aktivit.

Vize a strategické cíle

Vize Jihomoravského kraje dle Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020:

Jihomoravský kraj bude ekonomicky prosperujícím regionem, otevřeným vůči mezinárodním výzvám a impulzům, poskytujícím svým obyvatelům prostor pro kvalitní život.

Vize je založena na 4 pilířích:

- 1. Konkurenceschopnost**
- 2. Sociální soudržnost**
- 3. Infrastruktura**
- 4. Vyvážený rozvoj území kraje**

Výše uvedený rámec potom rozvíjí globální cíle koncepce vycházející ze Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020:

- ▶ Zvýšit konkurenceschopnost regionální ekonomiky v evropském a globálním měřítku prostřednictvím rozvoje znalostní ekonomiky v klíčových/strategických odvětvích kraje, vysoké atraktivity regionu pro zahraniční investice a fungujícího segmentu malých a středních firem.
- ▶ Stabilizovat znevýhodněné části kraje z hlediska jejich vybavenosti, ekonomického a sociálního rozvoje a využití krajiny. Stimulovat zvyšování konkurenceschopnosti lokálních ekonomik mimo stabilizovaná území kraje a zastavit trend odchodu mladé a vzdělané populace z těchto území.
- ▶ Zkvalitněním poskytovaných veřejných služeb vytvořit podmínky pro rozvoj všech skupin obyvatel a zvýšit atraktivitu území pro návštěvníky i investory.
- ▶ Vybudovat kvalitní, dostatečně kapacitní a dlouhodobě udržitelnou páteřní dopravní infrastrukturu a zlepšit tak dostupnost území z nadnárodních center ekonomické aktivity i napojení periferních částí regionu na centrum.

Pořadí priorit kraje odráží palčivost a návaznost řešení jednotlivých problémů kraje. Významnou roli v jejich nastavení sehrály i názory jednotlivých klíčových aktérů. Nedořešené infrastrukturní (zejména dopravní)

záležitosti kraje podvazují rozvoj ve všech dalších oblastech. S ohledem na dostupnost jednotlivých částí kraje a sídelní strukturu dochází k rozrůzněni dostupnosti a kvality veřejných a tržních služeb s vlivem na populační vývoj. K tomu se přidávají negativní dopady klimatických změn.

Průřezově v rámci všech priorit jsou řešeny potřeby rozvoje okrajových území kraje a uplatnění „inteligentních“ řešení (koncept Smart region). Smart region („Inteligentní region“) je rozvojovým konceptem, který se opírá o využití moderních technologií s cílem zlepšit kvalitu života a zefektivnit správu věcí veřejných. Nejširší uplatnění tento koncept nalézá v oblasti energetiky a v oblasti dopravy, které lze efektivněji řešit nasazením vhodných informačních a komunikačních technologií (ICT). Dále je aplikován např. v oblasti vodohospodářství, odpadového hospodářství, e-gouvernementu či krizového řízení.

Jednotlivé priority jsou potom rozpracovány do 13 opatření a 69 aktivit rozvíjejících způsoby jakými dosáhnout definovaných cílů. Každá aktivita obsahuje definování cíle, popis aktivity, způsob zapojení kraje, identifikaci realizátora a spolupracujících subjektů, garanta realizace a vazby na analytickou část, SWOT analýzu a ostatní opatření. Dále je navržen indikátor pro monitoring uplatňování opatření, možné zdroje financování a stupeň priority, resp. důležitosti opatření.

Tato kapitola PRJMK je z hlediska Vyhodnocení vlivů na životní prostředí klíčová, neboť právě návrh strategických opatření promítnuty do jednotlivých aktivit a základního strategického rámce pro realizaci konkrétních projektů generuje potenciální možnost ovlivnění životního prostředí. Z tohoto důvodu je návrh jednotlivých priorit, opatření a aktivit podroben vyhodnocení vůči zvolenému referenčnímu rámci viz následující podkapitola.

Finanční plan, který je poslední kapitolou návrhové části bude aktualizován vždy podle schváleného rozpočtu kraje pro každý rok. Jedná se o přehledovou tabulku předpokládaných finančních prostředků v roce 2018 dle aktivit PRJMK. Tabulka bude syntézou údajů uvedených ve specifikaci jednotlivých aktivit. Budou provedeny součty za jednotlivá opatření a priority.

Způsob jakým je návrhová část koncepce sestavena je podle názoru zpracovatele SEA přehledný, účelný, jednoznačný, usnadňující práci s dokumentem pro nezainteresované uživatele.

6.2.1 Metoda hodnocení návrhové části koncepce

Pro zjištění, zda a jakým způsobem může návrh Programu rozvoje Jihomoravského kraje mít při realizaci závažné vlivy na životní prostředí, bylo provedeno hodnocení navržených priorit rozpracovaných do opatření a jednotlivých cílů opatření vzhledem k referenčním cílům ochrany životního prostředí, tj. zda a jakým způsobem budou strategické cíle naplňovány pomocí navrhovaných specifických cílů a aktivit resp. projektů přispívat či nikoliv k naplňování referenčních cílů. Pro hodnocení bylo použito následující stupnice:

stupnice významnosti vlivů na ŽP

+2	potenciálně významný pozitivní vliv (velkého rozsahu) opatření na referenční cíl
+1	potenciálně pozitivní (přímý či nepřímý, lokální) vliv opatření na daný referenční cíl
0	zanedbatelný nebo komplikovaně zprostředkovatelný potenciální vliv (velmi malý rozsah)
- 1	potenciálně negativní vliv opatření na daný referenční cíl (přímý či nepřímý, lokální)
- 2	potenciálně významný negativní vliv opatření na daný referenční cíl (velkého rozsahu)
?	nebyla identifikována potenciální vazba mezi referenčním cílem a navrhovaným opatřením

rozsah vlivu

B	bodový (působící v místě realizovaného opatření)
L	lokální (působící v rámci širšího území např. v rozsahu správního území obce)
R	regionální (působící na území 2 a více obcí)

časový horizont působení

kp	krátkodobé působení vlivu resp. působení občasně
dp	dlouhodobé působení vlivu resp. působení kontinuální

Identifikace spolupůsobení vlivu

K	kumulativní působení vzhledem k již existujícím nebo uvažovaným záměrům, opatřením, resp. známým vlivům jiných aktivit na PRJMK nezávislých
S	synergické působení vzhledem k již existujícím resp. uvažovaným záměrům, opatřením, resp. známým vlivům jiných aktivit na PRJMK nezávislých

Stupnice významnosti spolupůsobení vlivu

	potenciálně mírně negativní vliv s kumulativním resp. synergickým dopadem mezi navrhovaným opatřením resp. stávajícím a navrhovaným využitím souvisejícího území, odpovídá pomyslné hodnotě -1 míry kumulativního resp. synergického vlivu
	potenciálně významný negativní vliv s kumulativním resp. synergickým dopadem mezi navrhovaným opatřením resp. stávajícím a navrhovaným využitím souvisejícího území, odpovídá pomyslné hodnotě -2 míry kumulativního resp. synergického vlivu
	nebyla identifikována potenciální vazba s kumulativním resp. synergickým spolupůsobením mezi navrhovaným opatřením resp. stávajícím a navrhovaným využitím souvisejícího území
	potenciálně mírně pozitivní vliv s kumulativním resp. synergickým dopadem mezi navrhovaným opatřením resp. stávajícím a navrhovaným využitím souvisejícího území, odpovídá pomyslné hodnotě +1 míry kumulativního resp. synergického vlivu
	potenciálně významně pozitivní vliv s kumulativním resp. synergickým dopadem mezi navrhovaným opatřením resp. stávajícím a navrhovaným využitím souvisejícího území, odpovídá pomyslné hodnotě +2 míry kumulativního resp. synergického vlivu
	opačný směr působení impaktu v bezprostředním okolí realizace aktivity oproti hodnocení směru kumulativního/synergického vlivu jako celku

Zejména při potenciálně negativním identifikovaném vlivu je součástí hodnocení i komentář v pravém sloupci hodnotící tabulky.

Kumulativní a synergické vlivy

V případech, kde byly identifikovány potenciálně negativní vlivy, bylo dále zkoumáno, jaké další aktivity mohou mít analogické účinky (kumulativní efekt), anebo jiné účinky pozitivního či negativního charakteru, které mohou vliv daného opatření zesilovat (synergický efekt). Hodnocení kumulativních a synergických vlivů je zahrnuto do hodnocení vlivu a charakteru vlivu. Zjištěné kumulace resp. synergismus byly v hodnotících tabulkách označeny indexy K a S (viz výše). Kumulativní a synergické vlivy jsou v případech, kde je to relevantní komentovány jednak v komentářích u jednotlivých sledovaných referenčních cílů, jednak v kapitole 6.4.

6.2.2 Hodnocení strategických cílů, opatření a aktivit PRJMK 2018-2021

Pořadí priorit kraje odráží palčivost a návaznost řešení jednotlivých problémů kraje. Významnou roli v jejich nastavení sehrály i názory jednotlivých klíčových aktérů. Nedořešené infrastrukturní (zejména dopravní) záležitosti kraje podvazují rozvoj ve všech dalších oblastech. S ohledem na dostupnost jednotlivých částí kraje a sídelní strukturu dochází k rozrůznění dostupnosti a kvality veřejných a tržních služeb s vlivem na populační vývoj. K tomu se přidávají negativní dopady klimatických změn.

Průřezově v rámci všech priorit jsou řešeny potřeby rozvoje okrajových území kraje a uplatnění „inteligentních“ řešení (koncept Smart region). Smart region („Inteligentní region“) je rozvojovým konceptem, který se opírá o využití moderních technologií s cílem zlepšit kvalitu života a zefektivnit správu věcí veřejných. Nejširší uplatnění tento koncept nalézá v oblasti energetiky a v oblasti dopravy, které lze efektivněji řešit nasazením vhodných informačních a komunikačních technologií (ICT). Dále je aplikován např. v oblasti vodohospodářství, odpadového hospodářství, e-gouvernementu či krizového řízení.

Níže jsou uvedeny obecné předpoklady vlivu na životní prostředí dle charakteru předkládané koncepce a specifik řešeného území vzhledem k aktuální verzi návrhové části koncepce. Míra vlivu Programu na jednotlivé složky životního prostředí a veřejné zdraví bude především závislá na konkrétních navrhovaných opatřeních a aktivitách a jejich územním průmětu. Cílem strategie je nalézt opatření a aktivity, které bude vhodné podpořit a které povedou k optimalizaci regionálního rozvoje Jihomoravského kraje.

Priorita 1 DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY							
Opatření 1.1: Podpora přípravy a realizace klíčových dopravních staveb							
Aktivity: 1.1.1 Podpora výstavby D43 1.1.2 Podpora výstavby D52 1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb 1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí 1.1.5 Podpora zásadní modernizace páteřní železniční infrastruktury							
Specifikace aktivit: 1.1.1 Podpora výstavby D43 - cílem je dosáhnout zahájení výstavby D43. Náplní aktivy je volba trasy v návaznosti na výběr varianty v aktualizaci Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje (ZÚR JMK), prosazení co nejdřívějšího zahájení stavby, komplexní podpora výstavby s ohledem na vyjednávací možnosti a kompetence kraje. 1.1.2 Podpora výstavby D52 – cílem je dokončit výstavbu D52 a zajistit dálniční spojení s Vídní. Náplní aktivy v rámci tohoto Programu je prosazení co nejdřívějšího zahájení stavby, komplexní podpora výstavby s ohledem na vyjednávací možnosti a kompetence kraje. 1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb - Cílem je zlepšit dopravní dostupnost kraje. Náplní aktivy je podpora výstavby D55, zkapacitnění D1 a D2 v brněnské aglomeraci, modernizace silnice I/53 apod. Vytváření sítě migračních koridorů a nadzemních i podzemních ekoduktů, tvorba izolační zeleně kolem cest. 1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí – Cílem je snížit množství automobilů v projíždějících intravilány obcí. Náplní aktivy je podpora dostavby obchvatu Znojma a zahájení stavby obchvatu Břeclavi, budování silničních obchvatů dalších měst a obcí (např. Hodonín, Mikulov, Bučovice), podpora projektů, které přispějí k maximálnímu vyvedení dálkové tranzitní dopravy nejen z města Brna, ale i ostatních měst a obcí (odvedení kamionové dopravy směřující k hraničnímu přechodu Hodonín – Holíč z centra města Hodonín na hraniční přechod Sudoměřice – Skalica), podpora a opatření maximálního omezení tranzitní dopravy na silnicích II. a III. třídy. Vyloučení průjezdu kamionové dopravy centrem města Hodonín. Protihluková opatření u komunikací s vydaným časově omezeným povolením provozu. 1.1.5 Podpora zásadní modernizace páteřní železniční infrastruktury – Cílem je zlepšit dopravní dostupnost kraje v rámci střední Evropy. Náplní aktivy je spolupráce na modernizaci s ohledem na TEN-T i s ohledem na IDS a rozvoj okrajových regionů, stanovení uspořádání železničního uzlu Brno s ohledem na priority rozvoje kraje. Podpora systému rychlé železnice, zahrnující výstavbu vysokorychlostních tratí v úseku Praha – Brno – Ostrava / Břeclav s napojením na Rakousko a Slovensko. Podpora modernizace železničního uzlu Brno a tratě Brno – Česká Třebová. Podpora modernizace tratě Brno – Přerov.							
Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení					Komentář
		1.1.1	1.1.2	1.1.3	1.1.4	1.1.5	
1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	+2R/- 1B/dp/K	+2R/- 1B/dp/K	+2R/- 1B/dp/K	+2R/- 1B/dp/K	+2R/- 1B/dp/S	S výjimkou aktivity 1.1.5 mají všechny navrhované aktivity za cíl budování a rekonstrukce silniční infrastruktury s cílem zlepšení dopravní situace v kraji, která je jedním ze základních problémů ovlivňujících životní prostředí v regionu. Budování silniční infrastruktury se pravděpodobně projeví mírně negativně z hlediska absolutního zvýšení intenzit dopravy, na druhou stranu dochází k obnově vozového parku a v rámci aktivity 1.1.5 a aktivit v Opatření

							<p>1.2. dojde k podpoře rozvoje hromadné dopravy, a tím i relativnímu snížení IAD s pozitivním vlivem na snížení emisí znečišťujících látek. Podpora rozvoje dopravní infrastruktury tak, jak je navrhována prostřednictvím podpory vybudování a zkapacitnění páteřní sítě komunikací zejména v klíčových dopravních uzlech kraje, které jsou nejvíce zatíženy z hlediska dopravních externalit, bude mít významný pozitivní vliv na snížení imisního zatížení v hustě osídlených územích, a tím i snížení počtu obyvatel v území zatížených nadlimitním působením znečišťujících látek. Nicméně lokálně, zejména v uzlových bodech, bude bezesporu docházet i k územní koncentraci dopravních staveb, resp. k umístění kapacitních komunikací do území zatím relativně nezatížených z hlediska znečištění ovzduší, a tím i k dalšímu zatížení obyvatel přímo dotčených území. Z tohoto pohledu tak lze očekávat jak pozitivní vlivy navrhovaných aktivit, především v kontextu stavu znečištění ovzduší na území celého kraje, tak i negativními vlivy v bezprostředním okolí nově budovaných komunikací lokálně s kumulativním resp. synergickým spolupůsobením ostatních již existujících dopravních staveb. V tomto kontextu je třeba upozornit, že z hlediska platné legislativy i rozhodnutí soudních orgánů nelze do již nadlimitně zatíženého území umísťovat záměry, které zvýší imisní resp. hlukové zatížení v území, prakticky tedy nebude k umístění takových záměrů do nadlimitně zatížených území docházet. Součástí opatření je rovněž výsadba doprovodné zeleně podél stávajících i nových komunikací a budování opatření pro propustnost dopravních staveb, což je jedním z možných kompenzačních opatření pro snižování imisní zátěže v okolí dopravních staveb.</p>
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	+2R/- 1B/dp/K	+2R/- 1B/dp/K	+2R/- 1B/dp/K	+2R/- 1B/dp/K	+2R/- 1B/dp/S	<p>S výjimkou aktivity 1.1.5 mají všechny navrhované aktivity za cíl budování a rekonstrukce silniční infrastruktury s cílem zlepšení dopravní situace v kraji, která je jedním ze základních problémů ovlivňujících životní prostředí. Budování silniční infrastruktury se pravděpodobně projeví mírně negativně z hlediska absolutního zvýšení intenzit dopravy, na druhou stranu dojde k výstavbě a rekonstrukcím silnic a kolejových tratí s použitím protihlukových opatření a v rámci aktivity 1.1.5 a aktivit v Opatření 1.2. dojde k podpoře rozvoje hromadné dopravy, a tím i relativnímu snížení IAD s dalším generovaným pozitivním vlivem na snížení hlukové zátěže. Podpora rozvoje dopravní infrastruktury tak, jak je navrhována prostřednictvím podpory vybudování a zkapacitnění páteřní sítě komunikací zejména v klíčových dopravních uzlech kraje, které jsou nejvíce zatíženy z hlediska dopravních externalit bude mít významný pozitivní vliv na snížení hlukového zatížení v hustě osídlených územích, a tím i snížení počtu obyvatel v území zatížených nadlimitním působením hluku. Nicméně lokálně, zejména v uzlových bodech, bude bezesporu docházet i k územní koncentraci</p>

							<p>dopravních staveb, resp. k umístění kapacitních komunikací do území zatím relativně nezatížených z hlediska intenzit dopravy, a tím i k dalšímu zatížení obyvatel přímo dotčených území. Z tohoto pohledu tak lze očekávat jak pozitivní vlivy navrhovaných aktivit, především v kontextu snížení počtu obyvatel vystavených nadlimitní hlukové zátěži na území celého kraje, tak i negativními vlivy v bezprostředním okolí nově budovaných komunikací lokálně s kumulativním resp. synergickým spolupůsobením ostatních již existujících nebo připravovaných dopravních staveb. V tomto kontextu je třeba upozornit, že z hlediska platné legislativy i rozhodnutí soudních orgánů nelze do již nadlimitně zatíženého území umísťovat záměry, které dále zvýší imisní resp. hlukové zatížení v území, prakticky tedy nebude k umístění takových záměrů do nadlimitně zatížených území docházet. Součástí opatření je rovněž výsadba doprovodné zeleně podél stávajících i nových komunikací a budování opatření pro prostupnost dopravních staveb, což je jedním z možných kompenzačních opatření pro snižování imisní zátěže v okolí dopravních staveb.</p>
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinnotvorná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	-	-	-	Bez vlivu na tento referenční cíl.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	-	Bez vlivu na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	-	Ze strategického hlediska bez vlivu na tento referenční cíl. Všechny dopravní stavby musí být vybaveny prostředky pro zachycení úniků ropných látek. Tato skutečnost je řešena na úrovni konkrétních projektových řešení jednotlivých staveb v rámci navazujících povolovacích řízení.
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	V případě realizace nových dopravních staveb lze očekávat střety s ekologicky významnými segmenty krajiny a zásah do krajinného rázu území. Tato problematika je řešena na úrovni procesů směřujících k výběru trasy jednotlivých dopravních staveb v rámci územního plánování (ZÚR, ÚP obcí) a povolovacích řízení jednotlivých staveb (EIA). Součástí opatření je rovněž výsadba doprovodné zeleně podél stávajících i nových komunikací a budování opatření pro prostupnost dopravních staveb pro živočichy.

5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejich funkcí	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	V případě realizace nových dopravních staveb lze očekávat relativně významné zábory ZPF. Tato problematika je řešena na úrovni procesů směřujících k výběru trasy jednotlivých dopravních staveb v rámci územního plánování (ZÚR, ÚP obcí) a povolenacích řízení jednotlivých staveb (EIA).
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	V případě realizace nových dopravních staveb lze očekávat střety s ekologicky významnými segmenty krajiny a zásah do krajinného rázu území. Tato problematika je řešena na úrovni procesů směřujících k výběru trasy jednotlivých dopravních staveb v rámci územního plánování (ZÚR, ÚP obcí) a povolenacích řízení jednotlivých staveb (EIA).
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-1/B/kp	-1/B/kp	-1/B/kp	-1/B/kp	-1/B/kp	Každá stavební aktivita znamená zvýšenou spotřebu surovin a produkci odpadů.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-1/B/kp	-1/B/kp	-1/B/kp	-1/B/kp	-1/B/kp	Každá stavební aktivita znamená zvýšenou spotřebu surovin a produkci odpadů.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	-	-	-	-	-	Bez vlivu na tento referenční cíl.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	+2R/-1B/dp/K	+2R/-1B/dp/K	+2R/-1B/dp/K	+2R/-1B/dp/K	+2R/-1B/dp/S	S výjimkou aktivity 1.1.5 mají všechny navrhované aktivity za cíl budování a rekonstrukce silniční infrastruktury s cílem zlepšení dopravní situace v kraji, která je jedním ze základních problémů ovlivňujících životní prostředí. Budování silniční infrastruktury se pravděpodobně projeví mírně negativně z hlediska absolutního zvýšení intenzit dopravy, na druhou stranu dochází k obnově vozového parku a v rámci aktivity 1.1.5 a aktivit v Opatření 1.2. dojde k podpoře rozvoje hromadné dopravy, a tím i relativnímu snížení IAD s pozitivním vlivem na snížení intenzit dopravy v dopravně nejzatíženějších územích především v centrech měst. Podpora rozvoje dopravní infrastruktury tak, jak je navrhována prostřednictvím podpory vybudování a zkapacitnění páteřní sítě komunikací a budování obchvatů zejména v klíčových dopravních uzlech kraje, které jsou nejvíce zatíženy z hlediska dopravních externalit, bude mít zprostředkovaně pozitivní vliv na snížení externalit spojených s dopravou v hustě osídlených územích včetně zvýšení bezpečnosti. Nicméně lokálně, zejména v uzlových bodech, bude bezesporu docházet i k územní koncentraci dopravních staveb, resp. k umístění kapacitních komunikací do území zatím relativně nezatížených z hlediska znečištění ovzduší a hlukové zátěže, a tím i k dalšímu zatížení obyvatel přímo dotčených území. Z tohoto

							<p>pohledu tak lze očekávat jak pozitivní vlivy navrhovaných aktivit, především v kontextu zlepšení kvality bydlení na území celého kraje, tak i k negativním vlivům v bezprostředním okolí nově budovaných komunikací lokálně s kumulativním resp. synergickým spolupůsobením ostatních již existujících nebo připravovaných dopravních staveb. Součástí opatření je rovněž výsadba doprovodné zeleně podél stávajících i nových komunikací a budování opatření pro prostupnost dopravních staveb, což je jedním z možných kompenzačních opatření pro snižování vlivu dopravních staveb na životní prostředí. Součástí nových resp. rekonstrukcí stávajících dopravních staveb budou rovněž protihluková opatření.</p>
--	--	--	--	--	--	--	---

Prověření konkrétního trasování a volby technického řešení průchodu dopravních staveb územím jsou předmětem řešení na úrovni územního plánování (ZÚR a její aktualizace a ÚP obcí a jejich SEA) a prověření vlivů konkrétního technického řešení stavby na životní prostředí (SEA).

Priorita 1 DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY

Opatření 1.2: Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti

Aktivity:

- 1.2.1 Spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti dopravy
- 1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic
- 1.2.3 Realizace Plánu dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021
- 1.2.4 Pořízení nových vlakových jednotek pro regionální dopravu
- 1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK
- 1.2.6 Prosazování modernizací další železniční infrastruktury s ohledem na potřeby IDS JMK
- 1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy
- 1.2.8 Realizace Koncepce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023
- 1.2.9 Podpora rozvoje ekologických způsobů automobilové dopravy a elektromobility
- 1.2.10 Podpora dopravní výchovy a osvěty

Specifikace aktivit:

1.2.1 Spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti dopravy – cílem je omezit kolize v oblasti dopravní dostupnosti a obslužnosti prostřednictvím spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti navazujících oprav obecní dopravní infrastruktury, spolupráce při řešení dopravních problémů obcí (nadměrná dopravní zátěž, nedodržování pravidel provozu) a operativní realizace neinvestičních řešení. Zlepšování dopravních provázaností k zajištění udržitelné mobility. Koordinace rozvoje dopravní telematiky.

1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic – cílem je zlepšit stav silnic v majetku kraje prostřednictvím postupné modernizace celé sítě krajských silnic, opravy silnic a mostů, přednostní odstraňování havarijních stavů, opatření ke zvyšování bezpečnosti provozu.

1.2.3 Realizace Plánu dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021 a jejím prostřednictvím zkvalitnění dopravní obslužnosti v kraji.

1.2.4 Pořízení nových vlakových jednotek pro regionální dopravu – bude realizován projekt v rámci něž dojde k nákupu nových železničních jednotek a jejich následnému pronájmu vybranému dopravci za účelem zlepšení kvality železniční dopravy v kraji.

1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK prostřednictvím realizace dalších přestupních uzlů IDS JMK včetně systémů P+R (Park & Ride), B+R (Bike & Ride); rozvoj elektronických odbavovacích, řídicích a informačních systémů v dopravě (dopravní telematika); zapojení kraje do koordinace systému parkování v návaznosti na IDS JMK („chytré parkování“), ekologizace IDS JMK, spolupráce s obcemi v oblasti zefektivnění fungování IDS JMK včetně budování parkovišť P+R a jejich vzájemné kompatibility a podpory informovanosti o nabídce dopravních služeb na Baťově kanále.

1.2.6 Prosazování modernizací další železniční infrastruktury s ohledem na potřeby IDS JMK prostřednictvím zařazení severojižního kolejového diametru v Brně do systému regionální dráhy, podpory modernizace a elektrifikace železniční tratě Brno – Zastávka u Brna – Náměšť nad Oslavou, podpory výstavby a modernizace krátkých regionálních tratí (Hustopeče, Židlochovice a Boskovice) a prosazování další přípravy modernizace a elektrizace tratí Blažovice – Veselí n.M., Střelice – M. Krumlov/Ivančice, Tišnov – Nedvědice, dokončení revitalizace Břeclav – Znojmo. Podpora řešení kapacity tratí zaústěných do uzlu Brno.

1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy s cílem zvýšit počet leteckých linek a počet leteckých spojů z brněnského letiště, prostřednictvím podpory rozvoje letecké dopravy v Brně ve spolupráci s městem Brnem s možností řešení adekvátních kompenzací pro obce, zasažené rozvojem letecké dopravy. Podpora posílení spojení na letiště Mnichov, které bude fungovat jako hlavní uzel Jihomoravského kraje pro návazné cestování leteckou dopravou do dalších destinací.

1.2.8 Realizace Koncepce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023 s cílem zvýšení podílu cyklo dopravy.

1.2.9 Podpora rozvoje ekologických způsobů automobilové dopravy a elektromobility s cílem zlepšit podmínky pro elektromobilitu. Náplní aktivita je analýza stávající situace v kraji, podpora rozvoje sítě dobíjecích a plnicích stanic, spolupráce se zřizovateli infrastruktury pro elektromobilitu. Podpora budování infrastruktury pro elektrokola (zejména na cyklisty hojně využívaných trasách, např. Moravské vinařské stezky). Rozvoj synergických efektů s infrastrukturou pro veřejnou dopravu (např. umístění dobíjecích stanic ve vazbě na P+R, B+R).

1.2.10 Podpora dopravní výchovy a osvěty s cílem zlepšit dopravní chování obyvatel kraje prostřednictvím podpory dopravní výchovy na školách, veřejných osvětových akcí, zájmové činnosti, realizace potřebné infrastruktury.

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení										Komentář
		1.2.1	1.2.2	1.2.3	1.2.4	1.2.5	1.2.6	1.2.7	1.2.8	1.2.9	1.2.10	
1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	-	+1/B/dp	+1/R/kp	+1/R/kp	+1/R/dp	-1/R/dp	-1/L/dp	+1/R/kp	+1/R/dp	-	<p>Opatření obsahuje jak měkké organizační aktivity (1.2.1, 1.2.10) a aktivity realizované prostřednictvím oborových koncepcí s vlastní SEA (1.2.3, 1.2.8) bez bezprostředního vlivu na životní prostředí, tak i aktivity směřující k rozvoji především hromadné dopravy a zlepšení dopravní infrastruktury.</p> <p>Potenciálně negativní vliv na kvalitu ovzduší byl identifikován především v případě aktivity 1.2.7 směřující k podpoře rozvoje letecké dopravy v Brně s negativním dopadem do zvýšení emisí, jejichž je letecká doprava</p>

												<p>významným producentem, a tím i zhoršení imisní zátěže.</p> <p>Rekonstrukce silniční infrastruktury bude mít spíše mírně pozitivní vliv na zlepšení kvality ovzduší z hlediska zlepšení stavu komunikací a snížení emisí především prachu.</p> <p>U ostatních aktivit byly identifikovány pozitivní vlivy na kvalitu ovzduší především vzhledem k podpoře rozvoje hromadné a bezmotorové dopravy, a tím i relativnímu snížení IAD s pozitivním vlivem na snížení emisí znečišťujících látek.</p>
1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	+1/B/dp	+1/R/kp	+1/L/kp	+1/B/dp	-1/L/dp	+1/L/dp	+1/R/kp	+1/R/dp	-	<p>Opatření obsahuje jak měkké organizační aktivity (1.2.1, 1.2.10) a aktivity realizované prostřednictvím oborových koncepcí s vlastní SEA (1.2.3, 1.2.8) bez bezprostředního vlivu na životní prostředí, tak i aktivity směřující k rozvoji především hromadné dopravy a zlepšení dopravní infrastruktury.</p> <p>Potenciálně negativní vliv na hlukovou zátěž území byl identifikován především v případě aktivity 1.2.7 směřující k podpoře rozvoje letecké dopravy v Brně s negativním dopadem do zvýšení emisí hluku, jejichž je letecká doprava významným producentem. V rámci tohoto opatření by mělo dojít k prověření účinnosti ochranného hlukového pásma letiště vzhledem k vyšší intenzitě využití letiště a případně k vyhlášení rozšířeného hlukového ochranného pásma letiště Brno.</p> <p>Rekonstrukce silniční infrastruktury bude mít spíše mírně pozitivní vliv na zlepšení stavu komunikací a snížení emisí hluku v důsledku zlepšení plynulosti dopravy a předpokladu použitých hlukově nízkoemisních materiálů při rekonstrukcích silnic.</p> <p>U ostatních aktivit byly identifikovány pozitivní vlivy na snížení hlukové zátěže především vzhledem k podpoře rozvoje hromadné a bezmotorové dopravy, a tím i relativnímu snížení IAD s pozitivním vlivem na snížení emisí hluku.</p>	

2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinotvorná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	-	-	-	-	-1/B/dp	-	-	-	Letecká doprava je jedním z největších producentů skleníkových plynů.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Bez vlivu na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Ze strategického hlediska bez vlivu na tento referenční cíl. Všechny dopravní stavby musí být vybaveny prostředky pro zachycení úniků ropných látek. Tato skutečnost je řešena na úrovni konkrétních projektových řešení jednotlivých staveb v rámci navazujících povolenacích řízení.
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-	-1/B/dp	-	-	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-	-	-	V případě realizace nových a místně i rekonstrukcí či zkapacitňování stávajících dopravních staveb včetně cyklostezek a parkovišť P+R lze očekávat střety s ekologicky významnými segmenty krajiny a zásah do krajinného rázu území. Tato problematika je řešena na úrovni procesů směřujících k výběru trasy a způsobu realizace jednotlivých dopravních staveb v rámci územního plánování (ZÚR, ÚP obcí) a povolenacích řízení jednotlivých staveb (EIA), kde budou řešeny i konkrétní dopady jednotlivých projektů na životní prostředí a veřejné zdraví.
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábovy ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejích funkcí	-	-1/B/dp	-	-	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-	-	-	V případě realizace nových a místně i rekonstrukcí či zkapacitňování stávajících dopravních staveb včetně cyklostezek a parkovišť P+R lze očekávat nové zábovy ZPF resp. PUPFL. Tato problematika je řešena na úrovni procesů směřujících k výběru trasy a způsobu realizace jednotlivých dopravních staveb v rámci územního plánování (ZÚR, ÚP obcí) a povolenacích řízení jednotlivých staveb (EIA), kde budou řešeny i konkrétní dopady jednotlivých projektů na ZPF resp. PUPFL.

	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-1/B/dp	-	-	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-	-	-	V případě realizace nových a místně i rekonstrukcí či zkapacitňování stávajících dopravních staveb včetně cyklostezek a parkovišť P+R lze očekávat střety s ekologicky významnými segmenty krajiny a zásah do krajinného rázu území. Tato problematika je řešena na úrovni procesů směřujících k výběru trasy a způsobu realizace jednotlivých dopravních staveb v rámci územního plánování (ZÚR, ÚP obcí) a povolenacích řízení jednotlivých staveb (EIA), kde budou řešeny i konkrétní dopady jednotlivých projektů na životní prostředí a veřejné zdraví.
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-1/B/dp	-	-	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-	-	-	Každá stavební aktivita znamená zvýšenou spotřebu surovin a produkci odpadů.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-	-1/B/dp	-	-	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-	-	-	Každá stavební aktivita znamená zvýšenou spotřebu surovin a produkci odpadů.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání			+1/R/dp	+1/R/dp	+1/R/dp	+1/R/dp	+1/R/dp	-	+1/R/dp	+1/R/dp	Podpora využití hromadné a bezmotorové dopravy prostřednictvím zlepšení informovanosti a komfortu využití této dopravy bude mít spolu s osvětou v rámci dopravní výchovy pozitivní vliv na tento referenční cíl
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	+1/B/dp	+1/B/dp	+1/B/dp	+1/L/kp	+1/B/dp	+1/B/dp	-1/L/dp	+1/B/dp	+1/R/dp	-	<p>Potenciálně negativní vliv na hlukovou zátěž území byl identifikován v případě aktivity 1.2.7 směřující k podpoře rozvoje letecké dopravy v Brně s negativním dopadem do zvýšení emisí hluku a znečištění ovzduší, jejichž je letecká doprava významným producentem. Podmínkou tohoto opatření by mělo být vyhlášení rozšířeného hlukového ochranného pásma letiště Brno.</p> <p>Rekonstrukce silniční infrastruktury bude mít spíše mírně pozitivní vliv na zlepšení stavu komunikací a snížení emisí hluku a znečištění ovzduší a zvýšení bezpečnosti dopravy.</p> <p>U ostatních aktivit byly identifikovány pozitivní vlivy na</p>

						technologii bez přímého vlivu na kvalitu ovzduší.
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	-	-	Opatření obsahuje jak měkké organizační aktivity (1.3.4) a aktivity realizované prostřednictvím oborových koncepcí s vlastní SEA (1.3.2, 1.3.1) bez bezprostředního vlivu na životní prostředí, tak i aktivity směřující k rozvoji především technické infrastruktury vodovodů a kanalizací a informačních technologií bez přímého vlivu na hlukovou zátěž území.
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	+2/R/dp/S	-	Efektivní hospodaření s dešťovými vodami bude mít významně pozitivní vliv na snížení rizik spojených s následky klimatických změn.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	+2/R/dp	+2/R/dp	+2/R/dp	-	Realizace opatření pro ochranu vodních zdrojů a zlepšení hospodaření s odpadními vodami bude mít přímý pozitivní vliv na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	+2/R/dp	+2/R/dp	+2/R/dp	-	Realizace opatření pro ochranu vodních zdrojů a zlepšení hospodaření s odpadními vodami bude mít přímý pozitivní vliv na tento referenční cíl
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-	V případě realizace vodohospodářské infrastruktury a malých vodních nádrží lze lokálně očekávat střety s ekologicky významnými segmenty krajiny. Tato problematika je řešena na úrovni procesů směřujících k výběru lokalizace (ÚP obcí) a povolovacích řízení jednotlivých staveb (EIA), kde budou řešeny i konkrétní dopady jednotlivých projektů na přírodu a krajinu včetně druhové ochrany.
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejich funkcí	-1/B/dp	-1/B/dp	-1/B/dp	-	V případě realizace vodohospodářské infrastruktury a malých vodních nádrží lze lokálně očekávat zábor ZPF resp. PUPFL. Tato problematika je řešena na úrovni procesů směřujících k výběru lokalizace (ÚP obcí) a povolovacích řízení jednotlivých staveb (EIA), kde budou řešeny i konkrétní dopady jednotlivých projektů na ZPF/PUPFL.
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-	-1/+1/B/dp	-	V ojedinělých případech lze v důsledku realizace vodohospodářské infrastruktury a malých vodních nádrží lokálně očekávat střety s estetickými charakteristikami území. Tato problematika je řešena na úrovni procesů směřujících k výběru lokalizace (ÚP obcí) a povolovacích řízení jednotlivých staveb (EIA), kde budou řešeny i konkrétní dopady jednotlivých projektů na

						krajinný ráz, pokud k tomu bude reálný důvod. V řadě případů naopak realizace malých vodních nádrží může přispět k diferenciaci krajinného obrazu a zlepšení estetických kvalit území.
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	-1/+1/B/dp	-	Každá stavební aktivita znamená zvýšenou spotřebu surovin a produkci odpadů.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-	-	-1/+1/B/dp	-	Každá stavební aktivita znamená zvýšenou spotřebu surovin a produkci odpadů.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.

Priorita 2 ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL

Opatření 2.1: Rozvoj vzdělávacího systému

Aktivity:

2.1.1 Realizace Dlouhodobého záměru vzdělávání JMK a Krajského akčního plánu JMK

2.1.2 Realizace Konceptce podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020

2.1.3 Monitoring projektů EU v oblasti vzdělávání

2.1.4 Zlepšení stavu budov škol

Specifikace aktivit:

2.1.1 Realizace Dlouhodobého záměru vzdělávání JMK a Krajského akčního plánu JMK s cílem zlepšit fungování a výstupy základního a středního školství v kraji.

2.1.2 Realizace Konceptce podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020 s cílem implementovat v Jihomoravském kraji cíle stanovené v národní Konceptci podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020

2.1.3 Monitoring projektů EU v oblasti vzdělávání s cílem posílit koordinaci a návaznosti rozvojových projektů v oblasti vzdělávání

2.1.4 Zlepšení stavu budov i areálů škol s cílem zlepšit hmotné zázemí pro činnost škol. Aktivita bude naplňována prostřednictvím postupné opravy/rekonstrukce/modernizace budov škol a školních areálů. Inicie prodeje budov, které nejsou dlouhodobě využívány a jejichž provoz a údržba zbytečně zatěžují rozpočet kraje; změna vlastnictví těch budov, ve kterých jsou krajská školská zařízení v nevýhodném nájmu. Pasportizace

školských budov v regionu a nastavení spravedlivého systém přerozdělování odpisů mezi jednotlivé školy. Ekologizace provozu.						
Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení				Komentář
		2.1.1	2.1.2.	2.1.3	2.1.4	
1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinnotvorná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejích funkcí	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.

7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.

Priorita 2 ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL

Opatření 2.2: Zkvalitňování sociálního prostředí kraje

Aktivity:

2.2.1 Realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025

2.2.2 Realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK 2018–2020 a souvisejících dokumentů

2.2.3 Realizace Koncepce rodinné politiky JMK na období 2015–2019

2.2.4 Realizace Koncepce prevence kriminality JMK na období 2017–2021

2.2.5 Realizace strategie protidrogové politiky JMK

Specifikace aktivit:

2.2.1 Realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016–2025 s cílem zlepšit využití lidského potenciálu kraje

2.2.2 Realizace Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb v JMK 2018–2020 a souvisejících dokumentů s cílem zlepšit dostupnost a kvalitu sociálních služeb

2.2.3 Realizace Koncepce rodinné politiky JMK na období 2015–2019 s cílem zlepšit podmínky pro život rodin

2.2.4 Realizace Koncepce prevence kriminality JMK na období 2017–2021 zvýšit bezpečnost v kraji

2.2.5 Realizace strategie protidrogové politiky JMK za účelem naplnění cílů strategie protidrogové politiky kraje

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení					Komentář
		2.2.1	2.2.2	2.2.3	2.2.4	2.2.5	

1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejich funkcí	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl

6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	-	-	-	-	-	Aktivity budou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti sociální politiky. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl

Priorita 2 ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL

Opatření 2.3: Zajištění dostupnosti zdravotnické péče

Aktivity:

2.3.1 Posílení informovanosti a hodnocení v oblasti zdravotnické péče

2.3.2 Zlepšení personálního zajištění zdravotnických služeb kraje

2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích

2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví

Specifikace aktivit:

2.3.1 Posílení informovanosti a hodnocení v oblasti zdravotnické péče s cílem optimalizovat síť zdravotnických zařízení a dosáhnout potřebné kvality zdravotní péče ve všech částech kraje. Náplní aktivy je pravidelné vytváření analýz kapacit zdravotnických zařízení a personálního zajištění zdravotních služeb s ohledem na aktuální i výhledové potřeby. Pravidelné hodnocení kvality poskytovaných zdravotních služeb. Úprava lůžkových i personálních kapacit zdravotnických zařízení dle výsledků analýz a hodnocení. Zpracování koncepce zdravotnictví.

2.3.2 Zlepšení personálního zajištění zdravotnických služeb kraje s cílem zvýšit kvalitu lékařského i nelékařského personálu ve zdravotnických zařízeních podporou kvalifikace a vzdělávání.

2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích s cílem zlepšit dostupnost zdravotní péče ve všech částech kraje. Náplní je podpora regionálních subjektů (lékařů i neziskových organizací), metodická podpora, rozšíření

ordinačních hodin, případně i zřízení nových ordinací lékařů – především v těch obcích či regionech, kde zdravotní péče chybí nebo je obtížně dopravně dostupná. Podpora dalšího rozvoje terénních zdravotnických služeb (domácí hospicová péče, zajištění pravidelného drobného ošetření /převazy, injekce apod./). Podpora efektivního provázání terénní sociální a terénní zdravotní péče.

2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví s cílem zlepšit celkový zdravotní stav populace kraje prostřednictvím prohlubování zdravého životního stylu obyvatel, a tím snížit nároky na zdravotní péči. Naplní aktivity je osvěta a zvyšování informovanosti nejen o výhodách zdravého životního stylu, ale i o konkrétních možnostech jeho naplňování (existující preventivní programy, cvičení a další tělovýchovné aktivity, odvykání kouření apod.). Podpora realizace Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí „Zdraví 2020“.

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení				Komentář
		2.3.1	2.3.2.	2.3.3	2.3.4	
1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	1.2 Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinnotvorná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejích funkcí	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.

6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	-	-	-	+2/R/kp	Aktivita 2.3.4 bude mít přímý pozitivní vliv na zlepšení informovanosti o zdravém způsobu života.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.

Priorita 2 ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL

Opatření 2.4 Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity

Aktivity:

2.4.1 Podpora rozvoje kultury a památkové péče

2.4.2 Realizace Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020

2.4.3 Podpora sportovní infrastruktury

2.4.4 Podpora sportování

2.4.5 Vytvoření a realizace koncepce podpory vrcholového sportu

Specifikace aktivit:

2.4.1 Podpora rozvoje kultury a památkové péče s cílem zachovat hmotné a nehmotné kulturní dědictví kraje. Finanční a metodická podpora subjektů působících v oblasti kultury a památkové péče.

2.4.2 Realizace Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020 - Naplňovat cíle stanovené v Koncepci podpory mládeže na období 2014–2020

2.4.3 Podpora sportovní infrastruktury s cílem doplnit a zkvalitnit sportovní infrastrukturu na území kraje vytvořením a renovací zázemí v majetku kraje pro sportovní aktivity.

2.4.4 Podpora sportování s cílem rozšířit možnosti pro sportovní využití obyvatel Jihomoravského kraje, zlepšit výsledky v individuálních sportech, a to prostřednictvím podpory sportování dětí a mládeže, sportovních talentů a sportovců v individuálních sportovních odvětvích a veřejnosti. Zpřístupnění krajských sportovních zařízení veřejnosti, finanční podpory sportovních talentů a sportovců v individuálních sportovních odvětvích a sportovních klubů vychovávajících děti a mládež.

2.4.5 Vytvoření a realizace koncepce podpory vrcholového sportu s cílem zavést v součinnosti s městem Brnem strategické řízení v oblasti podpory vrcholového sportu k udržení reprezentantů v domácím regionu.

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení					Komentář
		2.4.1	2.4.2	2.4.3	2.4.4	2.4.5	
1. Veřejné zdraví	1.1. Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	-	-	-	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	-1/B/dp	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. V případě podpory výstavby nové sportovní infrastruktury je třeba volit vhodné technické řešení tak, aby nedošlo k obtěžování obyvatel v okolí v důsledku provozu sportovních zařízení. To je předmětem posouzení v rámci EIA.
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinnotvorná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	-	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-	-	-1/B/dp	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.

							V případě aktivity 2.4.3 lze očekávat realizaci nové sportovní infrastruktury. Při jejím umístování do území je třeba respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny a vyhnout se územním střetům s ekologicky významnějšími segmenty krajiny resp. biotopy chráněných druhů, včetně možného ovlivnění environmentálně cenných území zvýšenou návštěvností. Tuto skutečnosti je třeba prověřit v rámci posouzení vlivů konkrétních záměrů na životní prostředí (EIA) včetně případného biologického posouzení.
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejích funkcí	-	-	-1/B/dp	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl V případě aktivity 2.4.3 lze očekávat stavební činnost, a tedy lokálně i nové zábory ZPF resp. PUPFL.
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	+2/B/dp	-	+1/-1/B/dp	-	-	Podpora rozvoje kultury a památkové péče bude mít přímý pozitivní vliv na tento referenční cíl. Podpora sportovní infrastruktury může mít v závislosti na realizovaných projektech pozitivní (v případě revitalizace chátrajících sportovních zařízení) i negativní vlivů na krajinný ráz, pokud dojde k realizaci nevhodných dominant s negativním vlivem na estetické kvality území. To je předmětem posouzení z hlediska vlivů konkrétních projektových záměrů na životní prostředí (EIA).
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	-	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl V případě aktivity 2.4.3 lze očekávat stavební činnost, a tedy i zvýšenou spotřebu materiálů a produkci odpadů.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-	-	-	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl V případě aktivity 2.4.3 lze očekávat stavební činnost, a tedy i zvýšenou spotřebu materiálů a produkci odpadů.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	+1/R/kp	-	-	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Podpora rozvoje kultury a památkové péče bude mít přímý pozitivní vliv na zlepšení vzdělanosti a informovanosti obyvatel a jejich odpovědné chování vůči životnímu prostředí.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní	-	-	-	-	-	Aktivity budou většinou naplňovány prostřednictvím vlastních oborových koncepcí v oblasti školství, tělovýchovy a sportu. Pozitivně se projeví především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl

prostředí a veřejné zdraví						
----------------------------	--	--	--	--	--	--

V případě aktivity 2.4.3 lze očekávat realizaci nové sportovní infrastruktury. Při jejím umístování do území je třeba respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny a vyhnout se územním střetům s ekologicky významnějšími segmenty krajiny resp. biotopy chráněných druhů, včetně možného ovlivnění environmentálně cenných území zvýšenou návštěvností. Tuto skutečnost je třeba prověřit v rámci posouzení vlivů konkrétních záměrů na životní prostředí (EIA) včetně případného biologického posouzení.

Priorita 2 ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL

Opatření 2.5 Udržení služeb na venkově

Aktivity:

2.5.1 Podpora vybavenosti venkovských obcí

2.5.2 Podpora specifických řešení komerčních služeb v malých obcích

2.5.3 Podpora rozvoje obecních knihoven

2.5.4 Podpora spolkové a dobrovolnické činnosti

Specifikace aktivit:

2.5.1 Podpora vybavenosti venkovských obcí s cílem zajistit dostatečnou vybavenost veřejnými službami i v menších obcích Jihomoravského kraje a zlepšení stavu budov obcí sloužících veřejným službám.

2.5.2 Podpora specifických řešení komerčních služeb v malých obcích s cílem zjistit dostatečnou vybavenost maloobchodem a službami i v menších obcích Jihomoravského kraje. Náplní aktivity je zajištění dostupnosti základních služeb v malých obcích, kde je vybavenost postupně oslabována. Poradenství pro obce. Podpora zavedení pojízdných prodejen, objednávkového prodeje, výdejen léčiv, hostujících lékařů apod. Podpora sociálního podnikání.

2.5.3 Podpora rozvoje obecních knihoven prostřednictvím zkvalitnění zázemí a rozšíření knihovního fondu pro obecní knihovny.

2.5.4 Podpora spolkové a dobrovolnické činnosti s cílem zlepšit podmínky pro činnost neziskových organizací a pro dobrovolnickou činnost

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení				Komentář
		2.5.1	2.5.2.	2.5.3	2.5.4	
1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO ₂ a B(a)P	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a vlivu na tento referenční cíl.
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a vlivu na tento referenční cíl.
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a vlivu na tento referenční cíl.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a vlivu na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a vlivu na tento referenční cíl.
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a vlivu na tento referenční cíl.
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejích funkcí	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a vlivu na tento referenční cíl.
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a vlivu na tento referenční cíl.
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a vlivu na tento referenční cíl.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a

	materiálové a energetické využívání odpadů					vlivu na tento referenční cíl.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	-	-	+1/B/dp	-	Aktivita 2.5.3 bude mít přímý pozitivní vliv na zlepšení informovanosti.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření bez přímého dopadu do území a vlivu na tento referenční cíl.

Priorita 2 ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL

Opatření 2.6 Zkvalitňování činnosti veřejné správy

Aktivity:

2.6.1 Koncepční přístup k rozvoji

2.6.2 Rozvoj komunikačních aktivit kraje

2.6.3 Rozvíjení informačního a technologického zázemí pro správu území

2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce

2.6.5 Zavedení operativního krizového informačního systému

2.6.6 Uplatnění Smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje

Specifikace aktivit:

2.6.1 Koncepční přístup k rozvoji s cílem zkvalitnit řízení rozvoje kraje a obcí. Aktivita bude naplňována prostřednictvím zkvalitnění práce s koncepcemi kraje. Posilování provázanosti koncepcí kraje s koncepcemi na lokální i státní úrovni. Podpora plánování na obecní úrovni, podpora zapojování veřejnosti. Důsledné uplatňování nástrojů územního plánování. Zlepšení spolupráce s městy a obcemi, sladění přístupů, diskuze řešení problémů, společná setkání. Spolupráce se svazky obcí a MAS.

2.6.2 Rozvoj komunikačních aktivit kraje s cílem zlepšit informovanost obyvatel kraje o činnosti kraje prostřednictvím moderních technologií.

2.6.3 Rozvíjení informačního a technologického zázemí pro správu území s cílem zlepšit dostupnost a využitelnost informací o kraji prostřednictvím elektronizace veřejné správy, posílení open data, vytvoření informačních systémů pro sběr potřebných informací (např. průzkum zaměstnanosti).

2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce s cílem posílit vazby Jihomoravského kraje na slovenské a rakouské regiony i na okolní kraje prostřednictvím komunikace s okolními regiony, vytipování témat spolupráce na krajské i lokální úrovni, podpora spolupráce lokálních aktérů. Důraz na uplatnění při rozvoji okrajových regionů.

2.6.5 Zavedení operativního krizového informačního systému s cílem zlepšit fungování integrovaného záchranného systému. Náplní aktivity je vytvoření operativního informačního systému, který bude nástrojem pro efektivní řízení krizových situací a usnadní komunikace mezi krizovými štáby a složkami integrovaného záchranného systému.

2.6.6 Uplatnění Smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje s cílem snížit provozní náklady kraje a jeho organizací. Náplní aktivity jsou energetické úspory na budovách kraje. Vyšší kvalita vnitřního prostředí budov. Efektivní využití decentrálních výrobních zdrojů. Energetické úspory ve venkovním i vnitřním osvětlení. Elektromobilita.

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení						Komentář
		2.6.1	2.6.2.	2.6.3	2.6.4	2.6.5	2.6.6	
1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	-	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního průmětu a vlivu na tento referenční cíl.
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního průmětu a vlivu na tento referenční cíl.
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního průmětu a vlivu na tento referenční cíl.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního průmětu a vlivu na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního průmětu a vlivu na tento referenční cíl.
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního průmětu a vlivu na tento referenční cíl.
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejich funkcí	-	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního průmětu a vlivu na tento referenční cíl.
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního

								průmětu a vlivu na tento referenční cíl.
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	-	-	-	+1/B/dp	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního průmětu a vlivu na tento referenční cíl. Aktivita 2.6.6 bude mít při uplatňování Smart řešení v oblasti ekologizace provozu kraje pozitivní vliv na energetické úspory, efektivní využití zdrojů či využití elektromobility.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního průmětu a vlivu na tento referenční cíl.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	+1/B/dp	+1/B/dp	+1/B/dp	+1/B/dp	+1/B/dp	+1/B/dp	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu, která budou mít pozitivní vliv na zvýšení informovanosti obyvatel kraje a zlepšení komunikace s veřejnou správou s pozitivním vlivem na tento referenční cíl.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	-	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření v oblasti veřejné správy, propagace a komunikace kraje a krajského úřadu bez přímého územního průmětu a vlivu na tento referenční cíl.

Priorita 3 ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn

Aktivity:

3.1.1 Iniclace a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn

3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině

3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu

3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou

Specifikace aktivit:

3.1.1 Iniclace a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn s cílem zvýšit informovanost zemědělců a zemědělských organizací ve vztahu ke klimatickým změnám a jejich zmírňování. Náplní aktivity je informační a osvětová činnost pro zemědělce a místní samosprávy, při přípravě opatření ke zmírnění dopadů klimatických změn a při důsledném dodržování správné zemědělské praxe (např. posílení schopnosti krajiny zadržet vodu).

3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření v krajině s cílem zvýšit informovanost zemědělců o postupech šetrného hospodaření. Náplní bude podpora uplatnění nových přístupů – informační a osvětové činnosti pro zemědělce a zemědělské organizace, případně také pro správce lesů.

3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním s cílem snížit riziko povodní. Náplní aktivity bude osvěta, komunikace a spolupráce s obcemi, městy a Povodím Moravy v oblasti přípravy nových vodních děl.

3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou s cílem zvýšit u učitelů a žáků na ZŠ a SŠ povědomí o klimatických změnách a možnostech jejich zmírňování. Do vybraných předmětů ZŠ a SŠ implementovat tematiku voda a sucho. Vytvářet u žáků návyky k zodpovědnému hospodaření s vodou a chování v krajině.

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení				Komentář
		3.1.1	3.1.2.	3.1.3	3.1.4	
1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajině bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	-	-	Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinotvorná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	+1/B/kp/S	+1/B/kp/S	+1/B/kp/S	+1/B/kp/S	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajině bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn. Bude mít zprostředkovaně pozitivní vliv na tento referenční cíl.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajině bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajině bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-	-	-1/B/dp	-	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajině bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. V případě aktivity 3.1.3 lze očekávat kroky směřující k projekci nových vodních děl. Při jejich umístování do území je třeba respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny a vyhnout se územním střetům s ekologicky významnějšími segmenty krajiny resp. biotopy chráněných druhů. Tuto skutečnosti je třeba prověřit v rámci posouzení vlivů konkrétních záměrů na

						životní prostředí (EIA) včetně případného biologického posouzení.
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejich funkcí	-	-	-1/B/dp	-	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajiny bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. V případě aktivity 3.1.3 lze v následných krocích očekávat stavební činnost, a tedy lokálně i nové zábory ZPF resp. PUPFL.
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-	-1/+1/B/dp	-	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajiny bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Podpora realizace vodních děl může mít v závislosti na realizovaných projektech pozitivní (v případě zvyšování krajinné diverzity zemědělských krajin) i negativní vlivy na krajinný ráz, pokud dojde k realizaci nevhodných projektů s negativním vlivem na estetické kvality území. To je předmětem posouzení z hlediska vlivů konkrétních projektových záměrů na životní prostředí (EIA).
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajiny bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajiny bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	+1/B/dp	+1/B/dp	+1/B/dp	+1/B/dp	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajiny bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn s pozitivním vlivem na tento referenční cíl.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce předcházení důsledkům klimatických změn a zadržení vody v krajiny bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v péči o krajinu a koordinace činností v oblasti klimatických změn. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.

Priorita 3 ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
Opatření 3.2 Zvyšování kvality životního prostředí
Aktivity:
3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit
3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016–2025
3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně
3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží
3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže
Specifikace aktivit:

3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit prostřednictvím podpory realizace plánů péče, předcházení poškození lokalit, podpory spolupráce při zlepšování stavu lokalit, zlepšování podmínek pro vzácné rostliny, živočichy a společenství, koordinace hospodaření subjektů v chráněných lokalitách a osvěty.

3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016–2025 s cílem omezit odpady a posílit opětovné využití odpadů.

3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně s cílem snížit větrnou a vodní erozi zejména v oblastech s intenzivní zemědělskou činností. Náplní aktivity bude zvýšit zastoupení ploch zeleně v krajině. Informační a osvětová činnost pro obce a zemědělce za účelem zvyšování ploch zeleně na území kraje (tato zeleň plní funkci biokoridorů, ochranných pásů, zadržuje vláhu, eliminuje prašnost). Podpora realizace pozemkových úprav (vymezení pozemků pro realizaci konkrétních opatření). Podpora budování širokých pásů zeleně k ochraně před větrnou erozí a prašností (zejména Břeclavsko a Znojensko, jižní část brněnské metropolitní oblasti – ochrana Brna a jihu Metropolitní rozvojové oblasti Brno), podpora šetrného hospodaření v lesích. Posilování ekologické sítě prostřednictvím tvorby a ochrany regionálních a nadregionálních biocenter a biokoridorů a kontrola invazních druhů na území kraje.

3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží s cílem snížení počtu starých ekologických zátěží na území kraje prostřednictvím účinné spolupráce kraje se státem a s místními samosprávami za účelem sanace starých ekologických zátěží.

3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže uplatňováním kroků dle Programu zlepšování kvality ovzduší Zóna Jihovýchod – CZ06Z. Kroky ke snižování hlukové zátěže jsou stanoveny v Akčním plánu protihlukových opatření pro aglomeraci Brno a v Akčním plánu protihlukových opatření pro pozemní komunikace ve vlastnictví Jihomoravského kraje. V období smogové situace omezování silniční dopravy, především individuální. Řešení i světelného znečištění.

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení					Komentář
		3.2.1	3.2.2	3.2.3	3.2.4	3.2.5	
1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	-	+1/B/dp	+2/R/dp	-	+2/R/dp/S	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Aktivita 3.2.3 a 3.2.5 se pozitivně projeví na uplatňování nástrojů pro zlepšení imisních charakteristik území především z hlediska prašnosti, např. prostřednictvím výsadby

							doprovodné zeleně podél komunikací. Spolu s aktivitami v rámci opatření 1.1 a 1.2 vedoucími k dobudování dopravního systému kraje bude mít pozitivní vliv se synergickým efektem na zlepšení stavu ovzduší v dopravně zatížených lokalitách.
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	+1/B/dp	-	+1/B/dp/S	<p>Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti akterů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.</p> <p>Aktivita 3.2.3 a 3.2.5 se zprostředkovaně pozitivně projeví na uplatňování nástrojů pro odclonění zdrojů hluku, např. prostřednictvím výsadby izolační zeleně podél komunikací. Spolu s aktivitami v rámci opatření 1.1 a 1.2 vedoucími k dobudování dopravního systému kraje bude mít pozitivní vliv se synergickým efektem na zlepšení akustické situace v dopravně zatížených lokalitách.</p>
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinnotvorná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	+1/B/dp	+1/R/dp	-	-	<p>Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti akterů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.</p> <p>Aktivita 3.2.2 bude mít zprostředkovaně pozitivní vliv na tento referenční cíl v důsledku osvěty v oblasti zlepšení hospodaření v krajině.</p>
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti akterů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	+1/R/dp	-	+1/B/dp		<p>Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti akterů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.</p> <p>Aktivita 3.2.4 má sice spíše organizační charakter bez přímého územního průmětu, nicméně iniciace řešení starých ekologických zátěží bude mít zprostředkovaně pozitivní vliv na ochranu podzemních vod a vodních zdrojů, stejně tak uplatňování plánu odpadového hospodářství v rámci aktivity 3.2.2</p>
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	+1/B/dp	-	+1/R/dp	-		<p>Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti akterů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.</p> <p>Pozitivně se projeví především aktivita 3.2.1 směřující ke zlepšení stavu a respektu k územím</p>

							chráněným z hlediska jejich vysoké ekologické hodnoty.
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejích funkcí	-	-	+1/R/dp	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-	+1/R/dp	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-	+1/R/dp	-	+1/B/dp		Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Aktivita 3.2.4 má sice spíše organizační charakter bez přímého územního průmětu, nicméně iniciace řešení starých ekologických zátěží bude mít zprostředkovaně pozitivní vliv na způsob nakládání s nebezpečnými odpady, stejně tak uplatňování plánu odpadového hospodářství v rámci aktivity 3.2.2 se z hlediska využití odpadů projeví pozitivně.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	+1/R/dp	+1/R/dp	+1/R/dp	+1/R/dp	+1/R/dp	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí i odpovědné chování obyvatel kraje. Všechny navrhované aktivity tak mají přímý pozitivní vliv na tento referenční cíl.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	-	+1/B/dp	+1/B/dp	-	+2/R/dp/S	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, vzdělávání, propagace a komunikace v otázce zlepšování stavu životního prostředí bez přímého územního průmětu avšak s pozitivním vlivem na zvýšení informovanosti aktérů v oblasti zlepšení stavu životního prostředí. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Aktivita 3.2.3 a 3.2.5 se pozitivně projeví na uplatňování nástrojů pro zlepšení stavu životního prostředí v okolí dopravních staveb především z hlediska prašnosti a hlukové zátěže, např. prostřednictvím výsadby doprovodné zeleně podél komunikací. Spolu s aktivitami v rámci opatření 1.1 a 1.2 vedoucími k dobudování dopravního systému kraje bude mít pozitivní vliv se synergickým efektem na zlepšení stavu ovzduší v dopravně zatížených lokalitách.

Priorita 4 KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ
Opatření 4.1: Rozvoj podnikatelského prostředí
Aktivity:

4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014–2020

4.1.2 Podpora malého a středního podnikání

4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje

4.1.4 Podpora konkurenceschopnosti zemědělství

4.1.5 Podpora efektivního využití sdílené ekonomiky

Specifikace aktivit:

4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014–2020 s cílem zlepšit podmínky pro (inovační) podnikání.

4.1.2 Podpora malého a středního podnikání s cílem zlepšit podmínky pro malé a střední podnikání prostřednictvím realizace podpůrných informačních a poradenských činností pro podnikatele. Usnadnění zahájení podnikání.

4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje s cílem zvýšit zaměstnanost a ekonomickou sílu v okrajových částech kraje prostřednictvím podpory lokalizace nových podniků v oblastech kraje s vyšším podílem nezaměstnaných osob.

4.1.4 Podpora konkurenceschopnosti zemědělství. Náplní aktivity bude podpora vinařství a vinohradnictví, podpora včelařství, podpora a propagace produktů místních výrobců a zpracovatelů, podpora digitalizace zemědělství, podpora rodinných firem, podpora sociálního zemědělství, podpora agroturistiky.

4.1.5 Podpora efektivního využití sdílené ekonomiky prostřednictvím podpory rozvoje sdílené ekonomiky, hledání nevhodnějšího nastavení sdílené ekonomiky. Využití pozitivních efektů, minimalizace negativních efektů sdílené ekonomiky.

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení					Komentář
		4.1.1	4.1.2.	4.4.3	4.4.4	4.4.5	
1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.

2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejích funkcí	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení,

	materiálové a energetické využívání odpadů						propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	-	-	-	-	-	Jedná se převážně o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře podnikání a konkurenceschopnosti bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit aplikace a rozvoj moderních technologií na zlepšení stavu ovzduší, úsporách zdrojů a nakládání s odpady.

Priorita 4 KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ

Opatření 4.2: Zkvalitnění podmínek pro cestovní ruch

Aktivity:

4.2.1 Realizace Programu rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020

4.2.2 Zavedení destinačních managementů oblastí

4.2.3 Budování turistických cyklostezek

4.2.4 Budování lázeňské infrastruktury

4.2.5 Zkvalitnění turistických produktů

4.2.6 Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu

4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty

4.2.8 Zkvalitnění informačních služeb

Specifikace aktivit:

4.2.1 Realizace Programu rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020

4.2.2 Zavedení destinačních managementů oblastí s cílem zlepšení řízení, koordinace a marketingu rozvoje cestovního ruchu. Náplní aktivity bude zavádění destinačních managementů ve všech turistických oblastech JMK. Podpořit vznik destinačních organizací v turistických oblastech Jihomoravského kraje za účelem zlepšení řízení a koordinace rozvoje cestovního ruchu a zabezpečit dlouhodobou udržitelnost těchto organizací.

4.2.3 Budování turistických cyklostezek. Náplní aktivity bude výstavba cyklostezek v turisticky atraktivních územích kraje (zejména v případě, že jde o investici pro obce příliš náročnou) – např. v oblasti Vranovské přehrady,

kolem Novomlýnských nádrží apod. Výstavba singletrailů. Podpora spolupráce obcí.

4.2.4 Budování lázeňské infrastruktury s cílem prodloužit průměrnou délku pobytu návštěvníků Jihomoravského kraje. Podpora příchodu investora do oblasti lázeňství. Výstavba podpůrné infrastruktury pro lázeňství. Podpora zajištění léčivé vody z nové zdrojové oblasti pro Lázně Hodonín.

4.2.5 Zkvalitnění turistických produktů s cílem prodloužit průměrnou délku pobytu návštěvníků Jihomoravského kraje. Zkvalitnění práce s turistickými produkty, posílení flexibility produktů, Zaměření se na specifikum Jihomoravského kraje vinařské cyklostezky. Podpora turistických informačních center, vzájemné předávání návštěvníků, delší otevírací doba v letních měsících vyhodnocování a monitoring marketingových aktivit, marketingové informace (big data a další zdroje), know-how, role TIC apod.

4.2.6 Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu s cílem zkvalitnit lidské zdroje v oblasti cestovního ruchu. Náplní aktivity je podpora zvyšování kvalifikace pracovníků v cestovním ruchu, systematická školení v oblasti marketingu (zejména znalosti o uplatňování marketingových nástrojů), zvyšování odborné způsobilosti průvodců hradů a zámků a jejich přizpůsobivosti potřebám cílových skupin. Jazykové vzdělávání.

4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty s cílem zlepšit dopravní obslužnost turistických destinací. Náplní aktivity je podpora zabezpečení veřejné dopravy do turistických destinací Jihomoravského kraje včetně dopravy pro cyklisty, podpora dopravní a tarifní spolupráce v oblasti turistiky se sousedními kraji a zeměmi. Podpora vínobusů, cyklobusů, cyklovlaků, turistického vlaku do Lednice. Podpora rozvoje potenciálu vodní turistiky a lodních spojů zejména na Baťově kanále, na přehradách a řekách, včetně informačního propojení s IDS JMK. Dobudování potřebné dopravní infrastruktury (zejména podpora přípravy a realizace doprovodného přístaviště v rámci napojení Baťova kanálu na řeku Moravu včetně vybudování doprovodné infrastruktury v Hodoníně).

4.2.8 Zkvalitnění informačních služeb v oblasti cestovního ruchu. Náplní aktivity je zvýšení informovanosti účastníků cestovního ruchu s využitím moderních technologií. Vyšší provázanost aktivit v oblasti cestovního ruchu. Síťování aktérů cestovního ruchu. Podpora využití informačních technologií v oblasti cestovního ruchu. Koordinace aktivit v cestovním ruchu. Prezentace a propagace turistického potenciálu. Spolupráce obcí, podnikatelských subjektů a dalších účastníků v oblasti cestovního ruchu.

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Referenční cíl	Vyhodnocení								Komentář
		4.2.1	4.2.2	4.2.3	4.2.4	4.2.5	4.2.6	4.2.7	4.2.8	
1. Veřejné zdraví	1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	-	-	-	-	-	-	-	-	Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	-	-	- 1/B/dp	- 1/B/dp	-	-	-	-	Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. V případě podpory výstavby nové infrastruktury cestovního ruchu je třeba volit vhodné technické řešení tak, aby nedošlo k obtěžování obyvatel v okolí v důsledku provozu

										těchto zařízení. To je předmětem posouzení v rámci EIA.
2. Působení klimatických změn	2.1. Realizovat krajinotvorná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	-	-	-	-	-	-	-	-	Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
3. Hydrologické poměry	3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	-	-	-	-	-	-	-	-	Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.
	3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	-	-	-	-	-	-	-1/B/dp	-	Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Aktivity 4.2.4, 4.2.3 a 4.2.7 predikují výstavbu turistické infrastruktury v environmentálně citlivých územích. Konkrétní projekty je třeba podrobit posouzení vlivů na životní prostředí, pokud tomuto posouzení svým charakterem podléhají. V případě rozvoje lázeňské infrastruktury je třeba zajistit ochranu vodních zdrojů před jejich nevhodným nebo nadměrným využitím. V případě provozu a rozvoje infrastruktury pro vodní dopravu je třeba zajistit ochranu vodních útvarů a s nimi spojených ekosystémů před poškozením.
4. Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy	4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	-	-	-	-	-	-	-1/B/dp	-	Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Aktivity 4.2.4, 4.2.3 a 4.2.7 predikují výstavbu turistické infrastruktury v environmentálně citlivých územích. Konkrétní projekty je třeba podrobit posouzení vlivů na životní

										<p>prostředí, pokud tomuto posouzení svým charakterem podléhají.</p> <p>V případě aktivity 4.2.3 lze očekávat realizaci nových cyklostezek v chráněných územích. Při jejím umístování do území je třeba respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny a vyhnout se územním střetům s ekologicky významnějšími segmenty krajiny resp. biotopy chráněných druhů, včetně možného ovlivnění environmentálně cenných území zvýšenou návštěvností. Tuto skutečnost je třeba prověřit v rámci posouzení vlivů konkrétních záměrů na životní prostředí (EIA) včetně případného biologického posouzení. Při přípravě záměrů je nezbytné koordinovat jejich řešení s příslušnými orgány ochrany přírody.</p> <p>V případě provozu a rozvoje infrastruktury pro vodní dopravu je třeba zajistit ochranu vodních útvarů a s nimi spojených ekosystémů před poškozením.</p>
5. Využití území	5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejích funkcí	-	-	- 1/B/dp	- 1/B/dp	-	-	-1/B/dp	-	<p>Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.</p> <p>V případě aktivit 4.2.4, 4.2.3 a 4.2.7 lze očekávat stavební činnost, a tedy lokálně i nové zábory ZPF resp. PUPFL.</p>
	5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	-	-	+1/- 1/B/dp	+1/- 1/B/dp	-	-	+1/- 1/B/dp	-	<p>Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.</p> <p>Podpora turistické, cyklistické a lázeňské infrastruktury může mít v závislosti na realizovaných projektech pozitivní (v případě realizace zeleně) i negativní vlivů na krajinný ráz, pokud dojde k realizaci nevhodných dominant s negativním vlivem na estetické kvality území. To je předmětem posouzení z hlediska vlivů konkrétních projektových záměrů na životní prostředí (EIA).</p>
6. Nakládání s přírodními zdroji	6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	-	-	- 1/B/dp	- 1/B/dp	-	-	-1/B/dp	-	<p>Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl.</p>

										V případě aktivit 4.2.4, 4.2.3 a 4.2.7 lze očekávat stavební činnost, a tedy i zvýšenou spotřebu materiálů a produkci odpadů.
7. Odpady	7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	-	-	-	-	-	-	-1/B/dp	-	Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. V případě aktivit 4.2.4, 4.2.4 a 4.2.3 lze očekávat stavební činnost, a tedy i zvýšenou spotřebu materiálů a produkci odpadů.
8. Environmentální vzdělávání	8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	+1/B/kp	-	-	-	-	+1/B/kp	-	-	Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Podpora informovanosti a vzdělávání v oblasti cestovního ruchu bude mít přímý pozitivní vliv na zlepšení vzdělanosti a informovanosti obyvatel a jejich odpovědné chování vůči životnímu prostředí.
9. Doprava	9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	-	-	-	-	-	-	-	-	Jedná se většinou o organizační opatření z hlediska uplatňování koncepčního řešení, propagace a komunikace v podpoře rozvoje a konkurenceschopnosti cestovního ruchu bez přímého územního průmětu. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. Zprostředkovaně pozitivně se může projevit především z hlediska sociálních determinant veřejného zdraví ve zdravém životním stylu obyvatel. Bez přímého vlivu na tento referenční cíl. V případě provozu a rozvoje infrastruktury pro vodní dopravu je třeba zajistit ochranu vodních útvarů a s nimi spojených ekosystémů před poškozením.

Aktivity 4.2.4, 4.2.3 a 4.2.7 predikují výstavbu turistické infrastruktury v environmentálně citlivých územích. Konkrétní projekty je třeba podrobit posouzení vlivů na životní prostředí, pokud tomuto posouzení svým charakterem podléhají.

V případě aktivity 4.2.4 lze očekávat realizaci nových cyklostezek v chráněných územích. Při jejím umístění do území je třeba respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny a vyhnout se územním střetům s ekologicky významnějšími segmenty krajiny resp. biotopy chráněných druhů, včetně možného ovlivnění environmentálně cenných území zvýšenou návštěvností. Tuto skutečnost je třeba prověřit v rámci posouzení vlivů konkrétních záměrů na životní prostředí (EIA) včetně případného biologického posouzení. Při přípravě záměrů je nezbytné koordinovat jejich řešení s příslušnými orgány ochrany přírody.

Aktivita 4.2.7 predikuje rozvoj vodní dopravy a výstavbu doprovodné infrastruktury v environmentálně citlivých územích. V případě provozu a rozvoje infrastruktury pro vodní dopravu je třeba zajistit ochranu vodních útvarů a s nimi spojených ekosystémů před poškozením.

6.3 Hodnocení implementační části koncepce

Pro každou aktivitu v rámci implementační části je stanoven tzv. nositel a spolupracující subjekty včetně časového rámce pro dosažení cílového stavu. V rámci implementace koncepce je pak stěžejní nastavení nositelů a monitoringu plnění jednotlivých opatření.

Implementační část koncepce definuje odpovědnost subjektů zapojených do realizace PRJMK zodpovědných za realizaci jednotlivých aktivit, a to jak odborů Krajského úřadu, tak i subjektů zřizovaných, či podporovaných krajem, kdy Jihomoravský kraj zůstává spolurealizátorem vybraných aktivit.

Dále je uveden harmonogram realizace aktivit v návaznosti na návrhovou část.

Program rozvoje kraje předpokládá plnění/splnění plánovaných aktivit v období 4 let platnosti. Většina aktivit má průběžný charakter, kdy jsou realizovány činnosti podporující řešení určitého problému. Další jednoznačnou skupinu aktivit tvoří naplňování koncepcí (zeleně zvýrazněné aktivity), kdy je harmonogram plnění aktivity svázán s platností dokumentu a časovým plánem realizace jeho aktivit.

Naplňování PRJMK 2018-2021, včetně realizace zadaných úkolů, bude vyhodnocováno v ročních intervalech. Roční (případně souhrnné) informativní zprávy o plnění PRJMK 2018–2021 budou předloženy Zastupitelstvu Jihomoravského kraje a zveřejněny. 1x ročně v podzimním termínu (ve vazbě na návrh rozpočtu na další rok) bude aktualizován finanční plan na následující rok.

Pro vyhodnocení PRJMK budou sledovány následující informace:

- ▶ Hodnoty indikátorů výstupu aktivit,
- ▶ Financování plnění aktivity (v rozlišení vlastních prostředků a externích zdrojů),
- ▶ Hodnoty indikátorů dopadů ve vazbě na cíle.

Poslední kapitolou implementační části koncepce je Analýza rizik spojených s realizací PRJMK, která obsahuje identifikaci nejpravděpodobnějších rizik ohrožujících realizaci PRJMK s uvedením jejich nositele a opatření k řízení identifikovaných rizik. Nositelé jednotlivých rizik, tzn. subjekty odpovědné za řízení a monitorování daného rizika, průběžně realizují opatření předcházející vzniku rizika

Zpracovatel SEA nemá k navrhovanému systému implementace vážné připomínky, řada indikátorů pro hodnocení plnění cílů PRJMK se shoduje s indikátory navrhovanými v rámci stanovení monitorovacích ukazatelů vlivu koncepce na životní prostředí jak je navrhl SEA tým. Dále doporučujeme do systému implementace koncepce zahrnout, v souladu s ustanovením §10h zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění zákona č. 163/2006 Sb., v rozsahu dle uvážení předkladatele rovněž systém monitoringu vlivu koncepce na životní prostředí (viz kap. 9) tak, aby byly splněny zákonné podmínky monitoringu a zároveň se sledování plnění cílů Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021 zbytečně neduplikovalo a bylo tak optimalizováno z hlediska lidských zdrojů i efektivnosti.

6.4 Kumulativní vlivy

Na úrovni posouzení vlivů na životní prostředí (SEA) lze očekávat, že bude docházet převážně ke kumulaci pozitivních vlivů Programu rozvoje Jihomoravského kraje s vlivy ostatních strategických dokumentů. Jedná se především o pozitivní vlivy v oblasti zlepšování stavu životního prostředí, udržitelného hospodaření v krajině a územního plánování. Pozitivní dopady lze očekávat především z hlediska zlepšení kvality ovzduší, snížení hlukové zátěže, zvýšení retenční schopnosti území a bezpečnosti a kvality života obyvatel. Lze rovněž očekávat pozitivní ovlivnění sociálních determinant veřejného zdraví ve spojení s dostupností zdravotní a sociální péče, podporou zdravého způsobu života a informovanosti a vzdělanosti.

Na obecné úrovni, která odpovídá hierarchické úrovni předkládané koncepce v rámci řetězce přípravy konkrétních projektů je potom možné identifikovat dva typy možných kumulativních resp. synergických efektů implementace koncepce v kontextu stávajících resp. uvažovaných aktivit v území.

První typ identifikovaných kumulativních resp. synergických vlivů vychází z koncentrace rozvojových záměrů v rámci území kraje. Z hlediska kumulativního resp. synergického působení lze očekávat negativní vlivy na životní prostředí v případě realizace projektů na výstavbu nové infrastruktury v oblasti dopravy u, pokud dojde k jejich soustředění do územně souvisejících lokalit spolu s jinými plánovanými nebo realizovanými záměry v území.

Dále mohou kumulativní resp. synergické vlivy hrát významnou roli v některých specifických územích (např. v intenzivně rekreačně využívaných územích či v územích s výskytem zvláště chráněných druhů). Tyto kumulace je třeba hodnotit na úrovni projektové přípravy jednotlivých záměrů v koordinaci s příslušnými orgány ochrany přírody.

Druhým typem potenciálního synergického resp. kumulativního působení aktivit v rámci připravované koncepce je spíše než územní působení kumulativních vlivů možné identifikovat funkční spolupůsobení vlivů jednotlivých navrhovaných aktivit, a to zejména s ohledem na zlepšování retenční schopnosti krajiny a vyrovnávání se s klimatickou změnou. Jedná se především o aktivity v oblasti hospodaření s vodou (1.3.3) a udržitelného využívání krajiny a řešení klimatických změn (aktivity v rámci opatření 3.1. Zmírnění dopadů klimatických změn).

V návrhové části PRJMK jsou formulovány 4 priority a v rámci nich dílčí opatření, cíle a aktivity (celkově 69 aktivit). Ty představují konkretizovaný výstup PRJMK. V návrhové části, v rámci popisu některých opatření a aktivit, koncepce na několika místech blíže specifikuje některé záměry, zejména dopravní, a také územní dopady některých navrhovaných aktivit. Dále zmiňuje některé oblasti Jihomoravského kraje významné z hlediska řešení dopravních problémů.

Na strategické úrovni Programu rozvoje Jihomoravského kraje byly v rámci SEA identifikovány potenciálně negativní vlivy s kumulativním nebo synergickým účinkem v případě některých aktivit, které mohou dávat rámec realizaci záměrů dopravní infrastruktury, jedná se především o aktivity v rámci opatření 1.1. Podpora přípravy a realizace klíčových dopravních staveb a aktivity 3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže, působení kumulací těchto vlivů však bude omezeno pouze na bezprostřední okolí uzlových bodů dopravní infrastruktury a na strategické úrovni PRJMK je není možné blíže kvantifikovat.

V případě realizace liniových staveb může místně docházet ke střetu se zájmy ochrany přírody a krajiny a veřejného zdraví s kumulativním resp. synergickým působením ostatních dopravních staveb. Jedná se zejména o uzlové body dopravní infrastruktury vyššího řádu v blízkosti hustě osídlených území, kde může místně dojít ke kumulativním resp. synergickým vlivům převážně z hlediska znečištění ovzduší a hlukové zátěže vůči nejbližším rezidenčním územím, např. na území brněnské aglomerace (Bosonohy, Troubsko, Ostopovice) na Břeclavsku apod. Tyto vlivy je třeba posoudit v rámci následných fází projektové přípravy konkrétních záměrů, ať už na úrovni SEA (ZÚR JMK a její aktualizace a ÚP obcí) tak i na úrovni EIA jednotlivých staveb, a to se zahrnutím kumulativních, resp. synergických vlivů všech územně i funkčně souvisejících plánovaných záměrů.

V následných fázích strategického plánování i projektové přípravy staveb je třeba důsledně uplatňovat zásady udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí a veřejného zdraví. Obecně je třeba na úrovni následných povolených řízení prověřit každý umístěný záměr, který to svým rozsahem nebo charakterem vyžaduje pomocí podrobnějších studií se zahrnutím možných kumulativních resp. synergických vlivů současného působení uvažovaných či existujících záměrů v území (hluková a rozptylová studie, biologické hodnocení, posouzení vlivů na krajinný ráz resp. další cílené analýzy), pokud tak vyplyne z požadavků orgánů ochrany příslušných veřejných zájmů. Dále je třeba podrobit konkrétní záměry procesu posuzování vlivů záměrů na životní prostředí (EIA) v těch případech, kdy je aplikace EIA relevantní.

Kumulativní resp. synergické vlivy z hlediska dopravy lze očekávat v prostorech významného soustředění dopravních staveb a k nim blízkých ploch s možností umístění chráněných objektů. Lokálně, zejména v uzlových bodech, bude bezesporu docházet i k územní koncentraci dopravních staveb, resp. k umístění kapacitních komunikací do území zatím relativně nezatížených z hlediska znečištění ovzduší, a tím i k dalšímu zatížení obyvatel přímo dotčených území. Z tohoto pohledu tak lze očekávat jak pozitivní vlivy navrhovaných aktivit, především v kontextu stavu znečištění ovzduší na území celého kraje, tak i k negativním vlivům v bezprostředním okolí nově budovaných komunikací lokálně s kumulativním resp. synergickým spolupůsobením ostatních již existujících dopravních staveb. V tomto kontextu je třeba upozornit, že z hlediska platné legislativy i rozhodnutí soudních orgánů nelze do již nadlimitně zatíženého území umísťovat záměry, které zvýší imisní resp. hlukové zatížení v území, prakticky tedy nebude k umístění takových záměrů do nadlimitně zatížených území docházet. Součástí navrhovaných aktivit je rovněž výsadba doprovodné zeleně podél stávajících i nových komunikací a budování opatření pro prostupnost dopravních staveb, což je jedním z možných kompenzačních opatření pro snižování imisní zátěže v okolí dopravních staveb.

Dobudování navrženého dopravního systému jako celku je velmi žádoucí především proto, že přispěje k přerozdělení dopravních objemů především tranzitní dopravy a vyřešení řady uzlových bodů, jež dnes působí dopravní problémy v dopravně klíčových územích Jihomoravského kraje (Brněnská aglomerace,

Břeclavsko, Znojensko, Uherskohradištsko). To přispěje rovněž k odvedení části dopravních intenzit z přetížených komunikací uvnitř urbanizovaného území, a tím i ke snížení zátěže obyvatel.

Nejvýznamnější kumulací vlivů navrhované koncepce je tak pozitivní kumulace vlivů strategických dopravních staveb. V důsledku odvedení tranzitní dopravy mimo hustě obydlené území a vyřešení protihlukové ochrany jednotlivých staveb, by mělo dojít k celkovému snížení dopravy projíždějící hustě obydlenými oblastmi a rovněž k dalšímu snížení stávající hlukové zátěže z existujících dopravních staveb. Při realizaci staveb musí být zajištěno dodržení hygienických limitů vůči chráněným objektům, a to vždy v součtu pro stávající zátěž se zahrnutím vlivu případně nově umisťovaného záměru. Následovat by měla opatření zejména z hlediska hluku jednak u zdroje, ale v případě realizace nových rozvojových zón je v případě umisťování hlukově chráněných objektů do prostorů se zvýšenou hlukovou zátěží třeba zajistit rovněž vhodné členění zóny, modelaci terénu, izolační zeleň a umisťování jednotlivých objektů a jejich funkcí tak, aby došlo k částečnému odclonění souvisejících ploch bydlení, včetně ploch v současnosti již zastavěných a používaných k bydlení z hlediska hluku z provozu po silničních komunikacích resp. dráze. Zároveň je třeba volit takové projektové řešení obytných objektů ve všech rozvojových plochách, aby byla zajištěna ochrana hlukově chráněných prostor vůči dopravnímu hluku z přilehlých dopravních staveb, a to především vhodným návrhem bytových domů a orientací obytných prostor v nich, případně návrhem protihlukových opatření u zdrojů hluku. V neposlední řadě je třeba zdůraznit, že ve fázi realizace staveb především v rámci kolaudačního řízení musí být zajištěn soulad realizovaných objektů s projektovou dokumentací a ověřeno případné hlukové zatížení měřením v praxi jako podmínka udělení kolaudačního souhlasu.

Důraz na zlepšení kvality infrastruktury může také představovat zvýšení komfortu v dopravě, větší využívání hromadné dopravy v rámci kraje. Zlepšení dopravní propustnosti území může implikovat zlepšení její plynulosti s nižší intenzitou a četností doprovodných negativních efektů z dopravy, jako jsou dopravní fluktuace a zácpy s efektem snížení dopravní zátěže na území z hlediska hluku a znečištění ovzduší.

Určitá rizika možnosti generování kumulativních vlivů pak nelze vyloučit v některých oblastech, kde se v současné době koncentruje větší množství aktivit, např. v oblasti cestovního ruchu a rekreace (Novomlýnské nádrže, Vranovská přehrada apod.). Zde je potřeba každý záměr v tomto kontextu posoudit.

Z hlediska kumulativních a synergických vlivů realizace koncepce lze konstatovat, že všechny opatření a aktivity v rámci opatření 1.1. Podpora přípravy a realizace klíčových dopravních staveb a dále aktivit 3.2.3 a 3.2.5 budou vzájemně interferovat. V případě dodržení opatření, která vyplynula ze SEA, by mělo docházet k pozitivnímu spolupůsobení jednotlivých aktivit se synergickým efektem v podobě zlepšení dopravní situace v kraji, a tím i snížení zatížení obyvatel kraje z hlediska hlukové a dopravní zátěže.

Celkově však předmětná koncepce neimplikuje nějaké výrazné efekty kumulativního charakteru. Spíše lze předpokládat, že aktivity v oblasti rozvoje dopravní a volnočasové infrastruktury, se na pozadí naplňování koncepce budou odehrávat v koncepčně řízeném prostředí a nebudou probíhat živelně, neboť živelnost aktivit obecně generuje větší množství negativní efektů.

Vzhledem k obecnosti koncepce a stávající neznalosti konkrétní lokalizace u drtivé většiny jednotlivých aktivit, nelze v současnosti jednoznačně stanovit konkrétní územní střety a není tedy možné kvalifikovaně vyhodnotit kumulaci jejich vlivů. Konkrétní navržené záměry s územní orientací, jež plynou v rámci naplňování z některých cílů a dílčích aktivit, budou posouzeny v další fázi, v rámci procesu EIA pokud tak vyplyne a bude požadováno dle zákona č.100/2001 Sb. nebo řízením dle §45h,i zákona č.114/1992 Sb. v platném znění, kde již bude možno více specifikovat potenciálně možné kumulativní vlivy.

V návrhové části, v rámci popisu některých opatření a aktivit koncepce na několika místech blíže specifikuje některé záměry (zejména dopravní) a také územní dopady jednotlivých opatření. Dále zmiňuje některé oblasti Jihomoravského kraje významné z hlediska potenciálu rozvoje v jednotlivých socioekonomických aktivitách. Zejména se jedná o brněnskou sídelní aglomeraci a také příhraniční oblasti Mikulovska a Břeclavska, kde jsou vymezeny i některé rozsáhlé části území soustavy Natura 2000 jako jsou EVL, PO Pálava, EVL Soutok - Podluží, EVL Niva Dyje, PO Soutok - Tvrdonicko, PO Strážnické Pomoraví - Bzenecká Doubrava aj. Současně je v tomto území a dále pak v Pomoraví koncentrováno množství proponovaných záměrů (zejména dopravního charakteru). Dále je to oblast západně od Znojma, tj. Podyjí kde je vymezena EVL, PO Podyjí a oblast Vranovské přehrady s EVL Údolí Dyje, či oblast Bílých Karpat při hranici se Slovenskem. V těchto regionech vzhledem k vysoké koncentraci přírodních či kulturních hodnot tak nelze zcela kumulativní efekty v budoucnu vyloučit. Ty však spíše vyplývají z daností a charakteru území (sídelní struktura, průběh hlavních komunikací a dopravních koridorů), z prostorového vymezení území soustavy Natura 2000 (které se na území Jihomoravského kraje soustřeďuje především do jeho jižní části), než z vlastní koncepce. Ta mimo jiné deklaruje priority kraje z hlediska nutnosti dobudovat síť páteřních

dopravních komunikací, což pochopitelně implikuje možné střety s územím soustavy Natura 2000. Nicméně důraz na zlepšení kvality infrastruktury může také představovat zvýšení komfortu v dopravě, větší využívání hromadné dopravy v rámci IDS JMK. Zlepšení dopravní dostupnosti územím bude mít pozitivní vliv na zlepšení její plynulosti s nižší intenzitou a četností doprovodných negativních efektů z dopravy, jako jsou dopravní fluktuace a zácpy s efektem snížení dopravní zátěže na území z hlediska hluku a znečištění ovzduší. Zde je třeba říci, že realizace a vzájemná koordinace těchto strategických dokumentů - PRJMK, SRJMK a dalších navazujících oborových koncepcí ve výsledku mnohou možností kumulace negativních vlivů v území předejít tím, že koordinace přispěje k eliminaci živelného rozvoje v území s negativními dopady na životní prostředí i obyvatelstvo.

Vyhodnocení kumulativních vlivů z hlediska soustavy Natura 2000

Vyhodnocení vlivů Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021 dle § 45i ZOPK, dospělo k závěru, že vzhledem k obecnosti koncepce a stávající neznalosti konkrétní lokalizace u drtivé většiny jednotlivých aktivit, nelze v současnosti jednoznačně stanovit konkrétní územní střety a není tedy možné kvalifikovaně vyhodnotit kumulaci jejich vlivů. Konkrétní navržené záměry s územní orientací, jež plynou v rámci naplňování z některých cílů a dílčích aktivit, budou posouzeny v další fázi, v rámci procesu EIA pokud tak vyplyne a bude požadováno dle zákona č.100/2001 Sb. nebo řízením dle §45h,i zákona č.114/1992 Sb. v platném znění, kde již bude možno více specifikovat potenciálně možné kumulativní vlivy.

V návrhové části, v rámci popisu některých opatření a aktivit koncepce na několika místech blíže specifikuje některé záměry (zejména dopravní) a také územní dopady jednotlivých opatření. Dále zmiňuje některé oblasti Jihomoravského kraje významné z hlediska potenciálu rozvoje v jednotlivých socioekonomických aktivitách. Zejména se jedná o brněnskou sídelní aglomeraci a také příhraniční oblasti Mikulovska a Břeclavska, kde jsou vymezeny i některé rozsáhlé části území soustavy Natura 2000 jako jsou EVL, PO Pálava, EVL Soutok - Podluží, EVL Niva Dyje, PO Soutok - Tvrdonicko, PO Strážnické Pomoraví - Bzenecká Doubrava aj. Současně je v tomto území a dále pak v Pomoraví koncentrováno množství proponovaných záměrů (zejména dopravního charakteru). Dále je to oblast západně od Znojma, tj. Podyjí kde je vymezena EVL, PO Podyjí a oblast Vranovské přehradě s EVL Údolí Dyje, či oblast Bílých Karpat při hranici se Slovenskem. V těchto regionech vzhledem k vysoké koncentraci přírodních či kulturních hodnot tak nelze zcela kumulativní efekty v budoucnu vyloučit. Ty však spíše vyplývají z daností a charakteru území (sídelní struktura, průběh hlavních komunikací a dopravních koridorů), z prostorového vymezení území soustavy Natura 2000 (které se na území Jihomoravského kraje soustřeďuje především do jeho jižní části), než z vlastní koncepce. Ta mimo jiné deklaruje priority kraje z hlediska nutnosti dobudovat síť páteřních dopravních komunikací, což pochopitelně implikuje možné střety s územím soustavy Natura 2000. Nicméně důraz na zlepšení kvality infrastruktury může také představovat zvýšení komfortu v dopravě, větší využívání hromadné dopravy v rámci IDS JMK. Zlepšení dopravní dostupnosti územím bude mít pozitivní vliv na zlepšení její plynulosti s nižší intenzitou a četností doprovodných negativních efektů z dopravy, jako jsou dopravní fluktuace a zácpy s efektem snížení dopravní zátěže na území z hlediska hluku a znečištění ovzduší. Zde je třeba říci, že realizace a vzájemná koordinace těchto strategických dokumentů - PRJMK, SRJMK a dalších navazujících oborových koncepcí ve výsledku mnohou možností kumulace negativních vlivů v území předejít tím, že koordinace přispěje k eliminaci živelného rozvoje v území s negativními dopady na životní prostředí i obyvatelstvo.

6.5 Shnutí hodnocení

V rámci posouzení vlivů koncepce na životní prostředí byly vyhodnoceny závažné vlivy včetně vlivů sekundárních, synergických, kumulativních, krátkodobých střednědobých a dlouhodobých, trvalých a přechodných, pozitivních a negativních vlivů navrhovaných priorit, opatření a aktivit koncepce na životní prostředí.

V rámci SEA Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021 bylo provedeno rovněž vyhodnocení vlivů koncepce na lokality soustavy Natura 2000. Vyhodnocení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, které vyhodnotil Ing. Pavel Koláček, PhD., držitel autorizace pro posuzování vlivů na lokality soustavy Natura 2000.

Součástí posouzení vlivu Programu rozvoje JMK je i zhodnocení možného vlivu koncepce na determinanty veřejného zdraví v souladu s postupy dle metody HIA v rozsahu v jakém, to ukládá zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění.

V průběhu posuzování PRJMK 2018 - 2021 bylo přihlíženo k limitům a únosnosti území a podmínkám pro jednotlivé aktivity navrhované jejím zpracovatelem, se snahou předcházet případným vlivům, které bude možno z charakteru aktivit předpokládat.

Na základě navržených priorit, opatření a aktivit navržených v PRJMK 2018-2021 lze souhrnně konstatovat, že v důsledku implementace PRJMK je možné vlivy na ŽP očekávat především při realizaci dopravní a technické infrastruktury a infrastruktury volného času a cestovního ruchu, jako potenciálních tvrdých opatření. Dále je možné počítat s určitým pozitivním vlivem na přírodu a krajinu v případě realizace aktivit pro zmírnění následků klimatických změn.

S ohledem na limitovaný objem finančních prostředků (veřejné zdroje, o kterých rozhoduje či spolurozhoduje kraj) lze předpokládat, že realizovaných investičních projektů bude relativně malé množství a bude se jednat o projekty, které úspěšně prošly územním řízením.

Z pohledu ochrany životního prostředí PRJMK 2018 - 2021 obsahuje některé aktivity, které mohou potenciálně negativně ovlivnit životní prostředí v přímo dotčeném území – jedná se o aktivity naplňující priority dobudování infrastruktury a potenciálně i konkurenceschopné podnikání v oblasti podpory využití potenciálu cestovního ruchu. Realizace případných stavebních záměrů, využívání přírodních zdrojů, zvýšení dopravní, a s tím spojené hlukové zátěže, může znamenat zásah do ekosystémových charakteristik daného území. Vzhledem k neznalosti konkrétního počtu, lokalizace ani technického řešení případných investičních projektů není možné v této fázi vyhodnotit konkrétní vlivy jednotlivých realizovaných projektů na životní prostředí v konkrétních lokalitách, kde budou případně situovány. Všechny takové projekty však podléhají povolenímu řízení, kde by měly být eliminovány všechny možné rozpory s ochranou území danou legislativně a které v jednotlivých případech obsahuje posouzení vlivů na životní prostředí, pokud daný projekt svým charakterem nebo lokalizací takovému posouzení podléhá.

Program rozvoje Jihomoravského kraje navrhuje rovněž aktivity směřované k podpoře rozvoje hromadné dopravy a alternativních druhů dopravy, environmentálně šetrných. Navrhovaná opatření v oblasti dopravy mohou přispět především k vyřešení kritické dopravní situace v hustě obydlených územích kraje a k převedení tranzitní dopravy mimo nejzatíženější oblasti. Přesto bude rozvoj silniční infrastruktury bezesporu doprovázen nárůstem individuální automobilové dopravy, který by však pravděpodobně stejně nastal. Rovněž rozvoj letecké dopravy bude provázen nárůstem hlukového zatížení v bezprostředním okolí letiště Brno – Tuřany.

Pozitivně se projeví aktivity v rámci Priority 3: Řešení problémů životního prostředí, a to především opatření směřující ke zmírnění dopadů klimatických změn, zvyšování retenční schopnosti krajiny a podílu zeleně.

Ostatní cíle, prioritní oblasti a opatření navrhovaná v rámci předkládané koncepce mají spíše měkký tj. organizační a marketingový charakter, negenerují konkrétní dopady do území ani významné ovlivnění stavu a vývoje jednotlivých složek životního prostředí v regionu.

Případnou stavební aktivitu spojenou s navrhovanými opatřeními resp. aktivitami v Jihomoravském kraji bude nutné ve fázi projektové přípravy konkrétních staveb navrhnout a realizovat tak, aby nedošlo ke znehodnocení přírodních a kulturních krajinných hodnot. Zejména se jedná o minimalizaci záboru zemědělské a lesní půdy, tam, kde je to možné, využívat stávající infrastrukturu (rekonstrukce), brownfields, minimalizovat budování zpevněných, nepropustných povrchů, chránit vodní útvary podzemních i povrchových vod, zabráňovat kontaminaci prostředí provozem, nezvyšovat fragmentaci krajiny. U ostatních aktivit je rovněž potřeba přihlídnout k tomu, aby měly co nejmenší rušivý efekt na populace rostlin a živočichů (např. pohyb turistů). Všechny aktivity navrhované v územích chráněných dle zákona o ochraně přírody a krajiny je třeba koordinovat s příslušnými orgány ochrany přírody tj. správami jednotlivých zvláště chráněných území.

Každé opatření a aktivita navržená v Programu bude realizována s respektováním ochrany území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí soustavy Natura 2000 a všechny navrhované projekty, které podléhají zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, musejí být podrobeny posouzení vlivů na životní prostředí na projektové úrovni (EIA), pokud se tak stanoví v rámci zjišťovacího řízení.

Vzhledem k předpokládaným aktivitám, které budou v rámci koncepce podporovány (optimalizace dopravní infrastruktury, krajinná opatření, volnočasové aktivit, podpora vědy, výzkumu, vzdělanosti, kultury a životního prostředí) lze počítat převážně s kladnými vlivy na zdraví obyvatelstva regionu. Zvýšení konkurenceschopnosti regionu, a tím i případné navýšení pracovních pozic může přispět ke zlepšení socio-ekonomické situace obyvatel Jihomoravského kraje, stejně jako podpora rozvoje venkovských oblastí a dostupnosti sociálních a zdravotnických služeb, rozvoj volnočasové infrastruktury se potom pozitivně odrazí na možnostech zdravého trávení volného času.

7 Vyhodnocení možných přeshraničních vlivů koncepce na životní prostředí

Negativní vlivy Programu rozvoje Jihomoravského kraje přesahující hranice České republiky se nepředpokládají. Program nenavrhuje žádná opatření s bezprostředním mezinárodním přesahem. Aktivita 2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce je zaměřena organizačně, spočívá v komunikaci s okolními regiony a vytipování spolupráce na krajské a lokální úrovni např. v oblasti zajištění organizace veřejné dopravy, bez konkrétních vlivů na životní prostředí za hranicemi sousedních států.

Z hlediska kontaktu s územím sousedních států lze uvažovat pouze opatření směřující k realizaci klíčových dopravních staveb a jejich návaznosti na infrastrukturu sousedních států (např. D52), jejich územní průmět, resp. technické řešení však není předmětem této koncepce. Všechny relevantní záměry podléhají v rámci svého povolenáckého řízení posouzení vlivů na životní prostředí na projektové úrovni a jsou v tomto ohledu dlouhodobě řešeny. Druhou oblastí, která by mohla mít potenciál místních interakcí s územím sousedních států, je potom opatření v oblasti zmírnění dopadů klimatických změn, které se může potenciálně projevit na zvýšení zásob podzemních vod v hydrogeologických strukturách společných pro území sousedních států. Vzhledem k charakteru hraničních území Jihomoravského kraje a sousedících států (Rakousko, Slovensko) není podstatné ovlivnění hydrologických poměrů očekáváno. Na strategické úrovni Programu rozvoje Jihomoravského kraje nelze potenciální vlivy tohoto charakteru ani územně identifikovat ani kvantifikovat.

Na úrovni SEA PRJMK 2018 - 2021 tak nejsou očekávány žádné negativní vlivy realizace koncepce na životní prostředí za hranicí ČR, a to z toho důvodu, že bezprostřední vlivy realizace koncepce se omezují výhradně na území Jihomoravského kraje, nedojde k žádným fyzickým zásahům do území sousedních států a rovněž organizační opatření navrhovaná v rámci PRJMK 2018 - 2021 nemají mezinárodní přesah.

Realizace konkrétních projektů, které mohou vyplynout v návaznosti na ostatní související strategické dokumenty (např. ZÚR, územní plány obcí apod.), bude hodnocena a případně mezistátně posouzena na úrovni EIA, v souladu s příslušnými ustanoveními zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí včetně směrnice EP o hodnocení účinků určitých plánů a programů na životní prostředí č. 2001/42/EC a směrnice č. 2011/92/EU ze dne 13. prosince 2011 o posuzování vlivů některých veřejných a soukromých záměrů na životní prostředí.

Z pohledu posouzení vlivů koncepce na lokality soustavy Natura 2000 nelze, vzhledem k obecnosti koncepce, u drtivé většiny opatření a cílů jednoznačně identifikovat potenciální územní střety s EVL resp. PO. Z hlediska možných přeshraničních vlivů není předpokládán nějaký územní střet s lokalitami soustavy Natura 2000 za hranicemi ČR s výjimkou aktivit souvisejících s rekreačním využitím vodní dopravy. Zde se jedná o záměr prodloužení Baťova kanálu, vedený po řece Moravě až k soutoku s Dyjí. V této oblasti však se Slovenskou republikou existuje vzájemná spolupráce. Jiné, nepřímé, zprostředkované přeshraniční vlivy na území soustavy Natura 2000 sousedících států, nejsou předpokládány. Z hlediska rozvoje páteřních komunikací tyto navazují na páteřní síť či její rozvojové záměry sousedních států (např. D52 na budovanou dálnici A5 z Vídně v Rakousku, koridory vysokorychlostní železnice apod.).

8 Výčet důvodů pro výběr zkoumaných variant a popis, jak bylo posuzování provedeno, včetně případných problémů při shromažďování požadovaných údajů (např. technické nedostatky nebo nedostatečné know-how)

8.1 Výběr zkoumaných variant

Program rozvoje Jihomoravského kraje je předkládán jednovariantně. Varianty optimálního řešení navrhovaných cílů, priorit resp. opatření byly předmětem diskuze v rámci diskusních skupin při samotné přípravě koncepce a při připomínkovém řízení.

Alternativy mohou nastat při implementaci PRJMK a při realizaci konkrétních projektů. Vzhledem k tomu je žádoucí, aby systém hodnocení projektů a monitoringu koncepce obsahoval i environmentální kritéria a indikátory dle návrhu SEA týmu.

Nulová/referenční varianta (*Business as Usual*)

Tato varianta předpokládá vývoj, platnost a strategické cíle dle dosavadního Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014-2017, který v rámci aktuální koncepce slouží jako referenční stávající stav (resp. vývojový trend) dle předpokladů platné PRJMK ČR.

Vzhledem k tomu, že v České republice aktuálně platná jak environmentální legislativa, tak i legislativa v oblasti navazujících povolovacích řízení v případě konkrétních záměrů (např. stavební zákon, vodní zákon, zákon o ovzduší, horní zákon, zákon o památkové péči apod.) a tyto normy jsou v souladu s evropským právním řádem, a že Jihomoravský kraj má platnou Strategii rozvoje i Program rozvoje a Zásady územního rozvoje, nelze předpokládat, že by v důsledku nepřijetí předkládaného dokumentu došlo k významné změně ve vývoji životního prostředí na území Jihomoravského kraje. Bez provedení koncepce tak nelze očekávat zásadní změny vývojových trendů v charakteristikách či vývojových trendech životního prostředí řešeného území.

V případě porovnání doposud platného Programu rozvoje kraje a nově navrhovaného koncepčního řešení je třeba konstatovat, že aktualizace PRJMK představuje moderní strategický dokument, který obsahuje environmentální problematiku v celém svém průběhu jako horizontální téma, jednotlivá řešená témata se v obou dokumentech z velké části překrývají, nově navrhovaná koncepce klade vyšší důraz na řešení klimatických změn.

Aktivní/progresivní varianta

PRJMK je spolu se Strategií rozvoje Jihomoravského kraje pilířem regionálního rozvoje kraje. Oba dokumenty jsou tedy vzájemně v souladu, přičemž SRJMK vytváří předpoklady pro PRJMK a naopak. Jejich působení tedy bude vzájemně interferovat s pozitivním kumulativním vlivem především na udržitelné hospodaření v krajině a zabezpečení kvalitní infrastruktury a služeb ke zlepšení kvality života obyvatel kraje.

Navrhovaná koncepce, resp. její implementace tak sice nepředstavuje ve srovnání s doposud platnou koncepcí přímé významné ovlivnění některé složky životního prostředí na krajské úrovni, je však jednoznačně environmentálně příznivější variantou ve smyslu důslednějšího zahrnutí environmentální problematiky a respektování hodnot životního prostředí v samotném strategickém dokumentu. Konkrétní záměry, které by mohly vyplývat z implementace koncepce, budou mít vlivy lokální, resp. regionální, které však nelze na této úrovni jednoznačně identifikovat, územně lokalizovat ani kvantifikovat.

V souladu s platnou legislativou platí, že tyto záměry budou podrobněji posouzeny z hlediska jejich vlivů na životní prostředí a dopadů do konkrétních lokalit na úrovni záměru v podobě procesu EIA, pokud svým charakterem takovému posouzení podléhají.

8.2 Popis provedení posouzení koncepce na životní prostředí

Posouzení vlivů Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2025 na životní prostředí bylo provedeno v souladu se zákonem č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění. Zároveň byly autorizovanou osobou vyhodnoceny vlivy na veřejné zdraví a na lokality soustavy Natura 2000.

Proces posuzování vlivu PRJMK na životní prostředí a veřejné zdraví byl zahájen v době, kdy strategie ještě nebyla zpracována, zpracovatel SEA tak mohl pracovat metodou ex-ante, a byl přítomen ve všech fázích přípravy dokumentu, a měl tak možnost vznášet své připomínky a ovlivňovat finální znění návrhu koncepce. Základním prvkem posouzení bylo hodnocení možných vlivů navrhovaných priorit, opatření a aktivit vzhledem k jednotlivým tématům životního prostředí.

Při zpracování posouzení byla zohledněna Metodika posuzování vlivů koncepcí na životní prostředí (MŽP, edice Planeta 7/2004). Zpracovatel SEA vycházel také z principů aplikace SEA popsanych v Ressource Manual to Support Application of the UNECE Protocol on Strategic Environmental Assessment“ (UNECE a REC CEE, duben 2007). Dále bylo pro vypracování posouzení vlivů PRJMK na veřejné zdraví využito příručky Bhatia R. Health Impact Assessment: A Guide for Practice. Oakland, CA:Human Impact Partners, 2011.

Obsah a rozsah vyhodnocení byl stanoven závěrem zjišťovacího řízení podle § 10d zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů, který byl vydán Odborem posuzování vlivů na životní prostředí a IPPC Ministerstva životního prostředí dne 25. 10. 2017, pod MZP/2017/710/1851.

Metodologie

Z hlediska metodického přístupu bylo v rámci posouzení vlivů PRJMK postupováno v následujících krocích:

1. Analýza stavu a vývojových trendů životního prostředí v řešeném území
2. Analýza relevantních cílů v oblasti životního prostředí přijatých ve strategických dokumentech na mezinárodní, národní a regionální úrovni se vztahem k PRJMK
3. Stanovení referenčního rámce pro hodnocení na základě syntézy přechozích dvou kroků
4. Hodnocení analytické části
5. Hodnocení návrhové části
6. Hodnocení implementační části PRJMK
7. Hodnocení vlivů na lokality soustavy Natura 2000 dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění
8. Hodnocení vlivů PRJMK na determinanty veřejného zdraví (HIA)
9. Návrh kritérií pro výběr projektů realizovaných na základě PRJMK
10. Návrh indikátorů pro monitoring provádění koncepce z hlediska životního prostředí
11. Návrh stanoviska

Metoda hodnocení návrhové části je podrobněji popsána v kapitole 6.2.1 tohoto dokumentu.

8.3 Problémy při shromažďování požadovaných údajů

Ze strany předkladatele koncepce tj. Jihomoravského kraje a jejího zpracovatele firmy GAREP s.r.o., bylo zpracovateli SEA poskytnuto dostatečné množství relevantních údajů pro zpracování hodnocení.

Při shromažďování požadovaných údajů bylo využito mimo podkladů JMK a internetových zdrojů i zaslaných vyjádření dotčených orgánů a veřejnosti. Při shromažďování požadovaných údajů nenastaly žádné relevantní problémy.

9 Stanovení monitorovacích ukazatelů (indikátorů) vlivů koncepce na životní prostředí

Výchozí předpoklady pro navržený systém sledování vlivů implementace PRJMK

Je nezbytné, aby systém monitoringu implementace koncepce obsahoval i environmentální indikátory a hlediska. Níže uvedený návrh monitorovacích ukazatelů vlivu koncepce na životní prostředí je třeba přizpůsobit způsobu implementace a vyhodnocování PRJMK.

Vazba monitoringu vzhledem k referenčním cílům ochrany životního prostředí

Na základě analýzy cílů specifikovaných v koncepčních dokumentech na mezinárodní, národní a regionální úrovni (viz kapitola 5.1), analýzy stavu životního prostředí a hlavních problémů životního prostředí v regionu byla stanovena sada referenčních cílů dle jednotlivých témat a problémů životního prostředí, které jsou relevantní vzhledem k náplni PRJMK a které tak posloužily jako základní referenční rámec pro hodnocení vlivu koncepce na životní prostředí.

Sada referenčních cílů reprezentuje relevantní žádoucí trendy v ochraně životního prostředí. Jednotlivé cíle a opatření navrhované ve strategii by měly v optimálním případě přispět k plnění těchto trendů, a z tohoto hlediska jsou v rámci posouzení vlivů na životní prostředí hodnoceny.

Použitý referenční rámec bude dále využit v rámci sledování dopadů implementace koncepce na životní prostředí tak, že bude monitorována míra ovlivnění témat a problémových okruhů životního prostředí prostřednictvím indikátorů. Monitorování a vyhodnocování implementace Programu pomůže zamezit případným negativním vlivům koncepce na životní prostředí a v neposlední řadě může být determinantou, která povede ke kvalitativně vyšší úrovni předkládaných projektů.

Systém monitorování vlivů realizace PRJMK na životní prostředí

Dle ustanovení §10h zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění, musí být v rámci implementace koncepce prováděno sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví. Předkladatel koncepce (MPO) je povinen zajistit sledování a rozbor vlivů schválené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví. V případě, že zjistí nepředvídané závažné negativní vlivy provádění koncepce na životní prostředí nebo veřejné zdraví, musí zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů, informovat příslušný úřad (MŽP) a dotčené správní úřady a současně rozhodnout o změně Programu.

Pro sledování míry vlivu PRJMK na jednotlivé referenční cíle vybral zpracovatel SEA základní sadu environmentálních indikátorů sledovaných na národní úrovni. Pro zajištění dostatečné účinnosti sledování vlivů koncepce na životní prostředí by měly být environmentální indikátory zapracovány do celkového systému sledování dopadů implementace koncepce. Jejich sledování by mělo být prováděno v celém návrhovém období a výsledky by měly být pravidelně zveřejňovány, nejlépe elektronickou formou na internetu v periodě vyhodnocování koncepce.

Doporučení zpracovatele SEA Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021 k monitoringu

Organizace monitoringu:

- ▶ Zahrnout environmentální indikátory do celkového systému sledování dopadů implementace koncepce a koncepcí z ní vycházejících;
- ▶ Provádět sledování a vyhodnocování implementace PRJMK a jeho výsledky pravidelně zveřejňovat;
- ▶ V rámci monitoringu zajistit a vyhodnocovat informační kampaň o činnostech v rámci PRJMK.
- ▶ Iniciovat příslušné kroky při zjištění negativních dopadů realizace PRJMK na životní prostředí.

Naplnění výše uvedených doporučení přispěje k zamezení celkových negativních PRJMK na životní prostředí a zároveň napomůže zvýšení pozitivních vlivů. Ponecháváme ke zvážení předkladateli koncepce způsob zajištění výše uvedených doporučení.

Zpracovatelem SEA navržená níže uvedená základní sada indikátorů vychází z referenčních cílů, jež byly použity pro hodnocení vlivů koncepce na životní prostředí, a je rovněž provázána se sadou environmentálních kritérií pro výběr a hodnocení projektů (viz kapitola 11). Lze předpokládat, že indikátory i

environmentální kritéria, jejich obsah i rozsah, mohou doznat změn v závislosti na charakteru realizovaných implementačních nástrojů v průběhu realizační fáze i vzhledem k částečnému překryvu monitoringu vlivu koncepce na životní prostředí s vyhodnocováním implementace koncepce navrženému v implementační části Programu.

Jedním z výstupů posouzení SEA je níže uvedený návrh způsobu monitorování implementační fáze Programu v oblasti vlivu na životní prostředí. Byla navržena doporučená sada monitorovacích ukazatelů, která by měla být v průběhu návrhového období koncepce kontinuálně sledována a vyhodnocována. Předpokládá se, že tento soubor monitorovacích ukazatelů využije, mimo v koncepci uvedených měřitelných parametrů udržitelnosti i vybraných níže uvedených monitorovacích ukazatelů ve vztahu k jednotlivým složkám životního prostředí a sledovaným indikátorům:

Tab. 10 Monitorovací ukazatele implementace koncepce na ŽP - návrh

Složky ŽP a problémové okruhy ochrany ŽP	Monitorovací ukazatele implementace koncepce na ŽP	Jednotka	Zdroj data
Obyvatelstvo a veřejné zdraví - znečištění životního prostředí	Počet obyvatel vystavených nadměrnému hluku	počet	ÚZIS
	Podíl OZKO z celkové rozlohy, vývoj v čase	t/rok	ČHMÚ
	Průměrná očekávaná délka života mužů a žen (narozených v daném roce)	počet	ÚZIS
Působení klimatických změn	Objem investovaných prostředků do krajinných opatření	Kč	Kraj
Hydrologické poměry	Objem vyrobené pitné vody pro veřejnou potřebu	mil. m ³ /rok	Cenia
	Podíl čištěných odpadních vod	mil. m ³ /rok	Cenia
Ochrana přírody a krajiny, ekosystémy, biodiverzita	Podíl ekologicky stabilních ploch (sady, vinice, trvalé travní porosty, lesní pozemky) na celkové rozloze kraje	%	ČSÚ
Využití území	Rozsah nových záborů zemědělské půdy	ha	ČSÚ
	Rozsah nových záborů PUFL	ha	ČSÚ
Využití zdrojů	Podíl výroby energie z OZE v kraji k celkové spotřebě v kraji	%	Cenia
Odpady	Podíl využívaných druhotných surovin	%	Cenia
Environmentální vzdělávání	Objem investic do environmentálního vzdělávání	Kč	Kraj
Doprava	Počet přepravených osob IDS Počet osob usmrčených při dopravních nehodách Počet uživatelů vybraných cyklostezek dle Sčítání uživatelů cyklostezek na území Jihomoravského kraje	počet	Kraj

Vzhledem k účelu a charakteru koncepce (obecně formulovaná opatření budou implementována prostřednictvím řady rozdílných druhů intervencí, které budou blíže specifikována při rozpracování na nižších úrovních plánování) bude obtížné v rámci monitoringu odlišit změny ve vývoji životního prostředí, které je možné přičítat realizaci PRJMK od vlivů jiných intervencí. Při implementaci PRJMK je proto třeba vycházet i z průběžného sledování výstupů obecného monitoring stavu životního prostředí ČR, prováděného rezortem ministerstva životního prostředí a reagovat na případný nežádoucí vývoj v rámci další aktualizace koncepce.

10 Popis navrhovaných opatření pro přecházení, vyloučení, snížení a kompenzaci významných negativních vlivů na životních prostředí zjištěných nebo předpokládaných při provádění koncepce

Na základě hodnocení návrhu priorit, opatření a aktivit koncepce a vyhodnocení jejich vlivu na referenční cíle ochrany životního prostředí (viz kapitola 6) nebyly identifikovány žádné významné negativní vlivy na životní prostředí vyplývající z provedení koncepce, kterým by nebylo možné předcházet, resp. je kompenzovat pomocí vhodně zvolených podpořených projektů. V této souvislosti tedy nejsou navrhována žádná opatření pro předcházení, snížení nebo kompenzaci závažných negativních vlivů.

Vyhodnocení vlivů PRJMK 2018-2021 na životní prostředí si v první řadě klade za cíl zhodnotit, zda návrh koncepce dostatečně zohledňuje problematiku životního prostředí a jeho ochrany, resp. zda jeho realizace nebude představovat potenciální významná rizika pro životní prostředí a zdraví obyvatelstva, a zároveň navrhnout takový systém implementace koncepce ve formě výběru realizovaných projektů, aby byla eliminována potenciální rizika identifikovaná u jednotlivých opatření v hodnocení v rámci kapitoly 6.2.

Předmětem SEA hodnocení Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021 bylo rovněž zjištění, zda a do jaké míry návrh koncepce zahrnuje environmentální pilíř udržitelného rozvoje. Opatření pro předcházení, snížení a kompenzaci všech závažných negativních vlivů životního prostředí lze tedy chápat jako způsob a míru zohlednění problematiky životního prostředí a jeho ochrany v jednotlivých částech PRJMK 2018-2021.

Na základě hodnocení návrhu opatření a aktivit koncepce a vyhodnocení jejich vlivu na referenční cíle ochrany životního prostředí (viz kapitola 6) byly v relevantních případech doporučeny podmínky jejich realizace resp. formulační úpravy dokumentu. Jedná se o následující doporučené úpravy:

Za účelem zamezení identifikovaným potenciálním negativním vlivům a zpřehlednění koncepce bylo na úrovni SEA PRJMK 2018-2021 navrženo několik reformulací navrhovaných aktivit v rámci hodnoceného textu tak, aby byl zajištěn soulad koncepce s principy ochrany životního prostředí a veřejného zdraví. Všechny požadované úpravy byly do koncepce zapracovány v průběhu její tvorby.

Závažné negativní vlivy koncepce na životní prostředí nebyly v rámci SEA identifikovány.

Z vyhodnocení jednotlivých navrhovaných aktivit na úrovni jejich definice, sledovaného cíle a popisu uplatňování aktivity jednotlivými aktéry vůči referenčnímu rámci je možné identifikovat potenciálně negativní vlivy realizace některých aktivit vázané převážně na konkrétní realizované projekty. Pro předcházení, snížení nebo kompenzaci potenciálně negativních vlivů jsou navržena následující opatření:

- ▶ Aktivty v rámci opatření 1.1. a 1.2. dávají základní strategický rámec pro další projektovou přípravu dopravních staveb. Prověření konkrétního trasování a volby technického řešení průchodu dopravních staveb územím jsou předmětem řešení na úrovni územního plánování (ZÚR a její aktualizace a ÚP obcí a jejich SEA) a prověření vlivů konkrétního technického řešení stavby na životní prostředí (SEA). Při posuzování vlivů na životní prostředí je třeba vyhodnotit kumulativní resp. synergické vlivy všech souvisejících existujících i uvažovaných záměrů současně.
- ▶ Realizaci aktivity 1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy implikuje zvýšení hlukové zátěže v okolí letiště Brno – Tuřany. Případně významné navýšení pravidelných leteckých spojů je třeba podmínit prověřením a případným rozšířením ochranného hlukového pásma letiště.
- ▶ V případě aktivity 2.4.3 lze očekávat realizaci nové sportovní infrastruktury. Při jejím umístění do území je třeba respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny a vyhnout se územním střetům s ekologicky významnějšími segmenty krajiny resp. biotopy chráněných druhů, včetně možného ovlivnění environmentálně cenných území zvýšenou návštěvností. Tuto skutečnost je třeba prověřit v rámci posouzení vlivů konkrétních záměrů na životní prostředí (EIA) včetně případného biologického posouzení.
- ▶ Aktivty 4.2.4, 4.2.3 a 4.2.7 predikují výstavbu turistické infrastruktury v environmentálně citlivých územích. Konkrétní projekty je třeba podrobit posouzení vlivů na životní prostředí, pokud tomuto posouzení svým charakterem podléhají.

- ▶ V případě aktivity 4.2.4 lze očekávat realizaci nových cyklostezek v chráněných územích. Při jejím umístění do území je třeba respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny a vyhnout se územním střetům s ekologicky významnějšími segmenty krajiny resp. biotopy chráněných druhů, včetně možného ovlivnění environmentálně cenných území zvýšenou návštěvností. Tuto skutečnost je třeba prověřit v rámci posouzení vlivů konkrétních záměrů na životní prostředí (EIA) včetně případného biologického posouzení, pokud tak příslušný úřad stanoví. Při přípravě záměrů je nezbytné koordinovat jejich řešení s příslušnými orgány ochrany přírody.
- ▶ Aktivita 4.2.7 predikuje rozvoj vodní dopravy a výstavbu doprovodné infrastruktury v environmentálně citlivých územích. V případě provozu a rozvoje infrastruktury pro vodní dopravu je třeba zajistit ochranu vodních útvarů a s nimi spojených ekosystémů před poškozením.

Nedílnou součástí opatření pro zamezení významných negativních dopadů realizace PRJMK 2018-2021 na životní prostředí je navržený soubor environmentálních kritérií pro systém výběru projektů, které budou na základě koncepce podpořeny, a návrh indikátorů pro hodnocení implementace předkládaného dokumentu.

Realizace návrhu environmentálních kritérií by měla při výběru konkrétních projektů vést k relativnímu upřednostnění environmentálně šetrných projektů a projektů, které by mohly přispět ke zlepšení stavu životního prostředí v kraji, a zároveň by měla zamezit podpoře projektů s potenciálně významnými negativními vlivy na životní prostředí.

Pomocí indikátorů pro hodnocení implementace Programu rozvoje cestovního ruchu bude možné monitorovat přínosy jeho realizace pro životní prostředí a vyvodit důsledky pro další návrhová období.

Navrhovaná opatření pro zamezení negativních vlivů na lokality soustavy Natura 2000.

V předmětné koncepci bylo identifikováno 17 aktivit, u nichž nebylo možno zcela vyloučit potenciálně mírně negativní vliv (-1), resp. oscilaci mezi indiferentním až mírně negativním vlivem (0 až -1), či záměr nebylo možné pro velkou obecnost vyhodnotit (-?), kde potenciální negativní vliv na území soustavy Natura 2000 nelze vyloučit. Jedná se o tato opatření:

Aktivity v rámci opatření 1.1

- ▶ 1.1.1 Podpora výstavby D43
- ▶ 1.1.2 Podpora výstavby D52
- ▶ 1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb
- ▶ 1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí a měst
- ▶ 1.1.5 Podpora zásadní modernizace páteřní železniční infrastruktury

Aktivity v rámci opatření 1.2

- ▶ 1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic
- ▶ 1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK
- ▶ 1.2.6 Prosazování modernizací další železniční infrastruktury s ohledem na potřeby IDS JMK

Aktivity v rámci opatření 1.3

- ▶ 1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích
- ▶ 1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou

Aktivity v rámci opatření 2.1

- ▶ 2.1.4 Zlepšení stavu budov škol

Aktivity v rámci bodu 2.4

- ▶ 2.4.1 Podpora rozvoje kultury a památkové péče
- ▶ 2.4.3 Podpora sportovní infrastruktury

Aktivity v rámci bodu 4.1

- ▶ 4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje

Aktivity v rámci bodu 4.2

- ▶ 4.2.3 Budování turistických cyklostezek
- ▶ 4.2.4 Budování lázeňské infrastruktury
- ▶ 4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty

Tyto cíle a aktivity musí být v další fázi, tj. v rámci územně plánovací dokumentace, či územního a stavebního řízení detailně posouzeny dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., pokud není vliv na soustavu Natura 2000 předem vyloučen stanoviskem orgánu ochrany přírody. Lze předpokládat, že v rámci územního či stavebního řízení jsou již k dispozici konkrétní informace, umožňující podrobnější vyhodnocení vlivů na území soustavy Natura 2000.

Shrnutí:

Při jakékoliv stavební aktivitě je nutné respektovat zvláště chráněná území, významnější centra biodiverzity, místa s vyšším podílem přírodních biotopů a výskytem zvláště chráněných a ohrožených druhů a respektovat co nejvíce krajinný ráz. Pokud tyto vlivy nelze zcela eliminovat, je třeba vybrat variantu s nejmenším možným vlivem.

Při rozšíření a modernizaci infrastruktury cestovního ruchu a rovněž při realizaci organizačních opatření v cestovním ruchu, je třeba minimalizovat vlivy na životní prostředí volbou vhodné trasy a konkrétního technického řešení, resp. stanovením maximální únosnosti z hlediska návštěvnosti atraktivit cestovního ruchu. Zvláštní pozornost je třeba věnovat kromě zvláště chráněných území, přírodních biotopů a biotopů významných druhů, prvků ÚSES, VKP, také okolí shromaždišť vodních ptáků, hnízdišť dravců, přechodům přes vodní toky a lesní komplexy apod.

Obecně je potřebné při plánování investic zahrnujících výstavbu upřednostňovat řešení minimalizující nároky na zábory půdy a vytvářet podmínky pro šetrné využívání surovin, včetně recyklace a druhotného využívání (např. stavebních surovin). Případnou výstavbu objektů a zařízení cestovního ruchu a související infrastruktury včetně liniových staveb je vhodné situovat mimo zvláště chráněná území a lokality soustavy Natura 2000. Jednotlivé záměry výstavby je třeba podrobit procesu hodnocení dle §45i resp. §67 zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, eventuálně dalším legislativním procesům, pokud se prokáže tato potřeba.

Každý jednotlivý projekt musí před svým schválením projít systémem výběru projektů včetně environmentálních kritérií tak, jak byl navržen v rámci SEA PRJMK. Zároveň musí být každý projekt s konkrétním územním průmětem podroben posouzení vlivů na životní prostředí na projektové úrovni (EIA) pokud svým charakterem tomuto posouzení podléhá.

11 Stanovení indikátorů (kritérií) pro výběr projektu

Podpora pro deklarované cíle, priority a strategické záměry bude poskytována prostřednictvím standardních zdrojů finančních prostředků, jako je rozpočet Kraje, dotační tituly a operační programy. Konkrétní projekty k realizaci tedy budou vybírány prostřednictvím mechanismů ukotvených v těchto programech, vždy se však jedná o tzv. měkká opatření v souladu s implementační částí koncepce.

Environmentální kritéria pro hodnocení projektů

Zpracovatel SEA navrhuje následující environmentální kritéria. Tato kritéria mohou posloužit uživatelům koncepce k předprojektovému vyhodnocení, zda je uvažovaný projekt v souladu s environmentálními principy udržitelného rozvoje a je tedy možné pro něj žádat o podporu z výše uvedených finančních nástrojů. Stejně tak může tato základní sada kritérií sloužit k přizpůsobení uvažovaných projektů tak, aby těmto kritériím vyhovovaly ve větší míře a byl tak usnadněn proces jejich projektové přípravy. V případě nahrazení již dotěženého ložiska je možné zahrnout efekty spojené s tím spojené.

Tab. 11 Základní soubor environmentálních indikátorů pro monitoring implementace PRJMK relevantní vůči vybraným referenčním cílům

1.1 Snižovat podíl obyvatel zatížených nadlimitními koncentracemi znečišťujících látek, především suspendovaných částic PM10, PM2,5, NO2 a B(a)P	Dojde realizací záměru ke snížení emise znečišťujících látek? Ano/Ne?
1.2. Omezovat negativní vlivy hluku na zdraví	Dojde prostřednictvím realizace záměru ke snížení hlukové zátěže obyvatelstva? Ano/ne?
2.1. Realizovat krajinnotvorná opatření i způsoby hospodaření v krajině s cílem snížit rizika spojená s následky klimatických změn	Dojde prostřednictvím realizace záměru ke zvýšení retenční schopnosti krajiny Ano/Ne?
3.1. Snižovat spotřebu vody, přispívat k zajištění zásobování pitnou vodou a zlepšovat kvantitativní a kvalitativní charakteristiky vypouštěných odpadních vod	Přispěje záměr ke snížení spotřeby pitné a užitkové vody a objemu vypouštěného znečištění v odpadních vodách? Ano/Ne?
3.2. Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci	Dojde realizací záměru k zásahu do zdrojů pitných vod Ano/Ne?
4.1. Při územním rozvoji respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny	Bude záměr realizován mimo chráněná území 1. a 2. zóny NP, CHKO, dále NPR, PR, NPP, PP, EVL, PO, NBK, NRBC, RBK, RBC nebo lokalit výskytu zvláště chráněných živočichů a rostlin. Ano/Ne?
5.1. Omezovat nové zábory ZPF a PUPFL a chránit půdu s důrazem na zabezpečení jejich funkcí	Bude záměr vyžadovat vynětí ze ZPF nebo PUPFL? Ano (ha)/Ne?Ano (km, m², m³)/Ne?
5.2. Chránit krajinný ráz a kulturní i přírodní dědictví	Dojde v rámci projektu ke zlepšení stavu kulturního/přírodního dědictví nebo realizaci krajinnotvorných opatření? Ano/Ne?
6.1. Snižovat spotřebu a racionálně využívat neobnovitelné zdroje surovin a energie	Dojde realizací záměru k využití odpadů jako druhotných surovin Ano (%) /Ne?
7.1 Snižovat produkci odpadů a zvýšit materiálové a energetické využívání odpadů	Dojde realizací záměru ke snížení produkce odpadů? Ano (tuny)/Ne??
8.1 Posilovat odpovědné chování obyvatel k životnímu prostředí, poskytovat informace, podporovat ekologickou výchovu a vzdělávání	Je součástí záměru ekologická výchova a environmentální vzdělávání? Ano/Ne?
9.1 Snižovat negativní vlivy dopravní infrastruktury a provozu na ní na životní prostředí a veřejné zdraví	Je součástí záměru realizace protihlukových opatření nebo výdoba izolační zeleně? Ano/ne

12 Vlivy koncepce na veřejné zdraví

12.1 Úvod

Hodnocení vlivů na veřejné zdraví (HIA – z anglického „health impact assessment“) je dle zákona nedílnou součástí procesu posouzení vlivů Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 – 2021 na životní prostředí.

Strategické hodnocení vlivu nezdravotnických koncepcí na zdraví (HIA) je nedílnou součástí strategického hodnocení vlivů na životní prostředí dané koncepce/politiky; dokládá efekt koncepce na veřejné zdraví plynoucí ze životního prostředí u dotčené populace. Hodnocení HIA má dva hlavní cíle, jednak minimalizovat negativní dopad hodnocené koncepce (prevence), a jednak implementovat relevantní cíle podpory zdraví. Cíle ochrany veřejného zdraví navíc musí pokrýt nejenom majoritní populaci, ale i citlivé skupiny z hlediska zdravotního stavu.

Veřejné zdraví je definováno jako zdravotní stav obyvatelstva a jeho skupin. Tento zdravotní stav je určován souhrnem přírodních, životních a pracovních podmínek a způsobem života. Hodnocením zdravotních rizik je posouzení míry závažnosti zátěže populace vystavené rizikovým faktorům životních a pracovních podmínek a způsobu života. Podkladem pro hodnocení vlivu na zdraví (HIA) odhad rizika. Výsledek hodnocení zdravotního rizika je podkladem pro řízení zdravotních rizik, čímž se rozumí rozhodovací proces s cílem snížit zdravotní rizika.

Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021 (dále jen PRJMK) je strategickým dokumentem **převážně s nepřímým dopadem na zdraví člověka** ve své strategické a politické poloze.

Posuzovaný dokument je vypracován s přiměřeným ohledem a respektem k udržitelnému rozvoji a životnímu prostředí. I když vlivy na zdraví v dokumentu nejsou uvedeny, text neobsahuje výrazně konfliktní oblasti, cíle či jiná ustanovení. Zpracování je přiměřeně detailní, pokud jde o popis témat regionálního rozvoje Jihomoravského kraje. Již méně je posuzovaná politika konkrétní v popisu dopadu na zdraví obyvatel kraje a je ponecháno na dalších implementačních dokumentech a projektech, aby se s vlivem na zdraví a na životní prostředí vyrovnaly při respektování národního i mezinárodního právního rámce.

Nelze očekávat, že posuzovaný program v krátkodobém horizontu čtyř let měřitelně změní zdraví obyvatel kraje, resp. že budou její aplikací změněny indikátory zdravotního stavu, ať již pozitivně, tak negativně. Posuzování vlivu na zdraví je spojeno se značnou dobou latence – skrytého působení. To je dáno, jak postupnou realizací koncepce a jejího uvádění v praxi, tak délkou expozice člověka novým skutečným resp. jejich intenzitě. Působení některých faktorů na lidské zdraví je většinou dlouhodobé. Výjimkou jsou průmyslové a ekologické havárie a katastrofy, kde se může negativně projevit dopad na zdraví prakticky okamžitě.

Při posuzování vlivu PRJMK je použito přístupu Hodnocení vlivu na zdraví – Health impact assessment⁶ (dále HIA) v modifikaci přízpusobené charakteru a obecnosti dokumentu. Posouzení možných vlivů na zdraví se většinou provádí v několika krocích. Je to dáno částečně tradicí a částečně pragmatickým přístupem.

V rámci hodnocení vlivů Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 – 2021 na veřejné zdraví se zpracovatel snažil vyhledat vlivy na determinanty i podmínky ovlivňující pohodu tak, aby byla co nejvíce respektována definice zdraví dle Světové zdravotnické organizace (WHO).

12.2 Vztah Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 – 2021 ke koncepcím v oblasti ochrany veřejného zdraví (screening)

Rámec pro posuzování vlivu na zdraví tvoří řada dokumentů, z nichž nejvýznamnější je: Zdraví 2020 (WHO/EURO)⁷ převzaté do **Národní strategie Zdraví 2020**⁸. Další, s hlediska hodnocení vlivu na zdraví související strategií je **Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020**⁹.

⁶ <http://www.who.int/hia/tools/en/>

⁷ <http://www.euro.who.int/en/publications/policy-documents/health-2020.-a-european-policy-framework-and-strategy-for-the-21st-century-2013>

Vždy je vhodné relativně rychle posoudit, zda a v jakém rozsahu má posuzovaná politika či strategie vliv na zdraví.

V případě posuzované PRJMK je vliv na zdraví člověka dán posuzovanou populací – dimenze evropská či globální světová, státní (národní), krajská (regionální), místní (lokální). Těžiště má především regionální dimenze, dopady realizace programu mimo region jeho působnosti budou pouze zprostředkované, především v oblasti zlepšení dopravních vztahů a kapacity působnosti obyvatel ostatních regionů, který přicházejí do Jihomoravského kraje za prací, vzděláním nebo relaxací jako turisté.

Specifické pro PRJMK je její provázanost s dalšími strategickými dokumenty, prakticky se všemi oblastmi rozvoje.

Tab. 12 Screening – odhad vlivů PRJMK na zdraví člověka

Vybrané determinanty/ populace	Evropa - EU	Česká republika	Dotčený kraj/region	Dotčená obec, lokalita
Hluk komunální	■	■	■	■
Hluk dopravní	■	■	■	■
Kvalita ovzduší	■	■	■	■
Kvalita podzemní vody	■	■	■	■
Kvalita povrchových vod	■	■	■	■
Kvalita půdy	■	■	■	■
Odpady (haldy, skrývky atd.)	■	■	■	■
Pracovní rizika	■	■	■	■
Zaměstnanost	■	■	■	■
Vzdělání	■	■	■	■
Příjem v rodině	■	■	■	■
Sociální vazby	■	■	■	■
Kvalita života	■	■	■	■

V předchozí tabulce je ukázáno, jak rozdílný vliv na zdraví lze očekávat resp. odhadnout při hodnocení pro dotčené populace. Není zde hodnocen vliv pro zdraví pozitivní či negativní, odhaduje se jen „síla vlivu“ na determinantu.

Základní cíle ochrany a tvorby veřejného zdraví jsou zakotveny na komunitární úrovni v ustanovení článku 152 Amsterodamské smlouvy EU, kde je řečeno, že vysoká úroveň lidského zdraví musí být zahrnuta do všech politik a strategií Evropského společenství. Na evropské a celosvětové úrovni jsou požadavky veřejného zdraví definovány zejména následujícími koncepčními materiály:

- ▶ Akční plán zdraví a životní prostředí 2004-2010 EU;
- ▶ Evropský akční plán životního prostředí a zdraví dětí z roku 2004;
- ▶ Zdraví pro 21. století WHO.

Cíle a požadavky veřejného zdraví z těchto koncepcí jsou promítnuty do strategických dokumentů v oblasti veřejného zdraví na národní úrovni, které jsou definovány dvěma základními strategickými dokumenty:

⁸ http://www.mzcr.cz/verejne/dokumenty/zdravi-2020-narodni-strategie-ochrany-a-podpory-zdravi-a-prevence-nemoci_8690_3016_5.html

⁹ http://www.mpsv.cz/files/clanky/17082/strategie_soc_zaclenovani_2014-20.pdf

Akční plán zdraví a životního prostředí ČR (vybrané cíle NEHAP, relevantní vzhledem k PRJMK)

- ▶ Stanovovat priority ke zlepšování kvality ovzduší ze zdravotního hlediska prostřednictvím hodnocení rizik;
- ▶ Dále zvyšovat kvalitu ovzduší cestou snižování emisí škodlivin, včetně tzv. skleníkových plynů;
- ▶ Stanovit priority pro intervence ke zlepšování kvality a zdravotní nezávadnosti vody ze zdravotních hledisek;
- ▶ Předcházet poškození zdraví z požívání a užívání vod;
- ▶ Chránit podzemní i povrchové vody před kontaminací, se zvláštním zaměřením na ochranu zdrojů pitných vod a vod pro rekreaci;
- ▶ Zlepšovat kvalitu a zdravotní nezávadnost pitné vody veřejného zásobování a zabezpečit její stálou jakost;
- ▶ Chránit půdu jako základní složku životního prostředí s důrazem na zabezpečení jejích funkcí;
- ▶ Uplatňovat princip prevence poškozování půdy;
- ▶ Omezit degradační procesy, zejména kontaminaci a zrychlenou erozi půd;
- ▶ Vhodným využíváním půdy zajistit ochranu dalších složek životního prostředí, zejména vody;
- ▶ Omezovat negativní působení hluku na zdraví;
- ▶ Zastavit nárůst hluku, zejména dopravního, a rozšiřovat chráněné zóny;
- ▶ Snižovat expozici hluku prostředky územního plánování;
- ▶ Zabezpečovat prevenci a omezování důsledků velkých průmyslových a jaderných havárií a přírodních katastrof;
- ▶ Soustavně sledovat parametry životního prostředí a ukazatelů zdravotního stavu populace.

Dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatelstva ČR Zdraví pro všechny v 21. století (Zdraví 21):

- ▶ CÍL 1: SOLIDARITA VE ZDRAVÍ V EVROPSKÉM REGIONU;
- ▶ CÍL 2: SPRAVEDLNOST VE ZDRAVÍ;
- ▶ CÍL 3: ZDRAVÝ START DO ŽIVOTA;
- ▶ CÍL 4: ZDRAVÍ MLADÝCH;
- ▶ CÍL 5: ZDRAVÉ STÁRNUTÍ;
- ▶ CÍL 6: ZLEPŠENÍ DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ;
- ▶ CÍL 7: PREVENCE INFEKČNÍCH ONEMOCNĚNÍ;
- ▶ CÍL 8: SNÍŽENÍ VÝSKYTU NEINFEKČNÍCH NEMOCÍ;
- ▶ CÍL 9: SNÍŽENÍ VÝSKYTU PORANĚNÍ ZPŮSOBENÝCH NÁSILÍM A ÚRAZY.

Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí – Zdraví 2020

Hlavním cílem je zlepšit zdravotní stav populace a snižovat výskyt nemocí a předčasných úmrtí, kterým lze předcházet, přičemž hlavní vizí do roku 2020 je především stabilizace systému prevence nemocí a ochrany a podpory zdraví a nastartování účinných a dlouhodobě udržitelných mechanismů ke zlepšení zdravotního stavu populace.

K tomuto cíli vedou dva strategické cíle:

1. zlepšit zdraví obyvatel a snížit nerovnosti v oblasti zdraví
2. posílit roli veřejné správy v oblasti zdraví a přizvat k řízení a rozhodování všechny složky společnosti, sociální skupiny i jednotlivce.

Pro naplnění výše uvedených cílů byly identifikovány čtyři oblasti prioritních politických opatření zaměřených na řešení vybraných dominantních problémů zdravotního stavu populace ČR:

1. realizovat celoživotní investice do zdraví a prevence nemocí, posilovat roli občanů a vytvářet podmínky pro růst a naplnění jejich zdravotního potenciálu;
2. čelit závažným zdravotním problémům v oblasti neinfekčních i infekčních nemocí a průběžně monitorovat zdravotní stav obyvatel;
3. posilovat zdravotnické systémy zaměřené na lidi, zajistit použitelnost a dostupnost zdravotních služeb z hlediska příjemců, soustředit se na ochranu a podporu zdraví a na prevenci nemocí, rozvíjet kapacity veřejného zdravotnictví, zajistit krizovou připravenost, průběžně monitorovat zdravotní situaci a zajistit vhodnou reakci při mimořádných situacích;
4. podílet se na vytváření podmínek pro rozvoj odolných sociálních skupin, tedy komunit žijících v prostředí, které je příznivé pro jejich zdraví.

Velmi významné je provázání PRJMK s dalšími strategiemi a jejich uvedením v život. Program rozvoje Jihomoravského kraje je průřezovou strategií, která jde napříč sektorovými strategiemi a prakticky souvisí téměř s každým z nich. Od dopravy, udržitelného rozvoje až po politiku vzdělanosti.

S ohledem na průřezový charakter PRJMK je patrné, že větší část jednotlivých strategií má zpracován vliv na zdraví. Na základě screeningů a výše uvedeného přehledu strategií (podrobněji je hodnocení vztahu mezi výše uvedenými koncepcemi a PRJMK řešeno v rámci kapitoly 5) je nutno při hodnocení vlivu PRJMK spíše zúžit počet posuzovaných determinant, neboť jinak se ztratí přehlednost a význam HIA.

12.3 Zdravotní stav obyvatel Jihomoravského kraje

Podle údajů Ústavu zdravotnických informací a statistiky (ÚZIS) publikovaných v poslední dostupné Zdravotnické ročence Jihomoravského kraje z roku 2013 bylo podle údajů Národního onkologického registru bylo v roce 2011 v kraji hlášeno 9 909 nových onemocnění zhoubnými novotvarami a novotvarami in situ, což představuje meziroční nárůst o 75 hlášení. Z celkového počtu bylo 4 915 nově hlášených onemocnění u mužů a 4 994 u žen. V přepočtu na 100 tisíc obyvatel kraje vzrostl počet onemocnění oproti roku 2010 u mužů z 886,3 na 862,5 případů a u žen vzrostl z 821,4 na 839,7 případů. Nejčastěji se vyskytujícími

zhoubným novotvarem u obou pohlaví byl opět jiný zhoubný novotvar kůže, který představoval téměř 32 % všech nově hlášených případů u mužů a 28 % u žen. V přepočtu na 100 tisíc obyvatel podle pohlaví to bylo muži 272,2 případů a ženy 239,3 případů. U mužů následuje zhoubný novotvar prostaty, kterým nově onemocnělo 711 mužů, tj. v přepočtu na 100 tisíc mužů 124,8 případů. Významné místo u mužů zaujímají zhoubné kolorektální novotvary, nově bylo hlášeno 527 onemocnění, na 100 tisíc mužů 92,5 případů. V roce 2011 bylo nově hlášeno 398 případů onemocnění zhoubným novotvarem průdušnice, průdušky a plíce; v přepočtu na 100 tisíc mužů to činilo 69,8 případů. Zhoubný novotvar prsu je po zhoubném novotvaru kůže druhým nejčastějším onkologickým onemocněním žen. V roce 2011 bylo v kraji hlášeno 733 nových onemocnění, což je oproti roku 2010 o 47 méně, to je 123,2 na 100 tisíc žen. Na celkovém počtu nově hlášených zhoubných novotvarů u žen se podílí 15 %. Další významnou skupinu tvoří gynekologické zhoubné novotvary. Počtem 482 nově hlášených onemocnění, v přepočtu 81,0 na 100 tisíc žen, se řadí hned za zhoubný novotvar prsu. Z celkového počtu těchto nádorů bylo 219 zhoubných novotvarů těla děložního, 125 zhoubných novotvarů hrdla děložního a 123 zhoubných novotvarů vaječníků.

Nejčastějšími zhoubnými novotvarami trávicího ústrojí jsou kolorektální karcinomy, které se počtem 417 nových onemocnění u žen dostaly za zhoubný novotvar prsu a gynekologické zhoubné novotvary. Podíl nově hlášených zhoubných novotvarů tlustého střeva na celkovém počtu kolorektálních novotvarů představuje 57 % u mužů a 67 % u žen.

Z povinně hlášených pohlavních nemocí se v roce 2013 v Jihomoravském kraji, stejně jako v minulých letech, nevyskytl žádný případ lymfogranuloma venereum, v ČR bylo hlášeno 8 případů (všechna v Hlavním městě Praze). Celkem bylo v kraji hlášeno 159 případů gonokokových infekcí, z toho 122 u mužů a 37 u žen. V relaci na 100 tisíc mužů byla nejčastěji tato infekce zaznamenána v okresech Brno-město (36,8) a Znojmo (19,7). Dále bylo v kraji hlášeno 95 případů syfilis, 68 u mužů a 27 u žen.

V roce 2013 patřily k nejčastěji povinně hlášeným infekčním onemocněním plané neštovice (B01), jimiž onemocnělo 3 538 osob (302,8), to je o 1 257 méně než v roce 2012. Přepočteno na 100 tisíc obyvatel u jednotlivých diagnóz je uveden v závorce za absolutním počtem případů nebo za místem výskytu. Druhou nejčastěji hlášenou infekční nemocí byly salmonelózy (A02) s počtem 1 504 onemocnění (128,7), což je meziročně o 116 případů více. Lymeskou nemocí (A69.2) onemocnělo 432 osob (37,0). Spála (A38) byla hlášena u 484 osob (41,4), nejvíce, 163 případů, bylo evidováno v okrese Brno-město. Počet nakažených dávivým kašlem (A37.0-A37.1) narostl ze 46 (19,5) v roce 2012 na 228. Virová encefalitida přenosná klíšťaty

(A84) byla zaznamenána u 55 osob (4,7), přičemž nad republikovým průměrem 5,9 případů na 100 tisíc obyvatel se umístil okres Blansko s 9,3 případy, okres Brno-venkov s 7,1 případy a okres Brno-město s 6,4 případy. Akutní virová hepatitida typu A (B15) byla zjištěna ve 14 případech (1,2) a akutní virová hepatitida typu B (B16) v pěti případech (0,4). Jinou virovou hepatitidou (B17-B19) onemocnělo 77 osob (6,6). Bakteriální meningitida (G00) byla nahlášena ve 23 případech, onemocnění shigellosis (A03) v 18 případech.

Do Registru tuberkulózy přibylo 59 onemocnění, v tom 44 mužů a 15 žen, 47 případů bylo bakteriologicky ověřených. Na hlášených onemocnění se podílelo 56 případů tuberkulózy dýchacího ústrojí a 3 případy jiné tuberkulózy.

Koncem roku 2013 bylo v kraji v evidenci diabetologických ordinací a praktických lékařů pro dospělé 98 tisíc diabetiků, téměř 47 tisíc mužů a 51 tisíc žen. Na 100 tisíc obyvatel kraje připadlo v průměru 8 370 evidovaných diabetiků; 8 195 na 100 tisíc mužů a 8 538 na 100 tisíc žen. Nejméně diabetiků v přepočtu na obyvatele trvale vykazuje okres Vyškov, nejvíce okres Brno-město.

V evidenci praktického lékaře pro dospělé bylo dispenzarizováno téměř 214 tisíc pacientů pro nemoci hypertenzní (I10-I15), v přepočtu na 100 tisíc registrovaných to je 22 449 pacientů. Druhou velkou skupinu tvořili dispenzarizovaní s diagnózou ischemické choroby srdeční (I20-I25). Z 88 tisíc pacientů s touto diagnózou prodělalo 11 % akutní infarkt myokardu. S cévními nemocemi mozku (I60-I69) bylo dispenzarizováno 33 tisíc pacientů, téměř tři čtvrtiny ve věkové skupině nad 65 let.

V přepočtu na 100 tisíc obyvatel příslušné věkové kategorie byly děti ve věku do pěti let nejvíce dispenzarizovány s diagnózou astma (J45.-). Nejčastějším důvodem dispenzarizace u starších dětí, mladistvých a dospělých byla senná rýma (J30.1 pollinosis). K poklesu počtu dispenzarizovaných došlo u běžné variabilní imunodeficience (D83), a to především v důsledku zpřesnění metodiky vykazování. K největšímu nárůstu dispenzarizovaných došlo u diagnózy astma (J45), o 1 149 pacientů, a také u stálé alergické rýmy (J30.3), o 940 pacientů.

Vrozené vady zjištěné do 1 roku života dítěte jsou uváděny podle roku narození dítěte, tj. za děti živě narozené v roce 2012. Jsou zde také zahrnuty děti s vrozenou vadou, za které nebylo odevzdáno Hlášení vrozené vady, ale vada byla uvedena ve Zprávě o novorozenci. Nově hlášených vrozených vad zjištěných do 1 roku života dítěte u dětí narozených v roce 2012 bylo 528, z toho dívky 201 a chlapci 327. Vrozené srdeční vady se podílely 38 % na všech vrozených vadách dívek (77 případů) a 36 % na všech vrozených vadách chlapců (117 případů). Živě se narodilo 391 dětí s vrozenou vadou, 155 dívek a 236 chlapců.

V ambulancích dětských praktických lékařů bylo dispenzarizováno pro nemoc a vrozené vady 81 tisíc dětí do 14 let. Nejčastější příčinou dispenzarizace jsou nemoci dýchací soustavy a poruchy vidění. Ve věkové kategorii 15–18 let (dorost) bylo dispenzarizováno přes 30 tisíc pacientů. Téměř jednu čtvrtinu tvořili mladiství s diagnózou poruchy vidění a další čtvrtinu s diagnózou nemoci dýchací soustavy.

Ze zdrojů Českého statistického úřadu o hlášených případech pracovní neschopnosti je publikován počet případů na 100 nemocensky pojištěných, průměrné trvání jednoho případu a průměrné procento pracovní neschopnosti. V Jihomoravském kraji v roce 2013 činilo průměrné procento pracovní neschopnosti 3,673, přičemž nejvyšší bylo v okrese Břeclav (4,815) a nejnižší v okrese Brno-město (3,216). Druhým zdrojem údajů o pracovní neschopnosti je Česká správa sociálního zabezpečení, která vede evidenci všech onemocnění a úrazů, které zapříčinily alespoň jednodenní pracovní neschopnost ukončenou v daném roce. Podle této statistiky činil celkový počet ukončených případů pracovní neschopnosti 143 tisíc. V úhrnu za všechny diagnózy trvala průměrně jedna pracovní neschopnost 44,0 dne u mužů a 46,5 dne u žen.

V kraji bylo provedeno 306 tisíc ambulantních psychiatrických ošetření nebo vyšetření, 206 na tisíc mužů a 315 na tisíc žen. Psychiatrické ambulance navštívilo ve sledovaném roce téměř 72 tisíc pacientů, z toho 59 % žen. Nejčastějším onemocněním byly neurotické poruchy. Na pracovištích zajišťujících ambulantní péči o alkoholiky a toxikomany bylo evidováno celkem 3 812 pacientů užívajících psychoaktivní látky, z nich alkohol požívalo 2 656 osob, přičemž 80 % bylo na alkoholu závislých. Z 1 156 osob, které užívaly drogy, byla závislost zjištěna u 78 %.

V roce 2013 se uskutečnilo 254 tisíc případů hospitalizace obyvatel Jihomoravského kraje ve všech nemocnicích České republiky. Ženy se na hospitalizacích podílely 56 %. Na tisíc obyvatel kraje připadlo v průměru 217 hospitalizací; 197 na tisíc mužů a 237 na tisíc žen. Průměrná doba hospitalizace na všechny diagnózy dosahovala 6,9 dne u mužů i u žen. Nejdelší průměrná ošetrovací doba při hospitalizacích souvisela s diagnózou duševní poruchy a poruchy chování a činila 13,4 dne u mužů a 18,6 dne u žen. Nejčastější příčinou hospitalizace u žen byly faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotními službami. V pořadí další je u žen hospitalizace související s těhotenstvím, porodem a šestineděním, nemoci

oběhové soustavy, nemoci močové a pohlavní soustavy a nemoci trávicí soustavy. U mužů to byly nemoci oběhové soustavy, faktory ovlivňující zdravotní stav a kontakt se zdravotními službami, následovaly poranění a otravy, nemoci trávicí soustavy a novotvary. Výše uvedené údaje nepostihují nemocnost zcela komplexně. Stále se snižující úmrtnost, prodlužující se naděje dožití a zrychlující se demografické stárnutí, zvyšují výskyt nemocí v populaci a narůstá objem potřebné zdravotní péče. Zároveň lze pozorovat pozitivní trend v celkové délce života prožitého ve zdraví, resp. bez dlouhodobého omezení.

12.4 Determinanty vlivů koncepce na veřejné zdraví

Realizace posuzované PRJMK má v sobě **potenciál s dlouhodobým vlivem na veřejné zdraví**, resp. na celou řadu determinant, kterými je ovlivňováno. Světová zdravotnická organizace (dále jen WHO World Health Organization) za významné skupiny determinant považuje:

- ▶ Sociální a ekonomické prostředí
- ▶ Životní prostředí (physical environment)
- ▶ Individuální charakteristiku a chování jednotlivců (životní styl)

Determinanty zdraví lze definovat jako osobní, společenské a ekonomické faktory a faktory životního prostředí, které významně ovlivňují zdravotní stav jedince, skupiny lidí nebo společnosti. Determinanty působí na zdraví buď přímo, nebo zprostředkovaně a to jak pozitivně tak negativně.

Determinanty lidského zdraví působí ve vzájemné interakci. Rozdělení je mnohdy dáno spíš snahou o jejich pochopení či možnosti jejich sledování, ale většinou se vliv na lidské zdraví posuzuje v určitém komplexním a holistickém modelu. Zatímco zdravotní rizika spojená s expozicí chemickým či fyzikálním škodlivinám a zdravotní rizika spojená s konzumací nebezpečných potravin či nedostatečně zabezpečené, kvalitní pitné vody a expozicí odpadům jsou již většinou eliminována, nebo alespoň značně omezena řadou národních či evropských standardů, jsou tzv. **sociální determinanty**, zejména zaměstnanost, příjem, vzdělání, ponechány na komunitních, lokálních a národních rozvojových programech a projektech.

Sociální a socioekonomické faktory na individuální úrovni patří dnes k nejsilnějším determinantům zdraví. Lidé s nižšími příjmy, lidé s nižší úrovní vzdělání nebo osoby s nižším uplatněním na trhu práce (např. dlouhodobě nezaměstnaní) vykazují horší zdravotní stav víceméně ve všech oblastech zdraví (vyšší intenzita celkové úmrtnosti, vyšší podíl předčasných úmrtí, vyšší intenzita úmrtnosti na nemoci oběhové soustavy, na řadu zhoubných novotvarů a na vnější příčiny, vyšší míra incidence řady chronických onemocnění, duševních poruch) než osoby s vyšším socioekonomickým postavením. Socioekonomické rozdíly neexistují pouze mezi socioekonomicky nejslabší a nejsilnější skupinou, ale lze je vysledovat napříč celou společností.

K rozdílům ve zdraví dochází jednak zprostředkovaně, skrz životní styl, dále v důsledku materiální deprivace a jednak to jsou psychosociální faktory, které způsobují socioekonomickou nerovnost ve zdraví. Osoby s nižším socioekonomickým postavením jsou častěji vystaveny rizikovým faktorům působícím negativně na zdravotní stav (např. chudoba, nezaměstnanost, fyzicky náročné pracovní prostředí, vykonávání nejistého zaměstnání, stres na pracovišti, neadekvátní odměna za vynaložené úsilí na pracovišti, nízká úroveň bydlení, dlouhodobý stres, nedostatek kontroly nad vlastním životem, sociální vyloučení) a často volí životní styl narušující, eventuálně poškozující zdraví. Naopak osoby s vyšším dosaženým vzděláním jsou k informacím o zdraví vnímavější a převážně bývají i nositeli pozitivních změn životního stylu, zároveň jsou tyto osoby schopny lépe využívat zdravotní péči (preventivní prohlídky, včasné řešení a vlastní iniciativa při řešení zdravotního problému, lepší komunikace a pochopení se s lékaři apod.).

Hodnocení koncepce z hlediska vlivů na veřejné zdraví tak vyžaduje zvážení celého spektra možných zdravotních determinant a pravděpodobnosti jejich, více či méně zprostředkovaných změn, způsobených plánovanou aktivitou. Musí být použit odborný odhad pravděpodobného vývoje různých determinant prostředí, institucionálních i individuálních a jejich možné změny. Jedná se o komplexní proces, kdy změna jednoho či několika faktorů nemusí znamenat měřitelnou změnu zdravotního stavu. Důležitým faktorem, který je často z hlediska zdraví podceňován je tzv. „well being“ – tedy „pohoda“ jako výsledné působení řady faktorů a podmínek.

Přesto, že hlavními determinantami zdraví jsou individuální faktory jedince, nelze opomíjet vliv dalších vnějších faktorů na zdraví jedince a společnosti. Dnes již klasický model nerovnosti ve zdraví - Dahlgren a Whitehead (1991) - poukazuje na další roviny, které ovlivňují zdraví, a sice faktory související s obytným a pracovním prostředím, životními podmínkami, přístupem ke službám apod., kdy navíc všechny tyto faktory působí v kontextu socioekonomických, kulturních a přírodních podmínek celého regionu/společnosti.

Socioekonomické rozdíly ve zdraví a životním stylu se tak projevují nejenom na individuální úrovni mezi jedinci nižší a vyšší socioekonomických skupin, ale i na kontextuální, tj. v tomto případě komunitní/regionální úrovni. Obyvatelstvo sociálně deprivované oblasti (např. sociálně vyloučené lokality) vykazuje horší zdravotní stav nejenom díky individuální socioekonomické pozici, ale k tomu navíc i působením samotného prostředí (tzv. neighbourhood effect).

12.4.1 Vybrané zdravotní determinanty relevantní vůči PRJMK

Dosavadní vývoj v oblasti regionálního rozvoje obecně je z pohledu veřejného zdraví výrazně pozitivní, zlepšuje se jak úroveň, tak dostupnost zdravotní a sociální péče, kvalita životního prostředí i možnosti zdravého trávení volného času. Zdravotní stav obyvatel v Jihomoravském kraji je dobrý. Klíčovým problémem i z hlediska veřejného zdraví je nedokončený páteří komunikační systém, který by umožnil bezpečné a environmentálně únosné převedení dopravních zátěží z nadlimitně zatížených území. Medializace negativních dopadů na zdraví a životní prostředí je větší než medializace pozitivní příkladů.

S plným využitím nástrojů, které nabízí PRJMK 2018-2021 nelze zásadní negativní dopady na zdraví populace kraje jako celku, ale místní vlivy očekávat lze.

12.4.1.1 Kvalita životního prostředí

Kvalita životního prostředí je jednou z determinant zdravotního stavu populace. Podle Světové zdravotnické organizace (WHO) způsobuje znečištění životního prostředí v Evropském regionu 10 % až 20 % onemocnění. V Evropském regionu, stejně tak i v Česku, jsou hlavními determinanty lidského zdraví ze životního prostředí snížená kvalita ovzduší a zvýšené hladiny hluku v důsledku dopravy. Expozici populace ČR cizorodým látkám z potravin a příjmu pitné vody lze hodnotit jako příznivou. Pouze v důsledku znečištění ovzduší polétavým prachem v Evropě zemře předčasně přibližně 280 tisíc lidí. Nejvýznamnějšími zdravotními dopady expozice znečištěnému životnímu prostředí jsou respirační a gastrointestinální onemocnění, alergie, kardiovaskulární a metabolická onemocnění, vývojové a reprodukční poruchy, a také nádorová onemocnění. Expozice škodlivým látkám je třeba snižovat jak je to rozumně možné, neboť často jsou vědecky prokazovány zdravotní dopady i pro takové koncentrace škodlivin v prostředí, které byly dříve považovány za bezpečné; u látek s karcinogenním působením není možné stanovit bezpečnou mez vůbec a u mnoha látek není jejich působení při dlouhodobé a kombinované expozici nízkým dávkám dosud známo.

Znečištění ovzduší

Znečištění ovzduší je jedním z faktorů, který se výrazně podílí na ovlivnění lidského zdraví. Zhoršená kvalita ovzduší je zásadním problémem životního prostředí ČR a zůstává nevyhovující nejen ve velkých městech - v důsledku dopravy a průmyslu, ale také v malých sídlech, kde se spalují pevná paliva v zastaralých zařízeních. Dlouhodobě nejzávažnějším problémem zůstávají suspendované částice (PM₁₀ a PM_{2,5}) a polycyklické aromatické uhlovodíky (vyjádřené jako B(a)P). V dopravou zatížených lokalitách ČR dochází také k překračování limitních koncentrací pro oxid dusičitý (NO₂). Nejvíce zatíženými oblastmi jsou velké aglomerace, jako je Brno.

Kvalita ovzduší v Jihomoravském kraji je dle studie Vyhodnocení kvality ovzduší v Jihomoravském kraji v letech 2010 – 2016 (Bucek, 2017) dobrá, výrazně se neliší od ostatních regionů v oblasti. Imisní limity nejsou překračovány na větších plochách území kraje, výjimku může tvořit troposférický ozón v závislosti na meteorologických podmínkách v létě.

Výrazným zdrojem emisí PM₁₀ v Jihomoravském kraji jsou sektory zemědělství, lokálních topenišť a dopravy. Imisní limit pro průměrnou roční koncentraci PM₁₀ není v kraji dlouhodobě překračován. V případě 24hodinového imisního limitu dochází k překračování převážně na lokalitách ovlivněných dopravou, avšak téměř výhradně v topné sezóně. Doprava navyšuje koncentrace zhruba o 15 % proti dopravou neovlivněnému centru města a zhruba o 35 % navyšuje koncentrace proti koncentracím v nejbližších oblastech kraje bez jakéhokoliv lokálního ovlivnění.

Naprostou majoritním zdrojem benzo[a]pyrenu v Jihomoravském kraji jsou lokální topeniště. To se projevilo i ve speciálních měřicích kampaních v malých sídlech Jihomoravského kraje během topné sezóny, kdy koncentrace benzo[a]pyrenu v těchto malých obcích přesahovaly koncentrace v Brně, v některých případech i několikanásobně. Naopak díky napojení velkého množství domácností v Brně na CZT a skutečnost, že brněnské teplárny používají jako palivo plyn se odráží v nepřekračování imisních limitů v posledních letech a relativně nízkých koncentrací v Brně i proti celorepublikovému průměru.

V případě koncentrací NO₂ dochází na pozadových lokalitách k mírně klesajícímu trendu, na dopravních lokalitách se však koncentrace dlouhodobě téměř nemění. Imisní limit pro průměrnou roční koncentraci NO₂

je dlouhodobě překračován pouze na dopravních lokalitách uzavřených zástavbou do kaňonu, v otevřených dopravních lokalitách jsou koncentrace pouze zvýšené. Imisní limit pro hodinovou koncentraci NO₂ není na stanicích imisního monitoringu Jihomoravského kraje překračován. Nejvýznamnějším zdrojem emisí oxidů dusíku je v Jihomoravském kraji doprava.

Hluk

Hluk ze životního prostředí je považován za nejvýznamnější environmentální faktor hned za znečištěním ovzduší. Hluk ovlivňuje centrální nervový, kardiovaskulární a imunitní systém jedince. Majoritním zdrojem hluku (v mimopracovním prostředí) je doprava; v ČR na hlavních dopravních tazích dosahuje hlučnost hladin 70 až 85 dB. Strategické hlukové mapování bylo provedeno pro aglomerace nad 250 tisíc obyvatel a pro silnice s intenzitou dopravy nad 6 milionů vozidel za rok, významná letiště a železniční tratě. Podle Zprávy o zpracování strategické hlukové mapy ČR z roku 2007 bylo v I. kole hlukového mapování zjištěno, že v oblastech nad mezní hodnotou pro hluk ze silniční dopravy žije 226,7 tisíc obyvatel (z hlediska ukazatele hluku pro den, večer, noc). V Praze, Brně a Ostravě je vystaveno účinkům hluku přesahujícím hygienické limity zhruba 10 % populace. V některých obcích v blízkosti frekventovaných komunikací je nadměrnému hluku vystavena více jak ¼ obyvatel.

Ve II. etapě hlukového mapování v roce 2012 bylo hlukové mapování provedeno pro aglomerace nad 100 tis. obyvatel (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň, Olomouc, Liberec-Jablonec nad Nisou a Ústí nad Labem – Teplice, dále pro silnice po nichž projede více než 3 mil. vozidel ročně, železnice po nichž projede více než 30 tis. vlaků ročně a pro letiště Praha – Ruzyně. Mapy jsou dostupné na národním geoportálu INSPIRE.

V oblastech s celodenní hlukovou zátěží ze silniční dopravy, přesahující stanovené mezní hodnoty¹⁰, žije dle výsledků II. etapy Strategického hlukového mapování (SHM) v aglomeraci Brno 30,5 tis. osob, tj. 7,4 % obyvatel, nadměrným hlukem v nočních hodinách je obtěžováno 37,5 tis. osob, tj. 9,8 % obyvatel. Nadměrným hlukem ze silniční dopravy je v aglomeraci celodenně zasaženo 1 390 rezidenčních objektů, 29 škol a 3 lůžková zdravotnická zařízení.

Hlukové zátěži ze železniční dopravy nad mezní hodnoty je v aglomeraci celodenně exponováno 600 obyvatel, letiště v Brně-Tuřanech zatěžuje nadměrným nočním hlukem 600 obyvatel.

Mimo aglomeraci Brno je hluková zátěž obyvatelstva ze silniční dopravy výrazně nižší, tranzitní silniční doprava je soustředěna na dálnice, které přímo neprocházejí sídly. Celkově je v kraji celodenní hlukové zátěži z hlavních silnic 4 nad 50 dB exponováno 9,1 % obyvatel kraje (bez započtení aglomerace Brno), z toho nad mezní hodnotu 4,9 tis. obyvatel (tj. 0,4 %) žijících v 980 obytných budovách v celkem 37 obcích. Výraznější hlukovou zátěž způsobuje provoz na silnici I/38 (E59) ve Znojmě (6,6 % obyvatel exponováno celodenní hlukové zátěži nad mezní hodnotu) a v obcích ležících na silnici I/55 z Břeclavi na Uherské Hradiště.

Provoz na hlavních železničních tratích způsobuje v kraji celodenní hlukovou zátěž cca 1 tis. osob, tedy 0,4 % obyvatel kraje.

Rušení spánku je hlavní důsledek vlivu environmentálního hluku. Může způsobit primární defekt během spánku a sekundární vliv, který se dostavuje den po nočním spánku, rušeném hlukem. Nepřerušovaný spánek je předpokladem pro dobré fyziologické a duševní funkce, primární vliv hluku přináší obtíže s usínáním, probouzení a změny spánkových stadií a hloubky spánku, růst krevního tlaku, tepové frekvence, tlakové amplitudy, vasokonstrikci, změny dýchání, arytmií a zvýšenou pohyblivost ve spánku.

Pro dobré noční spaní přichází v úvahu hladina nepřekračující 30 dB (A) pro ustálený hluk. Mělo by se předcházet jednotlivým hlukům nad 45 dB. Pro stanovení nočních limitů se musí zohlednit přerušování hluku.

Zranitelné podskupiny obecné populace by měly být chráněny. Příklady těchto skupin jsou: lidé s nemocemi nebo zdravotními problémy (např. hypertenzí), lidé v nemocnicích nebo rehabilitačních zařízeních, lidé se smyslovým postižením, nevidomí, lidé se sluchovým postižením, nenarozené děti, děti a novorozenci, starší

¹⁰ Mezní hodnoty hlukových indikátorů jsou stanoveny vyhláškou č. 523/2006 Sb., o hlukovém mapování. Pro celodenní hlukovou zátěž, tj. indikátor L_{dn}, jsou mezní hodnoty 70 dB pro silniční a železniční dopravu, 60 dB pro leteckou dopravu a 50 dB pro průmysl. Indikátor noční hlukové zátěže L_n má nižší mezní hodnoty, konkrétně 60 dB pro silniční dopravu, 65 dB pro železniční dopravu, 50 dB pro leteckou dopravu a 40 dB pro průmysl.

populace obecně. Lidé s postižením sluchu jsou nejvíce omezováni ve srozumitelnosti řeči. Dokonce jen slabé postižení sluchu může způsobit velké nepochopení mluvené řeči v hlučném prostředí.

Vodní zdroje – dostupnost pitné vody, koupací vody

Bezpečná pitná voda je dalším základním požadavkem ochrany veřejného zdraví. Prostřednictvím pitné vody může být jedinec exponován biologickým, mikrobiologickým či chemickým agens nejenom konzumací, ale také sprchováním nebo vdechováním. Přes 93 % české populace bylo v roce 2016 zásobováno pitnou vodou z veřejných vodovodů, jejíž kvalita se v posledních dvou desetiletích zlepšila, a v posledních letech se výrazně nemění. Velikost odhadované expozice obyvatel zdraví škodlivým látkám z pitné vody je konstantní či mírně klesá. Nejvýznamnější expozici z pitné vody představují dusičnany (v průměru zhruba 7 % hodnoty celkového denního přijatelného příjmu dusičnanů). Mikrobiologická kvalita pitné vody z veřejných vodovodů zůstává konstantní; výskyt epidemií z pitné vody je sporadický.

Jihomoravský kraj se vyznačuje nadprůměrným podílem obyvatel připojených na vodohospodářskou infrastrukturu. Nárůst podílu obyvatel připojených na vodovody, kanalizaci i na kanalizaci zakončenou ČOV byl v období 2000–2014 intenzivnější než odpovídající celorepublikový průměr, avšak mezi roky 2014 a 2015 již došlo ke stagnaci (podíl obyvatel napojených na kanalizaci v roce 2015 činil 89,9 % a podíl obyvatel napojených na kanalizaci zakončenou ČOV 86,4 %) a v případě podílu obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu i k poklesu z 97,0 % na 95,3 %. Z celkového počtu 230 ČOV bylo na jednu ČOV v roce 2015 připojeno průměrně 4 410 obyvatel. Terciární stupeň čištění má již 72,6 % ČOV v kraji, což je v rámci ČR nejvyšší podíl po Hl. m. Praha.

V Jihomoravském kraji přetrvává vliv plošného znečištění z intenzivního zemědělského hospodaření na orné půdě a znečištění z bodových komunálních zdrojů. Problémem jsou živiny, zejména fosfor. Důsledkem je snížená jakost povrchových vod, kdy byla většina sledovaných vodních toků v Jihomoravském kraji v období 2014–2015 hodnocena jako znečištěná (III. Třída jakosti) až silně znečištěná (IV. třída jakosti). Nejhorší jakost (V. třída) přetrvává na dolním toku Trkmanky. Ke zlepšení jakosti vody oproti předchozímu hodnocenímu dvouletí (2013–2014) došlo na úseku Dyje před Znojmem.

V rámci monitoringu koupacích vod bylo v Jihomoravském kraji v koupací sezoně 2015 sledováno 24 profilů. Oproti roku 2014 nebyla nikde v kraji zaznamenána voda nebezpečná ke koupání a na většině sledovaných profilů se po celou sezonu udržela voda vhodná ke koupání. Jako nevhodná ke koupání byla vyhodnocena voda na 2 profilech, a to ve VN Vranov (Bítov) a v Suchém rybníku. Zhoršené jakosti vody dosáhla VN Letovice a většina profilů na VN Brněnská přehrada.

Změny klimatu

Změny klimatu a extrémní výkyvy počasí výrazně ovlivňují lidské zdraví. Podle WHO vede zvýšení průměrné roční teploty o 1°C k růstu intenzity úmrtnosti o 1-3 %. Ohroženými skupinami obyvatel jsou především starší osoby a malé děti, které mají sníženou schopnost regulace tělesné teploty. Změna teploty ohrožuje dále pacienty s astmatem, respiračními infekcemi či CHOPN (chronická obstrukční plicní nemoc), kde zmíněné zvýšení průměrné roční teploty může vést k růstu intenzity úmrtnosti až o 6 %. Dochází také ke změnám v sezonním rozložení alergenních pylů, většinou se jedná o prodloužení sezónnosti a prodloužení trvání alergických poruch v průběhu roku. Dále dochází ke zvýšení produkce pylů některými rostlinami, či postupné migrace nových alergenních látek z jižních oblastí. Nárůst počtu horkých dnů, kdy je vzduch navíc silně znečištěn prachovými částicemi a přizemním ozonem, vede k nárůstu intenzity úmrtnosti na respirační a kardiovaskulární nemoci.

Mírnější zimy pak vedou k posílení populací klíšťat (i k rozšíření jejich areálu působnosti) a k následnému šíření infekčních onemocnění přenášených zejména klíšťaty jako je lymfská borelióza a klíšťová encefalitida (v roce 2013 onemocnělo v Jihomoravském kraji Lymfskou boreliózou 432 osob a 55 osob potom klíšťovou encefalitidou, jedná se o nadprůměrný počet v porovnání jednotlivých krajů ČR).

Zvýšení průměrné roční teploty má také nezanedbatelný vliv na kvalitu vod; nárůst průměrné teploty povrchových vod vede dlouhodobým změnám v kvalitě surové vody (například dochází ke zvýšení koncentrace organických látek, roste riziko bakteriálního a chemického znečištění vod). To v důsledku vede k vyšší náročnosti úpravy vody, riziku nižší účinnosti dezinfekce a riziku vyšší tvorby vedlejších produktů dezinfekce, které vznikají reakcí chloru či jiného dezinfekčního oxidantu s přírodně organickými látkami ve vodě. K nižšímu ředění mikrobiologického znečištění dochází nárůstem průměrných teplot i v případě koupacích vod; dochází k eutrofizaci (obohacování vod o živiny, zejména dusík a fosfor, snížení obsahu volného kyslíku) a tím přemnožení cyanobakterií (sinic). Navíc se objevují některé dříve se nevyskytující sinice, produkující velmi účinné toxiny.

Nakládání s půdou

Ochrana půdy je klíčovým úkolem a to nejen ve vztahu k její úrodnosti (např. udržováním složek organické hmoty, ochrany struktury a zachování edafonu), ale rovněž při ochraně proti větrné a vodní erozi, retenční schopností, nebo zabráněním kontaminace půdy nežádoucími látkami. Uvážlivé využívání zemědělské půdy, včetně jejího zpracování, úpravy vodního režimu a zavlažování, vhodného střídání plodin, optimalizovaného používání hnojiv a prostředků na ochranu rostlin, zachování krajinných prvků, nebo zavádění protierozních opatření má rovněž širší dopad na životní prostředí jako je např. kvalita a vydatnost vodních zdrojů, agrobiodiverzita, nebo veřejné zdraví. Z hlediska veřejného zdraví je mimo hygienických vlivů nakládání s půdou důležité zejména z důvodů zajištění potravinové bezpečnosti a výživy obyvatelstva.

Zdrojem znečištění půdy bývají zpravidla chemické látky, které pocházejí z průmyslových aktivit, jako je např. těžba a zpracování nerostných surovin. Velký podíl na znečištění půdy má i nesprávné ukládání odpadů a havárie spojené s úniky jedovatých látek.

U zemědělské půdy mohou být zdrojem kontaminace chemicky vyrobená hnojiva, zejména pokud jsou použita v nesprávnou dobu (např. za deště, kdy může být hnojivo spláchnuto z půdy) a v nadměrném množství či nevhodném poměru. Dalším zdrojem kontaminace je používání chemických přípravků na ochranu rostlin, např. chemické postřiky k hubení škodlivých organismů – pesticidy, herbicidy, insekticidy a jiné. Kontaminaci půdy způsobují také imise ze znečištěného ovzduší z průmyslu a dopravy.

Kontaminovaná půda se tak může stát zdrojem zdraví škodlivých látek. Lidé půdní částice vdechují ve formě prachu a půdy, které se běžně vyskytují na chodnících, vozovkách, zahrádkách, polích apod. Chemikálie můžeme rovněž přijímat z potravin vypěstovaných na chemicky ošetřovaných půdách nebo z potravin přímo chemicky ošetřených.

12.4.1.2 Socioekonomické vlivy

Neméně důležitou determinantou lidského zdraví jsou i socioekonomické vlivy, které se odrážejí na objektivním i subjektivním zdravotním stavu obyvatelstva v rámci různých socioekonomických skupin v interakci se životním stylem stejně jako vzděláním. Subjektivní pocit dobrého zdraví a psychické pohody je ovlivněn zařazením člověka v rámci socioekonomické struktury společnosti. Program rozvoje cestovního ruchu může tyto determinanty ovlivnit jak pozitivně, tak i negativně – zvýšením vzdělanosti, podporou možností zdravého trávení volného času, podporou zaměstnanosti.

Jak bylo již výše uvedeno zdraví obyvatel je ovlivňováno řadou faktorů. Působí na něj stav životního prostředí, zdravotní péče, životní styl obyvatel, vrozené dispozice i socioekonomické faktory. Vlivy koncepce s dopadem na životní prostředí se většinou odrazí ve veřejném zdraví, jedná se o většinu již výše posuzovaných vlivů na jednotlivé složky ŽP, vstup toxických látek do ŽP, hluk, ale i vlivy na estetickou kvalitu ŽP resp. psychickou pohodu, jako je krajinný ráz apod. Vlivy koncepce na životní prostředí a na zdraví obyvatelstva se tedy z velké části překrývají, avšak mohou existovat i vlivy s dopadem na životní prostředí, které se ve zdraví obyvatel přímo neprojeví (např. zkvalitňování činnosti veřejné správy nebo podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit), resp. které se přímo neodrazí ve stavu životního prostředí, zato ale ovlivní lidské zdraví (v tomto případě např. rozvoj produktů cestovního ruchu zaměřených na lázeňství a wellness apod.).

Kvalita života resp. **pohoda** je pro PRJMK spojena s dostupností jak kvalitního životního prostředí, dopravní dostupností, zaměstnaností, dostupností vzdělání a zdravotní a sociální péče, tak možnostmi uspokojivého trávení volného času. V moderní době je potom spojena mimo jiné s dostupností celé řady zařízení spojovaných s informačními technologiemi, s výrobou či dostupností léků, zdravotnických přístrojů a zejména s dostupností a cenou energií a mobilitou.

Program rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje může tyto determinanty ovlivnit jak pozitivně, tak i negativně – podporou neformálního vzdělávání, podporou zaměstnanosti, změnou počtu pracovních příležitostí, kvalitou života v sídlech i na venkově, možnostmi zdravého využití volného času.

Z výše uvedeného popisu zdravotních determinant, relevantních cílů koncepčních dokumentů v oblasti zdraví a zdravotního stavu obyvatel lze vyvodit následující zdravotní determinanty s vazbou k PRJMK 2018-2021:

- ▶ Faktory životního prostředí, zejména kvalita ovzduší, hluk, čistota vodních zdrojů, nakládání s půdou, klima apod.;
- ▶ Zaměstnanost;
- ▶ Vzdělanost;

- ▶ Zdravé využití volného času;
- ▶ Bezpečnost (od bezpečnosti dopravy, po např. kvalitní bezpečné stavební materiály, zejména v případě recyklace odpadů).

Tab. 13 Vztah zdravotních determinant a oblastí podpory koncepce

Zdravotní determinanty	Aktivita s možným negativním vlivem na danou determinantu	Aktivita s možným pozitivním vlivem na danou determinantu
Faktory životního prostředí, zejména kvalita ovzduší, hluk, dostupnost vodních zdrojů, nakládání s půdou a klimatické změny ¹¹	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.2.7, 4.2.4,	1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4, 1.2.5, 1.2.6, 1.2.8, 1.2.9, 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3, 2.1.4, 3.1.3, 3.1.2, 3.2.2, 3.2.3, 3.2.2, 3.2.3, 3.2.4, 3.2.5,
Zaměstnanost		2.2.1, 2.3.2, 2.5.2, 4.1.1, 4.1.2, 4.1.3, 4.1.4, 4.2.2,
Vzdělanost		1.3.4, 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3, 2.2.1, 2.2.4, 2.2.5, 2.3.4, 2.5.3, 2.6.2, 3.1.2, 3.1.1, 3.1.4, 4.1.1, 4.2.6, 4.2.8
Zdravé využití volného času		1.2.8, 1.2.9, 2.3.4, 2.4.1, 2.4.2, 2.4.3, 2.4.4, 2.5.1, 2.5.4, 4.2.3, 4.2.4,
Dostupnost zdravotní a sociální péče		2.2.2, 2.2.3, 2.2.4, 2.2.5, 2.3.1, 2.3.2, 2.3.3, 4.2.4,
Bezpečnost (od bezpečnosti dopravy, po např. kvalitní bezpečné stavební materiály, zejména v případě recyklace odpadů)		1.1.1, 1.1.2, 1.1.3, 1.1.4, 1.1.5, 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 1.2.4, 1.2.5, 1.2.6, 1.2.8, 1.2.9, 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3, 1.3.4, 2.2.4, 2.2.5, 2.6.5, 3.1.3, 3.2.2, 3.2.4,

Rozvoj dopravní infrastruktury bude mít potenciálně jak pozitivní vliv na bezpečnost obyvatel (zvýšená kvalita komunikací, stavba protihlukových opatření, bezpečnostní opatření typu mimoúrovňových křižovatek, obchvatů měst apod.), tak i vliv nepřímo negativní (rozvoj dopravní infrastruktury se odrazí v navýšení absolutního počtu vozidel na komunikacích a tak nepřímo povede k absolutnímu zvýšení počtu nehod). Negativně se projeví rovněž zvýšení intenzity letecké dopravy na letišti Brno – Tuřany z důvodu zvýšení hlukové zátěže území. Zda dojde spíše k negativnímu nebo pozitivnímu ovlivnění bezpečnosti obyvatelstva závisí na výběru projektů, které budou v rámci PRJMK 2018-2021 podpořeny. Obdobná charakteristika platí i pro ostatní specifické aktivity, u kterých byla identifikována nějaká potenciálně negativní a zároveň i pozitivní vazba na determinantu veřejného zdraví. Nebylo identifikováno žádné opatření, které by vykazovalo výrazně negativní vazbu na některou zdravotní determinantu, bez jiných pozitivních vlivů, a u kterého by zároveň nebylo možné tuto negativní vazbu eliminovat, nebo alespoň zmírnit pomocí správně nastavených kritérií pro implementaci koncepce.

12.5 Vyhodnocení vlivů Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 – 2021 na veřejné zdraví (scooping)

Vyhodnocení vlivů Programu rozvoje Jihomoravského kraje na zdraví prostřednictvím životního prostředí:

Vyhodnocení vlivů PRJMK 2018-2021 na veřejné zdraví vychází z relevantních cílů ochrany a podpory zdraví ve vztahu k životnímu prostředí, které lze nalézt v přijatých koncepcích, strategiích a akčních plánech na mezinárodní, národní úrovni i regionální úrovni (viz kapitola 5.2 a 12.2).

Smyslem hodnocení vlivů PRJMK 2018-2021 na veřejné zdraví je zjištění, zda předkládaná koncepce resp. její aktivity nenarušují cíle ochrany zdraví a zda v souladu s nimi napomáhá vytvářet podmínky pro zlepšení zdravotního stavu obyvatel. V optimálním případě by realizace PRJMK 2018-2021 měla znamenat podporu

¹¹ Vlivy na kvalitu životního prostředí včetně faktorů ovlivňujících veřejné zdraví jsou podrobně vyhodnoceny na úrovni navrhovaných aktivit v rámci hodnotících tabulek viz kapitola 6.2.

zdraví obyvatelstva regionu. Byly hodnoceny možné vlivy opatření a aktivit PRJMK 2018-2021 na tyto referenční cíle.

Vzhledem k tomu, že vlivy PRJMK 2018-2021 na ŽP byly vyhodnoceny již v předchozích kapitolách, a konkrétní vlivy ve specifických územích budou záviset na realizaci předkládaných projektů, nejsou v této části hodnoceny vlivy na veřejné zdraví zprostředkované životním prostředím. Požadavky a cíle veřejného zdraví vzhledem k vlivům na zdraví prostřednictvím životního prostředí byly zahrnuty do referenčních cílů ochrany životního prostředí a vlivy priorit, opatření resp. aktivit PRJMK 2018-2021 na tyto cíle byly vyhodnoceny v rámci kapitoly 6.2.

Potenciální dopady jednotlivých opatření na veřejné zdraví:

Následující tabulka ukazuje možné dopady jednotlivých opatření PRJMK 2018-2021 na veřejné zdraví tak, jak vyplynuly z vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví.

Tab. 14 Potenciální dopady jednotlivých aktivit na veřejné zdraví

Aktivita	Opatření může negativně ovlivnit veřejné zdraví pokud	Opatření může pozitivně ovlivnit veřejné zdraví pokud
1.1.1 Podpora výstavby D43	zvýší hlukovou a imisní zátěž obyvatel – kumulativní resp. synergické působení dopravních staveb v uzlových bodech	sníží hlukovou a imisní zátěž obyvatel zvýší bezpečnost
1.1.2 Podpora výstavby D52	zvýší hlukovou a imisní zátěž obyvatel – kumulativní resp. synergické působení dopravních staveb v uzlových bodech	sníží hlukovou a imisní zátěž obyvatel zvýší bezpečnost
1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb	zvýší hlukovou a imisní zátěž obyvatel – kumulativní resp. synergické působení dopravních staveb v uzlových bodech	sníží hlukovou a imisní zátěž obyvatel zvýší bezpečnost
1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí a měst		sníží hlukovou a imisní zátěž obyvatel zvýší bezpečnost
1.1.5 Podpora zásadní modernizace páteřní železniční infrastruktury		sníží hlukovou zátěž obyvatel zvýší bezpečnost
1.2.1 Spolupráce a koordinace s obcemi v oblasti dopravy		
1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic		sníží hlukovou a imisní zátěž obyvatel zvýší bezpečnost
1.2.3 Realizace Plánu dopravní obslužnosti JMK pro období let 2017–2021		sníží hlukovou a imisní zátěž obyvatel zvýší bezpečnost
1.2.4 Pořízení nových vlakových jednotek pro regionální dopravu		sníží hlukovou zátěž obyvatel zvýší bezpečnost
1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK		
1.2.6 Prosazování modernizací další železniční infrastruktury s ohledem na potřeby IDS JMK		sníží hlukovou a imisní zátěž obyvatel
1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy	zvýší hlukovou zátěž obyvatel	
1.2.8 Realizace Koncepce rozvoje cyklistiky v JMK na období 2016–2023		zlepší možnosti zdravého trávení volného času
1.2.9 Podpora rozvoje ekologických způsobů automobilové dopravy a elektromobility		sníží hlukovou a imisní zátěž obyvatel
1.2.10 Podpora dopravní výchovy a osvěty		zvýší vzdělanost
1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích		zlepší kvalitu vodních útvarů
1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou		zlepší zásobování pitnou vodou
1.3.3 Podpora zadržování a využití dešťové vody		sníží riziko povodní
1.3.4 Koordinace rozvoje informační infrastruktury		
2.1.1 Realizace Dlouhodobého záměru vzdělávání JMK a Krajského akčního plánu JMK		zvýší vzdělanost
2.1.2 Realizace Koncepce podpory nadání a péče o nadané na období let 2014–2020		zvýší vzdělanost
2.1.3 Monitoring projektů EU v oblasti vzdělávání		
2.1.4 Zlepšení stavu budov škol		
2.2.1 Realizace Strategie rozvoje lidských zdrojů v JMK 2016-2025		zvýší zaměstnanost
2.2.2 Realizace Střednědobého plánu		zvýší zaměstnanost

rozvoje sociálních služeb v JMK 2018-2021 a souvisejících dokumentů		zlepší dostupnost sociálních služeb
2.2.3 Realizace Koncepce rodinné politiky JMK na období 2015–2019		
2.2.4 Realizace Koncepce prevence kriminality JMK na období 2017–2021		zvýší zaměstnanost zlepší dostupnost sociálních služeb
2.2.5 Realizace strategie protidrogové politiky JMK		zvýší zaměstnanost zlepší dostupnost sociálních služeb
2.3.1 Posílení informovanosti a hodnocení v oblasti zdravotnické péče		
2.3.2 Zlepšení personálního zajištění zdravotnických služeb kraje		zvýší zaměstnanost zlepší dostupnost zdravotní péče
2.3.3 Podpora zajištění zdravotní péče v obcích		zvýší zaměstnanost zlepší dostupnost zdravotní péče
2.3.4 Podpora zdravého stylu života a ochrana zdraví		zvýší zaměstnanost zlepší dostupnost zdravotní péče zlepší vzdělanost
2.4.1 Podpora rozvoje kultury a památkové péče		zlepší možnosti zdravého trávení volného času zlepší vzdělanost
2.4.2 Realizace Koncepce podpory mládeže na období 2014–2020		zlepší vzdělanost zlepší možnosti zdravého trávení volného času
2.4.3 Podpora sportovní infrastruktury		zlepší možnosti zdravého trávení volného času
2.4.4 Podpora sportování		zlepší možnosti zdravého trávení volného času
2.4.5 Vytvoření a realizace koncepce podpory vrcholového sportu		
2.5.1 Podpora vybavenosti venkovských obcí		zlepší možnosti zdravého trávení volného času
2.5.2 Podpora specifických řešení komerčních služeb v malých obcích		
2.5.3 Podpora rozvoje obecních knihoven		zvýší vzdělanost
2.5.4 Podpora spolkové a dobrovolnické činnosti		zlepší možnosti zdravého trávení volného času
2.6.1 Koncepční přístup k rozvoji		
2.6.2 Rozvoj komunikačních aktivit kraje		zvýší informovanost a vzdělanost
2.6.3 Rozvíjení informačního a technologického zázemí pro správu území		zvýší informovanost a vzdělanost
2.6.4 Rozvoj přeshraniční spolupráce		
2.6.5 Zavedení operativního krizového informačního systému		zvýší informovanost a vzdělanost zvýší bezpečnost v krizových situacích
2.6.6 Uplatnění Smart řešení v provozu krajského úřadu a organizací kraje		
3.1.1 Iničiace a koordinace činností ke zmírnění dopadů klimatických změn		zvýší bezpečnost v krizových situacích
3.1.2 Podpora testování účinných postupů pro šetrné hospodaření		zlepší stav vodních zdrojů a podzemním vod
3.1.3 Zvyšování ochrany proti povodním a posílení schopnosti krajiny zadržet vodu		zvýší bezpečnost v krizových situacích
3.1.4 Zapojení vzdělávacích institucí do vzdělávacích aktivit spojených s klimatickou změnou		zvýší vzdělanost
3.2.1 Podpora ochrany a zlepšování stavu chráněných přírodních lokalit		
3.2.2 Realizace Plánu odpadového hospodářství Jihomoravského kraje 2016-2025		zvýší bezpečnosti z hlediska hygieny životního prostředí
3.2.3 Podpora výsadby a zkvalitňování zeleně		
3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží		zvýší bezpečnosti z hlediska hygieny životního prostředí
3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže		sníží hlukovou a imisní zátěž obyvatel
4.1.1 Realizace Regionální inovační strategie 2014-2020		zvýší vzdělanost
4.1.2 Podpora malého a středního podnikání		

4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje		
4.1.4 Podpora konkurenceschopnosti zemědělství		
4.1.5 Podpora efektivního využití sdílené ekonomiky		
4.2.1 Realizace Programu rozvoje cestovního ruchu JMK 2014–2020		zlepší možnosti zdravého trávení volného času
4.2.2 Zavedení destinačních managementů oblastí		
4.2.3 Budování turistických cyklostezek		zlepší možnosti zdravého trávení volného času
4.2.4 Budování lázeňské infrastruktury	ohrozí vodní zdroje	zlepší možnosti zdravého trávení volného času
4.2.5 Zkvalitnění turistických produktů		
4.2.6 Vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu		zvýší vzdělanost
4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty		sníží hlukovou a imisní zátěž obyvatel
4.2.8 Zkvalitnění informačních služeb		

12.6 Doporučení a monitoring z hlediska veřejného zdraví

Podmínky implementace Programu rozvoje cestovního ruchu Jihomoravského kraje z hlediska jeho vlivů na veřejné zdraví:

Při rozhodování o podpoře projektů v rámci PRJMK 2018-2021 by měly mít relativní přednost projekty splňující následující kritéria:

- ▶ Projekty, které snižují zátěž ovzduší látkami z dopravy;
- ▶ Projekty, které snižují spotřebu vody a zlepšují kvalitativní ukazatele vypouštěných odpadních vod;
- ▶ Projekty, které snižují zátěž obyvatelstva hlukem z dopravy;
- ▶ Projekty, které umožňují zdravé trávení volného času;
- ▶ Projekty, které zvyšují vzdělanost populace;
- ▶ Projekty, které zvyšují nabídku pracovních míst;
- ▶ Projekty, které zvyšují bezpečnost dopravy.

Pro sledování dopadů PRJMK 2018-2021a veřejné zdraví jsou využitelné následující indikátory:

- ▶ Pohyb obyvatelstva (sleduje ÚZIS, ČSÚ);
- ▶ Specifická úmrtnost (sleduje ÚZIS);
- ▶ Střední délka života při narození (sleduje ÚZIS, ČSÚ);
- ▶ Index stáří (sleduje ČSÚ);
- ▶ Nemocnost/úmrtnost na nejčastější civilizační onemocnění – kardiovaskulární onemocnění a nádory dle diagnostických skupin (sleduje ÚZIS);
- ▶ Nemocnost na alergie a astma (sleduje ÚZIS);
- ▶ Expozice hluku z dopravy;
- ▶ Expozice znečištěnému ovzduší.

V této souvislosti je třeba konstatovat, že monitorování takto široce zaměřené koncepce, z hlediska veřejného zdraví je velmi obtížné, neboť vazba mezi indikátory veřejného zdraví a realizovanými aktivitami na základě PRJMK 2018-2021je většinou nepřímá resp. velmi těžce prokazatelná.

Závěry plynoucí z vyhodnocení vlivů Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018–2021 na veřejné zdraví:

Realizací PRJMK 2018-2021 nebude většina zdravotních determinant významně dotčena. V optimálním případě bude mít Program pozitivní vliv na veřejné zdraví, zejména zlepšením ekonomických a sociálních determinant obyvatel. Jedná se o zvýšení nabídky pracovních míst, zlepšení dostupnosti zdravotní a sociální péče, rozvoj vzdělanosti a možností zdravého trávení volného času. Pokud bude implementace Programu rozvoje Jihomoravského kraje pro období 2018 – 2021 prováděna v souladu s výstupy jeho posouzení vlivů na životní prostředí, není očekáváno zhoršení životního prostředí a jeho zdravotních determinant. Potenciálně negativním vlivům na životní prostředí resp. veřejné zdraví lze předejít při výběru konkrétních projektů, resp. realizací opatření pro zamezení negativním vlivům na veřejné zdraví na úrovni realizace záměrů.

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že v případě realizace navrhovaných opatření (viz kapitola 10) nedojde k závažnějšímu ovlivnění území z hlediska veřejného zdraví a vlivu na obyvatelstvo. Domníváme se tak, že z vlastní koncepce nevyplývají při správné realizaci významné negativní vlivy na veřejné zdraví.

13 Netechnické shrnutí výše uvedených údajů

Předmět řešení PRJMK

Předkládané vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví (dále jen "Dokumentace SEA") pro dokument:

„Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021“

(dále jen "PRJMK" či Program rozvoje JMK) je vypracováno ve smyslu § 10c zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění (dále jen „zákon“). Vyhodnocení je zpracováno v rozsahu přílohy č. 9 k zákonu se zaměřením na skutečnosti uvedené v závěru zjišťovacího řízení č.j. MZP/2017/710/1851 ze dne 25.10.2017 a slouží jako jeden z podkladů pro vydání stanoviska podle § 10g tohoto zákona.

Předkladatelem koncepce je Jihomoravský kraj. Vyhodnocení je zhotoveno firmou Amec Foster Wheeler, s.r.o. dle smlouvy o dílo, uzavřené se zpracovatelem předkladatelem na základě výsledků veřejného výběrového řízení. Zpracovatelem Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021 je firma GAREP s.r.o. Zpracovatelem SEA je firma Amec Foster Wheeler s.r.o. SEA vyhodnocení bylo zpracováno v průběhu měsíců červenec - listopad 2017 ve spolupráci se zpracovatelem strategického dokumentu. Předkládané vyhodnocení je výsledkem práce pracovní skupiny, sestavené z pracovníků firmy Amec Foster Wheeler s.r.o. a externích spolupracovníků specializovaných na jednotlivé oblasti životního prostředí.

Jedná se o strategické vyhodnocení vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (tzv. SEA) pro strategický dokument, který řeší regionální rozvoj Jihomoravského kraje pro období 2018 - 2021. Předkládaná koncepce naváže na dosud platnou Strategii rozvoje Jihomoravského kraje na období 2010 – 2020 a platný Program rozvoje Jihomoravského kraje 2014 - 2017.

Program rozvoje Jihomoravského kraje je základním střednědobým programovým dokumentem identifikujícím hlavní rozvojové priority k podpoře regionálního rozvoje na úrovni kraje. Slouží jako nástroj řízení této podpory. Specifikuje strategické cíle, opatření a rozvojové aktivity oblastí Jihomoravského kraje, které budou kraj, obce a města ve svých působnostech programově i finančně podporovat a zabezpečovat.

Program rozvoje Jihomoravského kraje je zpracován v jedné variantě řešení. Jako referenční nulová varianta bude uvažována platnost dosavadního Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017 a Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020. Celá řada detailů projektového charakteru není v této fázi řešena. Ty bude třeba řešit v dalších krocích ve fázi zpracování projektových návrhů, a to včetně posouzení vlivů jednotlivých záměrů na životní prostředí.

Posouzení vlivů strategie na životní prostředí v případě Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021 probíhá současně s přípravou samotného strategického dokumentu jako tzv. ex-ante posouzení. To znamená, že zpracovatel SEA je do přípravy koncepce zapojen od samého počátku a má průběžně přístup k dílčím výstupům a pracovním variantám, k nimž se může vyjádřit a ovlivnit tak finální znění Programu a zpracování environmentálních témat.

Hlavní cíle, priority a nástroje PRJMK

Klíčovou prioritou kraje zůstává i nadále dořešení dopravních záležitostí. Mimořádnou důležitost má řešení klimatických změn (resp. zejména adaptace na sucho – se zaměřením na zemědělskou výrobu a se zaměřením na krajinu a životní prostředí) a řešení situace v periferních (hospodářsky slabých) regionech. Ve vztahu k rozvoji venkova budou rozvíjena témata veřejných služeb a infrastruktury (zejména zintenzivnění řešení čištění odpadních vod). Průřezovým tématem bude „Smart region“ a uplatnění chytrých řešení, což by mělo vést k novým řešením nezátěžujícím životní prostředí.

Výše uvedené se promítá do návrhu 13 opatření, která dále rozvíjí 69 aktivit k realizaci strategických cílů definovaných platnou Strategii rozvoje Jihomoravského kraje.

PRIORITA 1: DOBUDOVÁNÍ INFRASTRUKTURY

- Opatření 1.1: Realizace klíčových dopravních staveb
- Opatření 1.2: Zlepšení podmínek pro dopravu a posílení provázanosti
- Opatření 1.3: Rozvoj technické infrastruktury

PRIORITA 2: ZAJIŠTĚNÍ KVALITY ŽIVOTA OBYVATEL

- Opatření 2.1: Rozvoj vzdělávacího systému
- Opatření 2.2: Řešení sociálních problémů kraje
- Opatření 2.3: Zajištění dostupnosti zdravotnické péče
- Opatření 2.4: Rozvoj podmínek pro kulturu, sport a volnočasové aktivity
- Opatření 2.5: Udržení služeb na venkově
- Opatření 2.6: Zkvalitňování činnosti veřejné správy

PRIORITA 3: ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

- Opatření 3.1: Zmírnění dopadů klimatických změn
- Opatření 3.2: Zvyšování kvality životního prostředí

PRIORITA 4: KONKURENCESCHOPNÉ PODNIKÁNÍ

- Opatření 4.1: Rozvoj podnikatelského prostředí
- Opatření 4.2: Využití potenciálu cestovního ruchu

Vyhodnocení vlivů na životní prostředí

Navrhovaná koncepce může, zejména díky zaměření svých aktivit v rámci priority 1 Dobudování infrastruktury na kombinovanou podporu zlepšení dopravní situace, jako klíčového problému v kraji, prostřednictvím podpory prosazování klíčových dopravních staveb i rozvojem alternativní dopravy a ekologizace dopravy, podpory environmentálně šetrných druhů dopravy a kombinované dopravy a rozvoje a zlepšení komfortu využití hromadné dopravy, přispět ke zlepšení imisní situace a zlepšení kvality ovzduší, a tím i ke snížení podílu obyvatel v imisně zatížených oblastech. Opatřením přímo zaměřeným na problémy hluku a znečištění ovzduší je potom aktivita 3.2.5 Zlepšování stavu ovzduší a snižování hlukové zátěže. Nepřímo pozitivně se projeví výsadba doprovodné a izolační zeleně podél komunikací v rámci opatření 3.2.3.

Jedním z cílených zaměření PRJMK 2018-2021 je i snížení počtu starých ekologických zátěží prostřednictvím podpory jejich sanace v rámci aktivity 3.2.4 Podpora sanace starých ekologických zátěží.

Opatření pro minimalizaci negativních vlivů

V rámci posouzení vlivů koncepce na životní prostředí byly vyhodnoceny závažné vlivy včetně vlivů sekundárních, synergických, kumulativních, krátkodobých střednědobých a dlouhodobých, trvalých a přechodných, pozitivních a negativních vlivů navrhovaných priorit, opatření a aktivit koncepce na životní prostředí.

V rámci SEA Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018 - 2021 bylo provedeno rovněž vyhodnocení vlivů koncepce na lokality soustavy Natura 2000. Vyhodnocení dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně

přírody a krajiny, které vyhodnotil Ing. Pavel Koláček, PhD., držitel autorizace pro posuzování vlivů na lokality soustavy Natura 2000.

Součástí posouzení vlivu Programu rozvoje JMK je i zhodnocení možného vlivu koncepce na determinanty veřejného zdraví v souladu s postupy dle metody HIA v rozsahu v jakém, to ukládá zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění.

V průběhu posuzování PRJMK 2018 - 2021 bylo přihlíženo k limitům a únosnosti území a podmínkám pro jednotlivé aktivity navrhované jejím zpracovatelem, se snahou předcházet případným vlivům, které bude možno z charakteru aktivit předpokládat.

Na základě navržených priorit, opatření a aktivit navržených v PRJMK 2018-2021 lze souhrnně konstatovat, že v důsledku implementace PRJMK je možné vlivy na ŽP očekávat především při realizaci dopravní a technické infrastruktury a infrastruktury volného času a cestovního ruchu, jako potenciálních tvrdých opatření. Dále je možné počítat s určitým pozitivním vlivem na přírodu a krajinu v případě realizace aktivit pro zmírnění následků klimatických změn.

S ohledem na limitovaný objem finančních prostředků (veřejné zdroje, o kterých rozhoduje či spolurozhoduje kraj) lze přepokládat, že realizovaných investičních projektů bude relativně malé množství a bude se jednat o projekty, které úspěšně prošly územním řízením.

Z pohledu ochrany životního prostředí PRJMK 2018 - 2021 obsahuje některé aktivity, které mohou potenciálně negativně ovlivnit životní prostředí v přímo dotčeném území – jedná se o aktivity naplňující priority dobudování infrastruktury a potenciálně i konkurenceschopné podnikání v oblasti podpory využití potenciálu cestovního ruchu. Realizace případných stavebních záměrů, využívání přírodních zdrojů, zvýšení dopravní, a s tím spojené hlukové zátěže, může znamenat zásah do ekosystémových charakteristik daného území. Vzhledem k neznalosti konkrétního počtu, lokalizace ani technického řešení případných investičních projektů není možné v této fázi vyhodnotit konkrétní vlivy jednotlivých realizovaných projektů na životní prostředí v konkrétních lokalitách, kde budou případně situovány. Všechny takové projekty však podléhají povolenímu řízení, kde by měly být eliminovány všechny možné rozpory s ochranou území danou legislativně a které v jednotlivých případech obsahuje posouzení vlivů na životní prostředí, pokud daný projekt svým charakterem nebo lokalizací takovému posouzení podléhá.

Lokální rizika v důsledku budování nové dopravní infrastruktury v uzlových bodech kraje často se synergickým působením více dopravních staveb v jednom prostoru je třeba řešit na projektové úrovni konkrétních staveb se znalostí lokalizace a technického řešení jednotlivých projektů v rámci procesu posouzení vlivů záměru na životní prostředí (EIA) se zahrnutím kumulativních a synergických vlivů souvisejících záměrů.

V tomto kontextu je třeba upozornit, že z hlediska platné legislativy i rozhodnutí soudních orgánů nelze do již nadlimitně zatíženého území umisťovat záměry, které zvýší imisní resp. hlukové zatížení v území, prakticky tedy nebude k umístění takových záměrů do nadlimitně zatížených území docházet. Součástí opatření je rovněž výsadba doprovodné zeleně podél stávajících i nových komunikací a budování protihlukových opatření.

Program rozvoje Jihomoravského kraje navrhuje rovněž aktivity směřované k podpoře rozvoje hromadné dopravy a alternativních druhů dopravy, environmentálně šetrných. Navrhovaná opatření v oblasti dopravy mohou přispět především k vyřešení kritické dopravní situace v hustě obydlených územích kraje a k převedení tranzitní dopravy mimo nejzatíženější oblasti. Přesto bude rozvoj silniční infrastruktury bezesporu doprovázen nárůstem individuální automobilové dopravy, který by však pravděpodobně stejně nastal. Rovněž rozvoj letecké dopravy bude provázen nárůstem hlukového zatížení v bezprostředním okolí letiště Brno – Tuřany.

Pozitivně se projeví aktivity v rámci Priority 3: Řešení problémů životního prostředí, a to především opatření směřující ke zmírnění dopadů klimatických změn, zvyšování retenční schopnosti krajiny a podílu zeleně.

Ostatní cíle, prioritní oblasti a opatření navrhovaná v rámci předkládané koncepce mají spíše měkký tj. organizační a marketingový charakter, negenerují konkrétní dopady do území ani významné ovlivnění stavu a vývoje jednotlivých složek životního prostředí v regionu.

Případnou stavební aktivitu spojenou s navrhovanými opatřeními resp. aktivitami v Jihomoravském kraji bude nutné ve fázi projektové přípravy konkrétních staveb navrhnout a realizovat tak, aby nedošlo ke znehodnocení přírodních a kulturních krajinných hodnot. Zejména se jedná o minimalizaci záboru zemědělské a lesní půdy, tam, kde je to možné, využívat stávající infrastrukturu (rekonstrukce), brownfields, minimalizovat budování zpevněných, nepropustných povrchů, chránit vodní útvary podzemních i

povrchových vod, zabráňovat kontaminaci prostředí provozem, nezvyšovat fragmentaci krajiny. U ostatních aktivit je rovněž potřeba přihlídnout k tomu, aby měly co nejmenší rušivý efekt na populace rostlin a živočichů (např. pohyb turistů). Všechny aktivity navrhované v územích chráněných dle zákona o ochraně přírody a krajiny je třeba koordinovat s příslušnými orgány ochrany přírody tj. správami jednotlivých zvláště chráněných území.

Každé opatření a aktivita navržená v Programu bude realizována s respektováním ochrany území evropsky významných lokalit a ptačích oblastí soustavy Natura 2000 a všechny navrhované projekty, které podléhají zákonu č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, musejí být podrobeny posouzení vlivů na životní prostředí na projektové úrovni (EIA), pokud se tak stanoví v rámci zjišťovacího řízení.

Vzhledem k předpokládaným aktivitám, které budou v rámci koncepce podporovány (optimalizace dopravní infrastruktury, krajinotvorná opatření, volnočasové aktivit, podpora vědy, výzkumu, vzdělanosti, kultury a životního prostředí) lze počítat převážně s kladnými vlivy na zdraví obyvatelstva regionu. Zvýšení konkurenceschopnosti regionu, a tím i případné navýšení pracovních pozic může přispět ke zlepšení socio-ekonomické situace obyvatel Jihomoravského kraje, stejně jako podpora rozvoje venkovských oblastí a dostupnosti sociálních a zdravotnických služeb, rozvoj volnočasové infrastruktury se potom pozitivně odrazí na možnostech zdravého trávení volného času.

Monitoring uplatňování koncepce

Dle ustanovení §10h zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění, musí být v rámci implementace koncepce prováděno sledování a rozbor vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví. Předkladatel koncepce (MPO) je povinen zajistit sledování a rozbor vlivů schválené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví. V případě, že zjistí nepředvídané závažné negativní vlivy provádění koncepce na životní prostředí nebo veřejné zdraví, musí zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů, informovat příslušný úřad (MŽP) a dotčené správní úřady a současně rozhodnout o změně Strategie.

Pro sledování míry vlivu PRJMK na jednotlivé referenční cíle vybral zpracovatel SEA základní sadu environmentálních indikátorů sledovaných na národní úrovni. Pro zajištění dostatečné účinnosti sledování vlivů Strategie na životní prostředí by měly být environmentální indikátory zapracovány do celkového systému sledování dopadů implementace koncepce. Jejich sledování by mělo být prováděno v celém návrhovém období a výsledky by měly být pravidelně zveřejňovány, nejlépe elektronickou formou na internetu.

14 Souhrnné vypořádání požadavků stanovených závěrem zjišťovacího řízení a vyjádření obdržených ke koncepci z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví

Vypořádání připomínek veřejnosti a způsob zohlednění závěru zjišťovacího řízení Ministerstva životního prostředí jsou uvedeny v příloze 2 a 3 tohoto dokumentu.

15 Závěry a doporučení včetně návrhu stanoviska ke koncepci

Průběh posuzování

Oznámení koncepce, zpracované v rozsahu přílohy č. 7 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění zákona č. 39/2015 Sb., (dále jen „zákon č. 100/2001 Sb.“), bylo předloženo Ministerstvu životního prostředí, zjišťovací řízení bylo zahájeno dne 14. 9. 2017 zveřejněním oznámení koncepce v Informačním systému SEA a rozesláním oznámení koncepce dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům. Zjišťovací řízení bylo ukončeno dne 25.10. 2016 vydáním závěru zjišťovacího řízení pod číslem jednacího č.j. MZP/2017/710/1851. Návrh koncepce včetně vyhodnocení vlivů na životní prostředí, zpracovaném v rozsahu přílohy č. 9 zákona č. 100/2001 Sb., byl Krajskému úřadu Jihomoravského kraje předložen dne 2017 a po kontrole náležitostí byl dne 2017 zveřejněn v Informačním systému SEA a rozeslán dotčeným správním úřadům a dotčeným územním samosprávným celkům. Veřejné projednání Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021 včetně vyhodnocení vlivů koncepce na životní prostředí se konalo dne 2017 v budově Krajského úřadu Jihomoravského kraje.... Zápis z veřejného projednání obdrželo Ministerstvo životního prostředí dne 2017.

Stručný popis koncepce

Program rozvoje Jihomoravského kraje je základním střednědobým programovým dokumentem identifikujícím hlavní rozvojové priority k podpoře regionálního rozvoje na úrovni kraje. Slouží jako nástroj řízení této podpory. Specifikuje strategické cíle, opatření a rozvojové aktivity oblastí Jihomoravského kraje, které budou kraj, obce a města ve svých působnostech programově i finančně podporovat a zabezpečovat.

Program rozvoje Jihomoravského kraje je zpracován v jedné variantě řešení. Jako referenční nulová varianta bude uvažována platnost dosavadního Programu rozvoje Jihomoravského kraje 2014 – 2017 a Strategie rozvoje Jihomoravského kraje 2020.

Klíčovou prioritou kraje zůstává i nadále dořešení dopravních záležitostí. Mimořádnou důležitost má řešení klimatických změn (resp. zejména adaptace na sucho – se zaměřením na zemědělskou výrobu a se zaměřením na krajinu a životní prostředí) a řešení situace v periferních (hospodářsky slabých) regionech. Ve vztahu k rozvoji venkova budou rozvíjena témata veřejných služeb a infrastruktury (zejména zintenzivnění řešení čištění odpadních vod). Průřezovým tématem bude „Smart region“ a uplatnění chytrých řešení, což by mělo vést k novým řešením nezátěžujícím životní prostředí.

Výše uvedené se promítá do návrhu 13 opatření, která dále rozvíjí 69 aktivit k realizaci strategických cílů definovaných platnou Strategií rozvoje Jihomoravského kraje.

Stručný popis posouzení

Vyhodnocení vlivů na životní prostředí pro dokument „**Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021**“ je zpracováno v rozsahu přílohy č. 9 k zákonu se zaměřením na skutečnosti uvedené v závěru zjišťovacího řízení č.j. MZP/2017/710/1851 ze dne 25.10.2017 a slouží jako jeden z podkladů pro vydání stanoviska podle § 10g tohoto zákona.

Hodnocení vlivů na životní prostředí se opírá o následující kroky:

- ▶ Charakteristika hlavních trendů v oblasti životního prostředí;
- ▶ Analýza relevantních strategických koncepčních rozvojových dokumentů na národní a regionální úrovni;
- ▶ Stanovení referenčního rámce pro hodnocení (sada referenčních cílů ochrany životního prostředí) na základě současných mezinárodních, národních a regionálních environmentálních trendů;
- ▶ Hodnocení analytické části koncepce;
- ▶ Hodnocení návrhové části koncepce vůči zvolenému referenčnímu rámci, hodnocení priorit, opatření a cílů opatření navrhovaných v rámci koncepce;

- ▶ Hodnocení implementační části koncepce včetně části přílohové;
- ▶ Návrhy úprav a doplnění dokumentu na základě provedeného hodnocení;
- ▶ Návrh environmentálních indikátorů pro sledování vlivů implementace koncepce na životní prostředí;
- ▶ Hodnocení vlivů na veřejné zdraví;
- ▶ Návrh environmentálních kritérií pro výběr projektů.

Při zpracování SEA nenarazil zpracovatel na žádné neočekávané problémy při shromažďování požadovaných údajů, které by bránily ve vyhodnocení, resp. snižovaly jeho kvalitu.

Pro samotné posouzení vlivů koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví bylo využito multikriteriálního hodnocení pomocí metody referenčních cílů ochrany životního prostředí a veřejného zdraví. Strategie byla rovněž podrobena posouzení vlivů dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v rámci něž budou vyhodnoceny možné vlivy realizace koncepce na lokality soustavy Natura 2000, jejich předměty ochrany a celistvost. Koncepce byla vyhodnocena postupem posouzení vlivů na veřejné zdraví (HIA).

Závěry posouzení

Krajský úřad Jihomoravského kraje jako příslušný orgán podle § 21 zákona č. 100/2001 Sb., na základě návrhu koncepce, zpracovaného posouzení koncepce dle zákona č. 100/2001 Sb., včetně vyhodnocení koncepce dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, vyjádření dotčených orgánů státní správy, dotčených územně samosprávných celků a veřejnosti a výsledků veřejného projednání vydává:

SOUHLASNÉ STANOVISKO

k návrhu koncepce

„Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021“

verze říjen 2017

Předkladatel koncepce: Jihomoravský kraj

Zpracovatel posouzení: Mgr. Jana Šváblová Nezvalová, Amec Foster Wheeler, s.r.o.

(osvědčení odborné způsobilosti pro posuzování vlivů na životní prostředí č.j. 1278/167/OPVŽP/97)

Ing. Pavel Kolářek, PhD.,

(autorizace č.j. 630/214/05 podle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění)

Realizace koncepce „Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021“ nebude mít významný negativní vliv na životní prostředí za dodržení níže uvedených podmínek stanoviska (část A).

Realizace koncepce „Program rozvoje Jihomoravského kraje 2018-2021“ nebude mít potenciálně významný negativní vliv na evropsky významné lokality a ptačí oblasti soustavy Natura 2000 ani jejich předměty ochrany za dodržení níže uvedených podmínek stanoviska (část B).

A. Podmínky souhlasného stanoviska:

Obecná opatření:

- ▶ Aktivty v rámci opatření 1.1. a 1.2. dávají základní strategický rámec pro další projektovou přípravu dopravních staveb. Prověření konkrétního trasování a volby technického řešení průchodu dopravních staveb územím jsou předmětem řešení na úrovni územního plánování (ZÚR a její aktualizace a ÚP obcí a jejich SEA) a prověření vlivů konkrétního technického řešení stavby na životní prostředí (SEA). Při posuzování vlivů na životní prostředí je třeba vyhodnotit kumulativní resp. synergické vlivy všech souvisejících existujících i uvažovaných záměrů současně.

- ▶ Realizaci aktivity 1.2.7 Posílení nabídky cílových destinací letecké dopravy implikuje zvýšení hlukové zátěže v okolí letiště Brno – Tuřany. Případně významné navýšení pravidelných leteckých spojů je třeba podmínit prověřením a případným rozšířením ochranného hlukového pásma letiště.
- ▶ V případě aktivity 2.4.3 lze očekávat realizaci nové sportovní infrastruktury. Při jejím umístění do území je třeba respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny a vyhnout se územním střetům s ekologicky významnějšími segmenty krajiny resp. biotopy chráněných druhů, včetně možného ovlivnění environmentálně cenných území zvýšenou návštěvností. Tuto skutečnost je třeba prověřit v rámci posouzení vlivů konkrétních záměrů na životní prostředí (EIA) včetně případného biologického posouzení.
- ▶ Aktivity 4.2.4, 4.2.3 a 4.2.7 predikují výstavbu turistické infrastruktury v environmentálně citlivých územích. Konkrétní projekty je třeba podrobit posouzení vlivů na životní prostředí, pokud tomuto posouzení svým charakterem podléhají.
- ▶ V případě aktivity 4.2.4 lze očekávat realizaci nových cyklostezek v chráněných územích. Při jejím umístění do území je třeba respektovat zájmy ochrany přírody a krajiny a vyhnout se územním střetům s ekologicky významnějšími segmenty krajiny resp. biotopy chráněných druhů, včetně možného ovlivnění environmentálně cenných území zvýšenou návštěvností. Tuto skutečnost je třeba prověřit v rámci posouzení vlivů konkrétních záměrů na životní prostředí (EIA) včetně případného biologického posouzení, pokud tak příslušný úřad stanoví. Při přípravě záměrů je nezbytné koordinovat jejich řešení s příslušnými orgány ochrany přírody.
- ▶ Aktivita 4.2.7 predikuje rozvoj vodní dopravy a výstavbu doprovodné infrastruktury v environmentálně citlivých územích. V případě provozu a rozvoje infrastruktury pro vodní dopravu je třeba zajistit ochranu vodních útvarů a s nimi spojených ekosystémů před poškozením.

B. Podmínky souhlasného stanoviska z hlediska vlivů na lokality soustavy Natura 2000:

V předmětné koncepci bylo identifikováno 17 aktivit, u nichž nebylo možno zcela vyloučit potenciálně mírně negativní vliv (-1), resp. oscilaci mezi indiferentním až mírně negativním vlivem (0 až -1), či záměr nebylo možné pro velkou obecnost vyhodnotit (-?), kde potenciální negativní vliv na území soustavy Natura 2000 nelze vyloučit. Jedná se o tato opatření:

Aktivity v rámci opatření 1.1

- ▶ 1.1.1 Podpora výstavby D43
- ▶ 1.1.2 Podpora výstavby D52
- ▶ 1.1.3 Podpora dalších významných silničních staveb
- ▶ 1.1.4 Podpora řešení dopravní zátěže obcí a měst
- ▶ 1.1.5 Podpora zásadní modernizace páteřní železniční infrastruktury

Aktivity v rámci opatření 1.2

- ▶ 1.2.2 Modernizace sítě krajských silnic
- ▶ 1.2.5 Rozvoj zázemí pro IDS JMK
- ▶ 1.2.6 Prosazování modernizací další železniční infrastruktury s ohledem na potřeby IDS JMK

Aktivity v rámci opatření 1.3

- ▶ 1.3.1 Podpora dobudování kanalizací a ČOV v obcích
- ▶ 1.3.2 Řešení zásobování pitnou vodou

Aktivity v rámci opatření 2.1

- ▶ 2.1.4 Zlepšení stavu budov škol

Aktivity v rámci opatření 2.4

- ▶ 2.4.1 Podpora rozvoje kultury a památkové péče
- ▶ 2.4.3 Podpora sportovní infrastruktury

Aktivity v rámci opatření 4.1

► 4.1.3 Podpora příchodu investorů do okrajových částí kraje

Aktivita v rámci Opatření 4.2

► 4.2.3 Budování turistických cyklostezek

► 4.2.4 Budování lázeňské infrastruktury

► 4.2.7 Rozvoj dopravy pro turisty

Tyto cíle a aktivity musí být v další fázi, tj. v rámci územně plánovací dokumentace, či územního a stavebního řízení detailně posouzeny dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., pokud není vliv na soustavu Natura 2000 předem vyloučen stanoviskem orgánu ochrany přírody. Lze předpokládat, že v rámci územního či stavebního řízení jsou již k dispozici konkrétní informace, umožňující podrobnější vyhodnocení vlivů na území soustavy Natura 2000.

PŘÍLOHY

Příloha 1: Posouzení vlivů koncepce dle § 45i, zákona č. 114/1992 Sb. (Ing. Pavel Koláček, Ph.D.)

Příloha 2: Vypořádání vyjádření obdržených v průběhu zjišťovacího řízení

Příloha 3: Vypořádání požadavků závěru zjišťovacího řízení

KONEC TEXTU VYHODNOCENÍ „PROGRAM ROZVOJE JIHOMORAVSKÉHO KRAJE 2018-2021“ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A VEŘEJNÉ ZDRAVÍ.